3199

ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ(Process Approach) በዘጠነኛ ክፍል ማስተማር ያለዉ ተግባራዊነት

ለአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

ድህረ-ምረቃ ትምህርት ቤት

በቋንቋዎች ጥናት ተቋም
አማርኛን በማስተማር
ትምህርት ለማስተርስ ዲግሪ
ማሟያ የቀረበ ቴሲስ

በ
ስዩም ከበደ

ግንቦት 26/1988

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
ድህረ-ምረቃ ትምህርት ቤት

ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ(Process Approach) በዘጠነኛ ክፍል ማስተማር ያለዉ ተግባራዊነት

በ

ስዩም ከበደ

ቋንቋ-ጥናት ተቋም

<u>የፈተና ቦርድ አባላት ማረጋገጫ</u>

YILMA KEBEDE	....
አማካሪ	ፊርማ
DR. RICHTER	....
ፈታኝ	ፊርማ
DR. AREGGA H. MICHAEL	....
ፈታኝ	ፊርማ
....	....
ፈታኝ	ፊርማ

ማዉጫ

ገጽ

ምስጋና i

አህፅሮተ፡ ፅሁፍ 1

ምዕራፍ አንድ መግቢያ 3

1.1 የጥናቱ ዳራ 3

1.2. የጥናቱ ዓላማ . . . . 6·1

1.3. የጥናቱ አስፈላጊነት 7

1.4. የጥናቱ ወሰን 7

1.5 የቁልፍ ቃላት ገላጭ 8

ምዕራፍ ሁለት ክለሳ ድርሳን 10

2.1 ድርሰትን በተመለከተ የቀረበ መንደርደሪያ 10

2.1.1. ድርሰት/ፅሁፈት/ ምንድነዉ ? 10

2.1.2 የፅሕፈት ትምህርት ለምን ይከብዳል ? 12

2.1.3 ፅሁፈትን እንዴት እናስተምራለን? 14

2.2 የሂደታዊ ዘዴ ምንነት 19

2.2.1 የሂደታዊ ዘዴ አፃፃፍ ደረጃዎች 23

2.2.1.1. የማሰላሰል ሂደት ደረጃ 24

2.2.1.2 የማርቀቅ ሂደት ደረጃ 25

2.2.1.3 የክለሳ ደረጃ 26

2.2.2 ድርሰት በሂደታዊ ዘዴ ሲቀርብ የተማሪዉ ሚና 27

2.2.2.1 የተማሪዉ የመጀመሪያ ሀላፊነት 28

2.2.2.2 የተማሪዉ ሁለተኛ ሃላፊነት 28

2.2.2.3 የተማሪዉ ሶስተኛ ሃላፊነት 28

2.2.2.4. የተማሪዉ አራተኛ ሀላፊነት 29

2.2.3 በትምህርቱ ሂደት የመምህሩ ሚና 29

2.2.3.1 የመምህሩ የመጀመሪያ ሀላፊነት 30

2.2.3.2 የመምህሩ ሁለተኛ ሀላፊነት 30

2.2.3.3 የመምህሩ ሶስተኛ ሀላፊነት 31

2.2.2.4 የመምህሩ አራተኛ ሀላፊነት 31

2.3 በሂደታዊ ዘዴ ላይ የተደረጉ ጥናቶች 32

2.3.1 በሂደታዊ ዘዴ ላይ በዉጭ ሀገር የተደረጉ ጥናቶች 32

2.3.2 በአገር ዉስጥ የተደረጉ ድርሰት ነክ ጥናቶች 35

2.3.3 በሂደታዊ ዘዴ ላይ የቀረቡ አሉታዊ አስተያየቶች 37

ምዕራፍ ሶስት፡-የአጠናን ዘዴ 40

3.1 የትምህርት ቤትና የተማሪዎች አመራረጥ 41

3.1.1 የትምህርት ቤት አመራረጥ 41

3.1.2 የተማሪዎች አመራረጥ 42

3.2. የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች 42

3.2.1 የሂደታዊ ዘዴ ትምህርትና የተጠኚዎች ልምምድ ምልከታ 43

3.2.1.1 የሂደታዊ ዘዴ ትምህርት አቀራረብ 43

3.2.1.2 በሂደታዊ ድርሰት የመፃፍ ልምምድ 44

3.2.1.3 የመምህሩ መልሶ ምገባ 44

3.2.2 የድርሰት ፈተና አሰጣጥ 44

3.2.3 የድርሰት አስተራረም 45

3.2.4 ለተማሪዎች የቀረበ የፅሁፍ መጠይቅ 46

3.3 የመረጃ አተናተን ዘዴ 47

ምዕራፍ አራት፡-የመረጃዎች ዉጤትና ትንተና 48

4.1 ከፅሁፍ መጠይቅ የተገኘ ዉጤት ትንተና 51

4.2 ከምልከታ ማስታወሻ የተገኘ ዉጤት ትንተና 71

4.3 ከቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና የተገኘ ዉጤት ትንተና 88

4.3.1 የሁለቱ ፈተናዎች አስተማማኝነት 88

4.3.2 በሁለቱ ፈተናዎች የአራሚዎች ተጣጣሚነት 89

4.3.3 የሁለቱ ፈተናዎች ዉጤት በቲ ቴስት ቀመር ሲሰላ 91

ምዕራፍ አምስት፦ማጠቃለያና አስተያየት 94

5.1 ማጠቃለያ 94

5.1.1 የድርሰት አፃፃፍ ክሂልን ትምህርት በማጠናከር በኩል የተገኘ ምላሽ ማጠቃለያ94

5.1.2 በድርሰት ትምህርት አሰጣጥ ወቅት የሚከሰቱ ችግሮችንበማቃለል በኩል የተገኘ ዉጤት ማጠቀለያ 98

5.2 አስተያየት 100

5.2.1 የሂደታዊ ዘዴን በመጠቀም ድርሰት መፃፍን ከማስተማርና ከማለማመድ ጋር የተያያዘ አስተያየት 100

5.2.2 የሂደታዊ ዘዴ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርትን በተመለከተ ወደፊት ምን ቢደረግ ይሻላል? 101

ሙዳየ ቃላት 103

ዋቢ መፃህፍት 106

<u>የአባሪዎች ዝርዝር</u> 113

1 የአጥኚዉ የምልከታ ማስታወሻ 113

2 ድርሰት ለመጻፍ የሚረዳ የማመሳከሪያ ዝርዝር 137

3 ሞዴል ድርሰት አንድ 145

4 ሞዴል ድርሰት ሁለት 147

5 የቅድመ ትምህርት ፈተና ዉጤት መግለጫ 149

6 የድህረ ትምህርት ፈተና ዉጤት መግለጫ 152

7 የፅሁፍ መጠይቅ 157

8 የፅሁፍ መጠይቅ መልሶች 160

9 የአመለካከት መለኪያ ቀመር 164

10 ድርሰት ለማረም የሚያስችል የነጥብ አሰጣጥ 166

የሰንጠረዥ ዝርዝር

ሰንጠረዥ 1 51

ሰንጠረዥ 2 56

ሰንጠረዥ 3 -- 58

ሰንጠረዥ 4 92

የስእሎች ዝርዝር

ስእል 1 22

ስእል 2 40

ስእል 3 52

ምስጋና

"የረዳኝን እግዚአብሄርን አመሰግናለሁ" መዝ.(13):6

ይህ ጥናት ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ ድረስ፤ ፅሁፌን በጥንቃቄ እያነበቡ የማሻሻያ አስተያየት በመስጠትና በማረም የቅርብ ክትትላቸው ላልተለየኝ አማካሪዬና መምህሬ ለአቶ ይልማ ከበደ ከፍ ያለ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ለጥናቱ ክፍለ ጊዜ በመፍቀድ ለተባበሩኝ የዳግማዊ ምኒልክ አጠቃላይ ሁለ ተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሥራ ኃላፊዎችና እነዲሁም ጠቃሚ መረጃዎችን በመስጠትና ፈተናዎችን በምፈትንበት ገዜ እገዛቸዉ ላልተለየኝ ለመምህር መሀሪ ዉብነህ ከፍ ያለ ምስጋናዬን አቀርባለሁ። የትምህርት ቤቱ የ9z ክፍል ተማሪዎችም በተጠኚነት በመሳተፍና የሚሰጣቸዉን መመሪያ በማክበር ለጥናቱ ስምረት ላደረጉልለኝ ትብብር ምስጋናዬ ከፍ ያለ ነዉ።

የተማሪዎችን ድርሰት በማረም ለተባበሩኝ ለመምህር ጌታቸዉ እንዳለማዉ፣ ለመምህር ግርማ አዉግአቸዉ፣ ለመምህር ትንስአብርሃኔ፤ ስታትስቲካዊ ስሌቶቹን በመሥራት ለተባበሩኝ የድህረ-ምረቃ ተማሪዎች፣ ያለዉ እንዳወቀና አድነዉ ሁሴን እነዲሁም ይህ ፅሁፍ በኮምፒዩተር እንዲቀርብ ላስተባበረልኝ ለወንድሜ ለመሰለ ላቀዉና ለተየቡልኝ ለወ/ት እቴቱ በየነ፤ ለወ/ሮ አዜብ ሀብቴና ለወ/ት አስቴር ወርቅነህ ከፍ ያለ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

በመጨረሻም በትምህርት ቤት ቆይታዬ ማበረታቻና ድጋፋቸዉ ላልተለየኝ ለባለቤቴ ለወ/ሮ ሙሉ እመቤት ካሳ፣ ለልጆቼ ለዘመዶቼና ስለኔ በፀሎት ይተጉ ለነበሩ ወገኖቼ የላቀ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

አህፅሮተ ጥናት (Abstract)

ይህ ጥናት 59 የ9ኛ ክፍል ተማሪዎችን በናሙናነት በመውሰድ የሂደታዊ ዘዴ (Process Approach) በመባል የሚታወቀው ድርሰት የመጻፊያ ዘዴ ምን ያህል ተግባራዊነት እንዳለውና የተማሪዎችን ድርሰት የመጻፍ ክሂልን ያሻሽል እንደሆነ ለማየት የተካሄደ ጥናት ነው። ጥናቱ የአይነታዊየምርምር ዘዴ አካል በሆነው በገላጭ የአጠናን ስልት የተካሄደ ሲሆን የጥናቱን ውጤት በአሀዝ ለመግለጽ እንዲቻል የአንድ ቡድን የቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና ንድፍ (One Group Pretest- Posttest Design) በስራ ላይ ውሏል።

ጥናቱ 6 ሳምንት የፈጀ ሲሆን አጥኚው የዘዴውን ምንነትና አጠቃቀም አስተምሯል፤ ተማሪዎችን በዘዴው ድርሰት መጻፍን አለማምዷል። አጥኚው በተሳታፊ ተመልካችነት (Participant Observer) ስለተከናወኑ ነገሮች የምልከታ መረጃዎችን ሰብስቧል። የክሂል እድገታቸውን ለማየት የቲ- ቴስትን (T- test) በስራ ላይ አውሏል።

ከምልከታ፥ ከጽሁፍ መጠይቅና ከቲ - ቴስት ስሌት የተገኙ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት የሂደታዊ ዘዴ በተግባር ላይ ቢውል ከፍተኛ ጠቀሜታ እንዳለው ነው።

ተጠኚዎች በቡድን ሲረዳዱ ፥ የብጤ እርማት ሲያካሂዱ ከሚፈጠረው ጫጫታና ከአንዳንድ ተማሪዎች መቅረት የተነሳ ከሚከሰተው የቡድን ስራ መዛባት በስተቀር ተማሪዎች ደጋግመው በሂደታዊዘዴ መጻፍና መረዳዳት ቢቀጥሉ ጥሩ ውጤት ሊገኝ እንደሚችል የተጠኚዎች አስተያየትና ከመምህሩ የምልከታ ማስታወሻ የተገኘው ውጤት ያመለክታል።

ከ9ኛ ክፍል በፊት በቂ የድርሰት አጻጻፍ ትምህርት ተጠኚዎቹ አለማግኘታቸውን ከመግለጻቸውም በላይ በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን መጻፍ ከተማሩና ከተለማመዱ በሁዋላ በዘዴው ድርሰትን መጻፍ ጥሩ እንደሆነ፥ በራስ በመተማመን ድርሰት መጻፍ እንደሚቀጥሉ፥ ትምህርቱ ለሌሎችም ቢሰጥ ጠቃሚ እንደሚሆን መልካም ምኞታቸውንም አክለው ገልጸዋል።

በቲ- ቴሰት ተሰለቶ የተገኘው የቅድመና ድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት ጉልህ የሆነ ልዩነት አሳይቷል። ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን መጻፍ ከተማሩና ከተለማመዱ በሁዋላ የክሂል እድገት ማሳየታቸውንም ለመረዳት ተችሏል።

ከተገኘው ውጤት በመነሳት ይህ ዘዴ በስራ ላይ ቢውል በአማርኛ መምህር ላይ የነበረውን የተማሪ ድርሰት የማረም ጫና ሊያቃልልለት እንደሚችል ፣ የስርአተ ትምህርት ዝግጅት ክፍልና የመምህራን ማሰልጠኛ ተቋማት ትኩረት በማድረግ ይህን ዘዴ በስራ ላይ የሚያውሉበትን መንገድ ቢያመቻቹ ጠቃሚ እንደሚሆን አስተያየት ተሰጥቶበታል።

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1.1 የጥናቱ ዳራ (Background of the Study)

አለም አሁን በደረሰበት የስልጣኔ ደረጃ ሰዎች በቴሌፎን፥ በቴሌቪዥንና በሳታላይት መልእክት ማስተላለፍና መቀበል ችለዋል። ሰዉ በነዚህ የረቀቁ ዘዴዎች መጠቀም ከቻለ፥ የጽሕፈት ትምህርት ለምን ያስፈልገዋል? የሚል ጥያቄ ሊነሳ ይችላል። ይህን ጥያቄ በተመለከተ ከተሰጡ አስተያየቶች ጥቂቶች የሚከተሉት ናቸዉ።

Troyka (1990 :2*) እንደሚሉት፥ ሰዉ በጽሕፈትበኩል ይማራል፤ ያስላባል፤ እዉቀትን የግል ገንዘቡ ማድረግ ይችላል። በሌላ በኩል ይህ አመለካከት በ Hedge (1990 : 7) ተደግፎ ቀርቧል።

በተጨማሪ ጽሕፈትአዲስ ሀሳብንየማመንጨት ዘዴ በመሆን፥ ሀሳብንበሚታይና ቋሚ በሆነ መልኩ መዝግቦ ለሌሎች ለማስተላለፍ ምሁራን እዉቀታቸዉን እንዲያንፀባርቁበት፥ በማኅበራዊ ህይወትም ዉስጥ ማስታወሻ ለመያዝ፥ ደብዳቤ ለመጻፍና ሪፖርቶችን ለማቅረብ ከፍተኛ አገልግሎት ስለሚሰጥ አስፈላጊነቱ አንድና ሁለት የለዉም: በማለት ትሮይካ ሲገልፁ በነዚሁ ነጥቦች ላይ Leggett et.al (1988 : 328) ይስማሙበታል። ስለዚህ ሰዉ የጽሕፈትንጥበብ ቢማርና ቢለማመደዉ፥ ጥቅሙ ለራሱና ለሌሎችም ጭምር መሆኑ አያጠያይቅም።

በመሰረቱ ጽሕፈትንለማስተማር የተለያዩ ችግሮች ይኖራሉ። የፍላጎት፥ የችሎታና የዝንባሌ ጉዳይ ቅድሚያ የሚሰጠዉ ነዉ። የመምህሩ የአቀራረብ ዘዴና የማስተማሪያ መሣሪያዎችም እንደሁኔታዉ የሚያስድሩት ተጽእኖ በቀላሉ የሚታይ አይደለም። የተማሪዎችና የክፍለ ጊዜያት መብዛት በመምህሩም ላይ የሚከተለዉ ጫና የወቅቱ አቢይ ችግር ነዉ።

---

* ከአውሮፖውያን ስም ጎን የተጠቀሱ አመተ ምህረቶች የአውሮፖ አቆጣጠርን የተከተሉ ናቸው።

በአገራችን የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት፤ በትምህርትነት ~ሰጠት ከጀመረበት ጊዜ አንስቶ የድርሰት ትምህርት በስርዐተ ትምህርት ውስጥ ተጠቅሶ እናገኛለን። ትምህርት ሚኒስቴር /1970/ ትምህርቱ በትምህርት ቤት ደረጃ ቢሰጥም በጊዜ ሂደት፤ የድርሰትን ትምህርት ማስተማርና ተማሪዎችንም ማለማመድ እየቀነሰ መጥቷል። አጥኚዉ በሃያ አመት የማስተማር ልምዱ ያስተዋለዉ ጉዳይ እንደሆነ ለመግለጽ ይወዳል።

ችግሩ በተባባሰ ደረጃ ላይ መሆኑን የድርሰት ትምህርትና የተማሪዎች የመጻፍ ችሎታቸዉ እያሽቆለቆለ ስለመምጣቱ አንዳንድ የአገራችን ደራሲዎች የሰነዘሩዋቸዉን አስተያየቶች ቀጥለን እንመለከታለን።

አማረ ማሞ (1976:5 **) እንደሚሉት ብዙ ፀሐፊዎች ለመጻፍ በጎ ፈቃድና ቁርጠኝነት ቢኖራቸዉም ስራዎቻቸዉ በጥራትም ሆነ በብቃት በኩል የተዋጡ አይደሉም። ይህም የሚሆነዉ ድርስትን በይዘቱም ሆነ በቅርፁየተዋጣ ሊያደርጉ የሚችሉ ጠቃሚና ተግባራዊ የሚሆኑ የአጻጻፍና የአዘገጃጀት ብልሃቶችን ካለማወጥቅ የተነሳ ነዉ።

አምሳሉ አክሊሉና ደምሴ ማናህሎት (1982:7-8) ·በኩላቸዉ የችግሩን አሳሳቢነት ሲገልጹ በስህተት የተሞሉ ድርሰቶች በሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች ብቻ ሳይሆን በዩኒቨርስቲ ተማሪዎችም የሚሰሩ ሆነዉ ተገኝተዋል።

በሌላ በኩል የድርሰት አጻጻፍ ስህተቶች በአንዳንድ ጋዜጦችና መጻሕፍት ዉስጥ እየተደጋገሙ መከሰታቸዉን ጠቅሰዋል። ስህተቶችን የሚፈጥሩት ደግሞ አማርኛ ሁለተኛ ቋንቋቸዉ የሆኑ ሰዎች ብቻ ሳይሆኑ በአብዛኛዉ በአማርኛ አፋቸዉን የፈቱ ሰዎች እንደሆኑም አስገንዝበዋል።

የድርሰት ትምህርት በትምህርት ቤት ደረጃ በወጉ የማይሰጥ ስለመሆኑ በቅርብ ጊዜ ከተሰነዘሩ አስተያየቶች የሁለት ምሁራንን ቀጥለን እናያለን።

** ከኢትዮጵያዊያን ስሞች ጎን የተጻፉት አመተ ምህረቶች እንደኢትዮጵያዊያን አቆጣጠር ናቸዉ።

በአንደኛም ሆነ በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ዉስጥ ድርሰት ሳንጽፍከትምህርት ቤት የምንወጣ ቁጥራችን ጥቂት አይደለም። በተለይ ከአስርና አስራ አምስት አመታት ወዲህ በተማሪዎች ቁጥር መብዛት፣ በትምህርት ክፍለ ጊዜያት ብዛትና በመሳሰሉት ምክንያት እየተሳበበ የሚጻፈዉም ሳይታረም ይቀራል፤ የተጻፈዉም ካልታረመ ደግሞ ስህተት ወይም ትክክል መሆን አለመሆኑ ስለማይታወቅ ካለመጻፍ ብዙም አይለይም። በስራ ከተሰማራን በሁዋላ ደግሞ የስራችን ባህርይ ካላስገደደን በስተቀር ለመጻፍ የምንገፋፋ ቁጥራችን ጥቂት ነዉ። ተስፋዬ ሸዋዬ (1986 : መግቢያ)

የባየ ይማም (1986 :8) አስተያየትም ከላይ ከቀረበዉ ሀሳብ የራቀ አይደለም። ቀጥለን እንመለከታለን።

በክህሎት በኩልም ቢሆን ተማሪዎቻችን የሚደርሱበት ደረጃ ከፍተኛ ነዉ ለማለት አያስደፈርም። ሁለተኛ ደረጃ የጨረሰ ተማሪ ዛሬ ጥሩ የስራ ማመልከቻ ቀርቶ ተራ ደብዳቤ እንኳን በወጉ መጻፍ እየተሳነዉ መጥቷል። ከሁለት ያጣ ጎመን እንደሆነ ነዉ። ከስርአቱም ሆነ ከክህሎቱ የለበትም።እንግዲህ ተማሪዎች በጽሁፍ ክሂልና በሰዋሰዉም በኩል በቂ ችሎታ እንደሌላቸዉ መገንዘብ ይቻላል። ተማሪዎች በየትኛዉም ደረጃ ድርሰትን መጻፍ ባይችሉ ወይም ሀሳብን በስርአት በጽሁፍ ማስፈር ቢሳናቸዉ የሚደንቅ አይሆንም፤ ምክንያቱም ከፍ ብለዉ ከተጠቀሱት የተለያዩ ችግሮች አኳያ ድርሰትን ማስተማርና ማለማመድ የተተወ ሆኗል። ከዚህም የተነሳ የተማሪዎች ድርሰት የመጻፍ ክሂል በዝቅተኛ ደረጃ ላይ ይገኛል።

ሰሎሞን ተሰማ /1987:72/ እንደሰጠዉ አስተያየት ከሆነ ተጠኚዎቹ በድርሰት አጻጻፍ ረገድ ጠለቅ ያለ እዉቀት የላቸውም ። እውቀቱ ከሌላቸዉና ጥሩ የጽሕፈት ክሂል ካላስተማርናቸዉ፣ ከተማሪዎች ጥሩ ድርሰት መጠበቅ እንደማይቻልም ያሳስበናል።

አለማየሁ ፀጋዬ (1986) ድርሰትን ለመጻፍ ላለዉ ችግር እንደመፍትሄ አድርጎ ካቀረባቸዉ ነጥቦች አንዱ ድርሰትን የምናስተምርበትን የማስተማር ዘዴ መፈየስ እንደሚያስፈልገን ነዉ።

Duke (1983 : V) ባጭሩ እንደሚያስረዱት "አንድን ሰዉ መኪና መንዳት ሳታስተምረዉ መኪና ንዳ ልትለዉ እንደማይገባህ ሁሉ ተማሪዎችህን ድርሰት እንዴት እንደሚፅፉ ሳታስተምራቸዉ ድርሰት መጻፍ አትችሉም ልትል አይገባህም " ይላሉ። ከዚህ የምንረዳዉ የችግሩ መቅረፊያ ማስተማር መሆኑን ነዉ።

አማረ ማሞ / 1968:9/ የድርሰት ትምህርትን አስመልክተዉ እንደሚሉት ድርሰት ራሱን የቻለ ሙያ እንደመሆኑ መጠን ብልሀቱንና የአሰራሩን ዘዴ ማወቅ የድርሰት ዝንባሌ አለኝ ከሚል ከማንኛዉም ሰዉ የሚጠበቅ ግዴታ ነዉ።የሙያዉን ዘዴ መማሩ ራሱ ተሰጥኦ ያላቸዉ በሙያዉ እያበቡ ሲሄዱ በምኞት ብቻ የተነሳሱት ደግሞ የችሎታቸዉን ወሰን እንዲረዱ እንደሚያደርጋቸዉም አክለዉ ገልጸዋል።

እንግዲህ ማስተማር አስፈላጊነቱ ከታመነ፣ በምን ዘዴ ማስተማር ይበጃል? ወደሚለዉ ጥያቄ ይመራናል። የተለያዩ የማስተማሪያ ዘዴዎች ቢኖሩም በጣም ጥሩ ዘዴ "Best Method" የሚባል ነገር ከቶ ሊኖር እንደማይችል Celce Murcia (1991:261) ይጠቅሳሉ ። ለለዚህም የሚሰጡት ምክንያት የተማሪዎች ትምህርት የመቀበል ስልት የተለያየ መሆኑን ነዉ።

Raimes (1983:11) " ብቸኛ ዘዴ ይህ ነዉ ለማለት አይቻልም " ሲሉ ከፍ ብሎ የቀረበዉን ሀሳብ ያፀኑታል።የተለያዩ ድርሰትን የማስተማሪያ ዘዴዎች እንዳሉ በዚህ ስራ 2.1.3 የቀረበ ሲሆን ከነዚህ ዘዴዎች አጥኚዉ ድርሰት የመጻፍ ችግር የሆነዉን ጉዳይ ለመቅረፍ ይችል እንደሆነ ተግበራዊነቱን ለመፈተሽ የሂደታዊ ዘዴን (The Process Approach) መርጧል። የመረጠበትም ምክንያት ይህ ዘዴ የተለያዩ የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴዎችን ባህርይ አካቶ መያዙ በተለያዩ ደራሲያን (Nunan 1989a , 1989b, Jones 1986 : Shih 1986, Swales 1987) የሚነገርለት ከመሆኑም በላይ ከሌሎች ዘዴዎች ይልቅ ንድፈሃሳባዊና ስነዘዴያዊ መርሆችን በማቀናጀት ያቀረበ በመሆኑ ላቅ ያለ ግምት ሊሰጠዉ እንደሚችል Raimes (1991:442) ማስገንዘባቸዉን በማጤን ነዉ።

የአጥኚዉም ትኩረት ይህ ድርሰትን ማስተማሪያ የሆነዉ የሂደታዊ ዘዴ በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ተግባራዊነቱ ቢፈተሽ ምን ያህል ክሂላቸዉን ከፍ ሊያደርግ ይችላል ? የሚል መነሻ ሀሳብ ላይ የተመሰረተ ነዉ። የዘጠነኛን ክፍል ደረጃ የመረጠበትም ምክንያት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት መነሻ እርከን በመሆኑ ከሚገኘዉ የጥናት ዉጤት ሌሎች ጥናቶችም ከዚሁ ሊቀጥሉ ይችላሉ የሚል ግምት ስላደረበት ነዉ።

1.2. የጥናቱ አላማ

በጥናቱ ዳራ እንደተጠቆመዉ የተማሪዎች የጽሁፍ ክሂል በዝቅተኛ ደረጃ ላይ ይገኛል። ይህን ደረጃ ከፍ ለማድረግ ሂደታዊ የድርሰት አጻጻፍ ዘዴን በማስተማሪያነት ብንጠቀም የሚከተሉትን ጥያቄዎች ለመመለስ ያስችላል የሚል እምነት አጥኚዉ አለዉ።

1.2.1. የድርሰት አጻጻፍ ክሂልን ትምህርት በማጠናከር በኩል

1.2.1.1. ተማሪዎች የድርሰትን ምንነት የድርሰትን አካላት /ርእስ፣ መግቢያ፣ ሀተታና መደምደሚያ/ የሂደታዊ የድርሰት አጻጻፍ ቅደም ተከተሎችን /ማቀድ ፣ ማርቀቅ፣ መከለስ፣ ማቃናት/ ድርሰት የሚጻፍበትን አላማ ፣ ድርሰት የሚጻፍለትን ሰዉ ማንነት /ተደራሲ/ ወዘተ አዉቀዉ ሊተገብሩአቸዉ ይችላሉ ?

1.2.1.2. ተማሪዎች ከሂደታዊ ዘዴ የአጻጻፍ ትምህርት በሁዋላ ሳይጨነቁ ስለሚያውቁት ነገር ሀሳባቸውንበስርአት በፅሁፍ ማቅረብ ይችላሉ ?

1.2.1.3. ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ የሚቀርብላቸውን ትምህርትና ልምምድ ይወዱታል ? ለምን ?

1.2.2. <u>በሂደታዊ የድርሰት አጻጻፍ ትምህርት ወቅት የሚከሰቱ ችግሮችንበማቃለል በኩል</u>

1.2.2.1. ከተማሪዉ ብዛት የተነሳ መምህሩ ድርሰትን አርሞ ለመመለስ ያለበትን ጫና የሂደታዊ ድርሰት መጻፊያ ዘዴ ሊያረግበዉ ይችላል ? /የክፍልና የቤት ስራን በማቀናጀት፥ የቡድን ስራንና የብጫ እርማትን ስልት በማስተዋወቅና በማለማመድ መልሶ ምገባ (Feedback) በመስጠት ድርሰትን ለመጻጻፍም ሆነ ለማረም አጋዥ የሆነ የማመሳከሪያ ዝርዝር (Checklist) በማቅረብና አጠቃቀሙን በማስረዳት

1.2.2.2. በዚህ ዘዴ ከማስተማር ጋር ምን ችግሮች ሊከሰቱ ይችላሉ ?

ይህ ጥናት እነዚህን ጥያቄዎች ለመመለስ የታቀደ ነዉ። ከሚገኘዉም ዉጤት በመነሳት የሂደታዊ ዘዴ ከነባራዊ ችግር አኳያ ምን ያህል ተግባራዊነት እንደሚኖረዉ ለማየት ይሞክራል።

1.3. <u>የጥናቱ አስፈላጊነት</u>

ይህ ጥናት አስፈላጊ የሚሆነዉ ከሚከተሉት ምክንያቶች የተነሳ ይሆናል።

1.3.1. በዝቅተኛ ደረጃ ላይ መሆኑ የሚነገርለትን የተማሪዉን የድርሰት መጻፍ ክሂል ከፍ ለማድረግ የሚ ያግዝ አማራጭ ለመጠቀም ስለሚ ያስችል/ም ንም ካለማስተማር፤ ማስተማር እንደሚቻል ለማሳየት።/

1.3.2. በዚህ ጥናት አላማ ላይ የተጠቀሱትን ጥያቄዎች ለመመለስ ስለሚያስችል፤

1.3.3. በአላማ የተያዙት ጥያቄያዎች አዎንታዊ ምላሽ የሚያገኙ ከሆነ የስርአተ ትምህርትና የመጻሕፍት አዘጋጆችእንዲሁም የመምህራን ትምህርት ተቋማት በተግባርሊገለገሉበት ስለሚችሉና አሉታዊ ምላሽ ካገኙ ደግሞ ችግሮቹ በጉልህ ታዉቀዉ መፍትሄ እንዲፈለግላቸዉ ለሌሎች ምርምሮች በር ሊከፍት ስለሚችል፤

1.4. <u>የጥናቱ ወሰን</u>

ይህ ጥናት የሂደታዊ ዘዴ ካለዉ ባህርይ አኳያ ምን ያህል ተግባራዊ ሊሆን እንደሚችል በሙከራ ለማየት ብቻ የታቀደ ስለሆነ ከሌሎች መሰል ዘዴዎች ጋር በማወዳደር የተሻለ መሆኑን ለማሳየት አይሞክርም።

1.4.1. ለዚህ ሥራ መንደርደሪያ እንዲሆን መሠረታዊ ድርሰት ነክ ጉዳዩችን ከማንሳት በቀር ወደ ዝርዝር የድርሰት ትምህርት ጥናቱ አልገባም ፤

1.4.2. ተማሪዎች ከሚያዉቁት ነገር ተነስተዉ እጆቻቸዉን ማፍታታት እንዲችሉ በትረካ የአደራረስ ስልት እንዲለማመዱ አጥኚዉ መርጧል፤

1.4.3. የጥናቱ ትኩረት የተማሪዎችን የጽሕፈት ክሂል ከፍ ለማድረግ እንጂ በተወሰነ የድርሰት ትምህርት አላማ ላይ /ይዘት ፤ ቅርጽ፤ አካዳሚያዊ አላማ ወዘተ/ አያተኩርም። ምክንያቱም የመጻፍ ክሂሉ (Skill of writing) ካለ የኪሂል ሽግግር (Transfer of Skill) ሊኖር ስለሚችል ነዉ።

1.4.4. ጥናቱ የሚያተኩረዉ የተለያዩ ጉዳዩች /ሂደታዊ የድርሰት አጻጻፍ ትምህርት፣ የተማሪዎች በቡድንመሰራት፤ የብጤ እርማት ተግባራዊነት መልሰ ምገባ ወዘተ/ በአንድነት ተቀናጅተዉ ለተማሪዉ የመጻፍ ክሂል ያስገኛሉ የሚል እንጂ ከነዚህ ዉስጥ አንዱ ብቻዉን ወሳኝ ነዉ የሚል አይደለም።

1.5. <u>የቁልፍ ቃላት ግላጼ (Definition)</u>

በዚህ ስራ ዉስጥ የተጠቀሱት ቁልፍ ቃላት ተግባራዊ ግላጼ እንደሚከተለዉ ይሆናል።

1.5.1. <u>ድርሰት (Composition)</u>

Webster /1952:548/ 1ኛ ፍች : የተለያዩ አካላትን በማገጣጠም ወይም በማዛነቅ /integrate/ አንድ ወጥ አካልን ለመመስረት የሚደረግ የቃላት፣ አንቀጾች፤ ስንኞች ወይም ማናቸዉም የስነጽሁፍ ወይም የአቅርቦት ሀሳብ (Discourse) ክፍሎች ቅንጅት ወይም ጽሕፈትን ማለማመድ።

1.5.2. <u>ጽሕፈት (Writing)</u>

Webster (1952=2960) 3ኛ ፍች : ማንኛዉም የተጻፈ ነገር፤

ሀ/ ደብዳቤ ፣ ማስታወሻ ፣ ማስታወቂያ ወዘተ

ለ/ ማንኛዉም ህጋዊነት ያለዉ ሰነድ፣ የባለንብረትነት መታወቂያ፣ የኮንትራትና የዉል ሰነድ ፣ ለፍርድ ቤት የተጻፈ የይግባኝ ደብዳቤ ወዘተ

መ/ ማንኛዉም የተጻፈ ድርሰት፤የስነጽሁፍ ዉጤቶች፥መጻህፍት፥ ህትመቶች ወዘተ...

1.5.4. ሂደታዊ ዘዴ (Process Approach) ድርሰት በሚጻፍበት ጊዜ ደጋግሞ ርእሰ ጉዳዩን ማብላላትና ማሰላሰል ፤(Rehearse) በተደጋጋሚ የማርቀቅና የመከለሳ ስራ (Draft and revise) የአጻጻፍ ስልቱን ሂደታዊ ያሰኙታል ። (Richards (1990 : 109)

1.5.5. ዉህድ አሀድ (Text) የመፅሀፍ ዋነኛዉ አካል ወይም በየገፁ ላይ የተጻፈ ፅሁፍ

1.5.6. አቅርቦተ ሀሳብ (Discourse) በንግግር ወይም በፅሁፍ ተቀናጅቶ ፍች የሚሰጥ ሀሳብ

1.5.7. የማመሳከሪያ ዝርዝር (Checklist) ድርሰትን ለመፃፍም ሆነ የተፃፈዉን ለማረም የተዘጋጀ መማሪያ አባሪ 2 ይመለከቷል።

ምዕራፍ ሁለት

ክለሳ ድርሳን

ይህ ምዕራፍ ከድርሰትና ድርሰትን ከማስተማር ጋር የተዛመዱ የመስኩ ባለሙያዎች አስተያየትና የተደረጉ ጥናቶች የቀረበበት ነዉ። አብዛኞቹ ስራዎች የተቃኙት በእንግሊዝኛ ቋንቋ ከቀረቡ ስራዎች ነዉ። ቅኝቱም በሶስት ንዑሳን ክፍሎች ቀርቧል።

አንደኛዉ ንዑስ ክፍል ድርሰትንና ድርሰትን ከማስተማር ጋር የተያያዙ መንደርደሪያዎችን የሚሰጥ ሲሆን ፣ ሁለተኛዉ ከሂደታዊ ዘዴ ጋር የተያያዘ ክፍል ነዉ። ሶስተኛዉ ድርሰትን ከማስተማርና በሂደታዊ ዘዴዎች ላይ የተደረጉ ጥናቶችን ያካተተ ክፍል ነዉ።

2.1. ድርሰትን በተመለከተ የቀረበ መንደርደሪያ

2.1.1.. ድርሰት /ጽሕፈት/ ምንድን ነዉ ?

ስለድርሰትና ጽሕፈት ምንነት መሠረታዊ ፍች በ1.5.1. እና በ1.5.2.የቀረበ ስለሆነ መድገም አያሻም ፣ ሆኖም ድርሰትና ጽሕፈት አጠቃላይና ዝርዝር ነገርን በመወከል፣ በሌላ ጊዜ ደግሞ አንድን ነገር ያለልዩነት በመወከል ስለሚያገለግሉ ከአንድነታቸዉ አኳያ በዚህ ጥናት ዉስጥ በተለዋዋጭነት እንዲገቡ ተደርጓል።

ንግግር ከድምፅ ማፍለቅ ብቻ ላቅ ያለ እንደሆነ ሁሉ ድርሰትም በአንድ የተወሰነ ልማዳዊ ስርአት ፣ ምልክቶች ተቀናጅተዉ ቃልን፣ ቃላት ደግሞ አረፍተ ነገርን፣ አረፍተ ነገሮች ደግሞ አንቀጾችን፣አንቀጾች በተራቸዉ ተቀናጅተዉ አንድ ወጥ ቅርፅ ያለዉን ዉሀድ አሀድ (Text) የሚያስገኝና ከተራ የፊደላት ቅንጅት ላቅ ያለ እንደሆነ Donn, Byrne (1991:1) ይናገራሉ።

Murray (1982:8) ስለድርሰት ያላቸዉ አመለካከት፥ ድርሰት የሕይወትን ፍች ለማሳወቅ ግለሰቡ የሚያደርገዉ ጥረት ነዉ። በሌላ አገላለጽ ድርሰት፥ ደራሲ በሕይወት ገጠመኙ ዉስጥ ፍችን አግኝቶ ለሌላዉ ለማስተላለፍ ቋንቋን የሚጠቀምበት ስልት ነዉ። ወይም ድርሰት የምንለዉ በቋንቋ አማካይነት ፍች ለማግኘት የምናከናዉነዉን ሂደትና ሂደቱም የሚያስገኘዉን ዉጤት ነዉ።

/ገፅ 1/ እንደሚጠቁመን፤ የድርሰት ትምህርት አላማ ሊበጅለት፥ ይዘት ሊወሰንለትና ክንዉኑ ተለይቶ ሊታወቀ ይገባዋል ይላሉ።

እነዚህን ነጥቦች በተመለከተ የተለያዩ ምሁራን የሚሉትን ቀጥለን እንመለከታለን።

"ድርሰትን መማር አላማዉ ሰዎችን ከተለያዩ ቦታዎች በተለያዩ ጊዜዎች ስለሚያገናኝና ስለሚያስተባብር መማር አስላጊ ከመሆኑም በለይ አለምን የምንረዳበትና የተረዳነዉንም እንዴት አቀናጅተን መግለፅ እንደምንችል የሚወስን ነዉ።"በማለት እነ Conlin et al (1965:3) ይገልጻሉ።

Brandly (1994:169) በበኩላቸዉ የጽሕፈት ትምህርት አላማ መጠነ ሰፊ እንደሆነ በመጥቀስ ግለሰብ ደራሲ አስተሳሰቡን በማብራራትና በመደገፍ አእምሮታዊ ተግባሩን ሲያከናዉንለት አጠቃላዩን ህብረተሰብ በተመለከተ የጽሁፍ ቋንቋ ሪኮርድ ለመያዝ፤ የስነጽሁፍ ስራዎችንና መረጃዎችን ለማጠራቀም እንደሚያገለግል ይገልጻሉ።

በሌላ በኩል የጽሕፈትትምህርት አላማ ተማሪዎች እዉቀትን መዝግበዉ የሚይዙበት መሣሪያቸዉ በመሆኑ መደበኛዉም ሆነ ኢመደበኛ ቴስቶች በጽሁፍ ስለሚሰጡ ወዘተ ጽሕፈት በትምህርትነት መስጠቱ የማይታለፍ ተግባር እንደሆነ Byrne (1991:6) ያስረዳሉ።

የድርሰት ትምህርትን ይዘት በተመለከተ John & Liz Soars (1986: መግቢያ/ እንደሚሉት የጽሕፈትትምህርት አላማዎች ቀጥተኛና ጎናዊ ግንኙነት በማስያዝ ለሚማሩት ወገኖች ማቅረብን ይጠይቃል ይላሉ። አክለዉ እንደሚሉት እንደትምህርት ፍልስፍናዉ፥ እንደሚመረጠዉ የማስተማር ዘዴ ልዩነቶች ቢኖሩም በመሠረቱ በድርሰት ትምህርት ሊካተቱ የሚገባቸዉ ይዘቶች ተመሳሳይነት ሊኖራቸዉ ይገባል።

ዘርዘር ባለ መልኩ የድርስት ትምህርት ይዘቶች የሚያካትቷቸዉ ሰዉን መግለፅ፥ ተራኪ ጽሁፍ መጻፍ፥ ቅፅ መሙላት ፥ መደበኛ ደብዳቤና ማመልከቻ፥ የዉህድ አሀድ ንፅፅር፥ አያያዥ መሳሪያዎች ወዘተ የመሳሰሉት ናቸው።

የትምህርት አላማና ይዘቱ ተግባራዊ የሚሆነዉ በትምህርት ክንዉኑ ዉስጥ ይሆናል። እንደትምህርት ፍልስፍናዉ አላማና የሚመረጠዉ የማስተማሪያ ዘዴ የትምህርት ክንዉኑ የተለያየ አቀራረብ እንዲኖረዉ ሊደረግ ይችላል። የመምህሩም የማስተማር ጥበብና የሚከተላቸዉ ቴክኒኮች ክንዉኑን የተለያየ ያደርገዋል።

ለምሳሌ፤ አንቀፅን ለማስተማር አንዱ የአንቀፅን ምንነት ከገለፀ በሁዋላ፤ ተማሪዉን አንቀፅ እንዲጽፍ ሊያዘዉ ይችላል። ሌላዉ ደግሞ የአንቀፅን ምንነት ካስተማረ በሁዋላ ሞዴል ሰጥቶ

በሞጁሉ መሠረት ተማሪዉን ተመሳሳይ አንቀጽ ያጽፋል። ተማሪዉ ከሚጽፈዉ ጽሁፍ ተነስቶ ስለአንቀጽ የሚያስተምር መምህር አይታጣም። ሁኔታዎች የተመቻቹለት መምህር ደግሞ የተባዙ ጽሁፎችን በመስጠት ወይም "ኦቨርሄድ ፕሮጀክተር"በመጠቀም የትምህርት ክንዉኑን ያዘጋጃል። ባጭሩ ከላይ በተጠቀሱት ምክንያቶች አንድ ወጥ የክንዉን አይነት አለ ለማለት አያስደፍርም።

ለአብነትBurack (1965:506) ስለማስተማር ክንዉን የሚሉትን እንመልከት፤ እንደርሳቸዉ አቀራረብ በየትኛዉም የክፍል ደረጃ ማንኛዉንም የድርሰት ማስተማር ችግር በአንድ ገፅ ላይ በተጻፈ ስራ ማቃለል ይቻላል። ተማሪዉ በክንዉን ስራዉ ብዙ ገጾች እንዲጽፍ ከማድረግ ይልቅ በዚሁ አንድ ገጽ ላይ የድርሰትን ትምህርት ይበልጥ ለማብላላት፤ ለማቃናትና ለመረዳት ይችላል በማለት የአከናወን ስልታቸዉን ይገልጻሉ።

Celce Murcia (1991:251) በበኩላቸዉ ስለድርሰት ትምህርት ክንዉን የሚከተለዉን ያስነብቡናል።

‹‹ለድርሰት ትምህርት ስምረት የመምህሩ ተግባር መርሀትምህርቱን መንደፍና ተግባራዊ ማድረግ ፤ለየክፍለ ጊዜዉየሚሆኑ ትምህርቶችን ማዘጋጀት፤ ተማሪዎች የሚጽፉበትን ሁኔታ ማመቻቸትና ለጻፉት ድርሰት አስፈላጊዉን ምላሽ መስጠት፤ እነዚህ ነገሮች አስፈላጊነታቸዉ የሚታመን ከሆነና በክፍል ከተተገበሩ፤ተማሪዉ ራሱን ሊያሻሽልና የክሂሉ ባለቤት ሊሆን ይችላል።››

እንግዲህ ድርሰት ፍች ለማግኘትና መልዕክት ለማስተላለፍ ጥረት የሚደረግበት ስልት ሆኖ ለግልም ሆነ ለማህበራዊ ጉዳዮች አስፈላጊነቱ የታመነበትና በትምህርትነት ሲሰጥ፣ አለማ ሊበጅልት፣ ይዘት ሊወሰንልት፣ ክንዉን ሊቀናጅለት እንደሚያስፈልግ ከላይ ለመግለጽ ተሞክሯል።

2.1.2. <u>የጽሕፈት ትምህርት ለምን ይከብዳል ?</u>

የጽሕፈትንትምህርት ከባድ የሚያደርጉ የተለያዩ ምክንያቶች ሊኖሩ ይችላሉ። ከነዚህም ጥቂቶቹ በ1.1. ገፅ 1 ላይ ተጠቅሰዋል።

Byrne (1991:4) የጽሕፈትትምህርትን ችግር በተመለከተ በአፍ መፍቻም ሆነ በሁለተኛ ቋንቋ ድርሰት ለምን እንደሚከብድ ሶስት ነጥቦችን ያቀርቡልናል።

2.1.2.1. <u>ስነልቡናዊ ችግር (Psychological Problem)</u>

ንግግር ከሆነ ሰዎች ፊት ለፊት ሀሳብን መለዋወጥ ይችላሉ፤ወዲያዉ መልሶ ምገባ (Feed back) ያገኛሉ፤ ነገር ግን በፅሁፈት በኩል ስንመለከት ፀሀፊዉበመጀመሪያ የሚያከናዉነዉ

በግሉ ነዉ። የመስተጋብሩ (Interaction) ዋይም መልስ ምገባ የማግኘቱ ሁኔታ በአብዛኛዉ የወዲያዉነት መልክ የለዉም። ይህም ሁኔታ ራሱ የድርሰትን ስራ ከባድ ያደርገዋል። በተጨማሪ Richards 1990:100 የህንኑ ችግር በዋነኛነት ያቀርቡታል።

2.1.2.2. <u>የስነልሳን ችግር (Lingustic Problem)</u>

የቃል መግባቢያ በመስተጋብር ሂደት የሚቀዋል ነዉ። ንግግር ግብታዊ ስለሆነ እረፍተ ነገር መዋቅሮችን ለማደራጀት ወይም አረፍተ ነገሮችን ለማያያዝ ጊዜና ትኩረት አንሰጠዉም። ብዙዉን ጊዜ ሰዋስዋዊ ጉድለቶች ስለመከሰታቸዉ እንኳ ሳይስተዋል ይታለፋል። በንግግር ወቅት አካላዊ እንቅስቃሴንም ማከል ይቻላል። በፅሁፍ ግን ለነዚህ የመግባቢያ መንገዶች ማካካሻ መፍጠር ያስፈልገናል።

በፀሀፊዉናበአንባቢዉ መሀል ግንኙነት እንዳይቋረጥ ፀሀፊዉ ብዙ ዋረት ማድረግ አለበት። መግባባቱ እንዲሰምር የአረፍተ ነገሮች መዋቅር ምርጫ፤ የሚቀራኙበትና የሚይዙትን ቅደም ተከተል ለመጠበቅ በሚደረገዉም ምርጫ፤ እንዲሁም ዉህድ አሀዶች ራሳቸዉን ችለዉ መልእክት ማስተላለፍ እንዲችሉ ለማድ[illegible]ግ ብርቱ ዋረት ይጠይቃል። እንግዲህ እነዚህን አሟልቶ ለተደራሲ ሀሳብን በፅሁፍ ማቅረብ በብዙ አድካሚና አሰልቺ የፅሀፈት ስራ ዉስዋ ማለፍን ስለሚጠይቅ ትምህርቱን ከባድ ያደርገዋል።

2.1.2.3. <u>አእምሮታዊ ችግር (Cognitive Problem)</u>

Byrne /ገፅ 5/ እንደሚሉት በቋንቋ እየተነጋገርን እናድጋለን። አብዛኛዉን ጊዜም የምንናገረዉን ነገር እናጣም። ብዙም ሳንጨነቅ በማህበራዊና ሙ[illegible] ጉዳዮች ላይ በንግግር ሀሳባችንንመግለፅ እንችላለን።

በሌላ በኩል ፅሁፈት በትምህርታዊ መሳሪያዎች ሂደት ዉስዋ የምንማረዉ ነዉ። የፅሀፈት ቋንቋ ቅርፅ እንዴት መሆን እንደሚገባዉ ጠንቅቀን ማወቅ አለብን። ወዋ መልዕክት በፅሀፈት ለማስተላለፍ አእምሮ ብዙ ጅምናስቲክ መስራት ያስፈልገዋል። ችግሩ ይህን ጅምናስቲክ ስንቱ ተጨንቆ በመስራት የፅሁፍ መልዕክት ያስተላልፋል ? የሚለዉ ነዉ። ተማሪዉን በዚሁ መልኩ አለማዘጋጀት ደግሞ ተነባቢነት የሌለዉን ፅሁፍ እንዲፅፍ በትምህርት ቤት "የተማሪዉ" የፅሀፈት ትምህርት በተግባር የማይተረጎምና የማይጠቅም እንደሚሆን Byrne ያስረዳሉ።

እንግዲህ የድርሰት ትምህርት በተለያዩ ምክንያቶች የሚከብድ ቢሆንም ተማሪዉ

በትምህርት አለም ሳለና ከተለየም በሁዋላ በጣም ስለሚያስፈልገዉ የማስተማር ስልት ተቀይሶለት እንዲማር ማድረጉ ችላ ተብሎ የማይታለፍ ጉዳይ ነዉ።

2.1.3. <u>ጽሕፈትን እንዴት እናስተምራለን ?</u>

በCelcia Murcia (1991=261)የተጠናቀረ(edited) መፅሀፍ ዉስጥ Barbara Kroll በሰፈዉ እንዳተቱት፣ ከመምህራን ስልጠና ጀምሮ የድርሰት ትምህርት ሊታሰብበት እንደሚገባ ነዉ። እርሳቸዉ እንደሚሉት መምህራን በሚሰለጥኑበት ጊዜ ትኩረት ሊደረግለት የሚገባዉ የጽሁፍ ክሂልን ለማለማመድ ስርአተ ትምህርትን ለመንደፍና ክፍልን ለመቅረጽ እንዲችሉ ከፍተኛ ግምት መስጠትና ጥንቃቄ ማድረግ ነዉ።

Barbara Kroll (1993:11) ባጠናቀሩት መፅሀፍ ዉስጥ Tony Silva ባቀረቡት ጥናት ከ1945 ጀመሮ እንግሊዝኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ (ESL) በማስተማር ዉስጥ ድርሰትን ማስተማር ስለሚቻልበት ዘዴ የተለያዩ ጥናቶች እንደተካሄዱ ያመለክታሉ።

እነዚህም ዘዴዎች በአብዛኛዉ እንግሊዝኛ አፍ መፍቻቸዉ ለሆነ ተማሪዎች ከተዘጋጁት ዘዴዎች የተወረሱና የተያያዙ እንደሆነ ይገልጻሉ። Hedge (1990:15) ይህንኑ ሀቅ ያረጋግጣሉ።

ቶኒ ስልቫ አክለዉ እንደሚሉት የተለያዩ የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴዎች ብቅ ብቅ እያሉ ለተወሰነ ጊዜ ገነዉ የከሰሙ ቢኖሩም በጭራሽ ደብዛቸዉ ጠፍቷል ለማለት አይቻልም። አሁንም ባለንበት በ1990 ዎቹ ይላሉ ቶኒ ሰልቫ፣ ጎልተዉ የሚታዩት የማስተማሪያ ዘዴዎች የቁጥጥር ድርሰት(Controlled Composition) የወቅቱባህላዊ ሪቶሪክ (Current Traditional Rhetoric) የሂደታዊ ዘዴ (Process Approach) እና እንግሊዝኛ ለአካዳሚያዊ አላማዎች (English for Academic Purposes) የተሰኙ ናቸዉ።

ምሁሩ በነዚህ ዘዴዎች ላይ እንደሰጡት ትችት ከሆነ እያንዳንዳቸዉ ስለድርሰት ያላቸዉ አመለካከት ጠበብ ያለ ነዉ። እንደርሳቸዉ አባባል የቁጥጥር ድርሰት ትኩረቱ በዉሀድ አሀድ ዉስጥ በሚገኙ ስነቃላትና (Lexical) ስዋሰዋዊ (Syntactic) ገጽታዎች ላይ ነዉ። እንግሊዘኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በማስተማር ዉስጥ የወቅቱባህላዊ ሪቶሪክ ደግሞ ትኩረቱ በአቅርቦተ ሀሳብ ደረጃ (Discourse Level) ዉሀድ አሀድን በማወቀር ላይ ነዉ። የእንግሊዝኛ ለአካዳሚያዊ አላማዎች ዘዴ በበኩሉ ትኩረቱ እንደ አካዳሚያዊ የአቅርቦተ ሀሳብ ማህበረሰብ ድርሰትን በሚያነበዉ ሰዉ (Reader) ላይ ነዉ። በሌላ በኩል የሂደታዊ

ዘዴ የሚያተኩረዉ በደራሲዉ ወይም በፀሀፊዉ (Writer) የመድረስ ባህርይ ላይ ነዉ።
ስልቫ ጥናታቸዉንሲያጠቃለሉ እንደሚሉት እነዚህ ሁሉ ዘዴዎችእንግሊዝኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በማስተማር ዉስጥ የድርሰትን ትምህርት ለማስተማር የአፍ መፍቻ ቋንቋ ንድፈ ሀሳብና የጥናት ዉጤቶች ላይ የተደገፈ ካልሆኑ በስተቀር የራሳቸዉ የሆነ (ESL) ንድፈ ሀሳብና ብቃታ ያለዉ የጥናት ዉጤት ስለሌላቸዉ የራሳቸዉ መሠረት አላቸዉ ብሎ በብቃት መቀበል አይቻልም። በመጨረሻም እንደሚሉት ከነዚሁ የተለያዩ ድርሰትን የማስተማሪያ ዘዴዎቸ በአንጻራዊ መልኩ በክፍል ዉስጥ ሊተገበርና ተግባራዊነቱን የሚያሳዩ የታተሙ የጥናት ዉጤቶች አሉ ለማለት አያስደፍርም። Brbara Kroll (1990:20)

አንድ ወጥ የሆነ የማስተማሪያ ዘዴ ኖሮ ከስምምነት ባይደረስም ተግባራዊነታቸዉን ለመፈተሽ የሚያስችሉ የተለያዩ አስተያየቶቸ መሰንዘራቸዉ አልቀረም። ድርሰትን ለማስተማር ከተሰነዘሩ አስተያየቶች ጥቂቹን ቀጥለን እንመለከት።

Byrne (1990:27) ይህን በተመለከተ እንደሚሉት ንግግር ከፅሁፈት ክሂል የተለየ እንደመሆኑ ለየት ያለ ትምህርት ሊሰጥበት ይገባል። ስለዚህ ተማሪዎች እንዴት መጻፍ እንደሚገባቸዉ ልናስተምራቸዉ ያስፈልጋል።

Byrne አክለዉ እንደሚሉት ከንግግርበፊት ማደመጥ እንደሚቀድም ከመፃፍም በፊት ተማሪዎች በብዛት ከተለያዩ የአደራረስ ስልቶች ጋር ትዉዉቅ ሊያደርጉ ያስፈልጋቸዋል። ትዉዉቅ ሊያደርጉ የሚችሉት ሞዴል ሊሆኑ የሚችሉ ስራዎችን ስናሳያቸዉና እነርሱም እንዲለማመዱ ስናደርግ ነዉ።

Murray (1982=14) ድርሰትን እንዴት ማስተማር እንደሚገባን የራሳቸዉን አስተያየት እንደሚከተለዉ ይሰጡናል። እንደርሳቸዉ አመለካከት የድርሰትን ትምህርት ከዉጤት አኳያ ሳይሆን ከሂደት አኳያ ማስተማር ይጠቅማል። መሠረታዊ የሆነዉን የአፃፃፍ ሂደት ሳናስተምራቸዉ በፅሁፍ ዉጤት ላይ ብቻ በማትኮር ተማሪዎቻችንን ስለምናሰለቻቸዉ ትምህርቱን እንዲጠሉት እናደርጋቸዋለን። እነርሱንም በደካማነታቸዉ ስለምንኮንናቸዉ ስሜቱም እንዳይኖራቸዉ ፥ ጥሩ ፅሁፍም እንዳያመርቱ እንቅፋት ሆነንባቸዋል። ስለዚህ ተጽፎ ያለቀለትን ፅሁፍ ይዘን ከምናስተምራቸዉ ተፅፎ ባላለቀ ፅሁፍ በኩል/በመፃፍ ሂደት ላይ በለ ፅሁፍ/ ተማሪዎቻችንን ልናስተምር ይገባል። በዚህ መንገድ ተማሪዉን ስናስተምረዉ በተግባር ላይ የሚዉለዉን ቋንቋ እንጠቀማለን፤ ለተማሪዎቻችን የቃላት አመራረጥና የቋንቋ አጠቃቀምን እናጋራቸዋለን። ይህንኑ

ሀሳብ ፤ Burack (1965:504) Charless Duke (1983:V and 1) ይደግፉታል።

ተማሪዉ የሚፅፈዉ የአፃፃፍ ሕግ የያዘ የመመሪያ ሥዕሁፍ ይዞ ሳይሆን የህይወት ገጠመኝን መሠረት አድርጎ ቃላትን በመምረጥና ቋንቋዉን በመጠቀም ነዉ። ተማሪዉ ቋንቋዉን ተጠቅሞ ሀቅ ለራሱ እንዲገለጥለት በማድረግ የተገለጠለትን ለሌሎች ለማስተላለፍ ይጥራል። በዚህ ሂደት ዉስጥ ይነቃቃል፤ ይበረታል፤ ከጥረቱ እየተማረ በዉጤቱ ይደሰታል።

<u>ለተማሪዉ የሚያስፈልገዉ ስለአፃፃፍ ሂደት መጠነኛ ግንዛቤ ማስጨበጥና በሂደት የአጻጻፍ ክሂሉን እንዲያዳብር መርዳት ነዉ</u> /ሰረዝ በአጥኚዉነዉ/።

የክፍል ዉስጥ ልምምዱን በተመለከተ Don Byrne (1990:33) የሚሰጡን አስተያየት በድርሰት ትምህርት ተማሪዎች የድርሰትን ስራ በግል፤ በጥንድ ወይም በቡድን ሊያከናዉኑ ይችላሉ። አንዳንድ ክንዉኖች በጥንድና በቡድን የሚሰሩ ቢሆንም ተማሪዎች ስራዉን በግል መጨረስ ይጠበቅባቸዋል። በመጀመሪያዎቹ የፅሁፈት ደረጃዎች በህብረት እንዲሰሩ መደረጉ ተገቢ ሲሆን ከሚሰጣቸዉ መልሰ ምገባ በሁዋላ ግን ለብቻቸዉ አስተካክለዉ እንዲፅፉ ቢደረግ ለክሂል እድገታቸዉ ጥሩ ይሆናል።

Celcia Murcia (1991:254-255) ባጠናቀሩት መፅሀፍ ዉስጥ Barbara Kroll የተማሪዎቸ ልምምድ በክፍል ዉስጥ ብቻ የሚወሰን ሳይሆን በቤት ስራም በኩል ሊሰጣቸዉ ይችላል ይላሉ። እርሳቸዉ እንደሚሉት መምህሩ እንደሚተልመዉ የትምህርት ግብ የቤት ስራዉን ለተማሪዎቹ ይሰጣል።

ከአደረጃጀት ፤ ከቅርጽ፤ ከይዘት፤ ከምክንያትና ዉጤት ፤ ከንፅፅር፤ ከቅደም ተከተል ወዘተ አኳያ የቤት ስራዉን ሊያዘጋጅ ይችላል። እንደተፈለገዉ የትምህርት ግብ ተማሪዎች የራሳቸዉን ርዕስ ሊመርጡ ወይም መምህሩ መርጦ ሊሰጣቸዉ ይችላል።

እንደ ሌሎቹ ባለሙያዎች ፍልስፍና ደግሞ ድርሰትን ማስተማር ተማሪዎች የተገለጠላቸዉንና የደረሱበትን ነገር ማስተላለፍ የሚችሉበት መሳሪያ እንደሆነ አድርገዉ እንዲመለከቱት እንደሚረዳቸዉ ይገልፃሉ። የሚሰጣቸዉም የቤት ስራ ግላዊ ገጠመኞችቸዉንና መረዳታቸዉን መተንተንና ማንፀባረቅ እንዲችሉ የሚረደቸዉ መሆን የገባዋል ይላሉ። የዚህ አይነት አመለካከት ያላቸዉ ባለሙያዎች እንደሚሉት ከግል ገጠመኙ ተነስቶ ክሂሉን ያደበረ ተማሪ፤ ይህ ክሂሉ የተለያዩ አካዳሚያዊ ፅሁፎችን ለመፃፍ የሚያስችለዉ ይሆናል። በሌላ አባባል የክሂል ሽግግር (Skill Transfer) ሊደረግ ይችላል።

የክፍልም ይሁን የቤት ስራዎች ከተሰጡ በሁዋላ አብዛኛዉን ጊዜ ተማሪዎች የሰሩት ስራ ሁሉ በመምህራቸዉ እንዲታረምላቸዉ ይፈልጋሉ ፤ ነገር ግን እያንዳንዱንነገር መመርመርና ማረም እንደማያስፈልግ Don Byrne (1990:33) ያስገነዝባሉ። እንደ Byrne አመለካከት ተማሪዎች ያጠናቀቁትን የድርሰት ስራ በመቀያየር በጥንድ ወይም በቡድን እንዲያርሙ ቢደረግ መልካም ነዉ። ይህን በሚያደርጉበት ጊዜ ፅሁፍን በሂሳዊ መንገድ የማንበብ ልምድ ከማዳበራቸዉም በላይ የሁዋላ የሁዋላ የራሳቸዉን ስራ በዚሁ መልክ የማረም ልምድ ያዳብራሉ።

የድርሰት እርማትን በተመለከተ በCelcia Murcia (1991:260) የተጠናቀረ መጽሀፍ ዉስጥ Barbara Kroll እንዴት መሆን እንደሚገባዉ ዝርዝር መግለጫ ሰጥተዉበታል። እንደርሳቸዉ አባባል መምህሩ በዝርዝር ስህተቶች እርማት ላይ የሚያተኩር ከሆነ የድርሰት ትምህርት ማስተማሩ ቀርቶ የሰዋሰዉ ትምህርት ማስተማር ይሆንበታል። በየአፃፃፍ ደረጃዉ የተለያዩ ስህተቶች ቢፈጠሩም የተማሪን ስህተት ማረሙ ትኩረት ሊደረግበት የሚገባዉ በመጨረሻ በሚያቀርበዉ ስራዉ ላይ ቢሆን ይመረጣል።

Kroll:Chenoweth ን(1987:28)ጠቅሰዉ እንደሚሉት በየደረጃዉ የተማሪዉን ስህተት መጎርጎር ተስፋ ሊያስቆርጠዉ ይችላል ፤ ነገር ግን በማርቀቅ፤ በመከለስና በማቃናት ወቅት ራሱና ጓደኞቹ ከድርሰቱ አላማ፤ ከተደራሲ ፤ ከይዘት ፤ ከአደረጃጀት፤ ከቋንቋ አጠቃቀም ፤ ከስርአተ ነጥብ አገባብ ወዘተ አኳያ ብዙዉን ስህተት ማረም ይችላሉ።

Kroll ድርሰትን እንዴት ማረም እንደሚገባ ራሱ ዉስብስብ ስራ ነዉ ይላሉ፤ ነገር ግን መምህራን ከሚከተሉት መንገዶች መምረጥ እንደሚችሉ ያስረዳሉ::/ገፅ 261/

1. በህዳግ ላይ ለየት ያለ ምልክት /ቀስት/ በማድረግ የስህተቱን አይነት መጠቆም፤
2. በስህተቱ ምትክ ትክክለኛ የሆነዉን ጽፎ ማሳየት፤
3. ስህተት ብቻ መኖሩን ማመልከት ፤ለምሳሌ የቃል አመራረጥ፤ የአረፍተ ነገር አወቃቀር፤ የአንቀጽ ቅደም ተከተል ወዘተ
4. ዝርዝር ስህተቶች ላይ አለማተኮር

መምህሩ ከነዚህ መንገዶች ሁለቱን ወይም ከዚያ በላይ እንደ አላማዉ በመጠቀም እርሞ መልሶ ምግባ ማድረግ ቢችልም ጥናቶቹ እንደሚያመለክቱት በተማሪዉ ላይ ሊያስከትል

ስለሚችለዉ ለዉጥ በእርግጠኝነት መናገር እንደማይቻል ነዉ። ይህም ማለት በአንድ ወገን እንደ መምህሩ የማረም ጥረት በተማሪዉ በኩል ተመጣጣኝ መሻሻል አልታየም የሚል የጥናት ዉጤት ሲኖር፣ በሌላ ጥናት ደግሞ ተማሪዎች በሰዋሰዉ ላይ በተደረገላቸዉ መልሶ ምገባ፣ በሚከልሱበት ወቅት አብዛኞቹ ለዉጥ ያሳዩ ሲሆን ጥቂቶቹ መሻሻል አላሳዩም የሚል ዉጤት አለ። በአጠቃላይ የመልሶ ምገባ አላማዉ ተማሪዉ በፅሁፍ ብሂሉ ላይ መሻሻል እንዲያገኝ መሆኑን Kroll ያስገነዝባሉ። /ገፅ 257/ እንደርሳቸዉ አባባል በተማሪዉ ድርሰት ላይ የመምህሩ መልሶ ምገባ የሚያሳድረዉ ተፅዕኖ በጣም ዝቅተኛ ነዉ። ስለዚህ የድርሰት መምህር የተለያየ የመልሶ ምገባ ስልት መቀየስና ተማሪዎችን ማሰልጠን ይጠበቅበታል ይላሉ። ተማሪዉ በየትኛዉም መንገድ የሚሰጠዉ መልሶ ምገባ ወደፊት ለሚፅፈዉ ድርሰት አጋዥ እንዲሆንለት እንደሚጠበቅ አክለዉ ገልፀዋል።

መልሶ ምገባ በቃልና በፅሁፍ ሊሰጥ እንደሚችል Kroll ያመለክታሉ /ገፅ 258-259/ በተለይ ተማሪዎች ብዙ በሆኑበት ክፍል ለያንዳንዱ ተማሪ መልሶ ምገባ ማድረግ የማይቻል ነዉ። በዚህ አይነት ክፍል ዉስጥ በህብረት ሥራትና በብዉ እርማት ስልት ተጠቅሞ መልሶ ምገባ መስጠት ጠቃሚነት አለዉ። ተማሪዎችንም ለዚሁ ተግባር ማዘጋጀት ይጠበቃል። ለዚህ የሚሆን የማመሳከሪያ ዝርዝር (Checklist) ማዘጋጀትና አጠቃቀሙን ማሳወቅና ማለማመድ ለታቀደዉ አላማ ግብ መምታት እንደሚበጅ Kroll ያሳስባሉ።

Kroll (ገፅ 261) እዉነተኛ ድርሰትን የማስተማር ግብ ብለዉ የሚቆጥሩት ተማሪዉን ቀስ በቀስ በማለማመድ ከመምህሩ ርቆ በሚሄድበተ ጊዜ /ትምህርት ቤት ለቆ ሲሄድ/ ሀሳቡን በፅሁፍ በስርአት መግለፅ እንዲችል የሚያስፈልገዉን የአፃፃፍ ስትራቴጂና መሳሪያዎችን ማስታጠቅ ነዉ። እንግዲህ ይህንኑ መሣሪያ ለማስታጠቅ የሚቻልበትን መንገድ በመሻት የሂደታዊ ዘዴን በማስተማሪያነት መመረጡን በ1.1. ገጽ 1 ለይ አጥኚዉ ጠቅሷል። የዚህን ዘዴ ምንነትና በየደረጃዉ ስለሚሰሩ ስራዎች በሚቀጥሉት ንዑስ ክፍሎች ለማቅረብ ተሞክሯል።

2.2 የሂደታዊ ዘዴ ምንነት

ደራሲዎች በተለያየ ምክንያት ይፅፋሉ። ለማሳወቅ፥ ለማግባባት፤ ለማዝናናትና ለመግለፅ። ነገር ግን ከሁሉም በላይ ደራሲዎች የሚፅፉት ለማለት የሚፈልጉትን ለማግኘት (discover) እንደሆነ Donald Murray/1982፥3/ ይናገራሉ።

ደራሲዎች ለማለት የሚፈልጉትን ነገር ደግሞ ለማግኘት ሁልጊዜ በለውጥ ሂደት ውስጥ ማለፍ አለባቸው። ሙሬይ Gabriel Fieldingን እንደሚከተለው ይጠቅሳሉ"ለኔ ድርሰት ረጅም ጉዞ ነው፤'የአዲሴ ጉዞ' የተሰወረን መግለጥ፥ ምክንያቱም የጽሁፌ መጨረሻ ምን እንደሚመስል፤ በውል የማውቀው የለምና።"

በአደራረስ ሂደት ውስጥ ሚስጢር እንዳለ ሙሬይ /ገፅ 4/Nancy Hale ን ጠቅሰው እንደሚሉት በአደራረስ ሂደት ውስጥ ሚስጢር አለ፤ ይሄውም ብዙ ደራሲዎች በድንቅ ሥራዎቻቸው ውስጥ ስለድርሰት ከሚያውቁት በላይ ይናገራሉ።

ይህን ምስጢራዊነቱን በተመለከተ Jana Stalon /1990 = 518/ እንደሚሉት የፅህፈት ክሂል እንዴት እንደሚዳብር እስካሁን ብዙ የምናውቀው ነገር የለም ። እንዲያውም ይላሉ ስታሎን፤ ሰዎች ጠቃሚ የሆኑ አመለካከቶቻቸውን፤ ሃሳቦቻቸውን፤ ያላቸውን ግላዊ ገጠመኞች በመግለፅ የፍች ታህታይ መዋቅር በአፃፃፍ ሂደት ውስጥ እንዴት እንደሚከሰት የሚታወቀው በጣም ጥቂት ነው።

Murray/ገጽ 4/ C.day-Lewis ን ጠቅሰው የሚከተለውን ማጠቃለያ ይሰጡናል።

አዲስ ነገርን ለማግኘት አሳሽ ስለሆንኩ፥ በአእምሮ ውስጥ በግልጥ የተቀመጠን ነገር መፃፍ አያስፈልገኝም። ... የምንፅፈው ስለምናውቀው ነገር ሰዎች እንዲያውቁልን ሳይሆን የማናውቀውን ነገር አውቀን ለማሳወቅ ነው። በአእምሮዬ ውስጥ ግልፅ ሆኖ የተቀመጠን ስንኝ ለመፃፍ ወደ ጠረጴዛዬ ወንበር ስቤ አልቀመጥም።

Muray ለደራሲ ድርሰት ሂደት ነው ይላሉ። ለራሱ ሊፅፍ ስለፈለገው ነገር የሚያይበትና የሚያዳምጥበት መንገድ ነው። ድርሰት ፍችን የማግኛም መሣሪያ ነው።

ፍችን ለማግኘት ደራሲዎች በሚደርሱበት ጊዜ የሚመርጡት ቦታ፤ ወረቀት፥ ቀለም ወዘተ ይኖራቸዋል። እንደምርጫቸው ተመቻችቶላቸው በብእራቸው ወረቀት ላይ መጫር ሲጀምሩ ግን አንዳች ነገር ይሆናል፤ ሆኖም ስለሚሆነው ነገር በግልጽ ሊያስረዱ

አይችሉም። ድርሰቱ ሲሰምር፣ በአደራረሱ ሂደት ውስጥ ቃላት፣ ትረኢቶች(Scenes)፤ ሃሳቦች፣ ሀረጎች፣ ገፀ ባህሪያት፣ ፅንሰሃሳቦች ዝም ብለው መጉረፍ ይጀምራሉ። በዚህን ጊዜ ደሪሲው ጣልቃ እየገባ ከሚፈጠረው ግጭት እያመዛዘነ (Rationalize) ይቀበላቸዋል ወይም ይተዋቸዋል፤ እየተቆጣጠረም ይጠቅማቸዋል።

በአደራረስ ሂደት ውስጥ ያለን አእምሮታዊ ተግባር በንድፈ-ሃሳብ ደረጃ Linda Flower እና John R. Hayes/ 1982 : 366/ እንደሚከተለው ያስቀምጣሉ። ይህም ንድፈ-ሀሳብየአእምሮታዊ ሂደት ንድፈ-ሀሳብ (Cognitive Process Theory) በመባል ይታወቃል።

1 የመድረስን ሂደት በይበልጥ የምንረዳው ደራሲው በሚደርስበት ጊዜ ራሳቸውን የቻሉ የአስተሳሰብ ሂደቶችን በሚያደራጅበት ጊዜ ነው።

2 እነዚህ ሂደቶች በተዋረድ/ hierarchically/ አንዳቸው በሌላው ውስጥ በከፍተኛ ሁኔታ በመካተት ሊደራጁ የሚችሉ ናቸው።

3 የመድረስ ሂደት ራሱ በአላማ ላይ ያተከረ የአስተሳሰብ ሂደት ሲሆን በራሱ በደራሲው ግብ የሚመራ ውስብስብ ሥርዓት(Network) ነው።

4 ደራሲዎች በመድረስ ሥራ ውስጥ ከተወሰነ ወይም በሂደት ሊቀየር ከሚችል ዓላማ አኳያ የራሳቸውን የድርሰት ግብ ይፈጥራሉ።

በሂደታዊ ዘዴ ውስጥ ሀሳብ እንዴት ሊፈልቅና ሊደራጅ እንደሚችል ከፍ ብሎ ከቀረበው ንድፈ-ሀሳብልንመለከት እንችላለን። ሂደታዊ ዘዴበማስተማሪያነት ስለማገልገሉ የተሰነዘሩ አስተያየቶችን ቀጥለን እንመለከታለን።

Hedge/ 1990 : 3/ እንደሚነግሩን፣ ይህ ዘዴ በእንግሊዝና በሰሜን አሜሪካ፣ በእንግሊዝኛ አፍ የፈቱ ተማሪዎች ድርሰትን መፃፍ የሚማሩበት ዘዴ ሆኗል። እንደርሳቸውአባባል ይህ ዘዴ ተፅፎ ያለቀለትን ሥራ ከመመርመር ይልቅ የተሳካላቸው ደራሲያን እንዴት እንደሚፅፉ ይመረምራል። በዚህ መሠረት በዚህ ዘዴ ተማሪዎች ሀሳብ እንደመጣላቸው መፃፍና፣ እንዴት መከለስ እንደሚቻል እንዲያውቁናእንዲለማመዱ ማድረግ ውጤታማ እንደሚሆን ነው። Marcella Frank (1990:ix) በሄጅ አስተያየት ላይ ተመሳሳይ አመለካከት አላቸው።

Raimes (1983:11) በበኩላቸውእንደሚሉት በዚህ ዘዴየሚያስተምሩ መምህራን ሁለት ወሳኝ የሆኑ ድጋፎችን ለተማሪዎቻቸው እንደሚሰጡ ያስረዱናል።

እንደኛ፥ተማሪዎች በሚሠሩዋቸውረቂቆች ላይ ሀሳብማመንጨት እንዲችሉና የይዘት መልሶ ምገባ እንዲገኙ ጊዜ ይሰጡዋቸዋል። ሁለተኛ የመጻፍ ሂደት የመፍጠር ሂደት እንዲሆንላቸው ተማሪዎቻቸውን ያግዛሉ።

Richards/1990:108/ በበኩላቸው ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ይህ ዘዴ ከውጤታዊ ዘዴ /product method/ ይልቅ ተመራጭነት እያገኘ እንደመጣ ይነግሩናል። ለዚህም Murrayን (1980:3) ጠቅሰው እንደሚሉት፥ አሳማ ታርዶ ወጥ ከተሠራ በሁዋላ ከወጡ መልሶ ህይወት ያለው አሳማ ማውጣት እንደማይቻል ተፅፎ ካለቀለት ድርሰት(ውጤት) ሂደትን ማግኘት አይቻልም።

Murray/1982:18/ ራሳቸው እንደሚሉት በሂደታዊ የአጻጻፍ ዘዴ ድርሰት በሂደት የራሱ ፍች እያገኘ መምጣት ነው። እንደርሳቸው አባባል፥ አንድ ደራሲ የድርሰቱ ውጤት ምን ሊሆን እንደሚችል በቅድሚያ አያውቀውም። ደራሲዎች የጸሁፋቸውንምንነት የሚረዱት በሂደት ውስጥ የሚፅፉትን ነገር እየፈጠሩ ከአንድ መቋጫ ላይ ሲደርሱ ነው።

Richards /1990:109/ እንደሚሉት የድርሰት ትምህርት ግባችንርቱእነት /fluency/ ያለው ደርሰት ተማሪዎቻችን መፃፍ እንዲችሉ ከሆነ ርቱእነት ያላቸው ደራሲዎች እንዴት ድርሰቶቻቸውን እንደፃፉ መመርመርና እኛም ከዚህ ፍንጭ በመነሳት ድርሰት እንዴት ልናስተምር እንደሚገባን የማስተማር ዘዴዎቻችንንልንመረምር ያስፈልገናል።

ሪቻርድስ አክለው እንደሚያስረዱን የተሳካላቸው ደራሲዎች የተሻለ ጥራት ያለው ድርሰት ለመፃፍ የቻሉት በተገቢ የአፃፃፍ ሂደት ስለሚፅፉ ነው። ደጋግመው ርእሰ ጉዳዩን ማብላላትና ማስላሰል/rehearse/ በተደጋጋሚ የማርቀቅና የመከለስ/draft and revise/ ባህሪያቸው በሚፅፉት የድርሰት ይዘትና ቅርፅ ላይ ጥሩ ውጤት አሳይቷል።

ይህም ውጤት በተማሪዎችና በመምህራን ሚና እንዲሁም በድርሰት ትምህርት ወቅት በምንጠቀምባቸው ትምህርታዊ ልምዶች ላይ ሊንፀባረቅ ይችላል።

Murray/1982 = 20/ የሂደታዊ ዘዴን ምንነት የተረዱት፤ ይህ ዘዴ በማሰላሰል /rehearsing phase/፤ በማርቀቅ ደረጃ/writing or drafting phase/፥ በመከለስ ደረጃ /revising phase/፥ በማስላሰል፥ በማርቀቅ በመቀለስ፥ በማሰላሰል፥ በማርቀቅ በመከለስ.... ደጋግሞ በነዚህ ደረጃዎች ውስጥ በማለፍ ድረሰት ፍች እንዲያገኝና ግልፅ እንዲሆን ማድረግ ነው። ይህን አባባላቸውን በሚከተለው ስዕላዊ መግለጫ ያሳያሉ:-

<u>ስዕል 1</u>

አንደኛ ረቂቅ	ሁለተኛ ረቂቅ	ሶስተኛ ረቂቅ	አራተኛ ረቂቅ	አምስተኛ ረቂቅ
ግልፀት (Clarification)				
አሰሳ (exploration)				
ማሰለስ ማርቀቅ መከለስ	ማሰለስ ማርቀቅ መከለስ	ማሰለስ ማርቀቅ መከለስ	ማስለስ ማርቀቅ መከለስ	ማስለስ ማርቀቅ መከለስ

Murray፥ የሂደታዊ ዘዴን ምንነት ከ Sondra Perl (1979:18) ጠቅሰው እንደሚከተለው ያቀርባሉ።

መድረስ በአንድ አቅጣጫ ወደፊት ዝም ብሎ የመገስገስ ሂደት አይደለም። ራሳቸውን የቻሉ ቃላትና ሀረጎች በወረቀት ላይ ማስፈርና ከነዚህም ቁርጥራጮች /bits/ በመነሳት እያዋቀሩ ደራሲው ለማለት የፈለገውን ነገር ማዳበር ነው። ካለፈ ነገር ተነስቶ ማዋቀር/retrospective structuring/ እንደሆነ ተደርጎ ሊታሰብ ይችላል። ወደፊት ለመሮጥም፥ መሮጥ ያስፈለገበት አላማ ሊኖር ያስፈልገናል። እንደገና ወደፊት ለመሮጥ መነሻ የሚሆን መንደርደሪያም እንደሚያስፈልግ መዘንጋት የለበትም። በድርሰትም ደራሲ ሥራውን ደጋግሞ ወደሁዋላና ወደፊት እያለ ማንበቡ የተፈለገው መልእክት፥ መልእክቱን ሊወክሉ በሚችሉ ቃላት ተወክሎ እንደሆነ ለማየት ነው። በዚህ ሂደት ውሰጥ አዲስ ነገር ይፈጠራል። <u>ደራሲዎች ሙሉ በሙሉ ለማለት የፈለጉትን ነገር የሚያውቁት ከመፃፋቸው በፊት ሳይሆን ከፃፉት በሁዋላ ነው።</u> በዚህ መልክ ሲጀመር ድንግዝግዝ የነበረ የድርሰት ሥራ በሂደት እየጎላ መጥቶ በመጨረሻው ብሩህ መልዕክት ያስተላልፋል። /ገፅ 20 - 21/

ይህ ወደ ሁዋላና ወደፊት የሚያስኬድ ሂደታዊ የአፃፃፍ ዘዴ በጥቅሉ ሲታይ በሶስት ዋና ዋና ደረጃዎች ውስጥ የሚያልፍ ቢሆንም ሌሎች የሙያው ባለቤቶች ዘርዘር አድርገው ያቀርቡታል። ይህን በተመለከተ በሚቀጥለው ንኡስ ክፍል እናያለን:-

2.2.1 የሂደታዊ ዘዴ የአጻጻፍ ሂደት ደረጃዎች

የአፃፃፍ ሂደትን ለማስረዳት ያህል ለየብቻ በየደረጃው የሚከናወኑትን የተለያዩ ተግባራት መግለፅ ይቻላል፤ ነገር ግን ድርሰቱ እያደገ ሲሄድ በተግባር እንደሚታየው የአፃፃፍ ደረጃዎቹ አንዳቸው በሌላው ውስጥ ገብተው ይገኛሉ። Troyka/1990 : 14 / በዝርዝርሲታዩምን እንደሚመስሉ በአጭርበአጭሩእንደሚከተለው ደረጃዎቹን ያቀርባሉ።

እነዚህን ደረጃዎች Trica Hedge/1990:15/ በተመሳሳይ መንገድ ያቀርቡዋቸዋል።

1 የማቀድ ደረጃ/Planning/ (ስለ ርእሰ ጉዳይ ትኩረት የሚደረግበትና ሀሳብ የሚሰበሰብበት፥

2 መቅረፅ/Shaping/ የተሰበሰቡ ሀሳቦችን ማቀናጀትን ይመለከታል፥

3 ማርቀቅ/drafting/ በተቀናጀው ሀሳብ መሠረት ሀሳብን በአረፍተ ነገሮችና አንቀጾች ማስፈር፥

4 መከለስ/revising/ረቂቅን መገምገምና እንደገና መፃፍን ይመለከታል። በዚህ ደረጃ መጨመር፥ መቀነስ፥ መሰረዝ መደለዝ፥ ማዟዟር ወዘተ ይኖራል፥

5 ማቃናት /ማርተት/- editing-የተከለሰውን ሥራ ስለሰዋስዋዊ ትክክለኛነቱ ማየት፥ የፊደል ጉድለትን/Spelling/ ሥርተ ነጥቦችንና አደረጃጀትን ማያ ደረጃ ነው፥

6 ለቀማ/Proofreading/ የመጨረሻው ረቂቅ ተገልብጦ፥ ወደተፈለገው ቦታ እንዲሄድ የታይፕ ወይም የእጅ ፅህፈት ችግር እንደሌለበት የማረጋገጥ ደረጃ ነው።

Troyka የድርሰት አፃፃፍ ሂደትን በዚህ መልክ ዘርዝር አድርገው ቢያቀርቡም፥ ጠቅለል አድርጎ ማቅረብ እንደሚቻል 1 እና 2ን፥ 5 እና 6ን በአንድነት አድርገው በስዕል ያሳዩናል። አባሪ 2 ይመለከቷል

በሌላ በኩል /ገፅ 83/ በተራ ቁጥር 4፥ 5እና 6 ላይ የተጠቀሱት የተለያዩ ተግባራት የሚከናወኑባቸው ቢሆኑም፥ የአፃፃፍ ሂደት የመጨረሻ ክፍሎች ብለው ይጠሩዋቸዋል። ይህንኑ ሃሳብ በCharles Duke /1983:6-7/ መፅሃፍ ውስጥ እናገኛለን።

በመሠረቱ በሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ መድረስ ቀጥተኛ ጉዞ/Linear Movement/ ስላይደለ አንዱ በሌላው ውስጥ እየገባ ወደፊትና ወደ ሁዋላ እየተባለ እንደሚፃፍ ቀደም ሲል ተገልጿል። ቀጥለን ደግሞ የአደራረስ ሂደት በሶስት ዋና ዋና ደረጃዎች ውስጥ

ያልፉል የሚሉ ወገኖችን አመለካከት በዝርዝር ለማየት እንሞክር።

Richards/1990:112/ በሂደት ተኮር ዘዴ ድርሰትን ለማስተማር የተለያዩ የክንውን ዓይነቶችን መንደፍ እንደሚያስፈልግ ይነገሩናል። ዘመናዊ ስነዘዴያዊያን የሆኑትን እነ Koch and Brazil 1978 Lindemann 1982 Proett and Gill 1986 በመጥቀስ የሚከተሉትን ሶስት ዋና የድርሰት ትምህርት ክንውንዓይነቶችና ሂደቶችን በደረጃ እነደሚከናወኑ ያቀርቡልናል። Marcella Frank/ 1990: Xi - Xiii/ Charless Duke /1983:4 - 7/ Murray/ 1982:15-19/ የአፃፃፍ ሂደት በሶስቱ ደረጃዎች ውስጥ እንደሚያልፍ በተጨማሪ ያሳዩናል።

2.2.1.1 <u>የማሰላሰል ሂደት ደረጃ /rehearsing phase/</u>

Richards፥ በዚህ ደረጃ ስለሚካሄዱ ክንውኖች እንደሚሉት፥ ተማሪዎች ሀሳብን ማመንጨት እንዲችሉ የሚረዱ፥ ስለሚፅፉት ነገር እቅድ እንዲያወጡ መንደርደሪያ የሚሆንና የሚያነቃቃቸው መሆን አለበት። በዚህ ደረጃ መከናወን የሚያስፈልጋቸው ጉዳዩች።

1 ተማሪዎች ከጋዜጦች፥መፅሄትና መፃህፍት ሀሳብን ያስሳሉ፤ ማስታወሻ ይይዛሉ።

2 ሀሳብ እንደመጣ ማስፈር /Brain Storming/ ተማሪዎች ስለመረጡዋቸው ርእሶች ወዲያው መረጃ ይለዋወጣሉ፥

3 ነፃ ማናገዘብ /Free association/ ርእሰ ሰሌዳ ላይ መፃፍና ርእሱን ሲያዩ የሚመጣላቸውን ሀሳብ ተማሪዎች በፍጥነት እንዲሉ ወይም ንደዲናገሩ መጠየቅ።

4 ሃሳብ ማሰባሰብ ወይም የቃላት ካርታ መስል (Clustering or Wordmapping) ርእስን በወረቀት መሃል በመፃፍ ተዛማጅ ሀሳቦችን በዚያ ዙሪያ በቃላትና በሀረጎች ማኖር። አባሪ 2 ገፅ/39 ላይ ይመለከቷል

Murray/ 1982 : 15 / ጠቅለል ባለመልኩ እንደሚሉት፥ የአፃፃፍ ሂደት ደረጃ የሚፈጀው ጊዜ እንደ ደራሲው ማንነት፥ የሥራ ባህርይው ፥ እንደሚኖረው የመፃፍ ብስለትና የፈለገውን ነገር ለማለት ከሚያደርገው ጥረት ጋር የተያያዘ ሊሆን ይችላል። ሶስቱን የአፃፃፍ ደረጃዎች "ከእነርሱ ውጭ ምንም ማድረግ አይቻልም።" የሚባል ሳይሆን አብዛኞቹ ደራሲዎች የሚያልፉባቸው ደረጃዎች እንደሆኑ ያሳስቡናል። ከነዚህም ውሰጥ የቅድመ-ፅሁፈት/ የማሰላሰል/ ደረጃን ምንነት እንደሚከተለው ያቀርቡልናል።

የቅድመ-ፅሁፈት ደረጃ ማለት ከመጀመሪያው የድርሰት ረቂቅ በፊት የሚደረጉ የፅሁፍ ሥራ ዝግጅቶችን በሙሉ ይመለከታል። ይህ ደረጃ አብዛኛውኑን ጊዜ የደራሲውን 85% የሚያህል ጊዜ የሚወሰድ ነው። ፀሀፊው ስለሚፅፍበት ጉዳይ የሚያጋጥመውን የሃሳብ ውጣ ውረድ፤ ጊዜም ይጨምራል። በዚህ ደረጃ ፀኃፊው በሚፅፍበት ጉዳይ ላይ ትኩረት ያደርጋል። በዚህ ደረጃ ተደራሲዎችን ይወስናል፤ የቋንቋ አጠቃቀሙን የሚመርጥበት ወቅት ይሆናል።

ቅድመ-ፅሁፍ ደረጃ ጥናት ማድረግንና የቀን ህልም ማለምን/day dreaming/ ማስታወሻ መያዝና አስተዋፅኦ ማውጣትን ርእስ መምረጥና መሪ ሀሳቦችን ማደራጀት፣ ሊያቅፍ ይችላል። ቀጥሎ የማርቀቅ ደረጃ ምን እንደሚመስል እንመለከታለን።

2.2.1.2. <u>የማርቀቅ ሂደት ደረጃ /Drafting Stage or Writing Stage/</u>

Murray/ 1982: 19/ የፅሁፈት ደረጃ ብለው የሚጠሩት የመጀመሪያውን ረቂቅ የማምረት ደረጃ ነው። በአፃፃፍ ሂደት ውስጥ ይህ ደረጃ በፍጥነት የሚከናወን ከመሆኑም በላይ በኃላፊነት የሚያስጠይቅ በመሆኑም ፍርሀት ፍርሀት የሚልበት ደረጃ ነው። ይህን ደረጃ የፈፀመ ደራሲ ምን ያህል ጥሩ ወይም ደካማ ሥራ እንደሰራ የሚያስተውልበት ወቅት ነው። ይህ ያለቀለት የመጀመሪያ ረቂቅ የሥራውን ጊዜ /1%/ ያህል የሚወስድ ሊሆን ይችላል።

Richards/1990:113/ በዚህ ደረጃ ስለሚኖሩ ክንውኖች ገፅታ እንደሚከተለው ያቀርቡልናል። “በዚህ የፅሁፈት ሂደት የእድገት ደረጃ፣ ከመጀመሪያ ሙከራ የተለዩ የድርሰት ክፍሎችን፣ ስለአንቀፅ ወይም አጠቃላይ ፅሁፍ፣ ስለሚፃፍበት አላማና ስለፅሁፈቱ ቅርፅ፣ ስለተደራሲ ወደማሰብ ሽግግር ይደረጋል። በማሰላሰል ደረጃ የመነጩትን ሀሳቦች ተማሪው በፅሁፈት ሂደት ውስጥ የሚያሳድጋቸውና የሚያብራራቸው ይሆናሉ።” ክንውኖቹ የሚከተሉትን ሁለት ጉዳዮች ሊያቅፉ ይችላሉ።

አንደኛው ስትራቴጂያዊ ጥያቄ ነው። ይሄውም ተማሪዎች በዚህ የማርቀቅ የፅሁፈት ሂደት ደረጃ የሚጠቀሙዋቸው፣ ትኩረት የሚያደርጉባቸው፣ ቅድሚያ ሊሰጡዋቸው የሚገቡና የሚፈልጉዋቸውን ሃሳቦች ለመምረጥ የተለያዩ ጥያቄዎችን ሊጠይቁ ይገባል። በዚህ ደረጃ ሊጠይቁ የሚገባቸውን ጥያቄዎች በአባሪ 2 ገፅ 139-140 ላይ ይመለከቷል።

ሁለተኛው ጉዳይ የጊዜ ትኩረት ነው። በተወሰነ የጊዜ ገደብ ፅሁፉ እንዲጨርሱ ከመነሻው

እንዲያስቡበትሊነገራቸው ይገባል። በመልመጃ መልክ በፍጥነት የድርሰቻቸውንመግቢያ፣ ሀተታ፣ ወይም መደምደሚያ እንዲፅፉ ማለማመድ ይቻላል። በሌላ በኩል የተደረሱ አጫጭር ድርሰቶች ሰጥቶ በአንቀፅቅደም ተከተል በተወሰነ ጊዜ በህብረት እንዲሰሩወይም እንዲያደራጁ መጠየቅ ይቻላል።

2.2.1.3 <u>የክለሳ ደረጃ /Revising Stage or Post-Writing Stage/</u>

Murray/1982:19/ ይህን የአደራረስ ሂደት ደረጃ ምንነት ሲገልፁ፣ ስለሚጻፍበት ርእሰ ጉዳይ፣ስለቋንቋ አጠቃቀምና ስለተደራሲው እንደገና የሚታሰብበት ደረጃ ነው። በዚህ ደረጃ እንደገና ጥናት ማድረግ፣ እንደገና ማቀድ፣ እንደገና መፃፍ ወደ መጨረሻውም በያንዳንዱ መስመር ማቃናት የሚካሄድበት፣ እያንዳንዱ ቃል የሚመረጥበትና ተገቢነቱ የሚወሰንበት ነው የደራሲውን ቀሪ 14% ጊዜ ሊወስድ ይችላል።

Murray/ ገፅ 77/ የክለሳ ደረጃ ሁለት መሠረታዊ ገፅታዎች እንዳሉት ይነግሩናል። አንደኛው ገፅታ ውስጣዊ ክለሳ /Internal Revision/ በመባል የሚታወቅ ነው።

በዚህ ደረጃ ተደራሲው ደራሲው ራሱ ነው። ያቃላትን የመጀመሪያ ረቂቅ ይዞ ምን ማለት እንደሚገባው የሚመረምርበት ድርሰቱን የሚያሳድግበት ደረጃ ነው ። የቋንቋ አጠቃቀማቸው፣ ያቀረቡት ይዘት የአፃፃፍ ስልታቸው ወደየት እንደመራቸው ደራሲዎች የሚያዩበት ወቀት ነው። ምን ማለት እንደነበረባቸው ወይም ምን ለማለት እንደሚመኙ የቋንቋን መዋቀርና መረጃዎችን ይዘው ሥራቸውን የሚመረምሩበት ገፅታ ነው።

ሁለተኛ ገፅታ ውጭያዊክለሳ (External Revision) በመባል የሚታወቅ ነው። በዚህ ገፅታ ደራሲው ክለሳ ሲያደርግ ተደራሲዎቹ ከርሱ ውጪ ያሉ ሰዎች እንደሆኑ የሚገምትበት ነው። ይህ ገፅታ ደራሲው ድርሰቱን የሚያቃናበትና ለቀማ የሚያካሂድበት ነው።ድርሰቱ የቀረበበት ስልትና የቋንቋ አጠቃቀሙ፣ ስርኣተ ነጥቦችና የአጻጻፍ ስልቱ ትኩረት የሚደረግበት ነው።

ደራሲዎች የራሳቸውን ሥራ እንደውጭ ሰው ሆነው የሚመለከቱበት ጊዜ ነው። የድርሰታቸውን ላእላይ ገፅታ የሚቃኙበት ነው።

Richards/ 1990: 113 - 114/ ከክለሳ ጋር ስለተዛመዱ ክንውኖች የሚከተለውን ያስገነዝቡናል። እንደርሳቸው አገላለፅ ይህ ደረጃ የተፃፈውን ፅሁፍ ማቅኛና ረቂቁን ማረሚያ ነው። ደራሲዎች ግልጽ ያልሆኑ ዐረፍተ ነገሮችን ወይም ግራ የሚያጋቡ

አንቀጾችን በተለያዩ የአፃፃፍ ቴክኒኮች እንደገና አስተካክለው የሚፅፉበት ደረጃ ነው። በዚህ ደረጃ ክለሳ ለማድረግ የሚያስችል የማመሳከሪያ ዝርዝር መጠቀም እንደሚበጅ ሪቻርድስ ይጠቁማሉ። አባሪ ፣ ገፅ/140 እስከ/142 ይመለከቷል።

Troyka/1990:73/ በበኩላቸው ይህን የክለሳ ደረጃ የማቃናት ደረጃ ይሉታል። "ማቃናት አንዳንድ ጊዜ መከለስ እንደሆነ ተደርጎ ይቆጠራል።" ይላሉ።

ሪቻርድስ/ ገፅ 114/ ተማሪዎችን ከማስተማር ጋር አያይዘው ሲገልፁ፣ ከላይ በተጠቀሱት ሶስት ደረጃዎች ውስጥ እንደአስፈላጊነቱ መልሶ ምገባ /feedback/ በየደረጃው ሊሰጥ ይችላል። ለምሳሌ መምህሩ በፍጥነት ፅህፈት ጊዜ፣ በብጤ እርማት ወቅት፣ አስተያየት በመስጠት መልሶ ምገባ ሊያደርግ ይችላል። እያንዳንዱ ተማሪ ወይም ቡድን የሚቸግረውን ሲጠይቀው ራሱ ወይም ሌሎች ተማሪዎች እንዲሳተፉ በማድረግ ወዲያውኑ መልሶ ምገባ ሊሰጥ ወይም ሊያሰጥ ይችላል። እንግዲህ እነዚህ ሶስት ደረጃዎች ምን እንደሚመስሉና ምን ምን ነገሮች እንደሚከናወኑ አይተናል። ቀጥሎ ባሉት ንኡስ ክፍሎች ደግሞ በሂደታዊ የአደራረስ ዘዴ ትምህርት ውስጥ የመምህሩና የተማሪው ሚናና ኃላፊነት ምን እንደሚመስል እናያለን:-

2.2.2 ድርሰት በሂደታዊ ዘዴ ሲቀርብ፣ የተማሪው ሚና

Richards (1990 :109) Zamelን (1987) ጠቅሰው እንደሚሉት ከተደረጉ ጥናቶች አኳያ ቀደም ሲል ቋንቋን ብቻ በማስተማር ላይ ይተኮር የነበረው የክፍል ውስጥ ክንውን ተማሪዎች ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ እንዲፅፉ ማለማመድ ሲጀመር ትኩረቱ ተማሪዎች በሚያከናውኑዋቸው ተግባራት ተለውጧል። በዚህ ለውጥም የሚታየው ተማሪዎች ምን መጻፍ/ ትረካ፣ ገለጻ፣ንፅፅር ወዘተ/ እንዴት መፃፍ / በሂደት/እንዳለባቸውና የራሳቸውን የፅህፈት ሥራ ራሳቸው በማረም ተሳትፎ እንዲያደርጉ ይጠበቃል።

በሌላ በኩል ሪቻርድስ Carey ን /1986:53/ ጠቅሰው እንደሚነግሩን፣ በሂደታዊ ዘዴ ተማሪዎች እንዲያከናውኑ የሚጠየቁት፣ ለድርሰታቸው የሚሆን አላማ፣ ተደራሲና ይዘት እንዲፈልጉ ነው። የፅህፈት ልምምዱ "በዎርክ ሾፕ" ዓይነት ቢዘጋጅ ተማሪዎች ስለሚፅፉበት ርእስ ይመርጣሉ፤ በህብረት እንዲፅፉ ይደፋፈራሉ፤ በዚህም ሂደት ከሌሎች ተማሪዎች ጋር መስተጋብራዊ አሰራሮችን (Interactional Activities) ያሳድጋሉ። በደረጃ ሊከናወኑ የሚገባቸው ነገሮች ጠቅለል ባለመልክ የሚከተሉትን ያቅፋሉ:-

1 ተማሪዎች ርእስ በቤትና በትምህርት ቤት ካላቸው ገጠመኝና ከአቻዎቻቸው ጋር በመወያት ሊያገኙ ይችላሉ። የራሳቸውን ርእስ የመምረጥ እድል አላቸው።

2 በህብረት መፃፍ የሚመነጨው ከማኅበራዊ ህይወት ውስጥ በጋራ ከሚያውቋቸውና ከሚነጋገሩባቸው ጉዳዮች ሊሆን ይችላል። ይህም የሚያነቃቃቸው ከመሆኑም በላይ በቀጥታ የሚከናወነውን የመምህሩን ማስተማርም ሊቀንስ ይችላል፥

3 የህብረት ሥራ በሁለት መልኩ ሊቀናጅ ይችላል። አንደኛ፥ ጎበዝና ደካማ ሁለተኛ፥ ደካማና ደካማ ተማሪዎች በመተጋገዝ ሊሰሩ ይችላሉ። በመድረሱ ሂደት ውስጥ ያለውን ችግር በጥረትና በመደራ.ደር እያፈራረቁ በጋራ በመሥራት ሊለማመዱ ይችላሉ።

4 ለልምምድ፥ መጀመሪያ ተመራጭ የሚሆነው ቅርፅ ትረካ ሲሆን የሚያከራክሩ ነገሮችን ለመፍታት ወይም ተገቢ ማቴሪያሎችን ለመምረጥና ትረካውን መስመር ለማስያዝ የገለጻና የማግባባትን ስልት ይጠቀማሉ

5 በህብረት ተማሪዎች በሚሰሩበት ጊዜ ድፍረት' ያገኛሉ፤ የመፃፍ ሂደትንና የራሳቸውን ምንጮች ይዳስሳሉ፤ እንዲሁም ጉልህ ስህተቶችን ያቃናሉ።

በሂደታዊየድርሰት አደራረስ ትምህርት ወቅት ተማሪው የሚኖረውን አራት ኃላፊነቶች Murray (1982 : 140 - 142) እንደሚከተለው ያቀርባሉ:-

2.2.2.1 <u>የተማሪው የመጀሪያ ኃላፊነት</u>

መምህሩ ደራሲዎች ስለሚፅፉበት ጉዳይ እንዴት እንደሚያገኙ መንገድ ሊያሳይ ይችላል፤ ነገር ግን ስለሚፅፍበት ነገር መፈለግ የተማሪው ኃላፊነት ይሆናል።

2.2.2.2 <u>የተማሪው ሁለተኛ ኃላፊነት</u>

መምህሩ ለተማሪዎቹ ጥናት የሚደረግበትን፥ መረጃ የሚሰበሰብበትን ዘዴ ሊነግር ይችላል፤ ነገር ግን ተማሪዎች የራሳቸውን መረጃ ኅርጉረው ማውጣትና በራሳቸው አገላለፅ የማቅረብ ኃላፊነት ይጠበቅባቸዋል።

2.2.2.3 <u>የተማሪው ሶስተኛ ኃላፊነት</u>

ተማሪው በሚፅፍበት ጊዜ ተደራሲውን እንዲወስን መምህሩ ሊነግረው ይገባል፤ ነገር ግን ተማሪው ንቁና ገንቢ ሂስ መስጠት የሚችል ተደራሲ በመሆን መማርና የክፍል ጓደኛውን ማስተማር ይጠበቅበታል።

2.2.2.4 የተማሪው አራተኛ ኃላፊነት

ተማሪው በተለያዩ የአጻጻፍ ስልቶች/ትረካ፣ ገለፃ፣ ማመዛዘን፣ስዕላዊ/መለማመድ ይጠበቅበታል። በተመሳሳይ ስልት የሚፅፉ ተማሪዎችን እንዲረዳዱ ማድረግ ይጠቅማል፤ ነገር ግን የሙሽራ ልብስ ገዝቶ ሙሽሪት ፍለጋ እንደማይኬድ፣ ተማሪው ተደራሲውን ሳይለይ የሚፅፍበትን ስልት መወሰን አይኖርበትም። በመድረሱ ሂደት ውስጥ ያለውን ችግር በጥራትና በመደራደር እያፈራረቁ በመስራት ሊለማመዱ ይችላሉ።

2.2.3 በትምህርቱ ሂደት የመምህሩ ሚና

የመምህሩን ሚና በተመለከተ Richards/1990:111/ እንደሚሉት በሂደት ተኮር ክፍል ውስጥ የመምህሩ ሚና ተማሪውን ትክክለኛ ፅሁፍ ፃፍ ብሎ ማስጨነቅ ሳይሆን ሁኔታዎችን የሚያመቻችና ድርሰት የመጻፍ ስትራቴጂዎችን የሚያደራጅ መሆን አለበት:- ሪቻርድስ፣ እና Hughey et al/1983:48/ በመጥቀስ በሂደታዊ የድርሰት ትምህርት አቀራረብ የመምህሩ ሚና ምን ሊሆን እንደሚገባው፣ የሚከተሉትን ዝርዝሮች ለመምህራን ያቀርባሉ:-

- የፅሁፈቱን ትምህርት ስራ ግልፅ፣ ቀላልና ቀጥተኛ እንዲሆን ያደርጋሉ፣
- የአደራረስን ሂደት ያስተምራሉ (በ 2.2.1 ይመልከቱ)
- የድርሰትንውጤት ይተነትናሉ፤ የሚያጋጥም ችግርተመልክተው የመፍትሄ ሀሳብ ይጠቁማሉ፣
- ተማሪዎችን ለማስተማር የአጭርና / የመፃፍ ክሂልን ለማለማመድ/፤ የረጅም ጊዜ ግብ / የይዘት ወይም የአካዳሚያዊ ፅሁፎችን ለመፃፍ/ ይተልማሉ፣
- የክፍል ውስጥ ክንውንንለግለሰቦችና ለቡድኖች በማከፋፈል ትምህርቱን ሚዛናዊ ያርጋሉ
- ሊያሰሩ የሚችሉ የቤት ስራዎችን ይሰጣሉ፣
- የተማሪዎችን ስራ ለተማሪዎች መማሪያ እንዲሆን ያመቻቻሉ
- ትምህርቱን ከሚታወቅ ወደማይታወቅ፣ ማሳደግ ለዚህም የተማሪዎችን የቀድሞ እውቀት ማወቅና መነሻ ማድረግ፣
- ተማሪዎች አስተሳሰቦችን፣ የሃሳብ ቅደም ተከተሎችንና፣ እነዚህን ሃሳቦች አስፈላጊ

በሆነ መንገድ ለመግባቢያነት የማዋል ባህላቸውን እንዲያሳድጉ መምህራኑ የድርሰት ሕጎች፣ ልምዶችና የአፃፃፍ መርሆዎችን ያስተምሩዋቸዋል።

MURRAY/1982:142-143/ ሂደታዊ የአፃፃፍ ዘዴ ስለሚያስተምር መምህር ኃላፊነት የሚከተሉትን አራት ኃላፊነቶች ያቀርቡልናል። እንደርሳቸው አመለካከት መምህሩ የተለያዩ መረጃዎችን ወደተማሪው አእምሮ ከማንቆርቆር ይልቅ የተማሪውን የፅህፈት ልምምድ ጠብቆ ቢረዳው ይመረጣል። ከተለመደው የማስተማር ስልት /የተወሰነ መመሪያን መከተል፣ ትእዛዝን መጠበቅ ወዘተ/ ለየት አድርጎ መምህሩ የድርሰትን ስራ በተማሪዎች ትከሻ ላይ ጣል ቢያደርግ ተማሪዎቹ በመጀመሪያ በጥርጣሬ ዓይን ሊመለከቱት ይችላሉ።

ቆየት ብሎ ግን ጥቂቶች ከዚያም ብዙዎች በሂደት ድርሰትን መፃፍ፣ የራሳቸውንም ሥራ ራሳቸው በግልም ሆነ በቡድን ማረም ጥሩ እንደሆነ አይተው ሊወዱ ይችላሉ። መምህሩ የሚጠበቅበትን ኃላፊነት ቀጥለን እንመልከት:-

2.2.3.1 <u>የመምህሩ የመጀመሪያ ኃላፊነት</u>

የመጀመሪ ኃላፊነቱ ተማሪዎች የራሳቸውን ኃላፊነት የሚወጡበትን ስነልቡናዊና አካላዊ ድባብ /Psycho-logical and physical environment/ መፍጠር ነው።

2.2.3.2 <u>የመምህሩ ሁለተኛ ኃላፊነት</u>

ተማሪዎች የሚፅፉበትን ድባብ ከፈጠሩ በሁዋላ የተማሪዎች ሥራ የሚጠናቀቅበትን የጊዜ ገደብ ማሳወቅ አለበት። ተማሪው አዘውትሮየሚፅፈው ነገር እንዲኖረው ያሻል። ምናልባት በየቀኑ ገደብ የተደረገለት ሊፅፈው የሚገባው ስራ ያስፈልገዋል። በጥንቃቄ መረጃ በማስታወሻ ቢሰበሰብ፤ አስተዋፅኦ ቢያወጣ፤ በቀን አንድ ገፅ ወይም በሳምንት አምስት ገፅ ቢፅፍ ጭምልቅልቅ ያለ /Sloppy/ የመጀመሪያ ረቂቅ ቢሰራ በአጠቃላይ ከለሳ ቢያደርግ ሁሉም ተዳምረው በገደብ የተወሰኑትን ገፆች ለመፃፍ የሚደረጉ ጥረቶች ናቸው።

ተማሪዎች እንዴ የድርሰት አፃፃፍ ሂደትን ከተረዱና በተወሰነ የጊዜና የገፅ ገደብ መሥራቱ አስፈላጊ መሆኑን ካወቁ የአፃፃፍን ሂደት ይለማመዳሉ። ደጋግመው ለመስራት ፈቃደኞች ይሆናሉ። በመፃፍ መፃፍን ይማራሉ። /They will learn to write by writing/ መምህሩ፤ ተማሪው ደጋግሞ፤ ደጋግሞ፤ ደጋግሞ... መፃፍ የሚችልበትን አርቲፊሻልሁኔታ የመፍጠር ኃላፊነት አለበት አርቲፊሻል መባሉ በጫና የተደረገ እንዳይመስል ለማለት ነው።

2.2.3.3 የመምህሩ ሶስተኛ ኃላፊነት፥

የድርሰት መምህር ተማሪው በድርሰት አፃፃፍ ሂደት ውስጥ ሁልጊዜ ጥሩ ድርሰት መፃፍ እንደሚችል ብቻ ሳይሆን መፃፍ የማይችልበትም ሁኔታ ሊያጋጥም እንደሚችል ማሳወቅ አለበት። ደራሲ፣ ብዙ ጊዜ ፅሁፉ ብልሽሽት እንደሚልበትና ከዚህ የተበላሸ ስራ ውስጥ ደግሞ ደጋግሞ በመከለስና በማቃናት ወጥ ፅሁፍ ሊያመርት እንደሚቻልና ተስፋ እንዳይቆርጡ ማሳወቅ አለበት።

በአፃፃፍ ሂደት ውስጥ ለተማሪ ስራ ማርክ መስጠት የራሱ የሆነ ተፅእኖ ይኖረዋል። ተማሪው 'A' ቢሰጠው የመጀመሪያውን ረቂቅ የድርሰቱ መጨረሻ አድርጎ ሊቆጥረውና ሊሰንፍ ይችላል። 'F' የሚሰጠው ተማሪ ደግሞ ተስፋ እንዲቆርጥ ሊያደርገው ይችላል፣ ነገር ግን ተማሪው በአፃፃፍ ሂደት ደረጃዎች ውስጥ አልፎ በልበ ሙሉነት "ይህን ሥራዬን ወድጄዋለሁ፣ ይታረምልኝ" ብሎ ሲያቀርብ መምህሩ ቢያርምና ነጥብ ቢሰጥበት መልካም እንደሚሆን ይገመታል።

2.2.3.4 የመምህሩ አራተኛ ኃላፊነት

ሀኪም መርምሮ የበሽታውን ዓይነት እንደሚናገር መምህሩም በአፃፃፍ ሂደት ተማሪው ያጋጠመውን ችግር አይቶ ይጠቁመዋል። ይህም ማለት መምህሩ ተማሪው "ችግሮኛል" በሚለው ነጥብ ላይ አስተያየት ወይም መመሪያ ይሰጣል። በተማሪዎች ወረቀት ላይ ጥቂት መስተካከል ስለሚገባቸው ነገሮች ጥቆማ ከማድረግ በቀር ብዙ ነገር አይፅፍም። ተማሪዎች በየተራ የራሳቸውን ሥራ ሲያነቡ ያዳምጣል፣ በተማሪዎች የተመረጡ ድርሰቶችን ለክፍሉ በሙሉ ያነባል፣ የተማሪዎችን ትችት ያዳምጣል፣ ትችታቸው አግባብ ያለው መሆን አለመሆኑን ይገመግማል፥ ወይም አማራጭ አስተያየት ከተገባ ይሰጣል፣ በሰጠውም አማራጭ ላይ የተማሪዎችን አመለካከት ይሰበስባል። አሁንም ሌላ አማራጭና መንገድ ካለ ይጠቁማል።

በቂ ድርሰትን የማስተማር ልምምድ ያለው መምህር ሁሉንም የድርሰት ችግሮች በእኩልነት አይመለከትም። መሰረታዊ ጉዳዮችላይ ያተኩራል። ለምሳሌ ግጥምጥምነት የሌለው ፅሁፍ ሰዋስዋዊ ጉድለት አያጣውም፣ ነገር ግን አንድ ጊዜ ተማሪዎች የአፃፃፍ ሂደትን ከሂል ካዳበሩ የሰዋስው ችግሮችም ከብዙ ልምምድ በሁዋላ ሊወገዱ ይችላሉ።

ጥሩ የድርሰት መምህር የተማሪውን ድርሰት ብዙውን ጊዜ አያርምም። በማረም ላይ ቢያተኩር ለእርሱ ቀላል ይሆናል። የተማሪን ድርሰት ከመጀመሪያ እስከመጨረሻ የሚያርምና የሚያቃና መምህር የሚሰራው የተማሪውን ሥራ ይሆናል። ይህን የሚያደርግ መምህር ተማሪውን ያታልለዋል። ተማሪው ትምህርት ቤት ለቆ ሲሄድ ከመምህሩ እርዳታ ነፃ ሆኖ የራሱን ችግር እራሱ እንዲፈታውበትምህርት ቤት ይህንን ልምድ ተማሪው እንዲያገኝ መምህሩ የማለማመድ ኃላፊነት አለበት።

2.3. በሂደታዊ ዘዴ ላይ የተደረጉ ጥናቶች

በዉጭዉ አለም በሂደታዊ ዘዴ ላይ የተደረጉ ጥናቶች በአብዛኛዉ በዉስን ጥናት (Case Study) ላይ የተመሰረቱ እንደሆኑ Lay (1982:406) ይገልፃሉ። ከነዚህም ዉስጥ የጥቂቶቹን ስራ ዉጤት በዚህ ክፍል ለማቅረብ ተሞክሯል።

በአገራችን አነነጋስ እጀታ 1965ɪ አክሊሉ አምሳሉና ደምሴ ማናህሎት 1982ɪ ተስፋዬ ሸዋዬ 1986ɪ ባየ ይማም 1986 በድርሰት ትምህርት በኩል ችግር መኖሩን ከመንገርና የተማሪዉ ክሂል በዝቅተኛ ደረጃ ላይ መገኘቱን ከመግለፅ ባሻገር በጥናትና ምርምር የተደረሰበትን የመፍትሄ ሀሳብ አልጠቆሙንም ɪ ያሳተሙዋቸዉም መፃህፍት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በመሰላቸዉ ከሚጠቀሙባቸዉ ዉጭ በመርሀ ትምህርት ተጠቅሰዉ መምህራን በየትኛዉ ደረጃ እንዴት ሊጠቀሙባቸዉ እንደሚገባ የተገለፀ ነገር አናገኝም። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ /ከ1985 -1987/ አማርኛን ማስተማር (TEAM) ኮርስ የወሰዱ የድህረ ምረቃ ተማሪዎች ባቀረቡዋቸዉ የመመሪቂያ ፅሁፎች ዉስጥ ድርሰትን በተመለከተ ያደረጉዋቸዉ ጥናቶችና አስተያየቶች በዚህ ሥራ ለመጥቀስ ተመክሯል።

በመጨረሻም በሂደታዊ ዘዴ ላይ ለየት ያለ /አሉታዊ/ አመለካከት ያላቸዉን ባለሙያዎች አስተያየት አጥኚዉ አቅርቧል።

2.3.1. በሂደታዊ ዘዴ ላይ በዉጭ አገር የተደረጉ ጥናቶች

Barbara Kroll (1990:37-53) ባጠናቀሩት መጽሀፊ ዉስጥ Alexandra Rowe Krapels ያደረጉትን ጥናትና ዉጤት ቀጥለን እንመለከታለን።

Krapels እንደሚሉት እስከ 1980 ዎቹ ድረስ እንግሊዝኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በማስተማር ስራ ዉስጥ ድርሰትን ማስተማር የራሱ የሆነ ንድፈ ሀሳብና የክፍል ዉስጥ የማስተማር እቅድ አልነበረዉም። ነገር ግን የሁለተኛ ቋንቋ የድርሰት ጠበብት መመሪያዎችን ያገኙ የነበሩት ከመጀመሪያ ቋንቋ ንድፈ ሀሳብና የድርሰት ጥናቶች ከተገኙ ዉጤቶች ነበር። Zamel (1976) እና Raimes (1979) ይህንኑ ሀሳብ ማረጋገጣቸዉን ክራፔልስ ያስገነዝባሉ።

ክራፔልስ አክለዉ እንደሚያስረዱት በመጀመሪያ ቋንቋ (L) ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ መፃፍ ያለዉን ተግባራዊነት በ12ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ በ1971 ዓ.ም ጥናት ያካሄዱት Emig የተባሉ መምህርት ናቸዉ። ይህም ጥናት ድርሰትን ከዉጤት ተኮር ወደ ሂደት ተኮር የቀየረ መሆኑንም ጠቁመዋል።

ኢምግ ጥናቱን ያካሄዱት በነሲብ ሳይሆን በአላማ በተመረጡ ከአማካይ በላይ ዉጤት ባላቸዉ ተማሪዎች ላይ ነዉ። ተማሪዎቹ ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ መፃፍ በሚለማመዱበት ጊዜ የምልከታ ማስታወሻ በግል ይወስዱ ነበር። እያንዳንዱም ተማሪ ስለራሱ የሕይወት ታሪክ በፅሁፍ እንዲያቀርብ አድርገዋል። በተጨማሪም የተማሪዎችን መነሻ ማስታወሻዎች (Journals) የእቅድ ስራዎች የፃፍዋቸዉን ረቂቆችና የመጨረሻ የፅሁፍ ምርታቸዉን ሰብስበዉ ወስደዋል። የርሳቸዉም ጅምር ጥናት " በሳይንሳዊ እሳቤ ላይ ለተደገፈ ጥናት እድገት መሠረት ጥሏል " ሲሉ ክራፔልስ ያስረዳሉ።

Jones (1982) Zamel (1982) ጎበዝና ደካማ ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት በሚፅፉበት ጊዜ የሚታይባቸዉን ችግር በተመለከተ ባደረጉት ጥናት የደረሱበት ዉጤት የደካማዉ ተማሪ ችግር የስነልሳን ችሎታ ማነስ ሳይሆን የአደራረስ ችሎታ ማነስ እንደሆነ ክራፔልስ ማስተዋላቸዉን ይነግሩናል። Kroll /ገፅ 40/

በሌላ በኩል Zamel (1982 = 199) እንግሊዝኛ ሁለተኛ ቋንቋቸዉ የሆነ ነገር ግን የመድረስ ችሎታ ባላቸዉ ስምንት የዩንቨርስቲ ተማሪዎች ላይ ባደረጉት ጥናት የደረሱበት ዉጤት ተማሪዎቹ መድረስን በሂደትነቱ በተረዱትና በተለማመዱት ጊዜ የጽሁፍ ዉጤቶቻቸዉም የተሻሉ ሆነዉ እንደተገኙ ነዉ።

Zamel (1983=179-80) በሌላ በኩለ በስድስት የከፍተኛ ደረጃ የሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች (Advanced L_2 Students) ላይ ጥናት አካሂደዉ ያገኙት ዉጤት አፍ ባለፈቱበት ቀንቋ የሚጽፉ ፀሐፊዎች እንደመጀመሪያ ቋንቋ ፀሐፊዎች መድረስ እንደሚችሉ ነዉ።

ዛሜል እንደ ኢሚግ የተጠኚዎችን ስራ በምልከታ ከመመዝገባቸዉም በላይ ስራዎቻቸዉን ሰብስበዉ በመዉሰድ ተንትነዋል። ከምልከታቸዉ እንደተረዱት ጎበዝ የተባሉት ተማሪዎች ፅሁፋቸዉን ለመከለስ ከደካሞች ይልቅ ብዙ ጊዜ መጠቀማቸዉን አረጋግጠዋል። በተጨማሪ ጎበዞቹ ድርሰቶቻቸዉን ወደሁዋላና ወደፊት በማለት የሚመረምሩ በመጨረሻም ፅሁፋቸዉን የሚያቃኑ ሲሆን ደካሞቹ ፅሁፋቸዉን ለመከለስ የተጠቀሙበት ጊዜ አነስተኛ ከመሆኑም በላይ የማቃናቱን ስራ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ያካሂዱ ነበር፤ ትኩረታቸዉም በተራ ነገሮች ላይ እንደነበረ አስተዉለዋል።

ዛሜል የደረሱበት ማጠቃለያ ፤ አፍ ባልፈቱበት ቋንቋ ድርሰት መፃፍ በራሱ አስቸጋሪነት እንደሌለዉና ጎበዝ ተማሪዎች የአፃፃፍን ሂደት የተገነዘቡ ሲሆን ደካሞቹ አልተገነዘቡም።

Urzua (1987:279) በሁለት የ4ኛና በሁለት የ6ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ በ6 ወር ጊዜ ያደረጉትን መሻሻል በተመለከተ የሂደታዊ የአፃፃፍ ዘዴ የድርሰት መፃፍ ክሂላቸዉን ከፍ እንዳደረገ ለማስተዋል ችለዋል። በዚህ ሂደት ዉስጥ ተማሪዎቻቸዉ ሶስት የአደራረስ ክሂሎችን እንዳገኙ ኡርዟ ይነግሩናል። እነርሱም፤

ሀ/ ተደራሲዎቻቸዉን ማወቅ

ለ/ ከማን አንፃር መፃፍ እንዳለባቸዉ (Voice)

መ/ የቋንቋ አጠቃቀም ያለዉን ሀይል ናቸዉ።

በመጨረሻም አጥኚዋ የተገነዘቡት የመጀመሪያ ቋንቋቸዉ ለሆነ ተማሪዎች በክፍል የሚሰጠዉ ትምህርት ለሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎችም ተግባራዊ ሊሆን እንደሚችል ነዉ።

Raimes (1987:458) እንደሚሉት ድርሰትን የመጀመሪያ ቋንቋቸዉ ለሆኑ ተማሪዎችና ሁለተኛ ቋንቋቸዉ ለሆኑ ተማሪዎች ማስተማር መካከል ያለዉን ልዩነት በተመለከተ፤ የጥናታቸዉ ዉጤት እንደሚያሳየዉ መመሳሰል ቢኖርም በመጀመሪያ ቋንቋ ማስተማሪያነት የምንገለገልባቸዉ የድርሰት ትምህርት መመሪያዎችን እንዳሉ ለሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች ከማዋል አመቻችቶ መጠቀም ያሻል። ይህ ግኝታቸዉ ደግሞ ቀደም ሲል ያለ ልዩነት መጠቀም ይቻላል ከሚለዉ ለየት ይላል።

Arndt (1987 = 265) በስድስት የሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች ዉሀድ አሀድን (Text) ለማምረት በሚያደርጉት ጥረት ላይ ባደረጉት ጥናት ጎበዞችም ሆኑ ደካሞች ተማሪዎች ዉሀድ አሀዳቸዉን ለማምረት በሚያደርጉት ጥረት ወይም ልምምድ ወቅት ከፍተኛ እገዛ ከመምህሩም ሆነ ከብጤዎቻቸዉ እንደሚያስፈልጋቸዉ ገልፀዋል።

በሌላ በኩል ክራፔልስ በመጀመሪያ ቋንቋ ያለ የአደራረስ ክሂል ወደ ሁለተኛ ቋንቋ የአደራረስ ሂደት ክሂል ሊሸጋገር እንደሚችል (Skill Transfer) እና Edlsky(1982)፤ Gaskill (1986)፤ Jones and Tetroe(1987) ማረጋገጣቸዉን ይጠቅሳሉ። Kroll (1990=50)

ክራፔልስ ወደፊት መደረግ ስለሚገባቸዉ ጥናቶች የሚጠቁሙት ቀደም ሲል በተደረጉ ጥናቶች በኩል የተገኙ ግኝቶችን በስራ ላይ በማዋል ንፅፅር ማድረግና ስለተጠኚዎችና ስለክንዉን [illegible] (Task Variables) በሪፖርቶች ዉስጥ በመጥቀስ ብዙ መረጃዎችን መስጠት እንደሚያስፈልግ ነዉ።

ከነዚህም ጥናቶች ንፅፅራዊ ትንተና ሊካሄድና ወደ አንድ ማጠቃለያ ሊደረስ እንደሚቻል ያሳስባሉ።

ክራፔልስ ለአጥኚዎች የሚያሳስቡት ጉዳይ አጥኚዎች የላቦራቶሪ ጥናት ከመሰለ ከሰዉ ሰራሽ (Artificial) አሰራር ተላቀዉ ከተጠኚዎች ጋር የሚሳተፉበትን አይነት ጥናት መቀየስ እንዳለባቸዉ ነዉ።

በመጨረሻም የሚያሳስቡት እስከአሁን በአብዛኛዉ ጥናት የተካሄደዉ በዉስን ተጠኚዎች ላይ ብቻ ነዉ። አጥኚዎች የተጠኚዎቻቸዉን ቁጥር ከፍ አድርገዉ ቢሞክሩ ለንፅፅር ጥሩ ሊሆን እንደሚችል ያላቸዉን ግምት ይገልፃሉ።

2.3.2. <u>ባገር ዉስጥ የተደረጉ ድርሰት ነክ ጥናቶች</u>

በመግቢያዉ ላይ እንደተጠቀሰዉ ድርሰትን የመፃፍ ችግር ቢኖርም አመርቂ መፍትሄዎች ተጠቁመዉ በስራ ላይ አልዋሉም። አማርኛን በማስተማር ኮርስ ተመራቂዎች ከድርሰት ጋር የተያያዙ ጥናቶችን አካሂደዉ የሰጡዋቸዉን አስተያየቶች ቀጥለን እንመለከታለን።

በየነ ማሞ /1985/ የጥናታቸዉ ዉጤት እንደሆነ የገለፁት በዘጠነኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መፅሀፍ ዉስጥ የቀረቡት መልመጃዎች የቋንቋዉን ክሂሎች ለማዳበር ብቃት እንደሌላቸዉ ነዉ።

እንደመፍትሄ ያቀረቡትም ሀሳብ ወደፊት የተሻሉ የማስተማሪያ መፃህፍት በባለሙያ መዘጋጀት እንደሚገባቸዉ ነዉ።

አለማየሁ ፀገዬ /1986/ በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ድርሰት ዉስጥ ከሚከሰቱ ስህተቶች በመነሳት ትንታኔ ሰጥተዉበታል። ከጥናታቸዉም ግኝት ተነስተዉ እንደሰጡት አስተያየት ከሆነ የፅሕፈት ክሂል በአንድ የተወሰነ ወቅት የትምህርት ክንዋኔ የሚዳብር ወይም

የሚደረስበት ባለመሆኑ በጥናታቸዉ ዉስጥ የተመለከተቱት የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የድርሰት ችግሮች የአጠቃላዩ የትምህርት ሂደት ዉጤቶች ናቸዉ። ችግሮቹ ከበርካታ ሁኔታዎች ጋር የተያያዙ እንደመሆናቸዉ የረጅምና የአጭር ጊዜ መፍትሄዎችን ጠቁመዋል። ከረጅም ጊዜ መፍትሄዎቻቸዉ ከዚህ ስራ ጋር የሚዛመደዉን አንዱን ቀጥለን እንመልከት።

" አማርኛን በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ለማስተማር የሚያስችል ዘዴ የሚቀየስበትን ዘዴ መፈለግ " /ገፅ 129/ የሚል መፍትሄ አቅርበዋል። ዘርዘር አድርገዉ ሲገልጹት እስከዛሬ ድረስ አማርኛን ለማስተማር የሚያስችል በአማርኛ ቋንቋ ባህርይ በተማሪዎች ዳራ፤ በትምህርት ሂደት በሚያጋጥሙ ችግሮች ወዘተ ላይ የተመሠረተ የማስተማሪያ ዘዴ የለም። ስለዚህ በትምህርቱ ሂደት ያለዉን ተጨባጭ ችግር ለመወጣት የሚያግዝ የማስተማር ዘዴን ለመከተል እንዲቻል ሰፊ ጥናት መካሄድ ይኖርበታል ይላሉ።

ሰሎሞን ተሰማ /1987/ በበኩላቸዉ በ77 የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ባደረጉት ጥናት ለሚነገርለት የድርሰት ክሂል ዝቅጠት መፍትሄ ብለዉ የተነሱት " የብጤ እርማት ስልትን ተግባራዊነት" ነዉ።

በጥናታቸዉ ዉጤት የብጤ እርማት ስልቱ ጉልህ የሆነ (Significant) ለዉጥ ባይታይበትም ከቃለ መጠይቅና ከምልከታ መረጃቸዉ አኳያ ተማሪዎች የብጤ እርማትን እንደወደዱትና በተደጋጋሚ ተማሪዎችን ድርሰት ማፃፍ እንደሚቻልም አረጋግጠዋል።

አቶ ሰሎሞን አክለዉ እንደሚሉት በተደጋጋሚ ተማሪዎችን ድርሰት ማፃፍ ቢቻልም ተማሪዎች መልሰ ምገባ ለመስጠት በድርሰት አፃፃፍ ረገድ ጠለቅ ያለ እዉቀት እንደሌላቸዉና ጠለቅ ያለ እዉቀት የሌለዉ ተማሪ ደግሞ ጠለቅ ያለ የእርማት አስተያየት ይሰጣል ብሎ መጠበቅ እንደሚያስቸግር ነዉ። ካላቸዉ መረጃ አኳያ በአጭር ጊዜ ተማሪዎች የተፈለገዉን መልሰ ምገባ መስጠት ባይችሉም በልምምዱ እየገፉ ሲሄዱ የተሻለ የእርማት አስተያየት መስጠት እንደሚችሉ መገንዘባቸዉን ይነግሩናል።

በሌላ በኩል ማረዉ አለሙ /1987/ ከግልና ከቡድን የድርሰት አፃፃፉ ንፅፅራዊ ጥናት አኳያ የቡድን ድርሰቶች ከግል ድርሰቶች የተሻሉ ሆነዉ መገኘታቸዉን በእስታትስቲክስ አስተማማኝ ዉጤት እንደታየባቸዉ ይገልጻሉ። በግልም ሆነ በቡድን ድርሰት የፃፉት ተማሪዎች ከድርሰት አወቃቀር ይልቅ በሰዋስዋዊ ችሎታቸዉ የተሻሉ ሆነዉ መገኘታቸዉንም አቶ ማረዉ በጥናታቸዉ አረጋግጠዋል። በቡድን ስራ ወቅት ደካማ ተማሪዎች ከጎበዞቹ ጋር ሲሰሩ ተጠቃሚዎች እንደሚሆኑም ያስረዳሉ።

2.3.3 <u>በሂደታዊ ዘዴ ላይ የቀረቡ አሉታዊ አስተያየቶች</u>

David Nun an/1991:86-88 የሶስት ተቃዋሚ ሰዎችን አስተያየት እንደሚከተለው ያቀርባሉ።

አንደኛ Martinን/1985/ ጠቅሰው የሚከተሉትን ሁለት የተቃውሞ አሰተያየቶች ያቀርባሉ፦

- ህፃናት ተማሪዎችን በትረካ ቅርፅ ብቻ ላይ የሚገድብ ነው። ነገር ግን ተማሪዎች በማህበራዊ ህይወት ውስጥ የሚያስፈልጋቸው የአካዳሚያዊ ፅሁፍ ችላ ተብሏል።
- የኢልብወለድ አፃፃፍ ችሎታቸው ለማህበራዊ ህይወታቸው አስፈላጊ ስለሆነ ይህን ከማግኘት መገታት የለባቸውም

ሁለተኛው ተቃውሞ አቅራቢ/Rodrigues 1985 26-27/ የሚያቀርቡት ትችት:-

- በሁለተኛ ደረጃ እንደሚቀርብ የምርምር ወረቀት ሂደታዊ ዘዴ አርቲፊሻል ነው፣
- ለምን ሁባል መዋቅር የለውም፣ ተማሪዎች መዋቅር ያስፈልጋቸዋል፤ ሞዴሎች ያስፈልጉዋቸዋል።
- በተባለው የሂደታዊ ዘዴ ለመለማመድ በቂ ጊዜ አይኖርም፣

ሶስተኛው ተቃዋሚ Hortwitz/1986/ ናቸው በዩኒቨርሲቲ ደረጃ የዚህን ዘዴ ተግባራዊነት እንደሚከተለው ይመለከቱታል።

- የሂደታዊ ዘዴ ተማሪዎች የፅሁፍ ፈተና መፃፍ እንዲችሉ የሚያዘጋጃቸው አይደለም።
- የተመሠረተውም ከዝርዝር ወደ አጠቃላይ /inductive/ አቀራረብ ላይ ስለሆነ የሚጠቅመው ጥቂት ተማሪዎች ብቻ ነው፣

- ፈተና ሰጥቶ ውጤት ለመያዝም አስቸጋሪ ነው።

የሂደታዊ ዘዴን በመደገፍ በተለይ Daniel Hortwitz (1986) ባቀረቡት ትችት ላይ ምላሽ የሰጡት Joanne Liebman Kleine (1986: 783-788)ናቸዉ።

Liebman Kleine እንደሚሉት Hortwitz ለአካዳሚያዊ ዘዴ ጥብቅና ቆመዉ የሂደታዊ ከዘዴን የሚኮንኑት፤ የሂደታዊ ዘዴ ተማሪዎችን ለፅሁፍ ፈተና የማያዘጋጃቸዉ፤በከፍተኛ ደረጃ የተዋቀረ የቤት ስራ እንደማያሰራ፤ ከግል እዉቀት ዉጭ የማያፅፍና ዝቅተኛ ዉጤት የሚያስገኝ ነዉ በማለት ነዉ።

የHowritzን ክስ በከፊል እቀበላለሁ ይላሉ መልስ ሰጭዋ፤ይሄዉም በሂደታዊ ዘዴ ተማሪዎቻችንን ለሁሉም አይነት አካዳሚያዊ ስራ እናዘጋጃቸዉም፤ ነገር ግን ይህን ማድረግ የድርሰት መምህር ግዴታ ሆኖ መታየት የለበትም ይላሉ።

እንዲያዉም የአካዳሚያዊ ዘዴ የሂደታዊ ዘዴ የሚል ክፍፍል መኖር የለበትም፤ የለምም ይላሉ። ምክንያቱም የአካዳሚክ መምህራን ተማሪዎቻቸዉ የተለያዩ ረቂቆችን እንዲሰሩ፤የሰበሰቡዋቸዉን መረጃዎች (Journals) እንዲጠቀሙ፤ ከጓደኞቻቸዉ መልስ ምገባን እንዲያገኙ፤ በህብረት እንዲሰሩ በመፃፍ መማር እንዲችሉና ከመምህሩ ሌላ ስራቸዉ ለሌሎች ተደራሲያን እንዲደርስ ያደርጋሉ። በዚህ መሠረት የሂደታዊ አፃፃፍ አካዳሚያዊ ፅሁፍን የሚያግዝ እንጂ ተነጥሎ የሚታይ አይደለም።

በሌላ በኩል ተቃዋሚዎች የሂደታዊ ዘዴን እንደ መፅሀፍ ቅዱስ ቃል የማይለወጥ አድርገዉ ደጋፊዎች ይመለከታሉ ብለዉ ያስባሉ። ነገር ግን የሂደታዊ ዘዴ ቀኖናዊ አይደለም ። Murray (1972) Emig (1971)ን ጠቅሰዉ እንደሚሉት እያንዳንዱ ተማሪ የራሱ የተለየ የአደራረስ ሂደት አለዉ። የሂደታዊ አደራረስ የብዙ ዘዴዎች ስብስብ እንጂ አንድ ዘዴ ብቻ አይደለም። አስተዋፅኦ ሳይነድፍ የሚጽፍ ይኖራል፤ እየከለሰም የሚያቃና ይኖራል፤ የሂደታዊ ዘዴ የአፃፃፍ ደረጃዎች አንዳቸዉ በሌላ እየተካተቱ ወደ ሁዋላና ወደፊት እየተባለ የሚሰራ ስለሆነ "ይህ ደረጃ መዘለል የለበትም" የሚል ግትር አቋም የለዉም።

መልስ ሰጭዋ አጠንክረዉ እንደሚያሳስቡት የአካዳሚያዊ ዘዴ የሚባለዉ በሂደታዊ ዘዴ ዉስጥ ሊታቀፍ የሚችል ነዉ። የሚሰጡትም ምክንያት የሂደታዊ ዘዴ ስለተለያዩ ጉዳዩች ማሰብን ስለሚፅፈዉ ሰዉ፤ስለተደራሲዉ ስለሚጻፍበት ሁኔታና አላማ የሚመለከተ ነዉ። እነዚህ ነጥቦች ደግሞ በማንኛዉም አይነት ጽሁፍ ዉስጥ የሚነሱ ጉዳዩች ከመሆናቸዉም በላይ ፀሀፊዉን

እንዲፈጥር፣ እንዲያደራጅና እንዲከልስ በማድረግ ግልጽ ሀሳብ ለማስተላለፍ የሚያስቸግሩ መሰናክሎችን ለማለፍ የሚረዱ ናቸዉ።

የአካዳሚያዊና የሂደታዊ ዘዴዎች የሚጋጩበት ነጥብ ቢኖር ከቋንቋ ትምህርት አገልግሎት አኳያ ያላቸዉ አመለካከት ነው። የመጀመሪያው የቋንቋ ትምህርት ተማሪው ያወቀውን የሚያስተላለፍበት መሳሪያ እንዲሆነዉ ማድረግ አለበት ሲሉ ሁለተኛዉም ደግሞ የፅህፈት ትምህርት አእምሮታዊና አዳጊ በመሆኑ ተማሪዉ በመፃፍ ሂደት ዉስጥ ይማራል የሚል ነዉ። Liebman Kleine ጽሁፋቸዉን ሲያጠቃለሉ በእርግጥ የሂደታዊ ዘዴ ተማሪዎችን ለሁሉም የአካዳሚያዊ ጽሁፍ አያዘጋጃዉም የ15 ሳምንት የድርሰት ትምህርት ኮርሱ በዩኒቨርስቲለሚሰጡ አካዳሚያዊ ትምህርቶች ሁሉ ተማሪዉን ለማዘጋጀት አይበቃም ፣ አንድ ነገር ማድረግ ያለብን ግን ተማሪዉ የፅሁፍ ክሂሉን እንዲያሻሽል ደጋግሞ እንዲጽፍ ማድረግ ነዉ። በባዮሎጂ ፣ በፖለቲካዊ ሳይንስ፣ በንግድ ስራ ትምህርት ተማሪዉ ደጋግሞ ሲፅፍ በመፃፍ ዉስጥ ይማራል፣ ይሻሻላል። የመምህራን ተግባር የአፃፃፍ ስትራቴጅዎችን ማሳየትና ተማሪዎች የራሳቸዉን የአፃፃፍ ሂደት እንዲያገኙ መርዳት ነዉ። "እኛ" ብዬ የምጠራዉ የእንግሊዝኛ መምህራንን ብቻ ሳይሆን ሌሎችንም ጭምር ነዉ ይላሉ።

<u>ምእራፍ ሶስት</u>

<u>የአጠናን ዘዴ</u>

በዚህ ጥናት ውስጥ ዋና የአጠናን ዘዴ ተደርጎ የተወሰደው የአይነታዊ የምርምር ዘዴ (Qualitative Research Method) አካል የሆነው የገለፃ ዘዴ (Descripstive Method) ነው። በተጨማሪ በተጠኚ ተማሪዎች ላይ የሚታይ የባህርይ ለውጥ ካለ ለማየት የሚያስችል የቅድመ-ትምህርትና የድህረ ትምህርት ፈተና ለተጠኚዎቹ ተሰጥቷል። ይህም የተደረገው በፈተና ውጤቶች መሀል ያለውን ልዩነት በአሀዝ አስልቶ ለውጡ ጉልህ ልዩነት የታየበት /Significant difference/ መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ ነው። ለዚህም የመጠናዊ የአጠናን ዘዴ (Quantitative Research Method) አካል የሆነውን የአንድ ቡድን የቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና የአጠናን ንድፍ /One Group Pretest-Posttest Design or Design 1) በተግባር ላይ ውሏል። የዚህ የአጠናን ንድፍ ፅንሰ ሀሳብ ተጠኚዎች በአንድ አዲስ የማስተማር ዘዴ ትምህርት ተቀብለው ከመለማመዳቸው በፊትና በሁዋላ ያላቸውን የችሎታ ልዩነት በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ የሚያሳይ ነው።

በአንድ ጥናታዊ ስራ ውስጥ የአይነታዊና የመጠን የአጠናን ዘዴዎችን ከ1907 ጀምሮ ጎን ለጎን መጠቀም እንደሚቻል Robert C. Bogdan & Sari Knopp Biklan (1992: 7) ያስረዳሉ።

የአንድ ቡድን የቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና የአጠናን ስልት አንድ አዲስ የማስተማሪያ ዘዴ በሥራ ላይ በሚውልበት ጊዜ በተጠኚ ተማሪዎች ላይ የታየ ለውጥ ካለ የሚገመገምበት ዘዴ እነደሆነ Paul D. Cherulnik (1983: 73) እና Deobald B.Van Dalen (1976 : 238) እና Donald Ary et.al (1990 : 322 - 323) ይገልጻሉ። ይህ የአጠናን ስልት በሥዕል ሲታይ የሚከተለውን ይመስላል።

<u>ሥዕል 2</u>

የቅድመ ትምህርት ፈተና	ኢጥገኛ ተለዋዋጭ Independent Variable	የድህረ ትምህርት ፈተና
T_1	X	T_2

1 አንድ ቡድን ለሆኑ ተጠኚዎች ቅድመ ትምህርት ፈተና (T_1) ሰጥቶ ስታትስቲካዊ መረጃዎችን፣ አማካዩንና ልይይቱን Mean and Standard Deviation ማውጣት፣

2 ለተወሰነ ጊዜ ተጠኚ ተማሪዎችን በኢጥገኛ ተለዋዋጩ (X) ወይም በአዲሱ የማስተማር ዘዴ ማስተማር። (በዚህ ጥናት ውስጥ የቀረበው ሂደታዊ ድርሰት የማስተማሪያ ዘዴ ነው።)

3 ለተጠኚ ተማሪዎች ድህረ ትምህርት ፈተና (T_2) ሰጥቶ ውጤቱንከአዲሱ የማስተማሪያ ዘዴ የተነሳ የታየ ለውጥ ካለ /አዎንታዊ ወይም አሉታዊ/ ከቅድመ-ትምህርት ውጤት ጋር ማነጻፀር፣

4 የታየው ለውጥ ስታትስቲካዊ ረብነት (Statistical Significance) ካለው ስታትስቲካዊ ቴክኒክ ማረጋገጥ።

ከላይ የተጠቀሱትን የአጠናን ዘዴዎች በመጠቀም በዳግማዊ ምኒልክ አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ9ኛ Z ክፍል የሚገኙ 59 ተማሪዎችን በሂደታዊ ድርሰት የማስተማሪያ ዘዴ በማስተማር የተለያዩ መረጃዎች ተሰብስበዋል።

በዚህ ምእራፍ ውስጥ የትምህርት ቤትና የተማሪዎች አመራረጥ። የመረጃ መሰብሰቢያና የመረጃ አተናተን ዘዴዎች ቀርበዋል።

3.1 የትምህርት ቤትና የተማሪዎች አመራረጥ

3.1.1 የትምህርት ቤት አመራረጥ

የዚህ ጥናት መነሻ ሀሳብ ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ ማስተማር ምን ያህል ተግባራዊነት እንደሚኖረው ለመፈተሽ ሲሆን ለጥናቱ የሚያስፈልገውን ክፍለ-ጊዜ በነሲብ ንሞና ዘዴ (Random Sampling) ማግኘት አስቸጋሪና የማያመች በመሆኑ፣ የአመቺነት ንሞና (Convenience Sampling) Zinser (1984:142) መጠቀሙ አስፈላጊ ሆኗል። በዚህ መሠረት የዳግማዊ ምኒልክ አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ለጥናቱ ተባባሪ ሆኖ በመገኘቱ ተመርጧል።

ትምህርት ቤቱ ለጥናቱ ሲተባበረኝ በኔ በኩል ግዴታ እንድገባለት የጠየቀኝ አንደኛ፣

ጥናቱ ከስርአተ-ትምህርቱ ውጪ እንዳይሆን፤ ሁለተኛ ተማሪዎች ለተማሩት ትምህርት ውጤት እንዲሰጣቸውና ሶስተኛ ከፍል-ጊዜ ከበዛበት መምህር አንድ ክፍል ወስዋ ጥናቴን እንዳካሄድ ነበር። በሶስቱም ነጥቦች ላይ በመስማማት ተግባራዊ ተደርገዋል።

3.1.2 የተማሪዎች አመራረጥ

የትምህርት ቤቱ አስተዳደር ከፍተኛ ክፍለ-ጊዜ ይዘዋል በማለት ወደ አቶ መሀሪ ውብነህ ላከኝ። ከርሳቸው ጋር ትውውቅ ከተደረገ በሁዋላ የመጣሁበትን አላማ በመንገር ከሚያስተምሩዋቸው ስምንት ምድቦች አንዱን ለመውሰድ በነሲብ የንሞና ዘዴ (Robert Sommer and Barbara Sonner (1980 : 186) እጣ ጠቅልሎ በማውጣት የ9ኛ Z ክፍል ተማሪዎች ለጥናቱ ተወስደዋል።

ከትምህርት ቤቱ ርእሰ መምህር ለመረዳት እንደተቻለው ትምህርት ቤቱ የቀለምና የሙያ ተማሪዎችን ከፍሎ የሚያስተምር ሲሆን ድልድሉ በነጥብ ብልጫ ሳይሆን በተማሪዎች ምርጫ ላይ የተመሠረተ እንደሆነ ነው። የችሎታ ልዩነት ቢኖር በግለሰቦች መሀከል እንጂ በምድቦች መሀከል እንዳልሆነ ለማወቅ ተችሏል።

3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች

ለዚህ ጥናት ትንታኔ የሚረዱ መረጃዎች በሶስት የተለያዩ መንገዶች ተሰብስበዋል። አንደኛ፤ ጥናቱ ተጀምሮ እስኪያልቅ ድረስ ስለተከናወኑ ሥራዎች የሚገልፅ የ6 ሣምንት የአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ አባሪ 1 ገፅ 113 እስከ -136 ይመለከቷል። ሁለተኛ፤ የቅድመ-ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና ሰጥቶ ውጤቶችን መመዝገብና ሶስተኛ ተጠኚ ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ የድርሰት ትምህርት ከመማራቸውና ከመለማመዳቸው በፊት ያላቸውን ዳራና ከተማሩና ከተለማመዱ በሁዋላ ያላቸውን አስተያየት ለማወቅ የፅሁፍ መጠይቅ ማስሞላትና ውጤቱን መመዝገብ። አባሪ 7 ገፅ 155 እስከ 159 ይመልከቷል።

3.2.1 የሂደታዊ ዘዴ ትምህርትና የተጠኚዎች ልምምድ ምልከታ

3.2.1.1 የሂደታዊ ዘዴ ትምህርት አቀራረብ

የዚህ ጥናት ትኩረት ተማሪዎች ድርሰት እንዴት እንደሚፅፉ ብናስተምራቸው፣ ድርሰት የመጻፍ ክሂላቸውን ማሻሻል ይችላሉ በሚል ግምት ላይ የተመሠረተ ስለሆነ በአባሪ 1 ገፅ 133 እስከ 136 የሚከተሉት ተከናውነዋል።

1 በመጀመሪያ ተማሪዎችን በአእምሮና በአካል ዝግጁ እንዲሆኑ (Richards 1990:111 እና Murray 1982: 142 - 143) ማነቃቂያ ተደርጎላቸዋል።

2 ተማሪዎች በድርሰት ስራ ልምምድ በቡድን እንረዳዱና የብጨ እርማት እንዲያገኙ (Richards 1990:111 እና Byrne 1990:33) በማስፈለጉ ተማሪዎች በቡድን እንዲደራጁ ተደርጓል።

3 በሂደታዊዘዴየድርሰትንአፃፃፍከማስተማር በፊትተማሪዎች የነበራቸውን የድርሰት መፃፍ ችሎታ ለማየት ቅድመ ትምህርት ፈተና ተሰጥቷቸዋል።

4 (Cherulnik 1983:73) ተማሪዎች የድርሰትንምንነት የድርሰትን አካላት፣ በሂደታዊ ዘዴ እንዴት በደረጃ መፃፍ እንደሚችሉ እንዲያውቁና እንዲለማመዱ ትምህርት ተሰጥቷቸዋል። (Murray 1982: 14)

5 ድርሰትን ለመፃፍም ሆነ በግልና በቡድን እርማት ለማድረግ እንዲጠቅማቸው 6 ገፅ ያለው የማመሣከሪያ ዝርዝር ተሰጥቷቸው ስለአጠቃቀሙ ገለፃ ተደርጎላቸዋል። (Kroll 1991:258 - 259)

6 በትረካ ስልት የቀረቡ ሁለት ሞዴል ድርሰቶች አባሪ 3 ገፅ 145 እስከ 146 እና አባሪ 4 ገፅ 147 እስከ 148 ተነቦላቸዋል። በዚህም ስለድርሰት አካላትና የአንቀጾች አገነባብ ትምህርት ተሰጥቷል። የትረካ ስልት የተመረጠበት ምክንያት ተማሪዎች ከራሳቸው ገጠመኝ በመጀመር ከቀላል ወደ ውስብስብ ስራ መሄድ እንዲችሉ በማሰብ ነው።

3.2.1.2 <u>በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት የመጻፍ ልምምድ</u>

1 ተማሪዎች የራሳቸውን ርእስ እንዲመርጡ ተደርጓል (Richards 1990: 109)

2 ተማሪዎች በመረጡት ርእስ መሠረት የተሰጣቸውን የማመሳከሪያ ዝርዝር ተጠቅመው በቡድን እንዲወያዩበት ተደረጓል። (Richards 1990:109)

3 በመረጡት ርእስ ላይ አሰተዋፅኦ እንዲያወጡና እንዲወያዩበት ተደርጓል (Richards 1990:104)

4 ተማሪዎች በመረጡት ርእስ እቅድና ዝግጅት ካደረጉ በሁዋላ በአስተዋፅኦ እየተመሩ የድርሰቱን ረቂቅ እንዲፅፉ የቤት ሥራ ተሰጥቷቸዋል። (Richards 1990:109 Murray 1982:142-143) እና

(Kroll 1991:109)

5 ተማሪዎች በተሰጣቸው የቤት ሥራ መሰረት የድርሰቱን ረቂቅ ካወጡ በሁዋላ በቡድናቸው ውስጥ በመለዋወጥ የብጤ እርማት አካሂደዋል። Donn Byrne/1990=33/

6 ተማሪዎች የተደረገላቸውን እርማት በመመልከት በመቀበል ወይም ባለመቀበል ሁለተኛውን ረቂቅ እንዲያሻሽሉ በተጠየቁት መሰረት ለክፍል ጓደኖቻቸው ካነበቡ በሁዋላ በተማሪዎችና በአጥኚው አስተያየት ተሰጥቶባቸዋል።(Richards 1990:109)

3.2.1.3 <u>የመምህሩ መልሶ ምገባ</u>

ተማሪዎች ስለድርሰት አፃፃፍ ትምህርት ከተሰጣቸውና በክፍልና በቤት ሥራ ተለማምደው ከድርሰት እቅድ እስከ ዋናው ፅሁፍ ያለው በደረጃ የተሰሩ ስራዎች ተሰብስበው በአጥኚው መሠረታዊ በሆኑ ነጥቦች ላይ እርማት ከተደረገ በሁዋላ ከስህተታቸው እንዲማሩ ለተማሪዎች ተመልሶ ተሰጥቷል።(Kroll 1991: 260)

3.2.2 <u>የድርሰት ፈተና አሰጣጥ</u>

በመጀመሪያ የትውውቅ ጊዜ ለጥናቱ መተንተኛ የሚሆን የቅድመ ትምህርትና የድህረ-ትምህርት ፈተናዎች እንደሚሰጣቸው ተጠኚ ተማሪዎች ተነግሯቸዋል። ተማሪዎችም

የጥናቱ ተባባሪዎች እንደሚሆኑ ፈቃደኝነታቸውን ገልፀዋል። (አባሪ 1 ገፅ 115 ላይ ይመለከቷል።)

የ9Z ክፍል የአማርኛ ትምህርት መምህር ለተማሪዎች የሚመጥን ርእሰ መርጠው ለመስጠት ፈቃደኛ ባይሆኑ አጥኚው መርጦ ለመስጠት ስለሚችል (Kroll 1991:254-255) ለቅድመ-ትምህርትና ለድህረ ትምህርት ፈተና የሚሆኑ ርእሶችን አጥኚው መርጦ ሰጥቷል። የክፍል መምህሩም ለተማሪዎቹ ርእሶቹ እንደማይከብዱ ስምምነታቸውን ስለገለፁ በአርባ በአርባ ደቂቃ ውስጥ ሰርተው እንዲጨርሱ ተደርጓል (አባሪ 1 ገፅ 116 ይመለከቷል።)

3.2.3 የድርሰት አሰተራረም ዘዴ

በቅድመ-ትምህርትና በድህረ ትምህርት ፈተና ውጤቶች መሀል የታየ ጉልህ ልዩነት ካለ ለማየት፣ ድርሰቶቹን አርሞ ውጤቶቻቸውን ማነጻፀር ተገቢ በመሆኑ በሁለቱም ፈተናዎች ወቅት ሁለት የድህረ ምረቃ የአማርኛን ማስተማር (TEAM) የሁለተኛ ዓመት ተማሪዎችና በሌላ አንድ የTEAM ተመራቂ መምህር በኩል እርማቱ ተካሂዷል። የአራሚዎቹ ቁጥር ከፍ ያለበት ምክንያት የድርሰት ፈተና አስተራረም በአብዛኛው ስሜታዊነት /Subjectivity) የሚታይበት ስለሆነ ነው። Heaton /1988:144/ አራሚዎቹ ለማረሚያነት እንዲገለገሉበት ባለአምስት ነጥብ መለኪያ /ከይዘት፣ከአደረጃጀት፣ከቃላት ከቋንቋ አጠቃቀምና ከሜካኒክስ አኳያ የተቀነባበረ/ ያለው የማረሚያ ቅፅ(Heaton 1988: 146) ተሰጥቷቸዋል። አባሪ 10 ገፅ 165-166 ይመለከቷል።

ለያንዳንዱ ተማሪ የተሰጠው ውጤት በሁለቱም ፈተናዎች፣የሶስቱ አራሚዎችን ጭማቂ ነጥብ ነበር። /በአባሪ 1 ገፅ133ላይ ይመለከቷል/ በሶስቱም አራሚዎች መካከል የነጥብ አሰጣጥ አስተማማኝነት መኖሩን ለማየት (inter-raters reliability) በተሰላው ስሌት /ገፅ 90 ይመለከቷል/ የተገኘው ውጤት፣በቅድመ-ትምህርት ፈተና (.78)፣በድህረ ትምህርት ፈተና (.81) ሆኗል። እነዚህም ነጥቦች ከፍተኛ ስምምነት መኖሩን ያመለክታሉ። የፈተናውን አስተማማኝነት(Reliability Coefficient) ለመመልከት፣ በ Kuder

Richardson 21 ቀመር መሰረት (ገፅ ፶፱ ይመልከቷል) ከተገኘው ውጤት ለመረዳት እንደተቻለው የመጀመሪያው ፈተና አስተማማኝነት (0.98) ሲሆን የሁለተኛው (0.97) ሆኗል። እነዚህ ነጥቦች የሚያመለክቱት በተመሳሳይ የክፍል ደረጃ (9ኛ) ያሉ ተማሪዎች በሁለቱም ጊዜ በተሰጡት ርእሶች ድርሰት እንዲፅፉ ቢጠየቁ የአሁኖቹ ተጠኚዎች ያመጡትን ነጥብ ያህል እነዚያም ለማምጣት ፈተናዎቹ 98% እና97% ያህል አስተማማኝነት እንዳላቸው ነው።

3.2.4 <u>ለተማሪዎች የቀረበ የፅሁፍ መጠይቅ</u>

መጠይቁ አንደኛ የተጠኚዎችን ዳራ ለማወቅ፣ ሁለተኛ በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት መጻፍ እንዴት እንደሚችሉ ትምህርት ከማግኘታቸው በፊትና በሁዋላ ስላለው ሁኔታ የተማሪዎችን አስተያየት ለማወቅ የተዘጋጀ ነበር። በዚህ መሰረት መጠይቁ ሁለት ክፍሎች ሲኖሩት የመጀመሪያው ክፍል የተማሪዎችን እድሜ፤ ጾታ፤ አፍ የፈቱበት ቋንቋና የከበብ አባልነትን በተመለከተ የሚጠይቅ ነው። ሁለተኛው ክፍል 19 ጥያቄዎች ሲኖሩት ከ 1-5 ያሉት አሉታዊ (-) መልስ የሚጠበቅባቸው ቅድመ ትምህርት የድርሰት ችታቸውን ይዘት ለማወቅ የቀረቡ ጥያቄዎች ሲሆኑ ከ6-19 ያሉት ጥያቄዎች ከድህረ ትምህርት በሁዋላ ስለ ሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት ያላቸውን አስተያየት ለማወቅ የቀረቡ ናቸው።። ከ6-19 ባሉ ጥያቄዎች ቁጥር 7 እና 19 አሉታዊ መልስ ሲጠበቅባቸው ሌሎቹ አዎንታዊ (+) መልስ የሚጠበቅባቸው ናቸው። ጥያቄ 18 እና 19 ቀጥሎ ለሰጡት መልስ ድጋፍ የሚሆን የፅሁፍ መልስ እንዲሰጡ ክፍት ቦታዎች ተትተዋል። (አባሪ ፫ ገፅ 155-159 ይመለከቷል) ለፅሁፍ መጠይቁ ተማሪዎች የሰጡትን መልስ የሚያሳይ ሰንጠረዥ በአባሪ ፰
160 162
ገፅ እስከ ተገልጿል።

በክፍል ሁለት የቀረቡት ጥያቄዎች የተዘጋጁት በ Likert rating scale መሰረት (Robert Sommers and Barbara Sommers 1980: 138-139 እና 151) ሲሆን ወደ ገለልተኛነት (Neutral) የሚያደላው አምስተኛው አማራጭ ተቀንሶ በትክክል የተማሪዎቹ አሉታዊና አዎንታዊ መልስ ይታወቅ ዘንድ ወደ አራት ነጥብ መገምገሚያ ዝቅ ተደርጓል።

የመጠይቁ አስተማማኝነት አንደኛ በድህረ-ምረቃ ፕሮግራም የሁለተኛ ዓመት የሳይኮሎጂ ተማሪዎች በሆኑ ሁለት ሰዎች ተገምግሟል። ሁለተኛ በ (Cronbach Coefficient Alpha ቀመር (Ary, etal 1990: 279) የአስተማማኝነት ፈተና (reliabilitys testing) ከተሰላ በሁዋላ አስተማማኝነቱ (0.72) ሆኗል። (ገፅ 16ቻ ይመለከቷል) ይህም ነጥብ የሚያመለክተው ተማሪዎቹ ከመቶ እጅ ሰባ ሁለት ጊዜ በመለሱት መልስ ስምምነት እንዳላቸው ያመለክታል። ከዚህም የስምምነት ነጥብ በመነሳት የፅሁፍ መጠይቁ አስተማማኝ ነው ለማለት ይቻላል።

3.3 <u>የመረጃ አተናተን ዘዴ</u>

በዚህ ጥናት፤ ከፅሁፍ መጠይቅ ከተገኘው ውጤት ከአጥኚው የምልከታ ማስታወሻና ከቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተናዎች ከተገኙ ውጤቶች በመነሳት በ 1.2 ለቀርቡ የአላማ ጥያቄዎች ትንታኔ ተደርጓል።

ለቅድመ ትምህርት ፈተና የቀረቡ 59 ተማሪዎች ሲሆኑ ለድህረ-ትምህርት ፈተና የቀረቡ 61 ተማሪዎች ናቸው። ጥናቱ የተዛባ እንዳይሆን የመጀመሪያው ፈተና ውጤት ያልነበራቸው የ2 ተማሪዎች ድርሰት ከጥናቱ ውጪ ተደርጓል።

ምእራፍ አራት

የመረጃዎች ውጤትና ትንተና

የዚህ ጥናት አላማ ድርሰት ከመፃፊያ ዘዴዎች አንዱ የሆነውን ሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴን ተግባራዊነት በመፈተሽ "በዝቅተኛ ደረጃ ላይ ይገኛል" የተባለለትን የተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ክሂል ከፍ ለማድረግ የሚቻልበትን አቅጣጫ ለማመልከት ነው። ለዚህም የሚከተሉትን ጥያቄዎች ለመመለስ እንደታቀደ በክፍል 1.2 ተጠቅሷል:-

1.2.1 የድርሰት አፃፃፍ ክሂልን ትምህርት በማጠናከር በኩል

1.2.1.1 ተማሪዎች የድርሰትን ምንነት፣ የድርሰትን አካላት (ርእስ፣ መግቢያ፣ ሀተታና መደምደሚያ)፣ የሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ቅደም ተከተሎችን (ማቀድ፣ ማርቀቅ፣ መከለስ፣ ማቃናት)፣ ድርሰት የሚፅፉበትን አላማ፣ ድርሰት የሚፅፉለትን ሰው ማንነት (ተደራሲ) ወዘተ. አውቀው ሊተገብሩዋቸው ይችላሉ?

1.2.1.2 ተማሪዎች ከሂደታዊ ዘዴ የአፃፃፍ ትምህርት በሁዋላ ሳይጨነቁ ለሚያውቁት ነገር ሀሳባቸውንበስርአት በፅሁፍ ማቅረብ ይችላሉ?

1.2.1.3 ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ የሚቀርቡላቸውን ትምህርትና ልምምድ ይወዱታል? ለምን?

1.2.2. በሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት ወቅት የሚከሰቱ ችግሮችንበማቃለል በኩል

1.2.2.1 ከተማሪው ብዛት የተነሳ መምህሩ ድርሰትን አርሞ ለመመለስ ያለበትን ጫና የሂደታዊ ድርሰት መፃፊያ ዘዴ ሊያረግበው ይችላል? /የክፍልና

የቤት ስራን በማቀናጀት፣ የቡድን ስራንና የብጤ እርማትን ስልት በማስተዋወቅና በማለማመድ፣ መልስ ምገባ (feedback) በመስጠት፣ ድርሰትን ለመፃፍም ሆነ ለማረም አጋዥ የሆነ የማመሳከሪያ ዝርዝር (checklist) በማቅረብና አጠቃቀሙን በማስረዳት።/

1.2.2.2 በዚህ ዘዴ ከማስተማር ጋር ምን ችግሮች ሊከሰቱ ይችላሉ?

እነዚህን መሠረታዊ ጥያቄዎች ለመመለስ በመጀመሪያው የመነሻ ጥናት (pilot study) ተካሂዷል። በዚህ ጥናት ከፅሁፍ መጠይቅና ከአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ የተገኙት መረጃዎች ለዋናው ጥናት አቅጣጫ ያመለከቱ ነበሩ። ከቅድመ ትምህርትና ድህረ- ትምህርት ፈተና፣ በ68-2 = 66 የነጻነት ደረጃ (degree of freedom)፣ በ0.05 የጉልህነት ደረጃ (level of significance) የተገኘው የቲ.ቴስት(T.test) 10.952 > 2.00 ነበር። ይህም ውጤት በጣም ከፍተኛ (highly significant) ሲሆን በስታትስቲካዊ አተረጓጎም ይህ ውጤት የተገኘው በአጋጣሚ ሳይሆን በሂደታዊ ዘዴ ተማሪዎች ድርሰትን እንዲፅፉ ከተሰጣቸው ትምህርትና ካደረጉት ልምምድ ነው። የዋናው ጥናት ውጤት ዝርዝር ከዚህ ቀጥሎ ቀርቧል።

ዋናው ጥናት በ27/6/88 እስከ 11/8/88 በዳግማዊ ምኒልክ አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተካሂዷል። ጥናቱ ተጀምሮ እስኪያልቅ የተከናወኑ ስራዎች የሚከተሉት ናቸው።

በ27/6/88 በተደረገው ምልከታ ላይ በአባሪ 1 ገጽ 114 ላይ እንደተገለጸው አስፈላጊው ማነቃቂያ (motivation) ተደርጓል። (Murray 1982:142-143)። ተጠኚ ተማሪዎች በፈቃደኝነት የጥናቱ ተባባሪዎች እንደሚሆኑ ገልፀዋል።

በ4/7/88 በተደረገው ምልከታ አባሪ 1 ገጽ 118 ላይ እንደተገለፀው ከተማሪዎች የመነሻ ሀሳብ ለማግኘት ስለድርሰት ምንነት ጥያቄ ከቀረበላቸው በሁዋላ ከሰጡት አስተያየት በመነሳት ስለድርሰት ምንነት ትምህርት ተሰጥቷቸዋል። (አማረ ማሞ

1976: 5 እና Duke 1983፤ V) በተጨማሪ ስለድርሰት አካላት ዝርዝር መግለጫ ቀርቦላቸዋል። በ5/7/88 ተማሪዎች ድርሰት ሲፅፉ፤ ድርሰት የመጻፍ አላማ ከምን አንጻር መታየት እንዳለበት፤ ተደራሲዎች እነማን ሊሆኑ እንደሚችሉ፤ በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት ሲፃፍ በማቀድ፤ በማርቀቅ፤ በመከለሰና በማቃናት ደረጃዎች ምን ምን ተግባራት መከናወን እንዳለባቸው ትምህርት ተሰጥቷቸዋል። አባሪ 1 ገጽ 119 ላይ ተመልክቷል።

በሌላ በኩል ተማሪዎች ለዚህ ጥናት ብቻ ለማዘጋጀት ከሚያውቁት ነገር ተነስተው መፃፍ እንዲችሉ ስለትረካ የአደራረስ ስልት ገለፃ ተደርጎላቸዋል። ለዚሁ ሞዴል የሚሆኑ ሁለት ድርሰቶች ተነበው አስፈላጊው ትምህርት ተሰጥቷል (Richards 1990:111) ሞዴሎቹ በአባሪ 3 እና 4 በገጽ 145 እና 146 ላይ ይገኛሉ።

ከቀረቡት ሞዴሎችና ከተሰጣቸው የማመሳከሪያ ዝርዝር በመነሳት ተማሪዎች ስለ ሀሳብ አደረጃጀት፤ የቃላት አመራረጥ፤ የአረፍተ ነገር አሰካከና የአንቀፅ አገነባብ በድርሰት አፃፃፍ ሂደት ውስጥ እንዴት ትኩረት ማድረግ እንዳለባቸው መጠነኛ ግንዛቤ እንዲያገኙ ተደርጓል። ይህን ማድረግ አስፈላጊ ስለመሆኑ Murray 1982: 14 ይመለከቷል።

ተማሪዎች ከተሰጣቸው የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት በተጨማሪ ድርሰት ሲፅፉ እንዴት በቡድን ሊረዳዱ እንደሚችሉና የብጤ እርማት ሲሰጡ እንዴት ማረም እንደሚገባቸው በአባሪ 2 ገጽ 153 ላይ የሚገኘውን ሞዴል የአሰተራረሙን ስልት በማሳየት ተማሪዎች ድርሰት ለመፃፍ ልምምድ እንዲዘጋጁ ተደርጓል።

እንግዲህ ተጠኚ ተማሪዎች ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ እንዴት መፃፍ እንደሚችሉ ትምህርት ከተሰጣቸውና፤በተሰጣቸውትምህርት መሠረት በክፍልና በቤት ስራ ድርሰት መፃፍን ከተለማመዱ በሁዋላ በክፍል 1.2 የተጠቀሱት የዚህ ጥናት አላማ ጥያቄዎች ምን አይነት መልስ እንዳገኙ ቀጥለን እንመለከታለን።

መልሶቹ የሚተነተኑት አጥኚው በመሳሪያነት ከተጠቀመባቸው የፅሁፍ መጠይቅ፣ የአጥኚው የምልከታ ማስታወሻና ከቅድመ-ትምህርትና ድህረ- ትምህርት የፈተና ውጤት መረጃዎች ይሆናል።

4.1 ከጽሁፍ መጠይቅ የተገኘ ውጤት ትንተና

በጽሁፍ መጠይቅ (አባሪ ፣ ገጽ/55 ይመለከቷል)። ከፍል አንድ ላይ የቀረቡት ጥያቄዎች የተማሪዎችን ዳራ (background) ለማወቅ የቀረቡ ነበሩ። የተጟላ መልስ ከሰጡ 50 ተማሪዎች የሚከተለው ውጤት ተገኝቷል።

የተማሪዎችን ዳራ የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ሠንጠረዥ 1

1 ጾታ		2 ዕድሜ		3 አፍ መፍቻ ቋንቋ			4 የስነጽሁፍ ወይም የድራማ ክበብ አባል	
ወ	ሴ	13-18	19-24	አማርኛ	ትግሪኛ	ጉራጊኛ	ነኝ	አይደለም
29	21	43	7	39	10	1	5	45
50		50		50			50	

ከሠንጠረዡ ውጤት ማየት እንደሚቻለው የወንዶችናየሴቶች ቁጥር ብዙም አይራራቅም። ዘርዘር አድርጎ ለለማጥናት የሚሻ አጥኚ "ከወንዶቹና ከሴቶቹ የትኞቹ የበለጠ ውጤት አስገኝተዋል?" የሚል መነሻ ሀሳብ ሊይዝ ይችላል። የዚህ ጥናት አቅራቢ ግን ሁለቱም ጾታዎች ለተገኘው ውጤት አስተዋፅኦ እንዳላቸው ያምናል።

የተጠኚዎቹ የእድሜ ክልል በአብዘኛው ከ13-18 አመት ውስጥ የተጠቃለለ ነው። ይህም የተጠኚዎቹን 86% ያቀፈ ነው። እነዚህ ወጣቶች በ9ኛ ክፍል ደረጃ በሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ

ድርሰትን የመፃፍ መነሻ ሀሳብ እንዳገኙ እስከ 12ኛ ክፍል ልምምዱን ከቀላል ወደ ውስብስብ በማራመድ ቢቀጥሉ (Richards 1990: 111) ሀሳባቸውንበስርአት በፅሁፍ መግለፅ ከሚችሉበት ደረጃ ይደርሳሉ የሚል እምነት አጥኚው አለው።

የአፍ መፍቻን ቀንቋ በተመለከተ 78% አማርኛ አፍ መፍቻቸው የሆኑ ተማሪዎች አሉ። በክፍል ሁለት እንደተጠቀሰው የሂደታዊ ዘዴ በቋንቋው አፍ ለፈቱም ላልፈቱም ማስተማሪያ ሊሆን እንደሚችል (Zamel 1983 179-180) ተጠቅሷል። በዚህ መሠረት ተማሪዎች አፍ የፈቱበት ቋንቋ በአማርኛው ጣልቃ መግባቱ ቢታይም በተሰጣቸው የሂደታዊ ዘዴ ትምህርት መሰረት ተማሪዎች ርእስ መርጠው ድርሰታቸውንበአንቀፅ በአንቀፅ ከፋፍለው አላማ ያለው፣ ማስተማር የሚችል መልዕክት ማስተላለፍ እንደቻሉ ለማየት ተችሏል። የተማሩትን በተግባር ማዋል ስለመቻላቸው የትግርኛ ቋንቋ ተናጋሪዎች የሆኑ ተማሪዎች የፃፉዋቸውን ሁለት ድርሰቶች በአባሪነት አጥኚው ቀጥሎ ያቀርባል። (ገጽ 53-54 ይመለከቷል)።

ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ለጓደኞቻቸው ከሰጡት አስተያየት በተለጨማሪ መምህሩ የሚሰጠው መጠነኛ አስተያየትም ጠቃሚ ሰለሚሆን (Kroll 1991: 260) በአባሪው ላይ እንደሚታየው አጥኚው አስተያየት በመስጠት መልስ ምገባ አድርጓል። የተማሪው አስተያየት ደግሞ ምን እንደሚመስል ጽሁፍ መጠይቅ ቁጥር 18 የተገኘውንምላሽ ቀጥሎ ይመለከቷል።

18. ስለ ሂደታዊ ዘዴ ድርሰት አጻጻፍ
መምህሩ የሰጡኝን ትምህርት
ወድጄዋለሁ ::　　　ሀ　ለ　ሐ　መ

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት
[illegible]

ስም ተስፋ ከበደ - ንባብ ክፍል ፱፡ ቁጥር 62

የጎንደር ከተማ የችግር ቀን

ኢትዮጵያ [illegible] ከተሞች በጣም [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ጥያቄዎች

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]

ለሁለት ሰጠታት ደህለ ከፍቅሬኛ በለፍነው ጊዜ

ሰዎች ስለ ፍቅር ያለን አመለካከት የተለያየ ነው። ለእኔ ግን ፍቅር አንድ ነው። እሱም ፍቅር ነው። በርግጥ የተለያዩ ፊርጆች ሊኖሩት ይችላል። ለእኔ ፍቅር ፍቅር ነው። የእውነት ፍቅር፣ የውሸት ፍቅር የሚባል ነገር አይገባኝም። አልገባኝም፣ የለም፣ አይኖርም። ፍቅር የውሸት ከተባለ እሱ ፍቅር ሳይሆን ሌላ ነው። ሁሌ ጊዜ ፍቅር እውነተኛ ነው። ፍቅር ያለበት ቦታ ይበልጥ ፍቅር ግን መጨረሻ የለውም። የሚያልቅ ከሆነ ግን ቀድሞውንም በቦታው አልነበረም ማለት ይቻላል። በእኔ እምነት ፍቅር የመጨረሻው የሰብእናችን ዋጋ የምትከፍለው ይቻላል። በእኔ እምነት ፍቅር የመጨረሻው [illegible] አንተ- ፍቅርህ የተመለከተበትን ነገር ወይም ክስተት [illegible] የምትሰጥበት ነው።

ነገሩን እንዲህ የምትሰጥበት ነው። [illegible] ፍቅር ነው

ምሳሌ [illegible] ከ1985 ዓ.ም [illegible] ከዚህ አንድ [illegible] ለሁለት አመታት ደህለ ከፍቅሬኛ ጋር በለፍነው ጊዜ [illegible] በመሃከላችን [illegible]

[illegible]

[illegible]

ተማሪዎች ከመደበኛው የክፍል ትምህርት ውጪ በተጓዳኝ ትምህርቶች ከክበባት ይጠቀሙ እንደሆነ የክበብ አባልነታቸውን ለማወቅ በቀረበው ጥያቄ 90% የሚሆኑት አባላት እንዳልሆኑ ከተገኘው ውጤት ለማወቅ ተችሏል፡፡ ተማሪዎች መደበኛም ሆነ መደበኛ ባልሆነ መንገድ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት ባለማግኘታቸው ይህ ሁኔታ በክፍል አንድ እንደተጠቀሰው ለተማሪዎቸ የድርሰት መፃፍ ክሂል ዝቅተኛነት አስተዋፅኦ እንዳለው አጥኚው ይገምታል፡፡

ተጠኚ ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ ተምረው ለውጥ ከማሳዮታቸው በፊት በቂ የድርሰት ትምህርትና ልምምድ እንዳልነበራቸው በአባሬገጽ 164 ክፍል ሁለት ላይ ከቀረበው የአምስት ጥያቄዎች (1-5) ውጤት ለማረጋገጥ ተችሏል፡፡ የውጤቱን ዝርዝር ቀጥሎ ከቀረበው ሠንጠረዥ ይመለከቷል፡፡

<u>በክፍል ሁለት ቁጥር 1-5 ያሉ ጥያቄዎች ውጤት መግለጫ ሠንጠረዥ</u>

<u>ሠንጠረዥ 2</u>

መስማማትንና አለመሰማማትን የሚወክሉ አራት አማራጮች

ሀ. በከፍተኛ ደረጃ እስማማለሁ

ለ. እስማማለሁ

መ. አልስማማም

ሠ. ፈጽሞ አልስማማም

ሰንጠረዥ 2

ተ.ቁ	የቀረቡ ጥያቄዎች		የስምምነት ምርጫዎች በመትዮኸ%		ያለመስማማት ምርጫዎች በመትዮኸ%		የሚጠበቀው አሉታዊ(-) ወይም አዎንታዊ (+) መልስ ***
			ሀ	ለ	መ	ሠ	
1	ድርሰትንበግል እንድማር ወላጆቼ አስተማሪ ቀጥረውልኝ ያውቃሉ		2.1	6.4	31.9	59.6	
		ድምር	8.5		92.5		-
2	ቀደም ሲል በትርፍ ጊዜዬ ከጓደኞቼ ጋር ድርሰትን በመፃፍ እለማመድ ነበር		16.6	20.8	31.3	31.3	
		ድምር	37.4		62.6		-
3	ድርሰትንየምፈፅፈው በአስተማሪ ስለምታዘዝና ለማርከ ስል ብቻ ነው	ድምር	10.2	10.2	12.2	67.4	
			20.4		79.6		-
4	ድርሰትን ለመፃፍ የሚረዳኝ በቂ ትምህርት ከ9ኛ ክፍል በፊት አግኝቻለሁ		2.1	14.6	33.3	50	
		ድምር	16.7		83.3		-
5	ከ9ኛ ክፍል በፊት አስተማሪ ያፃፈኝ ድርሰት አርሞልኝ ያውቃል		12.2	28.6	28.6	30.6	
		ድምር	40.8		59.2		-

*** የሚጠበቀው አሉታዊ መልስ ነው ሲባል (-) ለአማራጮቹ የሚሰጠው ነጥብ ሀ = 1, ለ = 2, መ = 3, ሠ = 4። የሚጠበቀው መልስ አዎንታዊነው ሲባል (+) ለአማራጮቹ የሚሰጠው ነጥብ ሀ = 4, ለ = 3, መ = 2, ሠ = 1 ይሆናል።

የሰንጠረዥ ውጤት የአመለካከት (attitude) መለኪያ በሆነው በቲ-ስሌት ቀመር (formula) (አባሪ ፱ ይመለከቷል) ከተሰላ በሁዋላ የተገኘው ውጤት t = በ 0.05 የጉልህነት ደረጃ 8.50 ነው። ይህ ውጤት በ49 የነጻነት ደረጃ በt - የሠንጠረዥ ውጤት ላይ ከሚገኘው 1.684 ውጤት በከፍተኛ ደረጃ የበለጠ ነው ስለዚህ 8.50 > 1.684 የሚያሳየው በጥቅሉ ተማሪዎቹ በቂ የድርሰት ተምህርትና ልምምድ ከጥናት በፊት እንዳልነበራቸው ነው።

ወደ መነሻ ጥያቄያችን ስንመለስ ተማሪዎቹ ጥሩ የድርሰት መፃፍ ዳራ ባይኖቸውም በሂደታዊ ዘዴ እንዲፅፉ ትምህርት ከተሰጣቸውና ከተለማመዱ በሁዋላ ምን ያህል ተግባራዊ አድርገውታል ወደሚለው ውጤት እናመራለን። ውጤቱንከፅሁፍ መጠይቅ ክፍል ሁለት ከጥያቄ 6-19 ከተገኘው ውጤት አኳያ በመጀመሪያ ይተነተናል።

በክፍል ሁለት ከቁጥር 6 - 19 ያሉ ጥያቄዎች መግለጫ ሰንጠረዥ

ሰንጠረዥ 3

			የስምምነት ምርጫዎች በመቶዮሽ%		ያለመስማማት ምርጫዎች በመቶዮሽ%		የሚጠበቀው አሉታዊ(-) ወይም አዎንታዊ (+) መልስ ***
ተ.ቁ	የቀረቡ ጥያቄዎች		ሀ	ለ	መ	ሠ	
6	ስለሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ የተሰጠኝ ትምህርት ድርሰት ለማፃፍ ጠቅሞኛል		65.3	347	-	-	+
		ድምር	100		0		
7	በሂደታዊየድርሰት አፃፃፍ ዘዴ ድርሰት ስፅፍ ይጨንቀኛል		16.3	32.8	24.3	26.5	
		ድምር	49.00		51.00		-
8	በክፍል ውስጥ የተነበቡልኝ ሞዴል ድርሰቶችድርሰት ለመፃፍ ጠቅመውኛል		60.0	32.0	4.02	4.04	+
		ድምር	92.0		8.00		
9	በሂደታዊዘዴ ድርሰትን ለመፃፍ የተሰጠኝ የማመሳከሪያ ዝርዝርድርሰት ለመፃፍ ጠቅሞኛል	ድምር	68.8	27.1	4.1	-	
			95.9		4.1		+
10	የተሰጠኝ የማመሳከሪያ ዝርዝርየጓደኛዬንረቂቅ ለመገምገም አስተያየት ለመስጠት ረድቶኛል		64	38	8	-	
		ድምር	92.0		8.0		+

			የስምምነት ምርጫዎች በመቶኛ%		ያለመስማማት ምርጫዎች በመቶኛ%		የሚጠበቀው አሉታዊ(-) ወይም አዎንታዊ (+) መልስ ***
ተ.ቁ	የቀረቡ ጥያቄዎች		ሀ	ለ	መ	ሠ	
11	በድርሰቴረቂቅ ላይ ጓደኞቼ የሰጡት አስተያየት ድርሰቴን ለመከለስ ረድቶኛል		48.3	55.0	6.2	-	+
		ድምር	93.8		6.2		
12	ለመምህሩ ባስረከብኩት ድርሰት ላይ የሰጡኝ አስተያየት ድርሰት ስፅፍ ረድቶኛል		60.0	34.0	2.03	4.0	+
		ድምር	94.00		6.00		
13	በተሰጠኝ የቤት ስራ ድርሰቴን በማቀድ፣ በማርቀቅ፣ በመከለስና በማቃናት እንድለማመድ ጠቅሞኛል		59.2	34.7	4.12	2.0	+
		ድምር	93.9		6.1		
14	በተሰጠኝ የቤት ስራ መስሪያ ጊዜ ድርሰቴንለማቀድ፣ ለማጠናቀቅ፣ ለመከለስና ለማቃናት በቂ ነበር		45.8	35.4	12.5	6.3	+
		ድምር	81.2		18.8		
15	በሂደታዊዘዴ የተለያዩ ድርሰቶችንደጋግሜ ብፅፍ ችሎታዬንለማሻሻል እችላለሁ		68.8	20.8	2.1	8.3	+
		ድምር	89.6		10.4		

			የስምምነት ምርጫዎች በመትዮሽ%		ያለመስማማት ምርጫዎች በመትዮሽ%		የሚጠበቀው አሉታዊ(-) ወይም አዎንታዊ (+) መልስ ***
ተ.ቁ	የቀረቡ ጥያቄዎች		ሀ	ለ	መ	ሠ	
16	የተሰጠኝ ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ የመፃፍ ትምህርት በራሴ አንድ ወጥ ድርሰት ለመፃፍ ያስቸለኛል ብዬ እተማመናለሁ		51.0	30.6	18.4	-	
		ድምር	81.6		18.4		+
17	በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን መፃፍ ከጀመርኩ በሁዋላ ድርሰት ነክ ትምህርቶችን በቴሌቪዥን፣ በሬዲዮና በሌሎች የመገናኛ ብዙሀን ተከታትያለሁ።	ድምር	29.0	31.0	20.8	18.8	+
			60.5		39.5		
18	ስለሂደታዊ ዘዴ ድርሰት ኦፃፃፍ መምህሩ የሰጡኝን ትምህርት መድጀዋለሁ		69.4	26.5	4.1	-	
		ድምር	95.9		4.1		+
19	በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት እንድፅፍ መምህሩ በሚያስተምሩበት ጊዜ ቅር የሚያሰኝ ነገር ነበር		15 8	18.4	26.5	39.5	
		ድምር	34.2		65.8		-

18. ስለ ሂደታዊ ዘዴ ድርሰት አጻጻፍ መምህሩ የሰጠኝን ትምህርት ወድጄዋለሁ ::   ሀ   ለ   ሐ   ሠ

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

ፅፉ በጣም አስተማሪ ነው:: አንዳንድ ከኛ ተማሪዎች ከአስተማሪም በጣም ጉኑ ነው::

በተጨማሪ በጥያቄ 10 ላይ ለቀረበው አስተያየት 92% አዎንታዊ ምላሽ መገኘቱ የማመሳከሪያ ዝርዝሩን ጠቃሚነት እንደሚያረጋግጥ ያሳያል።

በተራ ቁጥር 11 ላይ ለቀረበው ጥያቄ የተሰጠው 93.8% አዎንታዊ ምላሽ የብጤ እርማት ጠቃሚነትን ያሳያል። ሰሎሞን ተሰማ (1987) የብጤ እርማት ተግባራዊነትን በጥናታቸው እንደተመለከቱት ጠቃሚነት እንዳለውና ሊበረታታ የሚገባ እንደሆነ ማሳሰባቸው ተገቢነት ያለው ሆኖ ተገኝቷል።

የመምህሩን መልስ ምገባ በተመለከተ ተማሪዎች ደካሞችም ይሁኑ ጎበዞች የመምህሩ እገዛ እንደሚያስፈልጋቸው ጥናቶች ያሳያሉ። (Arndt 1987:265) መምህሩ እገዛ ማድረግ ቢያስፈልገውም የተማሪውን ስራ መምህሩ ሙሉ በሙሉ ማረም እንደማያስፈልገውና ይህን ቢያደርግ እንኳ የሚያሳድረው ተጽእኖ ዝቅተኛ እንደሆነ Kroll 1991:257 ያስረዳሉ። በሌላ በኩል ተገቢ የመልሶ ምገባ ስርአት ተበጅቶ በተማሪውና በመምህሩ መሀል በደረሰ ስምምነት መምህሩ የሰጠው መልስ ምገባ ጠቃሚነት እንዳለው Cohen & Cavalcanti 1990: 176 በጥናታቸው እንደደረሱበት ገልፀዋል። በዚህም ጥናት በአባሪ 1 ገጽ 133 ላይ በተጠቀሰው መሰረት የተሰጣቸው መልሶ ምገባ ተጠቃሚነት እንዳለው በጥያቄ 12 ላይ ለቀረበው አስተያየት የተሰጠው 94%

አዎንታዊምላሽ የሚያበረታታ ነው። በተራ ቁጥር 19 ላይ ለቀረበው ጥያቄ አንድ ተማሪ የሰጠውን አስተያየት ቀጥለን እንመልከት:-

19. በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት አንደፃፍ
መምህሩ በሚያስተምሩበት ጊዜ
ቀር የሚያሰኝ ነገር ነበር::   ሀ   ለ   (ሐ)   ሠ

ለሰጠኸው/ሺው መልስ በፅሁፍ፣ መሻሻል ይገባናል ስለምትለው/ይው-
ጉዳይ አስተያየት ስጥ/ስጪ::
[illegible]
[illegible]
[illegible]

በተራ ቁጥር 13 በቀረበው ጥያቄ 93% አዎንታዊ ምላሽ ተገኝቷል። ይህም Richards 1990:111 የቤት ስራን አስፈላጊነት ከጠቀሱት አኳያ ተግባራዊ ሆኖ ተማሪዎች በሂደታዊ ድርሰት የመፃፍ ደረጃዎች ውስጥ መከናወን የሚገባቸውን የማቀድ፣ የማርቀቅ፣ የመከለስና የማቃናት ልምምዶችን ማከናወናቸው ለክሂል እድገታቸው አስተዋፅኦ እንዳለው ይታመናል።

ከላይ ከተጠቀሰው የቤት ስራ ጋር የሚካሄደው የጊዜ ጉዳይም በቂ መሆኑ ከተገኘው 81.2% አዎንታዊ ምላሽ መረዳት ይቻላል። Murray 1982:142-143 በቂ ጊዜ መስጠት የመምህሩ ኃላፊነት እንደሆነ ይገልጻሉ። የሂደታዊ የአፃፃፍ ዘዴ አእምሮታዊ (Cognitive) የመፍጠር ሂደት ስለሆነ (Linda Flowers and John R.Hayes) 1986:366 : Murray 1982:4) ጊዜ ለተማሪዎቹ መስጠቱ አስፈላጊ በመሆኑ ከ18/7/88 - 3/8/88 በየደረጃው ሊሰሩ የሚገባቸውን ነገሮች እንዲሰሩ የቤት ስራ ጊዜ ተሰጥቷቸው ነበር። (አባሪ 1 ከገጽ 123 እስከ 129 ይመለከቷል።)

በተራ ቁጥር 15 እና 16 የቀረቡት የአስተያየት ጥያቄዎች በ1.2.1.1 ለቀረበው ጥያቄ ማለትም

የተማሩትን ትምህርት ሊተገብሩ ይችላሉን? ለሚለው ተስፋ የሚሰጥ ምላሽ አስገኝተዋል። ደጋግሞ በሂደታዊ ዘዴ መፃፍ ያለውን ጠቃሚነት Murray 1982: 142-243 የመምህሩ ሁለተኛ ኃላፊነት በሚሉት በ2.2.3.2 ተጠቅሷል። በቁጥር 15 ጥያቄ ከተገኘውም መልስ 89.6% አዎንታዊ ምላሽ የተገኘ ስለሆነ ተሪማዎች በተማሩት ትምህርት መሠረት ድርሰትን መፃፍ ተግባራዊ ለማድረግ ዝንባሌ እንዳላቸው ማየት ይቻላል። በራስ ተማምነው ድርሰት መፃፍ እንደሚችሉም በተራ ቁጥር 16 ለቀረበው ጥያቄ የሰጡት የ81.6% አዎንታዊ ምላሽ የሚያበረታታ እንደሆነ አጥኚው ያስባል።

በተደጋጋሚ በመፃፍ ማሻሻል እንደሚቻል የሚከተለው የተማሪ አስተያየት ያሳያል:-

18. ስለ ሂደታዊ ዘዴ ድርሰት አጻጻፍ መምህሩ የሰጡኝን ትምህርት ወድጄዋለሁ::   ሀ ለ መ ሠ   46

[ሀ circled]

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክለበት/ይበት

[illegible]

[illegible]

[illegible]

በራስ መተማመንን ትምህርቱ እንዳስገኘ ከሚከተለው የተማሪ አስተያየት መረዳት ይቻላል።

19. በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት እንድፅፍ መምህሩ በሚያስተምሩበት ጊዜ ቅር የሚያሰኝ ነገር ነበር::   ሀ ለ መ ሠ

ለሰጠኸው/ሺው መልስ በፅሁፍ፣ መሻሻል ይገባዋል ስለምትለው/ይው ጉዳይ አስተያየት ስጥ/ስጪ::

[illegible]

[illegible]

[illegible]

እስከአሁን ከተተነተነው የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት ትንተና አኳያ ተማሪዎች በሂደታዊየአፃፃፍ ዘዴ እንዴት እንደሚጽፉ ትምህርት ከተሰጣቸውና በክፍልና ፡ቤት ስራ ከተለማመዱ በሁዋላ ከሰጡት አስተያየት መረዳት እንደተቻለው የተማሩትን በተግባር ላይ በማዋል በ1.2.1.1 ለተነሳው ጥያቄ አጥጋቢ መልስ መገኘቱን አጥኚው ያምናል።

ይህ ጥናት ሊመልሰው የፈለገው በ1.2.1.2 የቀረበው " ተማሪዎች ከሂደታዊ ዘዴ የአፃፃፍ ትምህርት በሁዋላ ሳይጨነቁ ስለሚያውቁት ነገር ሀሳባቸውንበስርአት በፅሁፍ ማቅረብ ይችላሉ?" የሚል ጥያቄ እንደነበር ይታወሳል። ለዚህ ጥያቄ ከፅሁፉ መጠይቅ ውጤት የሚከተለው ትንታኔ ቀርቧል።

በፅሁፍ መጠይቅ ቁጥር 7 የቀረበው ጥያቄ "በሂደታዊ የድርሰት አጻጻፍ ዘዴ ድርሰት ስፅፍ ይጨንቀኛል።" የሚል ሲሆን አሉታዊ መልስ ተጠብቆ 51% አሉታዊ መልስ ተገኝቷል። 49% የሚሆኑት እንደሚጨንቃቸው አመልክተዋል።

ድርሰት መጻፍ በመሠረቱ የሚያስጨንቅ ስለመሆኑ " ድርሰት ምጥ ነው።" የተሰኘው አባባል ያረጋግጥልናል። በክፍል ሁለት Byrne (1991:4) እንደገለፁት የድርሰት ትምህርት ከስነልቡና፣ ከስነልሳንና አእምሮታዊ ከሆኑ ነገሮች አንጻር ትምህርቱ ከባድ እንደሚሆን ይነግሩናል። እንግዲህ ከድርሰት ባህርይ አስጨናቂነትና ከትምህርቱ ክብደት አኳያ ግማሹ ተማሪ እንደሚጨንቀው ግማሹ እንደማይጨነቅ ቢመልስ የሚደንቅ እንደማይሆን አጥኚው ይገምታል። የጭንቀቱ ሁኔታ ተማሪዎች እየደጋገሙ ድርሰት መፃፍን ቢለማመዱ ሊቀል እንደሚችል ማሰብ ይቻላል። Murray 1982:142 የሚከተለውን ያስነብቡናል። "ተማሪዎች አንዴ የድርሰት አፃፃፍ ሂደትን ከተረዱና በተወሰነ የጊዜና የገፅ ገደብ መስራቱ አስፈላጊ መሆኑን ካወቁ የአፃፃፍን ሂደት ይለማመዳሉ። ደጋግመው ለመፃፍ ፈቃደኞች ይሆናሉ፣ በመፃፍ መፃፍን ይማራሉ።

በሌላ በኩል ጥናቱ ሊመልሰው ያለመው በ1.2.1.3 የተጠቀሰው "ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ የሚቀርብላቸውን ትምህርትና ልምምድ ይወዱታል? ለምን? "የተሰኘ እንደነበረ ይታወሳል። ከፅሁፍ መጠይቅ ከተገኘው ውጤት መነሻነት የሚከተለው ትንታኔ ቀርቧል።

የመጠይቅ ጥያቄ 18 "ስለሂደታዊ ዘዴ ድርሰት አጻጻፍ መምህሩ የሰጡኝን ትምህርት ወድጄዋለሁ።" የሚል ሲሆን ከሚጠብቀው አዎንታዊ መልስ አኳያ 95.9% የስምምነት መልስ ተሰጥቶአል። ለምን እንደወደዱት ከሚከተሉት የተማሪዎች አስተያየት መረዳት ይቻላል።

1ኛ በሬት ድርሰት የመጻፍ ትምህርት ባለማግኘታቸው

48

18. ስለ ሂደታዊ ዘዴ ድርሰት አጻጻፍ
መምህሩ የሰጡኝን ትምህርት
ወድጄዋለሁ:: ሀ ለ መ ሠ

ለሰጠኸው/ሽው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

[illegible]

2ኛ ቀደም ሲል የተሰጣቸው ትምህርት ትኩረት በመፅሀፍ ማንበብና በሌሎች ቋንቋ ነክ ጉዳዮች ላይ በማተኮሩ

ለሰጠኸው/ሽው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት 24

[illegible]

3ኛ ወደፊት ለመጻፍ ስለሚጠቀም

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

[illegible]

4ኛ እልክ የሚያስይዝና ለሌሎችም ስለሚጠቅም

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት 12

[illegible]

5ኛ ቀደም ሲል ትእዛዝ እንጂ ትምህርቱ ስላለተሰጠ

ለሰጠኸው/ሺው መልስ በፅሁፍ፣ መሻሻል ይገባዋል ስለምትለው/ይው
ጉዳይ አስተያየት ስጥ/ስጪ::

[illegible]

6ኛ እንደመደበኛ ትምህርት እንዲሰጥም የፈለጉ አሉ።

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

[illegible]

7ኛ ከተሰጠው ትምህርት አኳያ

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

[illegible]

8ኛ መምህሩ በትእግስት በማስተማሩ

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

[illegible]

ከላይ እንደቀረበው ተማሪዎች የሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴን የወደዱበት የተለያየ ምክንያት እንዳላቸው ሁሉ ጥቂት ቅር የተሰኙ ተማሪዎች እንዳሉ ለማወቅ ተችሏል። በጽሁፍ መጠይቅ 19 ላይ "በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት እንዲጽፉ መምህሩ በሚያስተምርበት ጊዜ ቅር የሚያሰኝ ነገር ነበር" ለሚለው ከሚጠበቀው አሉታዊ መልስ አንጻር 65.8% አሉታዊ መልስ ሰጥተዋል። ቅር ከተሰኙበት ይልቅ ያልተሰኙበት እንደሚያመዝን መረዳት ይቻላል። በመሠረቱ 34.2% ቅሬታ እንዳለ ቢጠቁምም ቅሬታው ከትምህርቱ ጋር በቀጥታ ሳይሆን በተዘዋዋሪ ከሚገናኙ ጉዳዮች አኳያ ነው። የሚከተሉትን ምሳሌዎች እንመልከት:-

1. ከማርክ ጋር በተያያዘ ምክንያት

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

[illegible]

ለሰጠኸው/ሺው መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

[illegible]

2. **ከፀጥታ ጋር በተያዘ ምክንያት**

19. በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት አንድፅፍ
መምህሩ በሚያስተምሩበት ጊዜ
ቅር የሚያሰኝ ነገር ነበር:: ሀ ለ መ ሠ

- ለሰጠኸው/ሺው መልስ በፅሁፍ መሻሻል ይገባዋል ስለምትለው/ይው
ጉዳይ አስተያየት ስጥ/ስጪ::
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ከማርክ አኳያ የቀረበው ቅሬታ አግባብ ያለው እንዳልሆነ አጥኚው ይገምታል። ምክንያቱም በምልከታ ማስታወሻ አባሪ 1. ገፅ 13 ላይ እንደተጠቀሰው ተማሪዎች ከ20% ከተያዘላቸው ነጥብ አማካዩ 14.83 ነበር። ይህም 74.2 ከመቶ አማካይነት እንደሚኖር ያሳያል። ከዚህ ነጥብ አንፃር ቅሬታ ቢኖር የተለየ ጉዳይ ይሆናል። የተለየ ከሆነው ጉዳይ አንዱ በአባሪ 1 ገጽ 134 ላይ ከሁለት ተማሪዎች ለመረዳት እንደተቻለው ከክፍል ተማሪዎቸ በደረጃ ለመብለጥ ፍላጎት ያላቸው እንደሆኑ ለማወቅ ተችሏል።

የፀጥታውም ጉዳይ ቢሆን በአባሪ 1 ገጽ 114 ላይ በመጀመሪያ ማነቃቂያ ሲደረግ አብሮ ከመስራትና ከመወያየት የተነሳ የድምፅ ከፍ ማለት ክስተት ሊኖር ስለሚችል ጥንቃቄ እንዲያደርጉ ተነግሯቸዋል። በየምልከታው ማስታወሻ ላይ አጥኚው ፀጥታ እንዲኖር ጥረት ስለማድረጉ

ተጠቅሷል። ልምምዱ እየቀጠለ ሲሄድ፤ ተማሪዎች ይበልጥ ኃላፊነት እየተሰማቸው ሲሄድ ጽምፅ መቆጣጠሩም መልክ እየያዘ ሲሄድ እንደሚችል አጥኚው ይገምታል። ሰሎሞን ተሰማም (1987) በጥናታቸው ውስጥ ይህንኑ አስተያየት ሰጥተዋል።

በአጠቃላይ ሲታይ በ1.2.1.3 ከቀረበው የጥናቱ ዓላማ ጥያቄ አኳያ ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ የተሰጣቸውንትምህርት ከሚጠሉት ይልቅ መውደዳቸውን የፅሁፍ መጠይቅ ውጤቱ ያስረዳል። በሌላ በኩል በሂደታዊ የድርሰት አጻጻፍ ትምህርት ወቅት የሚከሰቱ ችግሮችንበማቃለል በኩል

በ1.2.2.1 የቀረበው ጥያቄ "ከተማሪው ብዛት የተነሳ መምህሩ ድርሰትን አርሞ ለመመለስ ያለበትን ጫና የሂደታዊ የድርሰት መፃፊያ ዘዴ ሊያረግበው ይችላል?" የሚል ሲሆን ከፅሁፍ መጠይቁ የተለያዩ መልሶች ተገኝተውለታል።

ቀደም ሲል ተማሪዉ ጥሩ የድርሰት መፃፍ መመሪያና ትምህርት እንዳላገኘ ከፍ ብሎ ተገ(ል)ጿል። በሂደታዊ ዘዴ መጻፍን ከተማረና ከተለማመደ በሁዋላ ግን በተራ ቁጥር 6 ለቀረበዉ የአስተያየት ጥያቄ 100 % አዎንታዊ መልስ ሰጥቷል።

በተለምዶ የሚታወቀዉ መምህሩ ተማሪዎች ድርሰት እንዲፅፉ ያዛል፤ ፅፈው ሲመጡም ሰብስቦ ያርማል በሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ስልት ግን መምህሩ መንደርደሪያ በመስጠትና (Murray 1982:14) እገዛ በማድረግ (Richards 1990:111) አብዛኛዉን ስራ ተማሪው በግል፥ በቡድንና፥ በጥንድ እን(ዲ)ያከናውን ይጠበቃል።

መምህሩ ማድረግ ከሚገባዉ አንፃር ሞዴሎችን በማንበብ ተማሪዎች ተጠቃሚዎች እንዲሆኑ አድርጓል። በተራ ቁጥር 8 ለቀረበዉ የአስተያየት ጥያቄ

የተሰጠዉ 92% አዎንታዊ ምላሽ ፥ አንድ ማስረጃ ነዉ።

በሌላ በኩል ተማሪዎች በግል፣ በጥንድና በቡድን የተመለከቱትንና ያብላሉትን ስራ መምህሩ ሰብስቦ መጠነኛ አስተያየት ሰጥቶ በመመለሱ ተማሪዎቹ ተጠቃሚ ስለመሆናቸዉ በጥያቄ ቁጥር 12 ለቀረበዉ የአስተያየት ጥያቄ የሰጡት 94% አዎንታዊ ምላሽ በፊት ሙሉ በሙሉ መምህሩ ትከሻ ላይ የተጫነዉን ስራ ሊያረግብ ይችላል የሚል ግምት አጥኚዉ አለዉ።

እንዲያዉም የተማሪዉን ስራ በዝርዝር ማረም ጠቄሚታ እንደሌለዉ Kroll 1990:257 ይገልጻሉ።

Kroll 1990 :261 ስለ ማመሳከሪያ ዝርዝር ጠቃሚነት በዝርዝር ማስረዳታቸዉ በክፍል ሁለት ተገልጿል። በአባሪ ገጽ 132 ላይ የቀረበዉ ይህ መሣሪያ በሂደታዊ ዘዴ ተማሪዎች ድርሰትን ለመፃፍ በሚያቅዱበት ፥ በሚያረቁበት ፥ በሚከልሱበትና በሚያቃኑበት ጊዜ እንደጠቀማቸዉ በቁጥር 9 ለቀረበዉ ጥያቄ 95.9% የስምምነት መልስ ሲሰጡ ፣ በብጤ እርማት ወቅትም እንደጠቀማቸዉ 92% አዎንታዊ ምላሽ በመስጠት አረጋግጠዋል።

በአጠቃላይ ከተገኘዉ የፅሁፍ መጠይቅ ዉጤት አኳያ በሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ስልት ተማሪዉን ማስተማርና ማለማመድ በመምህሩ ላይ የነበረዉን ጫና ሊያረግብ እንደሚችል አጥኚዉ ያምናል።

4.2 ከምልከታ ማስታወሻ የተገኘ ውጤት ትንተና

የአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ ከ27/6/88 እስከ 11/8/88 አስራ አራት ምልከታዎችን ያጠቃልላል /አባሪ ገጽ 113 እስከ 136 ይመለከታል/

የምልከታው ማስታወሻ ከተማሪዎች ጋር የተደረገውን ትውውቅ ፤ ማነቃቃያ፤ ስለሂደታዊ ዘዴ የተሰጠ ትምህርትና የተደረገ የአጥኚው እገዛ ተማሪዎች ስላደረጉት ልምምድ፤ በጥናቱም ወቅት ስለተከሰቱ ችግሮችና ስለተሰጡት ቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና አሰጣጥ በመጨረሻም ስለተሞላው የፅሁፍ መጠይቅ ሁኔታ አካቶ የያዘ ነው።

በዚህ ጥናት በአላማነት የተነሱት ጥያቄዎች ደግሞ ምን አይነት መልስ እንዳገኙ ከዚህ የምልከታ ማስታወሻ ከተያዙት ፍሬ ነገሮች እንመልከት።

በ1.2.1.1. የቀረበው የአላማ ጥያቄ "ተማሪዎቹ የድርሰትን ምንነት፤ የድርሰትን አካላት፤ የሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ትደመ ተከተሎችን፤ ድርሰት የሚፃፍበትን አላማ፤ ተደራሲን ወዘተ አውቀው ሊተገብሩዋቸው ይችላሉ ?" የሚል ነበር።

ከላይ የተዘረዘሩት ድርሰት ነክ ጉዳዩች በትምህርትነት ለመግቢያ ያህል እንዲሆን በአበሪ | ገጽ 118 እስከ 120 ቀርቧል። ለመግቢያ ያህለ መባሉ Murray 1982 :14 እንደሚሉት "ለተማሪው የሚያስፈልገው ስለአፃፃፍ ሂደት መጠነኛ ግንዛቤ ማስጨበጥና በሂደት የአፃፃፍ ክሂሉን እንዲያዳብር መርዳት ነው" እንደ Murray (ገጽ 8) ግምት ድርሰት ደራሲው ፍች ለማግኘት የሚጥርበት እንጂ የአፃፃፍ ሕግ የያዘ መመሪያን መፅሀፍ በመያዝ መጻፍ እንዳልሆነ /ገጽ 14/ ይገልጻሉ።

እንግዲህ ለተማሪዎች መነሻ ትምህርት ከተሰጠ በሁዋላ የተማሩትን ምን ያህል ተግባራዊ አድርገዋል ? የሚለውን ከሶስት አቅጣጫ ማየት ይቻላል። አንደኛው ከፈተና ውጤት አኳያ ተግባራዊነቱን መለካት ስለሚቻል የዚህን ውጤት በክፍል 4.3. እንመለከታለን። ሁለተኛው ከተማሪዎቹ አስተየት ሲሆን ይህንን በክፍል 4.1 ተመልክተናል። ሶስተኛው ከተማሪዎች

ልምምድና ልምምዱ ካስገኘው ውጤት ሲሆን ይህንንም በአባሪ / ከገጽ 129 እስከ 133 ከቀረበው ምልከታና ከተገኙትም መረጃዎች አኳያ ማየት ይቻላል።

አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በእቅድ ደረጃ ማድረግ የሚገባቸውን ርዕስ መምረጥና ማጥበብ፣ ስለርዕሱ ሀሳብ አሰባስበው ማደራጀት፣ በተሳካ ሁኔታ በምልከታው ወቅት ለማየት ተችሏል።

የመረጡዋቸው ርዕሶች ለትረካ የሚሆኑ /ያሳለፍኩት የችግር ቀን፣ ያልታሰበ አደጋ፣ የመጀመሪያ የጦርነት ቀን ትዝታ..../ ሰዋዊ፣ ልምድን የሚያካፍሉ ሆነው ተገኝተዋል። ጭቅጭቅ ጥሩ እንዳይደለ። ውጊያ አጥፊ እንደሆነና መቆም እንዳለበት ተማሪዎች የቀረቡትን ድርሰቶች ቀጥሎ በገጽ 74 እና 75 ላይ ይመለከቷል።

በሌላ በኩል በተሰጣቸው የማመሳከሪያ ዝርዝር እየተረዱ አስተዋጽኦ ለማውጣት ጥሩ ሙከራ ማድረጋቸውን ገጽ 76 እና 77 ላይ ከሚገኘው የተማሪዎች ስራ መረዳት ይቻላል።

በተጨማሪ በማመሳከሪያ ዝርዝሩ ላይ ከተሰጣቸው አስተያየት የመስጠት ሞዴል አኳያ ለብጤዎቻቸው የሚሰጡት አስተያየት ጅምሩ ጥሩ እንደሆነ ለአብነት ያህል ገጽ 78 እና 79 የቀረቡትን አስተያየቶች ማየት ይቻላል።

ከዚሁ የተማሪዎች የብጤ እርማት አኳያ አማርኛ አፍ መፍቻቸው ላልሆኑ ተማሪዎች የተሰጠው እርማት የሚያበረታታ እንደሆነ በገጽ 78 ላይ ካለው የእርማት አስተያየት ማየት ይቻላል። /ሎም ከማለት ሎሚ ፣ ፉቱን የሚለው ፊቱን ብትለው ይሻላል፤ ልሞቹ ፣ ልትሞቺ .../ አጥኚውም ጎላ ጎላ ላሉ ጉዳዩች አስተያየት ሰጥቷል። ገጽ 75 እና 77 ይመለከቷል።

ሠለሞ ነው

~~ሰፍሯ~~ የሰተካከሊዮ?
~~ቀየ ፍቻተ~~

በገባሁበት ሠፈሬ ሰም ን ቦታዬ?

ቀኑ ህዳር 4-1987 ዓ.ም፡ ነው፡፡ ፀሀዩ፡ ከጊዜዋ፡ ጋር ዳምኗ በደረቱ፡ ሰዶት፡ ወደ በታ፡ ለመጥ፡ ገላበት፡ በሬን፡ በዴታ፡ በሳገር፡ ተቀበለችው፡ ፀሀይ ምንም ሳያወ፡ ወደ ቤቱ፡ ገባ፡ ሲሄድ ሰላ በዙሪያ ዳሬን ለጨኔ ዳሳቱ ገለጣቸን፡ ዳርም ተረሳ፡ ሰፈረ፡ ዳወጣየሁም ዳለቹው፡ ዳዎም ሃገር ሰላምቱ ጠር ሰቱን ዳሙሰፍ ወንበር ሊዩ ዳሰቆምጣ ወደ ዳጫቱ ቤቱ ሰገባረ ገለበ ቱን መሰሳ ዳለመሳጠቱ ዳለቀጫናቱ ፀሀዩ ቃሉቱን መሳንዘር ዳለቡቱ፡፡

ዳሳ ሰን፡ ዝም ሳለ፡ ይደምጣቱ ዳመር የዳሰ ዳሰ፡ ሰን፡ ተማሳቱን፡ ለስብዕ ለደስ፡ ተጋበዘወር ሰዋን የሰሙ ጀው ለዳ ሰተቻቸው ተሳሳተ ወደሳሳ ለመጣቱ ዳናሳ፡ ሰን፡ ዳዩተበሩዋ ለሰመጠ ሰዎገለገል መሣከቸው ለዩገባ ሜለቱ ዳሁ ዳዩ ተሠደሰ፡ ዳመር ሰገለበቱም ተናደ ለሜለቱ የሳያዘረው ሳሊ ዳሰፎ ዳቁንደጌ ሳዩ ዳለፀሰሰዎ ለመሳካ፡ ሰዎ፡ በደርገጨ፡ ተዘለሩ፡፡

ከዚያም፡ ፀሀዩ ደንገጠ፡ ወደሰዳ ለመጠ በዳቃና በዳቁንጫቁ ደጋር ቀወረደ፡ ደመር፡ ዳሳም ጨሰቱን ከቁ በሜደረሰው፡ ሰዳ ሰዳ በሜለቱ ቀጨጨ ደመርዎቁሠን የሳመ ገለበዩ ቶ በሳርም ጠቁ፡ ወደ፡ ሆሳንጅቱ ለመሠሰደ ተጋዘዘዉ ዳንሳተዉ ፀሀዩ በሜዘወ ቀዘቁቱ ወደ መሳሪያ መሳንገደ ሠጠ በዳገገሊዉ፡ ገር የጠዴወ መሳሪያ ታጠ ፀሀዩም ዳንዳደ በሜለቱ ቀዘቁቱ ሁሩ ከሳሊም ሊቱ ኪሞቻቱ በዐ ሳዳቱ ደሊሳ፡፡

የሆኤም ለቱን ሰር፡ ለመቻርቻር፡ ዘሰቹው ወጣ፡፡ ደቱጀ

"ምን ሊሰሽ" ዳለ፡ ዘሰቹው፡ ሰላን፡ ተደዋቼ!

"ዳደ፡ ዳደ" ዳለ ፀሀዩ፡ ዳዩ ዳንደመጠለቸ፡

"ዳደሠ፡ ምን ሆነቹ?" ዳለ፡ ዘሰቹው፡

"ሀመም፡ ነው" ዳለቹ ወደሳቱ፡ ተናደ፡

"ምን የመደለቸ ሀመም?"

"ለደሻተሩ ዳንደደ ለገተ፡ ዳቀደለም፡ የሆን ነወደሠ" ዳለ፡ ገለበቱ ተናደ፡

ተለያ፡ ዳቀደለንም፡ ዳለ፡ ዘሰቹው፡፡

"ተለያ፡ ሠቱሆኑ ቱደዩ፡ ለው፡ ቀሠቱ ተበደወ" ዳለቸ "

ለመሠወ፡ ለሆለቱ፡ ሜደሜደ፡ ወደ፡ ዳሊለቸ፡ ፀሀዩም፡ ሠሊደ፡ ሊዩ፡ ዳሻገለዉን ለሠንሰቸ፡ ዳደገለቀው፡፡

75

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]

ሥለ ጹሑር

ሀ. የጹሑር ኰጁገፕ

፩. ሥተለያይ ያሳዝናል

፪. ቶሎን ይሾጓል

፫. ለእምዐሮን ያለብሳቸዋል

ለ, ፕቅሙ

1. እእምሮህ ሳቁ ይሆናል

2. ትረሠ የተቋተካከለ ይሆናል

3.

ሐ፣ ከዜህ ለትምህርት ጸጋዐ

1. ፈለጾፆ የዐዊቶቶች መዋስወገጃ

2, በያጋጥሞ ጭ ተመያዩተ ህመገሟ ተ

3. ቅናቶ በመሠከል እለመሠገገዣ(ደሰወሥር)

[illegible]

I [illegible]

1, [illegible]

2, [illegible]

3, [illegible]

II [illegible]

1, [illegible]

2, [illegible]

3 [illegible]

III [illegible]

1, [illegible]

2, [illegible]

3. [illegible]

[illegible]

* [illegible]
* [illegible] ([illegible]) [illegible]
* [illegible]
* [illegible]
* [illegible]

[illegible]

ሸዋ መርሐ ቤቴ ፡ ጉንደ ዋሻ
NO: 46

ከሁሉም የሚነሱ ፋሪስ ሺሺ

፩ የእንቁላል እንጅ መሸጫ ቁራጭ ነገር ለቆሽ የሚከፈል ሰፍ በአንድ ብር
፪ ›› ›› ሁለት ›› ›› እንጀራ ጥበብ ተቆሽሎም ፡
፫ ›› ሁለት መለወጫ እንደ የሞያተኞች የሚከፈል ፊ ሺሺ እንደ ብር ፡
፬ ›› ሁለት የመሸጫ እርሻ ነገር በተራ የቀረበ ሰርቶ ለእንስሳ
፭ ›› ›› መለወጫ ሁለት ሁለት እንደ ሺ ሺ የሚከፈል
ከሁለት ጥሩ ለሽ እንዲሁም በብር ፡
፮ እንቁላል ሁለት መለወጫ 3 እንቁ የሚከፈል ሺሺ በብር ፡ ሳንቲም ፡
፯ ›› ሦስት ›› 1 ፈረስ የሚከፈል ፊደል በብር ፡
፰ ›› ›› ›› 3 በሬ ›› በሬ ብር ፡
፱ ›› እሬት ›› 2 አህያ ሠንጋ የሚከፈል ሺ ሠንጋ ብር ፡
፲ ›› ›› ›› 2 በፍየል የሚከፈል የሚሸጥ ብር ፡
፲፩ ›› ›› ›› 7 እንቁላል የሚከፈል ሦስት ብር
፲፪ ›› ›› ›› 3 ሰሞን ›› ሰባት ብር
፲፫

ክፍል፡ 1 ስም፡ [illegible]

ትግበራ

የርዕሶች ዝርዝር

1 ሁለት፡ የአፍሪካ ገጽ ~~[illegible]~~፡ [illegible]፡
2 ~~[illegible]~~ የመንግሥት፡ [illegible]
3 [illegible] ገበር፤ [illegible] እስከ [illegible]?
4 [illegible] ሁለት
5 አርበኛ [illegible]፡ እስከ
6 የ[illegible]፡ [illegible]፡ [illegible] እስከ
7 አርበኛ፡ [illegible]፡ [illegible]፡ ~~[illegible]~~[illegible] የ[illegible]
8 [illegible]

በአጠቃላይ ሲታይ ተማሪዎች ካገኙት ትምህርትና በልምምድ ወቅት ካሳዩት ተሳትፎ ከተደረገላቸውም የብጤ እርማትና የመምህሩ መልሶ ምገባ ተጠቃሚዎች በመሆን በመጨረሻ እንዲታረምላቸው ያቀረቡት ፅሁፍ ተማሪዎች በተግባር ድርሰት መፃፍ እንደሚችሉ ያሳዩበት ሁኔታ እንደነበረ ለማየት ተችሏል።

ጥቂት ማስረጃዎች ከምልከታው መዝገብ ብንጠቅስ ብጤዎች የሰጡት አስተያየትና የታረመላቸውም ተቀብለው ያስተካከሉዋቸው / ሕዳግ ስለሌለው ሕዳግ አስገቢ፤ ስትጀመር ገባ ብለህ ጀምር፤ ርዕሱ በጣም ሰፊ ነው " ለሽርሽር ሄጄ አጋጣሚ" ሊያጥርለሽ የሚችለው " አጎቴን ለጥየቃ ሄጄ ያጋጠመኝ ሁኔታ ..."/

በሌላ በኩለ ተማሪዎች ድርሰቱከተፃፈበት አላማ አኳያ ገንቢ አስተያየቶችንም ይሰጡ ነበር" ድርሰቱ ተማሪዎች የሚታይባቸውንየትምህርት ቸልተኝነት አስፈላጊ አለመሆን ያሰተምረናል፤ ከድርሰቱ አለመጠጣትና አለማጨስን ስለምንማር ጥሩ ነው፤ ድርሰቱ ትምህርት ሰጭ ነው ../

በተጨማሪም አጠቃላይ የሆኑ አስተያየቶች /የእጅ ፅሕፈትን አሻሽል ፤ ስርአተ ነጥብ በአግባቡ አልገባም፣እርዕስትህን ትንሽ ብታስተካክለው ይመረጣል../ ቢኖሩም የአራሚዎቹን የትኩረት አቅጣጫ ከማመልከታቸውም በላይ በታራሚዎቹም ላይ መሻሻል እንዲያደርጉ ተፅእኖ አይኖራቸውም ለማለት አይቻልም።

አብዛኞዎቹ ተማሪዎች ከላይ በቀረበው ትንታኔ መሰረት የተማሩትንየሂደታዊዘዴ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት ተግባራዊ አድርገዋል ለማለት ከምልከታ ማስታወሻ የተገኘው መረጃ ያመለክታል።

የመጨረሻውን እንዲታረምላቸው ያቀረቡት ድርሰት በንፅህና ተገልብጦ፥ በግራ በኩል ሕዳግ ተሰምሮ ፥ ከመጀመሪያው ረቂቅ ይልቅ በአንቀ፩ ተከፍፍሎ የቀረበና መሻሻል የታየበት እንደሆነ ለማየት ተችሏል። ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ መፃፍ ከመጀመራቸው በፊት የፃፉት ድርሰትና በሂደታዊ ዘዴ መፃፍ ከተማሩና ከትለማመዱ በሁዋላ የፃፉት ድርሰት ለውጥ የታየበት ስለመሆኑ የሁለት ተማሪዎች ድርሰቶች ከገጽ ፹፫ እስከ ፹፭ ይመለከታል።

የማልረሳው ቀን

ቀኑ እለተ እሁድ ነው ያ ቀን የማልረሳውና ከአሁኑ የማውቀው ቀን ነው [illegible] ቀን ተገናኘን የማልረሳው ጠፍተን ነበር ወንድ ወጣ እንደ ሁሉ ወደ በቶ ሔድኩኝ [illegible] በተ[illegible]ርም እንደ የመደሰት ነበር ተመለከትኩኝ እንደ በእንቅልፍ [illegible] ዓለ እርገት እየሁ እንደ [illegible] ነበር በሰበ የጓደኞቼ እንዲመጡ ሄንድ ቀመና [illegible] የመደሰት ነበር [illegible] ወደ ተቀመጥኩበት በታ ተበጋሁ የማልረሳው ጠፍተን እማማ ዮት ነው ቤቴ አልገባችም [illegible] ሳነቁ እናቴ ... እናቴ እኔ ከት ቤት ነው የመጣሁት አለቻት እኛም ... በመሄድ እናቴ እኔ ምን ሆነች ... የቀረበች ... መንገድ ላይ ነው እናቴ ... እናቴ ... እናቴ ... ተከፍቶ በውጠኝ ነበር ... አጠገቡ ... ነው እናቴ እኔ [illegible] የተገኘ እንደ የምትናገረው አልነገረችው ... እናቴ እማማ ... ይሄን ... እናቴ በምን ... እናቴ ... በእኔ ሞት ... እናቴ በእናቱ ... እናቴ ነበርን እናቴ እኔ ምን እንም እናቴ ከአሁን እሁን ... በሁኔታ ... እናቴ በዚህን ጊዜ ተከትሎ ... ለመሄድ እንደ ... አይረሳም ___ ___ ___

1 - 18
2 - 15
3 - 15
4 - 18
5 - 2
68

020

[illegible]

ስም ብርሀነ መስቀል [illegible] ክፍል 9ኛ ቁጥር 4

በ1987 ዓ.ም ክረምት ያሣለፍኩት የእረፍት ጊዜ

በ1987 ዓ.ም ትምህርቴን በሚገባ ከጨረስኩ በኋላ [illegible]

በዚህም [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1 = 25
2 = 19
3 = 18
4 = 15
5 = 4
81

02h

[illegible]

0500

1 –	17
2 –	14
3 –	12
4 –	11
5 –	2
6	56

በ1987 ዓ.ም ክረምት ያሳለፍኩት የእረፍት ጊዜ

በ1987 ዓ.ም ክረምትን ያሳለፍኩት [illegible]

[illegible]

[illegible]

1 - 20
2 - 15
3 - 14
4 - 14
5 - 3
66

[illegible]

[illegible] 12 ቀ. 69

በ1.2.2.2. የቀረበው " በዚህ ዘዴ ከማስተማር ጋር ምን ችግሮች ሊከሰቱ ይችላሉ ? " የሚለውን ጥያቄ በተመለከተ ከምልከታው የሚከተሉተን ውጤቶች ለማየት ተችሏል።

በመጀመሪያ ክፍለ ጊዜው አራተኛ ላይ መሆኑ በመዝግየትና በፀጥታ በኩል ትልቅ ችግር ፈጥሯል። አጥኚው ቀደም ብሎ በመግቢያ በር ላይ ቢቆምም ሁኔታውን በጣም ለውጧል ማለት አይቻልም። የፀጥታ ጉዳይ መጓደሉ የሚጠበቅ ስለሆነ ከመጀመሪያው በምልከታ1 አንድ ገጽ 114 ላይ እንደቀረበው ጥንቃቄ እንዲያደርጉ ቢነገራቸውም ሊያሻሽሉ አልቻሉም።

አጥኚው ፀጥታ ለማስከበር ተደጋጋሚ ምክር መስጠቱ፣ በምልከታ 4፤ 6 እና 7 ላይ ገጽ 119 እና 121 ላይ ማየት ይቻላል። ተማሪዎች በሂደታዊየአፃፃፍ ዘዴ ትምህርት ላይ ካሰሙት ቅሬታ አንዱ ይህ የፀጥታ ጉዳይ መሆኑ በ4.1 ተገልፃል።

ሂደታዊ የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ በማስተማሪያ ቋንቋው ተማሪዎች አፍ የፈቱበትም ሆነ ያልፈቱበት ቢሆኑ ማስተማር እንደሚቻል Zamel(1983 : 179 - 180)በጥናት ያረጋገጡ ሲሆን Raimes 1987: 458 ደግሞ አፍ መፍቻ ቋንቋቸው ላልሆኑ ተማሪዎች ዘዴውን አመቻችቶ መጠቀም አስፈላጊ እንደሆነ እንደሚያምኑበት ገልጸዋል። እነዚህ ጥናቶች የሚያመለክቱት ተማሪዎቹ ለየብቻ ሳሉ ስለሚደረግላቸው ጉዳይ ነው።በአንድነት በሚሆኑበት ጊዜ ምን መደረግ እንደሚገባው ራሱን የቻለ ጥናት እንደሚያስፈልገው አጥኚው ያምናል። አጥኚው በዚህ ጥናት ለማድረግ የቻለው በትምህርቱ መግቢያ ላይ የችግሩንመኖር ገልፆ እርስ በርሳቸው በቀና መንፈስ እንዲደጋገፉ ማድረግና የዚህ ዓይነት ችግር በታየባቸው ተማሪዎች ስራ ላይ የማበረታቻ አስተያየት መስጠት ነበር።ግፅ 78ላይ ያለውን የተማሪ አስተያየትና ገጽ53ላይ የሚገኘውን የአጥኚውንአስተያየት ይመለከቷል።

በዚህ ጥናት የታየው ሌላው ችግር የተማሪዎች መቅረት ወይም ሳይሰሩ መምጣት ነው። ይህም እንደታቀደውበቡድንመረዳዳትና የብጤ እርማት ለማካሄድ እንቅፋት ሆኗል። አጥኚውበወቅቱወደ አእምሮው የመጣውና እንደመፍትሄ የወሰደው የጎደሉትን ቡድኖች

በጊጊላት አዲስ ቡድን መፍጠር ነበር። ይህ ተማሪዎች ስራ ፈተው እንዳይቀመጡ ጊዜያዊ መፍትሄ ቢመስልም የቡድን አባላት በተለዋወጡ ቁጥር ለተጀመረው ስራ አዲስ ስለሚሆኑ ጥሩ ውጤት ያስገኛል ብሎ ማመን ያዳግታል። /ምልከታ 7 ገጽ/124እና125ይመለከቷል።/

ከተማሪዎች የእውቀት ማነስ ወይም ከግዴለሽነት የተነሳ አንዳንድየሚሰጡዋቸው አስተያየቶች አግባብ የሌላቸው ናቸው / ጥቅስ ምልክት ድርሰት ላይ አያስፈልግም፣ ስርአተ ነጥቦቹ በአግባብ ገብተዋል ግን ትንሽ መስተካከል አለባቸው፣ርዕሱ በጣም ሰፊ ስለሆነ በዚሁ ቀጥይበት ግን ለማጥበብ ሞክሪ / አባሪ / ገጽ/131/ ይመለከቷል/ እነዚህን መሰል ችግሮች በብዙ ልምምድ ሊቀሩ ይችላሉ የሚል እምነት አጥኚው አለው።

አንዳንዶቹ ገንቢ አስተያየት ተሰጥቷቸው (ስትጽፍ ቅጥልጥል ስለምትጽፍ ይህን ልምድ አስወግድ ፣ ርዕሱን ትምህርት ቤት የገበሁበት ቀን ከማለት ለመጀመሪያ ጊዜ ትምህርት ቤት የገባሁበት ቀን ብትይ ይሻላል፣ አርእስትህን ትንሽ ብታሻሽለው " ለሁለት አመታት ያህል ከፍቅረኛዬ ያሳለፍነው ጊዜ" ...) ለማሻሻል ፈቃደኞች አልሆኑም።

እንግዲህ በ1.2.2.2. ለቀረበው ጥያቄ ከላይ የቀረቡት ችግሮችየተስተዋሉ ሲሆን ድርሰት የመፃፍ ልምምዱ እየቀጠለ ሲሄድ ችግሮቹም መፍትሄ እያገኙ ሊሄዱ ይችላሉ የሚል ግምት አጥኚው አለው።መምህር ተማሪዎቹን ደጋግሞ ሲያሰራ መሻሻል እንደሚኖር Murray (1982- 242- 243) ያስረዳሉ።

4. ከቅድመ-ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና የተገኘ ውጤት ትንተና

የቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና ንድፍ አላማ ተጠኚ ተማሪዎች በአንድ አዲስ ዘዴ ትምህርት ከማግኘታቸውና ከመለማመደቸው በፊት ያላቸውን ችሎታ ማየት በአዲሱ ዘዴ ከተማሩና ከተለማመዱ በሁዋላ ደግሞ ያሳዩት ለውጥ ካለ በማየት ዘዴው ተግባራዊነት ያለው ወይም የሌለው መሆኑን አስተያየት መስጠት ነው። ከዚህ አላማ በመነሳት ለ9Z ክፍል ተማሪዎች በ28/6/88 የቅደመ ትምህርት ፈተና ፤ በ10/8//88 የድህረ ትምህርት ፈተና ተሰጥቷቸዋል። አባሪ 1 ገጽ 116 እና 134 ይመለከቷል። በክፍል ሶስት ውጤቶች እንደተገለት የሁለቱ ፈተናዎች አስተማማኝነት በሁለቱ ፈተናዎች መሀል የነበረውን የአራሚዎች ተጣጣሚነትና በሁለቱ ፈተናዎች መሀል የታየን ጉልህ ልዩነት ለማየት የቲ ውጤት ስሌት ቀጥሎ ይቀርባል።

4.3.1. የሁለቱ ፈተናዎች አስተማማኝነት

4.3.1.1. የቅድመ ትምህርት ፈተና አስተማማኘነት

የKuder Kuderson K 21 ቀመር

$$Kr\,21 = \frac{N}{N-1}\left(1 - \frac{\bar{X}(N-\bar{X})}{N(SD^2)}\right)$$

N = የተፈታኞች መጠን

X = የተፈታኞች አማካይ ነጥብ

SD^2 = የልይይት ዳግም ብዜት (Variance)

$$= \frac{59}{59-1}\left(\frac{1-56.1\,(59 - 56.1)}{59\,(85.42)}\right)$$

$$= \frac{59}{58}\left(\frac{1-162.69}{5039.78}\right)$$

$$= \underline{\underline{0.98}}$$

የዚህ ውጤት ፍች ከተጠኚ ተማሪዎች ውጭ፤ በተመሳሳይ የክፍል ደረጃ የሚገኙ ሌሎች ተማሪዎች በሂደታዊ ድርሰትን የማስተማሪያ ዘዴ ተምረው ይህን ፈተና ቢቀበሉ "የማልረሳው ቀን" የሚል ርእስ፤ 98% ያህል በሆነ ሁኔታ ፈተናውንልክ እንደነዚህ ተጠኚዎች ሊሰሩ ይችላሉ ማለት እንደሚቻል ያመለክታል።

4.3.1.2. **የድህረ ትምህርት ፈተና አስተማማኝነት**

$$= \frac{59}{59.1}\left(1 - \frac{62.63\ (59 - 62.63}{59(75.06)}\right)$$

$$= \frac{59}{58}\left(1 - \frac{(-27.3469)}{4428.58}\right)$$

$$= \underline{\underline{0.97}}$$

4.3.2. **በሁለቱ ፈተናዎች የአራሚዎች ተጣጣሚነት ያለው አስተማማኝነት፤**

4.3.2.1. **በቅድመ ትምህርት ፈተና ለይ የነበረ ተጣጣሚነት**

የተጣጣሚነት (Reliability) ቀመር

$$\frac{N}{N-1}\left(1 - \frac{\sum_{i=1}^{N} SD_i^2}{\Sigma SD_t^2}\right)$$

በ4.3.1.1 እንደተጠቀሰው ሁለተኛውንም ፈተና "በ1987 ዓ.ም ያሳለፍኩት የእረፍት ጊዜ" ሌሎች በተመሳሳይ የክፍል ደረጃ የሚገኙ ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን መጻፍ ከተማሩና ከተለማመዱ በሁዋላ ቢቀበሉት 97% ያህል አስተማማኝ በሆነ ሁኔታ ሊሰሩት ይችላሉ ማለት ይቻላል።

SDi = የያንዳንዱ አራሚ የልይይት ውጤት

SDt = የአራሚዎቹ ጠቅላላ የድም ልይይት ውጤት

N = የአራሚዎች ብዛት

NB. ስለውጤቶቹ አባሪ 5 ገጽ 6 ... ይመለከቷል። (ገፅ 149-154)

$$3/2 \left(1- \frac{133.02 + 196.68 + 37.83}{768.76}\right)$$

$$= 3/2 \left(\frac{- 366.53}{768.76}\right)$$

$$= 3/2 \ (0.52)$$

$$= \underline{\underline{0.78}}$$

ይህ ውጤት የሚያመለክተው በያንዳንዱ ተማሪ ውጤት ላይ 3ቱ አራሚዎች 78% ያህል ስምምነት እንዳላቸው ያመለክታል።

4.3.2.2. **በድህረ ትምህርት ፈተና ላይ የነበረ ተጣጣሚነት**

$$3/2 \left(1-\frac{186.79 + 110.45 + 15.18}{675.51} \right)$$

$$= 3/2 \left(\frac{1 - 312.42}{675.51}\right)$$

$$= 3/2 \ (0.54)$$

$$= \underline{\underline{0.81}}$$

በሁለተኛውም ፈተና አራሚዎቹ በያንዳንዱ ተማሪ የፈተና ውጤት ላይ 81% ያህል ስምምነት እንደነበራቸው ለማየት ይቻላል።

በአጠቃላይ የፈተናዎቹና የአራሚዎች ውጤት ተጣጣሚነት ያላቸው አስተማማኝነት ጥናቱ ያልተዛባና በአስተማማኝ ሁኔታ እንደተካሄደ ሊጠቁሙ ይችላሉ።

4.4.3. የሁለቱ ፈተናዎች ውጤት በቲህ ቴሰት ቀመር ሲሰላ

$$t = \frac{\bar{X}_2 - \bar{X}_1}{\sqrt{\left(\frac{SDi}{\sqrt{N}}\right)^2 + \left(\frac{SD_2}{\sqrt{N}}\right)^2 - \left(2rX_1X_2\left(\frac{SDi}{\sqrt{N}}\right)\left(\frac{SD_2}{\sqrt{N}}\right)\right)}}$$

X^2 = የሁለተኛው ፈተና አማካይ ውጤት

X^1 = የአንደኛው ፈተና አማካይ ውጤት

SDi = የአንደኛው ፈተና ልይይት

SD^2 = የሁለተኛ ፈተና ልይይት

= የሁለቱ ፈተናዎች አስተማማኝነት

$$የ 2rX_1X_2 \text{ ቀመር} = \frac{N\Sigma X_1X_2 - \Sigma X_1 \Sigma X_2}{\sqrt{\left[N\Sigma X_1^2 - (\Sigma X_1)^2\right]\left[N\Sigma X_2^2 - (\Sigma X_2)^2\right]}}$$

N = የተማሪዎች ብዛት

X_1 = የአንደኛ ፈተና ጠቅላላ ድምር

X_2 = የሁለተኛ ፈተና ጠቅላላ ድምር

$$2rX_1X_2 = \frac{59(209730) - 3309.71 \times 3695.36}{\sqrt{\left[59\times190618.31 - (3309.71)^2\right]\left[(59\times23840.6671) - (3695.36)^2\right]}}$$

=0.5216

ስለውጤቶቹ አባሪ 5 እና 6 ይመለከታል።

$$t = \frac{62.63 - 56.1}{\sqrt{\left(\frac{9.24}{\sqrt{59}}\right)^2 + \left(\frac{8.66}{\sqrt{59}}\right)^2 - \left(0.5216\left(\frac{9.24}{\sqrt{59}}\right)\left(\frac{8.66}{\sqrt{59}}\right)\right)}}$$

$$= \frac{6.53}{\sqrt{1.45 + 1.27 - (1.0432 \times 1.8415)}}$$

$$= \frac{6.53}{\sqrt{2.72 - 1.9210528}}$$

$$= \frac{6.53}{\sqrt{0.7789472}}$$

$$= \frac{6.53}{0.882579854}$$

$$= \underline{\underline{7.4}}$$

የተገኘው የt ስሌት ውጤት በሰንጠረዥ ሲቀመጥ

ሰንጠረዥ 4

የቅድመ ትምህርት ፈተና ውጤት		የድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት		የተሰላ የt ውጤት	የt ሰንጠረዥ ውጤት
አማካይ	ልይይት	አማካይ	ልይይት		
56.1	9.24	62.63	8.66	7.4*	2.00

$P < 0.05$
$df = 58$

7.4 > 2.00 በከፍተኛ ደረጃ ጉልህ ልዩነት በአንደኛውና በሁለተኛው ፈተና መሀል መታየቱን የt ስሌት ውጤት ያስረዳል። ከዚህም ውጤት መረዳት የሚቻለው ተማሪዎች ከቅድመ ትምህርት ውጤት ይልቅ የድህረ ትምህርት ፈተናው የተሻለ ሆኖ የተገኘው በአጋጣሚ ሳይሆን በኢጥገኛው ተላ[illegible] (Independant Variable) ማለትም በሂደታዊ የድርሰት አጻጻፍ ትምህርትና ልምምድ እንደሆነ ነው።

7.4 > 2.00 በከፍተኛ ደረጃ ጉልህ ልዩነት በአንደኛውናበሁለተኛው ፈተና መሀል መታየቱን የt ስሌት ውጤት ያስረዳል። ከዚህም ውጤት መረዳት የሚቻለው ተማሪዎች ከቅድመ ትምህርት ውጤት ይልቅ የድህረ ትምህርት ፈተናው የተሻለ ሆኖ የተገኘው በአጋጣሚ ሳይሆን በኢጥገኛው ተላ[illegible] (Independant Variable) ማለትም በሂደታዊ የድርሰት አጻጻፍ ትምህርትና ልምምድ እንደሆን ነው።

ምዕራፍ አምስት

ማጠቃለያና አስተያየት

5.1 ማጠቃለያ

ለዚህ ጥናት መነሻ የሆነው የተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ክሂል በዝቅተኛ ደረጃ ላይ መገኘት እንደሆነ በክፍል አንድ ተጠቅሷል። ለችግሩ መፍትሄ ሊሆን የቻለው ማስተማር እንደሆነ የተለያዩ የውጭና የሀገርውስጥ ባለሙዎችን በመጥቀስ በክፍል ሁለት አስተያየቶች ቀርበዋል። ለማስተማር ደግሞ አጥኚው የሂደታዊ የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴን መምረጡን ከነምክንያቱ በክፍል አንድ መጨረሻ አቅርቧል።

በምዕራፍ አንድ ክፍል 1.2. የተጠቀሱት የጥናቱ አላማዎች ምን አይነት ምላሽ እንዳገኙ በክፍል አራት የመነሻው ጥናት ባጭሩ፣ የዋናው ጥናት በዝርዝር ቀርቧል። በአላማ የተያዙ ጥያቄዎችን ለመመለስ አጥኚው የተጠቀመባቸው የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የፅሁፍ መጠይቅ፣ የምልከታና የቅድመ ትምህርት ፈተና ውጤቶች ሲሆኑ ከነዚህ ዘዴዎች አኳያ በአላማ የተያዙት ጥያቄዎች የተሰጣቸውን ምላሽ ባጭር ባጭሩ ቀጥለን እንመለከታለን።

5.1.1. የድርሰት አፃፃፍ ክሂልን ትምህርት በማጠናከር በኩል የተገኘ ምላሽ ማጠቃለያ

በ1.2.1.1. የቀረበው ጥያቄ " ተማሪዎች የድርሰትን ምንነት፣ የድርሰትን አካላት / ርዕስ፣ መግቢያ፣ ሀተታ፣መደምደሚያ/ የድርሰት አፃፃፍ ቅደም ተከተሎችን /ማቀድ ፣ማርቀቅ፣ መከለስ፣ ማቃናት፣ ድርሰት የሚፅፉበትን አላማ ፣ ድርሰት የሚጽፉለትን ሰው ማንነት /ተደራሲ/ ፣የሀሳብ አደረጃጀት ፣የቃላት አጠቃቀምን፣ የአረፍተ ነገር አሰካከንና የአንቀጽ አገነባብን ወዘተ አውቀው ሊተገብሩዋቸው ይችላሉ ?" የሚል ሲሆን የተገኘው ውጤት እንደሚከተለው ተጠቃሏል።

ከላይ ለቀረበው ጥያቄ በክፍል 4 ከተገኘው አጥጋቢ የመነሻ ጥናት ውጤት እንዲሁም በዋናው ጥናት በክፍል 4.2 ከመጠይቅ ከተገኘው ውጤት በክፍል 4.2 ከምልከታ በተገኘው ውጤት ለመረዳት እንደተቻለው ተማሪዎች የተሰጣቸውንትምህርት በተግባር ለማዋል ችለዋል።

ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት እንዴት እንደሚፅፉ ትምህርት ከማግኘታቸው በፊት በቂ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት እንዳልነበራቸው ከመጠይቅ በተገኘውመረጃ መረዳት ሲቻል ትምህርቱን ካገኙ በሁዋላ ግን የከሂል ለውጥ ማሳየታቸው በክፍል 4.3 ከቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት ለመረዳት ተችሏል። የታየውም ጉልህ ልዩነት በአጋጣሚ ሳይሆን ስለሂደታዊ ዘዴ የተሰጣቸው ትምህርት የተደረገላቸው እገዛና ያደረጉት ልምምድ እንደሆነ የውጤቱ ከፍተኛነት ይጠቁማል።

በአጠቃላይ ተማሪዎች በአጥኚው ከተደረገላቸው ማነቃቂያ፣ ከተሰጣቸው የድርሰት ትምህርት ሞዴል ድርሰቶች ፣ ለመጻፍና ለማረም የሚረዳ የማመሳከሪያ ዝርዝርና እንዲሁም የክፍል ውስጥ የቃል መልሶ ምገባና የወረቀት ላይ መልሶ ምገባ ፣ ተማሪዎችም በቡድንካደረጉት መተጋገዝና ከሰጡት የብጤ እርማት አስተያየት አኳያ በስርአት ሀሳባቸውንበፅሁፍ ማቅረብ እንደቻሉና መሻሻልም እንዳሳዩ ለማየት ተችሏል። ለወደፊትም ለመፃፍና ለመለማመድ ጉጉት እንዳደረባቸው ለመረዳት ተችሏል።

በሌላ በኩል ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ መማርና ድርሰት መፃፍ መለማመድ ከጀመሩ በሁዋላ ሌሎች ተለዋዋጮች(Variables) በተማሪዎቹ የክሂል ለውጥ ላይ ተፅእኖ ካላቸው ለማወቀ በመነሻውና በዋናው ጥናት የፅሁፍ መጠይቅ ቁጥር 17 ላይ የሚከተለው ጥያቄ " በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን መማርና መፃፍ ከጀመርኩ በሁዋላ ድርሰት ነክ ትምህርቶችን በቴሌቪዥን፣ በሬዲዩና በሌሎች የመገናኛ ብዙሀን ተከታትያለሁ" ቀርቦ ነበር። በመነሻው ጥናት 50.85% አዎንታዊ ፣ 49.15 % አሉታዊ መልስ ሲገኝ ፣ በዋናው ጥናት 60.5% አዎንታዊ 39.5% አሉታዊ ምላሽ ተገኝቷል።

ከመረጃዎቹ መረዳት እንደሚቻለው ግማሽ የሚሆኑ ተማሪዎች ተጨማሪ ትምህርት አግኝተናል ሲሉ ግማሽ ያህሉ እንዳላገኙ ነው። ነገር ግን በመነሻ ጥናት የተገኘው የt ስሌት ውጤት በ0.05 የይሆንታ ደረጃ (level of significance) 10.982 > 2.0 እና በዋናውጥናት የተገኘው 7.4 > 2.0 ውጤት ሲታይ ውጤቱ የተገኘው በአጋጣሚ ሳይሆን ከሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርትና ልምምድ እንደሆነ ለማረጋገጥ ተችሏል። ስለዚህ የተሰጠው ትምህርትና የመምህሩ እገዛ፣ የተማሪዎች በቡድን መረዳዳትና የብጤ

እርማት አኳያ የነበረው ልምምድ ተዳምረው በመጠይቅ ቁጥር 17 ለቀረበው ጥያቄ ግማሽ ያህሉ ተማሪዎች አዎንታዊ መልስ ቢሰጡም ከተገኘው የጥናት ውጤት አንፃር ሲታይ ከፍተኛ ተፅእኖ ነበረው ለማለት እንደማያስደፍር አጥኚው ያምናል። ሆኖም ከትምህርት ቤት ውጭ ከመፃህፍት ከመፅሄትና ከተለያዩ የመገናኛ ብዙሀን ተማሪዎች ለድርሰት ስራ አጋዥ የሆኑ ሀሳቦችን ማግኘት እንደሚችሉ አጥኚው ይቀበላል።

በ1.2.1.2. ለቀረበው ጥያቄ " ተማሪዎች ከሂደታዊ ዘዴ የአጻጻፍ ትምህርት በሁዋላ ሳይጨነቁ ስለሚያውቁት ነገር ሀሳባቸውን በስርአት በፅሁፍ ማቅረብ ይችላሉ ?" ለሚከተለው ማጠቃለያ ቀርቧል።

የድርሰትን ትምህርት ከባድ የሚያደርጉት የስነልቡና ፣ የስነልሳንና አእምሮታዊ ችግሮች እንደሆኑ በምእራፍ ሁለት በክፍል 2.1.2. ተጠቅሷል። በሌላም በኩል " ድርሰት ምጥ ነው"የተሰኘው አባባል በሰፊው ይነገራል። ስለዚህ ድርሰት በባህሪው ከመጨነቅ ጋር የተያያዘ እንደሆነ እናያለን።

በፅሁፍ መጠይቅ፣ በጥያቄ ቁጥር 7 ላይ ከቀረበው የአስተያየት ጥያቄ ግማሽ ያህሉ ተማሪዎች እንደሚጨነቁ ግማሽ ያህሉ ደግሞ እንደማይጨነቁ ከሰጡት መልስ ለመረዳት ተችሏል። የተገኘው ውጤት ይህንን ቢመስልም ተማሪዎቹ ለትምህርቱ ካሳዩት ፍቅርና መልካም ምኞት አኳያ በሂደታዊ ዘዴ ደጋግመው ቢፅፉ አስፈላጊ ካልሆነ /እንዴት እንደሚፃፍ፣ ምን እንደሚጻፍ፣ ለማን እንደሚጻፍ አለማወቅ/ ጭንቀት ሊገላግሉ ይችላሉ የሚል እምነት አጥኚው አለው።

በ1.2.1.3. ለቀረበው ጥያቄ " ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ የሚቀርብላቸውን ትምህርትና ልምምድ ይወዱታል ? ለምን ?" የሚከተለው ማጠቃለያ ቀርቧል።

በክፍል 4.2. በመጠይቅ ቁጥር 18 ላይ ለቀረበው የአስተያየት ጥያቄ ከተጠኚዎቹ 95.9% አዎንታዊ ምላሽ ተገኝቷል። 4.1% አሉታዊ መልስ ሰጥተውበታል። በዚሁ ክፍል ተጠኚዎቹ የደገፉበትና የተቃወሙበትን ምክንያት የሚገልፁ ማስረጃዎች አጥኚው አያይዞ አቅርቧል።

በአጠቃላይ ሲታይ ተጠኚ ተማሪዎች ቀደም ሲል ስለድርሰት አፃፃፍ ስላልተማሩና አሁን ግን በሂደታዊ ዘዴ መፃፍን ስለተማሩ፣ በመረጡት ርዕስ ድርሰት መፃፍን ስለተለማመዱ፣ ከተነበቡላቸው ሞዴል ድርሰቶችና ከተሰጣቸው የማመሳከሪያ ዝርዝር ተጠቃሚዎች ስለሆኑ የመምህሩም ጥረትና እገዛ አስተዋፅኦ እንዳደረገላቸውና ከነዚህም ምክንያቶች የተነሳ ደስ እንደተሰኙ ከሰጡት አስተየየት ለመረዳት ተችሏል።

ተማሪዎች ደስተኛነታቸውን የገለፁት የመልካም ምኞት መግለጫም በማቅረብ ነበር። የመፃፍ እልህ እንደያዛቸው፣ ሲለማመዱ ማሻሻል እንደሚችሉ፣ ትምህርቱ በመደበኛነት እንዲሰጥ፣ በአንደኛናበሁለተኛ ደረጃ ያሉ ተማሪዎች በዚህ ዘዴ ቢማሩ ጥሩ እንደሆነ ተጠቃሚዎች እንደሚሆኑ ያላቸውን አስተያየት ገልፀዋል።

እንግዲህ ከሰጡት 95.9% የስምምነት ምላሽና ተጨማሪ አስተያየቶች ተማሪዎች በሂደታዊዘዴ ድርሰት የመፃፍን ትምህርትና ልምምድ ወደውታል ለማለት እንደሚቻል አጥኚው ያምናል።

በሌላ በኩል ጥቂቶችም ቢሆኑ ቅሬታ ያሰሙ አልታጡም ።የቅሬታቸውምክንያት ከነማስረጃዎቹ በክፍል 4.1. ቀርቧል። ምክንያቶቹ በሶስት ነጥቦች ለይ ያተኩሩ ናቸው።አንደኛ ፀጥታ፣ ሁለተኛ ማርክና ሶስተኛ አማርኛ የአፍ መፍቻ ቋንቋ አለመሆኑ።

የፀጥታን ጉዳይ በተመለከተ ትምህርቱ ከመሰጠቱ በፊት ይህ ችግር ሊከሰት እንደሚችል ጥንቃቄም እንዲደረግ ተነግሯቸዋል። የትምህርቱ ባህርይ ስለሆነ በጊዜ ብዛት ልምምዱ ቢቀጥል የፀጥታ ችግር እየቀነሰ ሊመጣ እንደሚችል አጥኚው ያምናል። ከጫጫታውና ከእንቅስቃሴዎች አኳያ መስራት የተሳነው ተማሪ እንደነበረም ታውቋል። እንደዚህ አይነት ተማሪዎች ቤት ሰርተው እንዲመጡ ቢደረግና በክፍል ውስጥ ብጤዎቻቸው ቢያርሙላቸው፣ ቢደረግ መልካም እንደሚሆን ይገመታል።

ሌላው ቅሬታ ያስከተለው የማርክ ጉዳይ ነው።ከምልከታ ውጤት እንደታየው በአማካይ የተማሪዎች ውጤት ከ70% በላይ ስለሆነ ችግሩ የግለሰቦች እንጂ የአጠቃላዩ ተማሪ ነው ለማለት አይቻልም። ግለሰቦችም ቢሆኑ ለደረጃ እንዲሆናቸው ችሮታ የፈለጉ እንጂ የስራ ውጤታቸው የተነፈጋቸው አልነበሩም። ስለዚህ የተነሳው የማርክ ችግር ከሂደታዊ የድርሰት ትምህርትና ልምምድ ጋር ጥላቻ እንዳሳደረ ሊቆጠር እንደማይችል አጥኚው ያስባል።

ከሶስቱ ነጥቦች አኳያ ቅሬታ መኖሩ ቢታይም በአጠቃይ ሲታይ ተማሪዎች በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት ለመፃፍ የሚያስችላቸውን ትምህርትና ልምምድ ወደውታል ለማለት ይቻላል። ምክንያቱም በመጠይቅ ቁጥር 19 ላይ ቅሬታ ካላቸው እንዲያሳውቁ ከሚጠበቀው አሉታዊ መልስ አኳያ 65.8% አሉታዊ መልስ ስለተገኘ ፣ 65.8% በትምህርቱ ላይ ቅሬታ እንደሌላቸው ለማወቅ ተችሏል።

5.1.2. <u>በድርሰት ትምህርት አሰጣጥ ወቅት የሚከሰቱ ችግሮችንበማቃለል በኩል የተገኘ ውጤት ማጠቃለያ፤</u>

በ1.2.2.1.የቀረበው ጥያቄ "ከተማሪው ብዛት የተነሳ መምህሩ ድርሰትን አርሞ ለመመለስ ያለበትን ጫና የሂደታዊ ድርሰት መፃፊያ ዘዴ ሊያረግበው ይችላል ? / የክፍልና የቤት ስራን በማቀናጀት፥ የቡድንና የብጤ እርማትን ስልት በማስተዋወቅና በማለማመድ ፥ መልሶ ምገባ በመስጠት፥ ድርሰትን ለመፃፍም ሆነ፥ ለማረም አጋዥ፥ የሆነ የማመሳከሪያ ዝርዝር (checklist) በማቅረብና አጠቃቀሙን በማስረዳት/

ከመጠይቅ መረጃ ለማወቅ እንደተቻለው ተማሪዎች እንዴት ድርሰት መፃፍ እንደሚችሉ ትምህርት አልተሰጣቸውም። በመነሻና በዋናው ጥናት የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎችን የሚመጥን የድርሰት ርዕስእንዲሰጡት የአማርኛ መምህራንን አጥኚው በጠየቀ ጊዜ "ድርሰትን ስለማናስተምር አንተው መርጠህ ብትሰጣቸው ይሻላል "ማለታቸው በምልከታ መዝገብ የቀረበ ሲሆን ተማሪዎች ድርሰት እንዴት እንደሚፃፍ ላለመማራቸው ተጨማሪ ማስረጃ ይሆናል።

አጥኚው ለችግሩ መፍትሄ የሚገኘው በማስተማር እንደሆነ በመገመት፥ የሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴን በመምረጥ ተጠኚዎችን ተማሪዎች አስተምሯል፤ አለማምዷል በአባሪ | ገጽ 113-136 ያለውን የምልከታ መዝገብ ይመለከቷል። በክፍል 4.2. እንደተብራራው ተማሪዎች በአብዛኛው ትምህርቱን ወደውታል። በክፍል 4.3. እንደተገለፀው በቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት የፈተና ውጤቶች መሀል ጉልህ ልዩነት ታይቷል።

ከተገኘው ውጤትና ከተማሪዎች አስተያየት ተማሪዎቹን በማስተማር፥ በቡድንና በብጤ እርማት እንዲረዳዱ በማድረግ ፥ ሞዴል ድርሰቶችን በማቅረብ፥ ለመፃፊያና ለማረሚያ የሚሆን የማመሳከሪያ ዝርዝር በማቅረብና አጠቃቀሙን በማሳየት አብዛኛውን ስራ ተማሪው በግል፥ በጥንድና በቡድን እንዲሰራ በማድረግ በመምህሩ ላይ የነበረውን ጫና ማቃለል እንደሚቻል ለማየት ተችሏል። መምህሩ ተማሪዎችን በማስተማር፥በማደራጀት፥ በማወያየት፥በሚቸግራቸው ነገር ላይ መልስ በመስጠትና በጉልህ ነጥቦች ላይ መልሶ ምገባ በማድረግ ተማሪዎችን ሊረዳ ስለሚችል ፥ ቀደም ሲል የተማሪዎቹን ሁሉ ወረቀት ሰብስቦ ዝርዝር እርማት በማድረግ

አድካሚና አሰልቺ የነበረውን ስራ የሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ ሊያረግብለት እንደሚችል አጥኚው ያምናል።

በ1.2.2.2. የቀረበው የአላማ ጥያቄ "በዚህ ዘዴ ከማስተማር ጋር ምን ችግሮች ሊከሰቱ ይችላሉ ? የሚል ሲሆን የተገኘው ውጤት በክፍል 4.፪ ተጠቅሷል።

የአማርኛ ትምህርት ክፍለ ጊዜ ከእረፍት በሁዋላ በ4ኛ ክፍለ ጊዜ መሆኑ የመዘግየትና የፀጥታ ችግር እንደፈጠረ በምልከታ ማስታወሻ ላይ ቀርቧል። አጥኚው ቀደም ብሎ በር ላይ ቢቆም ፣ ምክርና ማስጠንቀቂያ ቢሰጥም ተማሪዎች ብዙም መሻሻል አላሳዩም። ትምህርት ከመጀመሩ በፊት ከትምህርቱ ባህርይ የተነሳ /መመካከርና መወያየት ስላለ/

ጫጫታ ሊኖር እንደሚችል ለተማሪዎች የተነገረ ሲሆን በተማሪዎቸ አስተያየትም እንደ ደካማ ጎን ታይቷል።

በሌላ በኩል አማርኛ ሁለተኛ ቋንቋቸው የሆኑ ተማሪዎች ሊኖሩ እንደሚችሉና በቀና መንፈስ መረዳዳት እንደሚጠበቅባቸው በትምህርቱ መግቢያ ላይ ለተማሪዎች የተነገራቸው ሲሆን በተነገራቸውም መሠረት በብጤ እርማት አፍ መፍቻቸው አማርኛ ያልሆኑ ተማሪዎች እንደተረዱ በክፍል 4.3 ቀርቧል። አጥኚውም የበኩሉን እገዛና አስተያየት አድርጓል። ከትግሪኛ ተናጋሪ ተማሪዎች አስተያየት ለመረዳት እንደተቻለው በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን መጻፍ ጥሩ ቢሆንም በቃላት እውቀት በኩል ችግር አለባቸው።

የተማሪዎች ከክፍል መቅረትና የቤት ስራ ሳይሰሩ መምጣት በቡድንስራና በብጤ እርማት መተጋገዝ ላይ ተጽእኖ አሳድሯል። አጥኚው ለጊዜው እንደመፍትሄ አድርጎ የወሰደው ያልተሟሉ ቡድኖችን እንደ አዲስ ቡድን ማወቀር ነበር።

ለተማሪዎች የክፍልና የቤት ስራ የተሰጠው ማርክ ጥቂት ተማሪዎችን ቅር ያሰኘ ቢመስልም ከሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርትና ልምምድ ጋር ቅሬታው ሊገናዘብ እንደማይችል በክፍል 4.፯ ተገልፃል።

የማመሳከሪያ ዝርዝሩን በመጠቀም በኩል ተማሪዎች ገር ስለተሰኙ አጥኚው ደጋግሞ ማብራሪያ ከመስጠቱም ባሻገር ሊያተኩሩባቸው የሚገባቸውን ነጥብ ባጭር ባጭሩ አሳይቷል። በቤትም ደጋግመው እንዲያነቡት ማሳሰቢያ ሰጥቷቸዋል።

ተማሪዎች ደጋግመው ድርሰት ቢፅፉና የማመሳከሪያ ዝርዝሩን መጠቀም ቢያዘወትሩ የተሻለ ድርሰት መፃፍ እንደሚችሉ የተማሪዎች አስተያየት ያመለከተ ሲሆን አጥኚውም ይስማማበታል።

5.2. <u>አስተያየት</u>

ቀደም ባሉት ምዕራፎች የድርሰት ትምህርት ከተለያዩ ምክንያቶች የተነሳ ችላ የተባለና የተማሪዎችም ድርሰት የመፃፍ ክሂል በዝቅተኛ ደረጃ ላይ መገኘቱ ተገልጿል።

የድርሰት ስራ ባህሪ በማስተማርም ሆነ በመፃፍ በኩል ቀላል አለመሆኑ የታወቀ ሲሆን፣ ፈፅሞ ተማሪዎችን አለማስተማር ደግሞ ወደ ባሰ የውድቀት ደረጃ እንደሚያሸጋግር ከጥናቱ መረጃዎች ለመገንዘብ ተችሏል።

በሌላ በኩል በመምህሩ ላይ ችግር የሆነውን የተማሪ ብዛት፣ መሠረታዊ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት ሰጥቶ ተማሪዎችን በግል፣ በጥንድና በቡድን እንዲሰሩና እንዲተጋገዙ በማድረግ፣ የድርሰት ሞዴሎችንና የማመሳከሪያ ዝርዝር በመስጠት፣ የብጤና የመምህር መልሶ ምገባ በመስጠት ችግሩን ማርገብ እንደሚቻል ከጥናቱ መረጃዎች ለመረዳት ተችሏል።

በአጠቃላይ ከመነሻውና ከዋናው ጥናት የተገኙት ውጤቶች እንደሚያመለክቱት ተማሪዎችን በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት እንዲጽፉ ማስተማርና ማለማመድ የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ክሂል ከፍ እንደሚያደርግና የመምህሩንም ጫና ሊያረግብ እንደሚችል ይታመናል። ከተገኘው ውጤት በመነሳት አጥኚው የከተሉትን አስተያየቶች ያቀርባል።

5.2.1. <u>የሂደታዊ ዘዴን በመጠቀም ድርሰት መጻፍን ከማስተማርና ከማለማመድ ጋር የተያያዘ አስተያየት</u>

- ከሚያስተምሩ መምህራንና ከተጠኚ ተማሪዎች አስተያየት መረዳት እንደተቻለው፣ ቀደም ሲል ተማሪዎች ድርሰትን እንዴት እንደሚፅፉ በቂ ትምህርት አልተሰጣቸውም። ነገር ግን በዚህ ጥናት ከፅሁፍ መጠይቅ ፣ ከምልከታና ከቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት መረዳት እንደተቻለውተማሪዎችን በሂደታዊዘዴድርሰትእንዲፅፉማስተማርና ማለማመድ

ከፍተኛ ተግባራዊነት ስላለው በዚህ ዘዴ ሌሎች ተማሪዎች ቢማሩ ተጠቃሚዎች ሊሆኑ ይችላሉ።

- ተጠኚ ተማሪዎቸ በሂደታዊ ዘዴ የተሰጣቸውን ትምህርት ከመውደዳቸው የተነሳ፣ ድርሰት የመፃፍ እልህ እንደያዛቸው፣ ትምህርቱ በመደበኛነት እንዲሰጥ፣ በአንደኛና በሁለተኛ ደረጃ ትምህርቱ እንዲሰጥ፣ ሌሎች መምህራን እንዲያውቁተ ቢደረግ የመሳሰሉትን አስተያየቶቸ ተሰንዝረዋል። ስለዚህ ትምህርቱ በስፋት ቢሰጥ ተቀባይነት እንደሚያገኝ አጥኚው ይገምታል።
- የቡድን ስራ ሀሳብ በማመንጨትና በማደራጀት፣ የብጨ እርማት በግል የተፃፈ የተማሪ ድርሰት ረቂቅን ለመከለስና ለማቃናት ስለሚጠቅም ትኩረት ሰጥቶ በተግባር ለይ ማዋል፣ ተማሪዎችን ማህበራዊ ስራ ከማሳታፍና ከማቀራረቡም በላይ የመምህሩን ስራ የሚያቃልልለት ስለሆነ መበረታታት አለበት።
- ለተማሪዎች የቀረበው የማመሳከሪያ ዝርዝር ተማሪዎቹን ድርሰት ሲፅፉም ሆነ ሲያርሙ የጠቀማቸው እንደሆነ በከፍተኛ ሁኔታ የተገለፀ ቢሆንም በምልከታ እንደታየው በመጀመሪያ ላይ ግር ተሰኝተዋል። ስለዚህ መምህሩ ደጋግሞ አጠቃቀሙን ማሳየትና መርዳት ይጠበቅበታል።
- የሂደታዊ ዘዴ የድርሰት አፃፃፍ ባህርይ ደጋግሞ፣ ደጋግሞ መፃፍ ስለሆነ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ከሚሰሩት ሀሳብ የማመንጨት፣ የማደራጀትና ረቂቅ ከማረም ስራ ውጭ አብዛኛውን ስራ ቤት ሰርተው እንዲመጡ፣ በቂ ጊዜም መስጠት ተማሪዎች ተረጋግተው እንዲሰሩ፣ ስህተቶችንም ራሳቸው እንዲያርሙ ስለሚረዳ የመምህሩንም የማረም ስራ ስለሚያቃልልለት በቂ ጊዜ ሰጥቶ የቤት ስራ ማሰራቱ ጠቃሚነት አለው።

5.2.2 <u>የሂደታዊ ዘዴ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርትን በተመለከተ ወደፊት ምን ቢደረግ ይሻላል ?</u>

- በትምህርት ሂደት ግንባር ቀደም መምህሩ ስለሆነ በማስተማር ላይ ያሉት መምህራን ስለ ሂደታዊ ዘዴ የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት በሴሚናርና "በወርክሾፕ" ሊሰጣቸው ይገባል። እጩ መምህራንም ባሉበት ተቋም ከዚህ ዘዴ ጋር ትውውቅ ቢያደርጉና ሲወጡ በተግባር ቢያውሉት መልካም ይሆናል።

- ከመጠይቅ መረጃ ለማወቅ እንደተቻለው ብዙዎቹ ተማሪዎች የስነፅሁፍ ወይም የድራማ ክበብ አባላት አይደሉም። ነገር ግን ተማሪዎች በክበብ ቢደራጁ በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን መፃፍ ቢያውቁና ቢለማመዱ ፣ቢረዳዱ ስራዎቻቸውም በማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ ቢለጠፍ፣ በትምህርት ቤት የሬዲዮ ፕሮግራሞች ቢሰራጭ፣ በትምህርት ቤት መፅሄት ላይ ቢወጣ ሊበረታቱና ክሂላቸውን ለማዳበር አጋዥ ሊሆንላቸው ይችላል። በተለያዩ ትምህርት ቤቶች የሚገኙ ክበባትም የልምድ ልውውጥ ቢያደርጉ ይበልጥ ተጠቃሚዎች ሊሆኑ ይችላሉ።
- በስርአተ ትምህርት ዝግጅት ክፍል፣ የአማርኛ ቋንቋ መርሀ-ትምህርት፣ የመምህሩ መምሪያና የማስተማሪያ መፅሐፍ ሲዘጋጅ የሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ ጠቃሚነቱ ታውቆበዝግጅቱውስጥ ቢታቀፍ መምህሩም ተማሪዎችም ተጠቃሚዎች ይሆናሉ።
- በተለያዩ ቋንቋዎች አፍ የፈቱ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ስለነበሩ አጥኚው በቡድንእንዲረዳዱ፣ በብዙ እርማት እንዲታገዙ አድርጓል። አጥኚው በተጨማሪ የመልሶ ምገባ አስተያየት ሰጥቷቸዋል። ከትግሪኛ ተናጋሪዎች፣ የቃላት እውቀት ችግር እንዳለ የተጠቆመ ሲሆን በሂደታዊ ዘዴ ድርሰት መፃፍን እንደወደዱት ደግሞ ከአስተያየቶቻቸው ለመረዳት ተችሏል።

የዚህ ጥናት ወሰን የሂደታዊ የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ ምን ያህል ተግባራዊነት እንዳለው በማየት ላይ የተመሰረተ ስለሆነ በአማርኛ አፍ የፈቱና ያልፈቱ ተማሪዎችን በአንድነት ማስተማር ይቻላል? አይቻልም ? የሚለውን ማረጋገጫ ለመስጠት ራሱን የቻለ ሰፊ ጥናት እንደሚያስፈልገው አጥኚው ያስባል።

ሙዳየ ቃላት

ሀሳብ ማሰባሰብ = Clusterisng

ሀሳብ እንደመጣ ማስፈር = Brainstorming

ሀቆች = facts

ለቀማ = Proofreading

ልይይት = Standard Diviation

መልሶ-ምገባ = feedback

መቅረፅ = Shaping

መከለስ = Revising

ማመዛዘን = Rationalize

ማርቀቅ = Drafting

ማቀድ = Planning

ማቃናት /ማርተት/= Editing

ማነቃቃት = Motivation

ማግኘት = Discovers

ርቱእነት = Fluency

ርእሰ-ጉዳይ = Subject

ስሜታዊነት = Subjectivity

ስታትስቲካዊ ጠቃሚነት = Statistical Significance

ስነልሉበናዊና አካላዊ ድባብ =Psychological and Physical environments

ስነሰዋሰዋዊ = Syntactic

ስነቃላት = Lexical

ቀጥተኛ ጉዞ =Linear movement

ቁርጥራጮች = bits

በተዋረድ = Hierarchically

በአራሚዎች መካከል የነጥብ አሰጣጥ አሰተማማኝነት = Inter-rater reliability

ትርኢቶች = Scenes

ነሲብ ንሞና = Random Sampling

ነፃ ማገናዘብ = Free Association

አማርኛን ማስተማር = TEAM

አማካይ = Mean

አንኳር = Nuggets

አእምሮታዊ ችግር = Cognitive Problem

ዓይነታዊ የምርምር ዘዴ = Qualitative Research Method

እንግሊዝኛ ለአካዳሚያዊ ዓላማዎች = English for Acadamsic Purposes

ክችሎታ = Competance

ክብቃት = Expertise

ካለፈ ነገር ተነስቶ ማዋቀር = Retrospective Structuring

ዉስን ጥናት = Case study

ዉስጣዊ ክለሳ = Internal revision

ዉጭያዊ ክለሳ = External Revision

የማሰላሰል ደረጃ = Rehearsing phase

የስነልሳን ችግር = Lingustic Problem

የስነልቡና ችግር = Psychological Problem

የቀን ህልም = Day dreaming

የቁጥጥር ድርሰት = Controlled Composition

የቃላት ካርታ መሳል = Word mapping

የተሰበሰቡ መረጃዎች = Journals

የተጠናቀረ = Edited

የአመቺነት ንሞና = Conv enience Sampling

የአስተማማኝነት ፍተና = Reliability Testing

የአንድ ቡድን የቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርትፈተና የአጠናን ንድፍ =

One group Pretest- posttest desisgn or Design 1

የአእምሮታዊ ሂደት ንድፈ ሃሳብ = Cognitive process theory

የክሂል ሽግግር = Skill Transfer

የክንዉን ተለዋዋጭ = Task variable

የወቅቱ ባህላዊ ሪቶሪክ = Current traditional rhetoric

የገለፃ ዘዴ = Descriptive method

የጥናቱ ዳራ = Background of the study

የፈተና አስተማማኝነት = Reliability coefficient

ገለልተኛነት = Nuteral

ጉልህ ልየኑት የታየበት = Significant difference

ግሳጼ: = Definition

ጭምልቅልቅ ያለ = Sloppy

የቤ መፃሕፍት

Arndt, V. 1987. " Six Writers in Search of Texts. A protocol based study of L_1 and L_2 writing" ELT Journal. 41. P 265

Barbara, Kroll. 1993. Second Language Writing: Research insights for the classroom. Cambridge: Cambridge University Press.

Bogdan, Robert and Bikren, Sari Knopp. 1992. Qualitative Research for Education: An introduction to theory and methods. Boston: Allyn and Bacon. P.7

Brindly, Susan. 1994. Teaching English. London: Routledge. P. 169.

Burack, Boris. 1965. " Composition: Why? What? How?" English Language Journal 54. pp.504,506.

Byrne,Dounn, 1991. Teaching Writing Skills. London: Longman Group UK Lemited PP. 1,4,6,27,33.

Celece - Murcia, Marianne. 1991. Teaching English as a Second language. Boston; Massachusetts: Heinle and Heinle publishers. pp. 251,261

Cherulinik, Paul D. 1983. Behavioral Research: Assessing the validity of Research findings in psychology. Newyork : Harper and Row, Publishers, Inc. p. 173.

Conlin, et.al. 1965 Resources for Modern Grammar and composition. NewYork: American Book Company. p.3

Donald, Ary, et.al. 1990. Introduction to Research in Education. Fort Worth: Holt, Rinehart and Winston, Inc. pp 322, 323.

Duke, harles. 1983. Writing Through Sequence: A process approach. Oxford: Oxford University press. pp V and 3

Flower, Linda and R.Hayes, John. 1982. "A Cognitive Theory of Writing." College Composition and Communication. 32, 366

Rrank, Marcella. 1990. Writing as thinking. A Guided Process Approach. Englewood Cliffs, New Jersey: Printice-Hall,Inc. pp. xi - xiii.

Heaton, J.B 1990. Writing English Language Tests. NewYork Longman, Inc. pp 144, 146.

Hedge, Tricia. 1990 Writing: Resource books for teachers. Oxford: Oxford University Press. pp. 3,7,15.

Jana, Stalon. 1990. "Writing and Counseling Using a Dialogue Journal." Language Arts 57.p. 518

John and Liz Soars. 1986. Headway: Students Book Intermediate. Oxford: Oxford University Press.

Kroll, Barbara. 1991. " Teaching Writing in the ESL Context." Teaching English as a Second Language. ed. Celcia-Murcia, Marianne. Boston, Massachusttes. Heinle and Heinle publishers.pp 254,255,257,258,259,260,261.

Lay, N. 1982. " Composing process of Adult ESL Learners." TESOL Quarterly 16. P 199.

Leggett, et al. 1988. (10Th ed.) Handbook for Writers Englewood Cilffs, New Jersey: Printice-Hall, Inc. P. 328.

Liebman - Kleine, Joanne. 1986. "In Defence of Teaching Process in ESL. Composition." TESOL Quarterly. 20 pp 783 - 788.

Murray, Donald. 1982. Learning by Teaching: Selected Articles, Writing and Teaching portsmouth: Hesinman Educational Books, Inc. pp 3, 4, 8, 15-21, 77, 140-142.

Nunan, David. 1991 Language Teaching Methodology: A Textbook for Teachers. Esnglewood Cliffs: printice - Hall International (UK) Ltd. pp. 86 -88.

Raimes, Ann. 1983 Techniques in Teaching Writing. Newyork: Oxford : Oxford University press. p.11

___ . 1987. " Language Proficiency, writing Ability and composing strategies; A study of ESL College Student writers." Language Learning 37.p.458

___ . 1991. " Out of the Woods : Emerging Traditions in the Teaching of Writing." TESOL Quarterly. p. 442

Richards, J.C. 1990 The Language Teaching Matrix. Cambridge: Cambridge University Press pp. 108-114.

Rowe-Krapels,s Alexandra. 1990. " An Overvie.v of Second Language Writing Process Research." Second Language Writing ed. Barbara Kroll.Cambridge: Cambridge University press.s pp 37-53.

Sommer, Robert and Sommer, Barbara. 1980. A practical Guide to Behavioral Research: Tools and Techniques. Newsyork: Oxford: Oxford University press. pp 138, 152

Silvia, Tony 1990. " Second Language Composition Instruction: Developments, Issues and Directions in ESL." Second Language writing ed. Barbara Kroll. Cambridge CUP. p.11

Troyka, Lynn Quitman. 1990 Handbook for Writers. Englewood cliffs, New Jessey: printice-Hall, Inc.pp 2,14,73

Urzua, C 1987 "you stopped soon" Second Language Children Composing and Revising. TESOL Quarterly 21.p 279

Welford, A.T. 1968. Fundamentals of Skills. London: Methuen and Co.LTD. pp 12 -13

Zamel, V.1982. "Writing: The process of Discovering Meaning." TESOL Quarterly 16.p 199.

____ . 1983. " The Composing Process of Advanced ESL Students: Six case Studies." TESOL Quarterly. 17.pp 179 - 180

Zinser, O. 1984. Basic principles of Experimental psychology. Newyork: Mc Graw-Hill. p 142.

ማረዉ አለሙ። 1987 ። "በኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነፅሁፍ ክፍል በ2ኛ ዓመት ተማሪዎች በግልና በቡድን የሚፃፉ በሳል ድርሰቶች ንፅፅራዊ ግምገማ ጥናት።" /የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት/ አዲስ አበባ፤ድህረ ምረቃ ትምህርት ቤት፡፡/ያልታተመ/

ሰሎሞን ተሰማ። 1987። "የብጤ እርማት ተግባራዊነት፤ በ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ገላጭ ጥናት።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፤ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ዲግሪ የቀረበ፡፡/ያልታተመ/

በየነ ማሞ። 1985 ። በዘጠነኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መፅሀፍ ዉስጥ የቀረቡ መልመጃዎች የቋንቋን ክሂሎ የሚሳድጉ ናቸዉ? /የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት።/ አዲስ አበባ፤ድህረ ምረቃ ትምህርት ቤት፡፡/ያልታተመ/

ባየ ይማም። 1986 ። <u>የአማርኛ ሰዋስዉ</u>። አዲስ አበባ።ት.መ.ማ.ድ። ገፅ 8

ተስፋዬ ሸዋዬ 1986። <u>አንብቦ የመረዳትና የመጻፍ ችሎታን ማዳበር።</u> አዲስ አበባ።ት.ማ.ማ.። ገጽ መግቢያ ላይ

ትምህርት ሚኒስቴር። 1970። <u>የሁለተኛ ደረጃ የአማርኛ ቋንቋ ስርዓተ ትምህርት ከ7-12ኛ ክፍል።</u> አዲስ አበባ።በስርአተ ትምህርትና ሱፐርቭዥን መምሪያ በአማርኛ ትምህግር ቡድን የተዘጋጀ።

ነጋሳ እጀታ ። 1965። <u>በ1962 ዓ.ም በ2ኛ ደረጃ መልቀቂያ የአማርኛ ፈተና ላይ በተማሪዎች ድርሰት ዉስጥ የሚታዩ የስህተት ዓይነቶች</u>።ቀ.ኃ.ሥ ዩኒቨርሲቲ፤የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጽሁፍ ክፍል።

አለማየሁ ፀጋ። 1986። "በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ድርሰት ዉስጥ የሚፈፀሙ ዋና ዋና የስህተት ዓይነቶችና ዋና ዋና የስህተት፤ ምንጮች ትንተና። አዲስ አበባ። ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ድግሪ የቀረበ ገፅ 129

አማረ ማሞ። 1968 ። <u>የልብወለድ ድርሰት አጻጻ ፍ መሰረታዊ መምሪያ።</u> አዲስ አበባ፡አክስፎርድ አሳታሚ ድርጅት ገፅ 9

1976 የቀለም ጠብታ፤ የኢልብወለድ አጻጻለፍ መሰረታዊ መመሪያ አዲስ አበባ ኢትዩጵያ መጻህፍት ድረጅት ገፅ 7-8

አምሳሉ አክሊሉና ደምሴ ማናህሎት 1982። <u>ጥሩ ያማርኛ ድርሰት እንዴት ያለ ነዉ?</u> አዲስ አበባ፤ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት።

አባሪ 1

ምልከታ 1

ቀን27/6/88 - ረቡዕ

የመግቢያ ሰአት - 9:05

ክፍለ ጊዜ - 4ኛ

የ9Z የክፍል ሀላፊና የአማርኛ ትምህርት መምህር የሆኑት አቶ መሐሪ ውብነህ ከተማሪዎቹ ጋር ሊያስተዋውቁኝ ይዘውኝ ወደ ክፍል ሄዱ።

መምህሩ በእለቱ ያስረከቡኝ የተማሪዎችን ስም የያዘ መዝገብ የ88 ተማሪዎችን ስም ዝርዝር የያዘ ቢሆንም በወቅቱ 62 ብቻ ትምህርቱን እንደሚከታተሉ ነገሩኝ። ግማሽ ቀን እየሰሩ ግማሽ ቀን የሚማሩ ወታደሮች እንዳሉና የክፍል ስነስርአቱ ጥሩ እንደሆነም ነገሩኝ።

የ9Z ክፍል የሚገኘው ፣ዳግማዊ ምኒልክ አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዋናው በር ከተገባ በኃላ ወደ ውስጥ በመዝለቅ ፊት ለፊት ከሚገኘው ባለሶስት ፎቅ ህንፃ ውስጥ ነው።

ከመምህሩ ጋር ወደ ሶስተኛ ፎቅ ስናመራ ጊዜው ከእረፍት መልስ ስለነበረ በጠባቡ ኮሪደር ውስጥ ከፍተኛ ግፊያና ጫጫታ ነበር። ወደ ክፍሉ እንደደረስን ተማሪዎች ተጯልተው አልገቡም ነበር። ሶስት ደቂቃ ጠብቀን ገባን።በክፍል የነበሩተማሪዎች ተነሱልን። መምሩ እንዲቀመጡ ከነገሩዋቸውበሁዋላ ፣ከአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲጥናት ለማካሄድ እንደመጣሁና የነርሱንትብብር እንደምፈልግ ከነገሩ በሁዋላ እስከ ሰባት ሳምንት አብሬያቸው እንደምቆይ አስታውቀው ዝርዝሩን ከእኔ መረዳት እንደሚችሉ በመንገር አስተዋውቀውኝ መልካም የስራ ጊዜ ተመኝተውልኝ ሄዱ።

ቀደም ሲል መምህሩ ከየት እንደመጣሁ እንጂ ስም ጠርተው ስላላስተዋወቁኝ፣ ስዬም ከበደ እንደምባል ነገርኳቸው። ጥናቱን ከመጀመሬ በፊት ተማሪዎች ማወቅ የሚገባቸውን ጉዳይና ማነቃቃት አስፈላጊ ስለነበር በእለቱ አስፈላጊውን ማብራሪያ ሰጥቻለሁ።

ለጥናቱ መነሻ የሆነኝ ተማሪዎች ሀሳባቸውንበፅሁፍ በስርአት ማስተላለፍ እንደሚቸግራቸው በተለያዩ ምሁራን አስተያየት እየተሰጠበት ስለሆነ እኔም በማስተማር ለችግሩ መፍትሄ ይገኝ እንደሆነ ለማየት እንደፈለግሁ ነገርኳቸው። ለማስተማሪያ የመረጥኩት ዘዴ " ሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ" የባሚባል እንደሆነና ምንነቱን በማስረዳት በትምህርቱ ወቅት የሚያስፈልጉ ነገሮችንእንደማቀርብ ቃል ገባሁላቸው። ተማሪዎች ለጥናቱ ሙሉ ተባባሪነትና ፈቃደኛነታቸውን እንዲገልፁልኝ ከመጠየቄ በፊት ለነርሱ የሚጠቅመውንና ከነርሱ የሚጠበቀውን ነገር ማሳወቀ ስለነበረብኝ የሚከተሉትን አቅርቤአለሁ።

1/ አዲስ ነገር በተማሩ ቁጥር ተጠቃሚዎቸ እንጂ ተጎጂዎች እንደማይሆኑ

2/ ከሚያውቁት ነገር ተነስተው ድርሰት መፃፍን ስለሚለማመዱ በጣም የሚያስጨንቃቸው ነገር እንደሌለ

3/ በቡድንተደራጅተው ሀሳብ በማመንጨትና በማደራጀት ስለሚረዳዱ፣ በአንድሰው ላይ ብቻ ሸክም እንደማይበዛ

4/ የሚሰጣቸው የማመሳከሪያ ዝርዝር ድርሰትን ለመፃፍና ለማረም እንደሚጠቅማቸውና ሲሰጣቸው በደንብ እንዲያነቡትና በተግባር እንዲያውሉት

5/ በህብረት ሲሰሩናየጓደኞቻቸውንድርሰት ሲያርሙ ጫጫታ ሊፈጠር ስለሚችል በማስተዋል ድምፅ ዝቅ በማድረግ መስራት እንደሚጠበቅባቸው

6/ ከትምህርት ቤቱ በተነገረኝ መሠረት የሚሰሩት ስራ ·ያርክ ስለሚሰጥበት በሚታዘዙት ትዕዛዝ መሠረት በጥንቃቄ እንዲሰሩ

7/ በክፍል ውስጥ ባሉ ተማሪዎች መሀል ከፍተኛ የችሎታ ልዩነት ስለማይጠበቅ፣ በሚሰጣቸው መመሪያ መሠረት እርስ በርስ እንዲረዳዱ፣ ጎበዞችም ቢኖሩ ደከም የሚሉትን እንዲያግዙ፣ በእርማትና በሀሳብ አደረጃጀት ወቅት የታረመለት ከመሰለው ሊቀበል ካልመሰለው ሊተው እንደሚችልና አለመግባባት ሲኖር የመምህሩን እገዛ መጠየቅ እንደሚቻል ፣ በተለይ አማርኛ ሁለተኛ ቋንቋቸው የሆኑ ተማሪዎች ሊኖሩ ስለሚችሉ በቀና መንፈስ መተጋገዝ እንዲኖር አሳስቤያቸዋለሁ።

ከላይ የጠቀስኩዋቸውን ቅድመ ሁኔታዎች ከነገርኩዋቸው በሁዋላ በዚህ መሠረት ይተባበሩኝ እንደሆነ ፈቃደኛነታቸውን በጠየቅሁ ጊዜ ሁሉም እጅ በማውጣት ስምምነታቸውን አሳውቀውኛል።

በመጨረሻም በየዴስኩ ላይ ያሉ ሶስት ሶስት ተማሪዎች እርስ በርስ ይበልጥ ስለሚቀራረቡ በአንድነት መደራጀት እንደሚሻላቸው በነገሩኝ መሠረት ስም እንዲፅፉ ወረቀት አደልኩ፤ በክፍሉ ውስጥ በአራት ረድፎች የተደረደሩ ዴስኮች አሉ፥ በየረድፉ ሶስት ሶስት ተማሪዎች የያዙ ስድስት ስድስት ዴስኮች አሉ። ክፍሉ ሁለት ትላልቅ መስኮቶችና አንድ በር ሲኖረው ሁለት የፍሎረሰንት መብራቶችም አሉት።

ለጥናቴ ትንታኔ እንዲረዳኝ ከማስተማሬ በፊትና ትምህርቱን ከጨረስኩ በሁዋላ የድርሰት መፃፍ ፈተናዎች እንደሚኖሩና የመጀመሪያውን በነጋታው በ28/6/88 ሁለተኛው ከሰባት ሳምንት በሁዋላ እንደሚሰጣቸው ነገርኳቸው።

ከአንድ ተማሪ የቀረበልኝ ጥያቄ የመፈተኛ ወረቀት ይዘው መምጣት ያስፈልጋቸው እንደሆን ነበር፥ ለመፈተኛም ሆነ ለክፍልና ለቤት ስራ መልመጃዎች እኔ ወረቀት እንደምሰጣቸው ነገርኳቸው።በብዙዎቹ ፊት ላይ ፈገግታ ይታይ ነበር።

ከሌላው ተማሪ የቀረበልኝ ጥያቄ ፈተናዎቹ ከስንት ከስንት እንደሚያዙ ለማወቅ የፈለገው ጥያቄ ነበር። ማርክ የሚሰጣቸው በክፍልና በቤት ስራ ከሚሰሩት መልመጃዎች አኳያ እንደሆነና የፈተናዎቹ ውጤት ለጥናቱ መተንተኛ እንደሚያገለግል ነገርኳቸው።በነጋታው ቀደም ብለው ከእረፍት ተመልሰው ለፈተናው እንዲቀርቡ አሳሰብኳቸው።

የእለቱንየትውውቅጊዜ በዚሁ ካጠቃለልኩ በሁዋላ በየቡድኑየተመዘገቡበትን ዝርዝር ብጠይቅ እንደልጨረሱ ነገሩኝ ዝርዝሩን አለቃው ሰብስቦ በነጋታው እንዲሰጠኝ ጠይቄ በ9:45 ከክፍል ወጣሁ።

ከክፍል እንደወጣሁ ወደ መምህር መሀሪ ሄጄ በትረካ ስልት ሊያፅፍ የሚችል ተማሪዎችን የሚመጥን የድርሰት ርዕስ እነዲሰጡኝ ጠየቅሁዋቸው። ድርሰት አስተምረውና አፅፈው ስለማያውቁ ለመወሰን እንደሚቸገሩና እኔው ራሴ እንድመርጥ አሳሰቡኝ። መነሻ ጥናት በማካሄድበትም ወቅት ከየካቲት አስራ ሁለት አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የአማርኛ ዲፓርትመንት ሀላፊ የተሰጠኝ መልስም ተመሳሳይ ነበር።

"የማልረሳው ቀን" በሚል ርዕስ ተማሪዎችን ባፅፍ ይከብድባቸው እንደሆን ጠይቄ የተሰጠኝ አስተያየት ከሚያስታውሱት ነገር ተነስተው ሊፅፉ ስለሚችሉ ይከብዳል ብለው እንደማይገምቱ ነበር። እኔም በነጋታው ለምሰጠው ፈተና ርዕስ እንዲሆን ወስኜ በ4ኛው ጊዜ መምህሩ ከእኔ ጋር እንዲፈትኑ ትብብራቸውን ጠይቄ በዚሁ ተለያየን።

<u>ምልከታ 2</u>

ቀን 28/6/88 - ሐሙስ

ሰዓት - 9:05

ክፍለ ጊዜ - 4ኛ

በእለቱ አቶ መሀሪ ውብነህን በረዳት ፈታኝነት ይዣቸው ቀደም ብዬ ክፍል ተገኘሁ። ቀደም ብለው የገቡ ወይም ለእረፍት ያልወጡ አስር ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ነበሩ። ሰሌዳውን በማጸዳበት ጊዜ አንድ ተማሪ ተቀብሉ አፀዳ፣ አመስግኘው ወደቦታው ተመለሰ።

የእኛን በክፍል መገኘት የተመለከቱ ተማሪዎች እየተቻኮሉ ወደ መቀመጫቸው ሄዱ። ጊዜ ለመቆጠብ እኔ ልሙጥ ወረቀት ሀሳብ ለማሰባሰቢያ፣ መምህር መሀሪ ባለመስመር ወረቀት ዋናውን ስራ ለማስረከቢያ አደልናቸው።

" ከአንድ ገፅ ባለበለጠ '<u>የማልረሳው ቀን</u>' በሚል ርዕስ ድርሰት ፃፍ/ፃፊ " የሚለውን ትዕዛዝና የድርሰት ርዕስ ከሰጠሁ በሁዋላ በመልስ መስጫ ወረቀት ራስጌ ስምና የክፍል ቁጥራቸውን እንዲፅፉ በመንገር በ9:05 መስራት እንዲጀምሩ ነገርኳቸው።

በእለቱ ለፈተና የቀረቡ ተማሪዎች 59 ነበሩ። በመጀመሪያ አካባቢ ማንሾካሾክ ነበር። መምህሩ በፀጥታ እንዲሰሩ ገሰፁዋቸው፣ ሙሉ በሙሉ ፀጥ ሊሉ አልቻሉም። የፀጥታው መጓደል ምክንያት ከስማቸውና ከርዕሳቸው ስር ለማስመር ቀይ እስክሪፕቶና ማስመሪያ በማዋዋስ በኩል የሚመነጭ ንግግር ነበር።

አንዱ ተማሪ እጅ አውጥቶ ስቀርበው በወረቀቱ ላይ መስመር ላስምር እንዴ ብሎ ጠየቀኝ፣ እንደመሰለው እንዲሰራ ነግሬው ወደነበርኩበት ተመለስኩ።

በስተቀኝ መስኮቱ አጠገብ 4ኛ ዴስክ ላይ የተቀመጡ ሶስት ሴት ተማሪዎች አንዳቸውየሌላውን ለማየት እየሞከሩና ወረቀት ሲናጠቁ አየኃቸው፣በቀስታ ቀርቤ ለየብቻ እንዲሰሩናትምህርቱ ሲጀመር እንደሚረዳዱ በመንገር አረጋጋኃቸው።

9:20 ላይ በፊት የነበረው ግንሾካሾክ ቀርቶ ሁሉም በግል ስራው ላይ ተመስጦ ነበር።በዚህ መሀል በቀስታ ተዘወውሬ እንደተመለከትኩት 18 ተማሪዎች በተሰጣቸው ልሙጥ ወረቀት ላይ ረቂቅ ሲያወጡ ሌሎች በቀጥታ በባለመስመር ወረቀቱ ላይ ዋናውን ድርሰት ይሰሩ ነበር። ረቂቅ የሚያወጡ ተማሪዎች ጊዜ እንዳያንሳቸው በባለመስመር ወረቀቱ ላይ ቶሎ መገልበጥ እንዲችሉ አሳሰብሁዋቸው።

9:30 ላይ ሁለት ልጆች ጨርሰውበማከታተል አስረከቡ። ከዚያ በሁዋላ ብዙም ሳየቆይ ብዙዎቹ አከታትለው አስረከቡ። የጨረሱ ተማሪዎች ማውራት ሲጀምሩ መምህሩ ገሰፁዋቸው። 9:45 ላይ ሰአቱ ስለደረሰ ሁለት ልጆች አልጨረስንም ሲሉ ነጠቅሁዋቸው።

ባለፈው ክፍለ ጊዜ የተማሪዎችን የቡድን ዝርዝር ስላልተረከብኩ ከአለቃው ጠይቄ ወሰድኩ ፣ መምህሩ ስላደረጉልኝ ትብብር አመስግኜ የሰበሰቡልኝን ወረቀት ከተረከብኩ በሁዋላ ከክፍል ወጥተን ሄድን።

<u>ምልከታ 3</u>

ቀን 4/7/88 - ረብዕ

ሰዓት- 9:05

ክፍለ ጊዜ- 4ኛ

9ኛZ ክፍል ለመግባት ያጋጠመኝ ክፍለ ጊዜ ረቡዕና ሀሙስ በ4ኛ ክፍለ ጊዜ ከእረፍት መልስ በመሆኑ የተማሪዎች እየተዝረከረኩ መምጣት አስቸጋሪ ነበር።ስለዚህ ቀደም ብሎ ክፍል መድረስ ተማሪዎችን ቶሎ ለመግባት ምክንያት ይሆናለ ብዬ ስለገመትኩ 9:00 ሰዓት ላይ ደርሼ በሩጋ ቆምኩ፣ እንደገመትኩትም ተማሪዎች ሲያዩኝ እየተጣደፉ ክፍል ይገቡ ነበር።

አንድ ተማሪ ዳስተር ተቀብሎ ሰሌዳውን አፀዳና መልሶ ሰጠኝ። 9:05 ትምህርቱን ለመጀመር ፀጥ እንዲሉ ጠየቅሁ አብዛኞቹ ፀጥ ሲሉ ጥቂቶቹ ወሬያቸውን አላቆሙም ነበር። ወደ ውስጥ ገባ ብዬ የሚያወሩ ተማሪዎች ፀጥ እንዲሉ ከነገርኳቸው በሁዋላ ተማሪዎችን ቆጠርኳቸው፣ 62 ተማሪዎች ነበሩ።

በመጀመሪያ ድርሰት ማለት ምን እንደሆነ ሲነግሩኝ የሚችሉ ከሆነ ጠየቅሁዋቸው፥ ጥቂት ልጆች መልስ ለመስጠት እጅ አወጡ፤ ለሁለት ልጆች እንዲመልሱ እድል ከሰጠሁቸው ውስጥ የሰጡኝ መልስ "ድርሰት በመፅሐፍ መልክ ታትሞ የሚወጣ ጽሁፍ ነው" እና "ሰው የሚያስበውን ነገር በፅሁፍ የሚያሰፍርበት ዘዴ ነው" የሚል ነበር።

ከተማሪዎቹ መነሻ ሀሳብበመያዝና ስለሙከራቸው በማበረታታት፥ለክፍሉ ተማሪዎች በመሉ ድርሰት ሰው ከአእምሮው የሚያፈልቀውን፥ ከሌሎች ሰዎችና መፃህፍት ያገኘውንእውቀት፥

ከተወሰነ አላማ በመነሳት / ለማሳወቅ፥ ለማግባባት፥ ለማስደሰት .../ ለተወሰነ ሰው ወይም ሰዎች /ተደራሲዎች/ ሀሳብ በስርአት ተቀናጅቶ የሚቀርብበት ጥበብ እንደሆነ ነገርኳቸው።

በመቀጠል የድርሰት አካላት ርዕስ፥ መግቢያ፥ ሀተታና መደምደሚያ እንደሚባሉና መግቢያ አንዳንድ ጊዜ የማያስፈልግበትም ሁኔታ ሲኖር በትምህርትነት እያንዳንዱንአካል ማወቅ እንደሚጠቅም በመንገር የያንዳንዱንአካል ምንነት አስረድቻለሁ።

በመጨረሻም ድርሰትን ለመጻፍ የተለያዩ ሰዎች የተለያየ መንገድ እንዳላቸውና ከነዚህ ውስጥ አንዱ የሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ እንደሆነ አስታወቅሁቸው።ስለሂደታዊ ዘዴ በዝርዝርየምናይ ቢሆንም በዕለቱ ለማስተዋወቅ ሂደታዊ መባሉ ድርሰት መፃፍ ጀምሮ ያለእንቅፋት ባንዴከፍፃሜ የሚደረስ ሳይሆን ተጀምሮ እስኪያልቅ የተጀመረውን የድርሰት ስራ ወደሁዋላና ወደፊት በማለት ለሀሳብ ጥራት እየተመረመረ የማከናወን ተግባር እንደሆነ ነገርኳቸው።

በሂደታዊ ዘዴ ወደሁዋላና ወደፊት እየተባለ በየደረጃው ምን ምን ነገሮች መታየት እንዳለባቸውየሚያሳይ 6ገጽ የማመሳከሪያ ዝርዝር ካደልኳቸው በሁዋላ አንበውእንዲመጡ ነገርኳቸው።

በነጋታው ከእረፍት መልስ እየተንጠባጠቡ እንዳይመጡ አስጠንቅቄአቸው በ9:45 ከክፍል ወጣሁ።

<u>ምልከታ 4</u>

ቀን 5/7/88- ሀሙስ

ሰዓት - 9:05

ክፍለ ጊዜ- 4ኛ

እንደትላንቱ በ9:00 ሰዓት በር አጠገብ ደርሼ ቆምኩ፣ ያዩኝ ተማሪዎች ቶሎ ቶሎ ገቡ። ሁለት ተማሪዎች ሰሌዳ ለማፅዳት ጠየቁኝ ቀድሞ ለጠየቀኝ ሰጥቼው አመሰግኜ ክፍል ገባሁ።

9:05 ትምህረት ልጀምር ስዘጋጅ ጫጫታው ከፍተኛ ነበር። ዩኒት መሪው ያረፈዱትን ከውጭ ያባርራሉ፤ ከውስጥ ያሉት አለተረጋጉም፣ ተማሪዎች ፀጥ እንዲሉ ነገርኳቸው። በእለቱ የተገኙ ተማሪዎች 62 መሆናቸውን ካረጋገጥኩ በኃዋላ ወደማስተማሩ ገባሁ።

ከሰጠኃቸው የማመሳከሪያ ዝርዝር ያልገባቸው እንዳለ ጠየቅሁዋቸው የመጀመሪያው ጠያቂ ገፅ6 ላይ ናሙና የሚል ቃል አልገባኝም አለ። ይህን ቃል የሚያውቁ ተማሪዎች ካሉ ጠየቅሁ፣ "ለአይነት የቀረበ " ሲል አንድ ተማሪ መለሰልኝ። ጥሩ መልስ እንደሆነ ነገሬ በገፅ6 ላይ የቀረበው ናሙና ተማሪዎች የብጤዎቻቸውንድርሰት ሲያርሙ እንዴት ብለው አስተያየት መስጠት እንደሚችሉ ለአይነት የቀረበ ወይም በምሳሌነት የተሰጠ ዝርዝር እንደሆነ አስረዳሁ።

ቀጥሎ የቀረበው ጥያቄ በማመሳከሪያ ዝርዝሩ ላይ ያለው ስዕል አልገባኝም የሚል ጥያቄ ነበር። የእለቱም የትምህርት ዝግጅት ከዚሁ ጋር የተያያዘ ስለነበር የሂደታዊ የአፃፃፍ ደረጃዎችን፣ ወደፊትና ወደሁዋላ እየተባለ እንዴት ድርሰትን መፃፍ እንደሚቻል የሚያሳየውን ስዕል በሰሌዳ ላይ በመሳል ገለፃ ተደርጎላቸዋል።

ባለፈው ክፍለ ጊዜ ስለድርሰት አካላት ከተሰጣቸውትምህርት ጋር በማያያዝ ተማሪዎች ድርሰት ሲፅፉ ርዕስ በመምረጥና በማጥበብ፣ ሀሳብ ማሰባሰብና ማደራጀት እንዴት እንደሚችሉ፣ በተደራጀው ሀሳብ እየተመሩ እንዴት ረቂቅ መጻፍ፣ ረቂቁን መከለስና ማቃናት እንደሚችሉ፣ ረቂቃቸውን በሚከልሱበትና በሚያቃኑበት ጊዜ ስለድርሰቱ መግቢያ ሀተታና መደምደሚያ ማሰብ እንደሚገባቸው በማመሳከሪያው ዝርዝር እንዴት ሊገለገሉ እንደሚችሉ ገለፃ ተደርጎላቸዋል።

በተለይ በድርሰት መፃፍ ሂደት ውስጥ አላማ አድረገው መነሳት ስለሚችሉበት ክልል፥ ስለተደራሲዎቻቸው ማንነት፥ እያሰቡ እንዲፅፉና በዚህ ሂደት ውስጥ ቃላትን በመምረጥ አረፍተ ነገሮችን በማሳካትና አንቀጾችን በመገንባት በኩል ማድረግ ስላለባቸው ትኩረት ከማመሳከሪያ ዝርዝሩ አኳያ ገለፃ ተደርጎላቸዋል።

በመጨረሻም ድርሰት መፃፍ ትዕግስትን የሚጠይቅ ስለሆነ ወደ ልምምዱ ስንገባ ሳይሰለቹ ተሳትፎ እንዲያደርጉ መክሬያቸው በህይወታቸው ስላጋጠማቸውና ሊፅፉበት ስለሚፈልጉት ነገር ራሳቸውን እንዲያዘጋጁ፥የማመሳከሪያ ዝርዝሩንም ደጋግመው እንዲያነቡ ነገርኳቸው።የሚቀጥለው ሳምንት የማትሪክ ፈተና ሳምንት በመሆኑ በ18/7/88 እንድንገናኝ ነግሬያቸው የእለቱን ትምህርት በ9:45 አበቃሁ።

<u>ምልከታ 5</u>

ቀን 18/7/88 - ረብዕ

ሰዓት - 9:05

ክፍለ ጊዜ- 4ኛ

ቀደም ሲል እንዳዳረግሁት በ9:00 ሰዓት በሩ አጠገብ ቆመኩ፥ ተማሪዎች እየተሳሳቁ፥እየተጋፉና እየተላፉ ኮሪደሩን ሞልተው ወደየክፍላቸው ያመራሉ። ወደእኔ ክፍል የሚገቡትም እንደተለመደው እኔን ሲያዩ እየተጣደፉ ገቡ። አንዲት ልጅ ዳስተር ወስዳ ሰሌዳውን አፅድታ መልሳ ሰጠችኝ።

ክፍል በምገባበት ጊዜ ግማሹ ቆሟል፥ ግማሹ ተቀምጧል፥ ጫጫታው፥የውጭውናየውስጡ ተዳምሮ በጣም ደስ የማይል ነበር።ፀጥታ! ብል የሚሰማኝ አልነበረም። ቆጣ ብዬ በዳስተሩ ሰሌዳውን አንኳኳሁት። ጥቂቶች ማውራታቸውን ባያቋርጡም ብዙዎቹ ፀጥ ብለው ቆሙ፥ ሰላምታ ከሰጡኃቸውና አፀፋውን ከመለሱልኝ በሁዋላ እንዲቀመጡ አዘዝኳቸው።

ተማሪዎቹን ስቆጥራቸው 60 ሆኑብኝ እንግን እንደቀሩ አለቃውን ለመጠየቅ ዞር ስል አጣሁት፥ የት እንደሄደ ብጠይቅ ከአንዲት የክፍል ተማሪ ጋር ተጣልቶ ሁለቱም ወላጅ እንዲያመጡ እንደተነገራቸው ሰማሁ። የክፍል ቁጥራቸው 60 እና 65 መሆኑን ጠይቄ ከመዘገብኩ በሁዋላ ወደ ትምህርቱ ገባሁ።

በ5/7/88 ከማመሳከሪያ ዝርዝሩ አኳያ ደረግሁላቸውን ገለፃ በመጠኑ ከከለስኩ በሁዋላ ከራሳቸው ገጠመኝ

ተነስተው ድርሰት መፃፍ እንዲለማመዱ ወስኜ ስለነበር፥ስለትረካ ድርሰት ምንነት፥ ትረካ ከልጅነት ትዝታ፥ ከቤተሰብ ሁኔታ፥ ከሰፈር ውስጥ ከጓደኞች፥ ከትምህርት ቤት ገጠመኝ ወዘተ.. ተነስቶ ማቅረብ እንደሚቻል ነግሬያቸው በሞዴልነት ለማስተማሪያ ያዘጋጀኋቸውን "የአውቶቡሱ ውስጥ ጨኸት" እና "ትምህርት ቤት የገባሁበት የመጀመሪያዋ ቀን ትዝታ" የተሰኙ ሁለት አጫጭር ድርሰቶችን አነበብኩላቸው።

በነዚህ ሞዴሎች ከራስ ገጠመኝ በመነሳት ለተደራሲዎች ሰዋዊ ልምድን ማካፈል እንደሚቻል ለማሳየት ተሞክሯል፤ በተለይ "የአውቶቡሱ ውስጥ ጩኸት" ከሚለው ድርሰት አኳያ ርዕሱ እንዴት ጠበብ ያለ እንደሆነ፥የመግቢያ አንቀጾች አቀራረብ እንዴት እንደሆነ፥ በሀተታ ክፍል ሀሳብ በአንቀፆች እንዴት እንደቀረበና እርስ በርሱ እንደተያያዘ በመደምደሚያ አንቀፅ ውስጥ ሀሳብ እንዴት ተጨምቆ እንደቀረበና ደራሲው በመጨረሻ ሊያስተምረው የፈለገው ነገር እንዴት እንደቀረበ ለማሳየት ተሞክሯል።

ተማሪዎች ድርሰት በሂደታዊዘዴ እንዴት መፃፍ እንደሚችሉ፥ በትረካ ስልት እንዴት መፃፍ እንደሚቻል ገለፃ ስለተደረገላቸው እነርሱ ደግሞ በተግባር መለማመድ እንደሚጠበቅባቸውና ራሳቸውን እንዲያዘጋጁ ነገርኳቸው። ማመሳከሪያ ዝርዝሩንም መጠቀም እንዲጀምሩ ፥ በሚቀጥሉት ክፍለ ጊዜያት በቡድን መስራትን የሚለማመዱበት፥ የብጤ እርማት የሚከናወንበት ጊዜ፥መምህሩ በሚቸገራቸው ነገር ላይ እገዛ የሚያደርግበት እንደሆነ ነገሬያቸው የእለቱ ትምህርት በ9:45 አበቃ።

<u>ምልከታ 6</u>

ቀን 19/7/88- ሀሙስ

ሰዓት - 9:05

ክፍለ ጊዜ 4ኛ

በ9:00 ሰዓት ከእረፍት መልስ የግቡ ደወል ሲደወል እኔም ወደ 9Z አማራሁ በሮቀ መግቢያ ላይ ዩኒት መሪዉ ተማሪዎችን ወደ ክፍል እንዲገቡ አለንጋ ይዘዉ ያቻኩላሉ። በ 9:05 ክፍል ደረስኩ የተማሪዎች መዝረክረክ ለዉጥ አልታየበትም።

ክፍል እንደገባሁ የተወሰኑ ተማሪዎች ተነሱልኝ ሌሎች መግባቴን እንኳን አላስተዋሉም፤ ፀጥ ብዬ ቆምኩ ያዩት ያላዩትን እየቀሰቀሱ ሁሉም ቆመዉ ሰላምታ አቅርቢ አፀፋዉን ከተቀበልኩ በሁዋላ እንዲቀመጡ ነገርኳቸዉ።

ሰሌዳን ለማፅዳት የሚደረገዉ ሽሚያ ደስ የሚል ነዉ።አንዱ ተማሪ ቀድሞ ከእጀ ላይ ዳስተሩን በመዉሰድ ሰሌዳዉን አፀዳው። ተራ ቁጥር 60 እና 65 ሲቀሩ ሌሎች ተገኝተዋል። ከትምህርት ቤት መቅረት በመጀመሪያ በገንዘብእንደሚያስቀጣ፤ ከተወሰኑ ቀናት በሁዋላ ደግሞ መባረርን ስለሚያስከትል ተማሪዎች ብዙ ጊዜ እንደማይቀሩ ተነገረኝ።

ቀደም ሲል በተሰጠኝ የቡድን ስም ዝርዝር መሠረት በየቡድናቸዉ መቀመጣቸዉን ተመለከትኩ። ከ21 ቡድኖች ዉስጥ 19ኙ ተሟልተዉ ተገኝተዋል። ከሁሉቱ ቀሪዎች የተነሳ ያለተሟሉትን ቡድኖች ወደ አንድ በማሰባሰብ አዲስ ቡድን እንዲመሰርቱ አደረግሁ።

የቡድን ድርጅቱንጉዳይ ካጠናቀቅሁ በሁዋላ ለመለማመጃ የሚሆን ወረቀት አደልኳቸዉ። ዋናዉንትዕዛዝ በሰሌደ ላይ ጻፍኩ። ርዕሱም "ደስ በሚልህ ርዕስ ከአንድ ገፅ ያልበለጠ ድርሰት ፃፍ/ፃፊ" የሚል ነበር። ቀደም ሲል አስበዉበት እንዲመጡ ነግሪያቸዉ ስለነበረ፤ የሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ የመጀመሪያ ደረጃ የሆነዉን የእቅድና የዝግጅት ስራ እንዲለማመዱ በመጀመሪያ ርዕስ መርጠዉ በማመሳከሪያ ዝርዝር 1.3 መሠረት በግልና በቡድንእንዲሰሩ፤በሁለተኛ ደረጃ በርዕሱላይ ስምምነት ካደረጉ በሁዋላ በማመሳከሪያ ዝርዝር 1.4. መሠረት ሀሳብ በማደራጀት ድርሰቱን ለመፃፍ ዝግጅት እንዲያደርጉ አሳሰብኋቸዉ።

በመጀሪመያ የቡድን አባላት ርዕሶችንተለዋዉጠዉ እንዲመረምሩትና በማመሳከሪያ ዝርዝር ገፅ ላይ ባለዉ ናሙና መሰረት አስተያየት ሰጭዎች ስማቸዉን በመፃፍ መስተካከል የሚገባዉ ነገር ካለ ወይም የተመረጠዉ ርዕስ በቂ ከሆነ አስተያየት እንዲሰጡ ተናገርኳቸዉ።

ጫጫታና ጭቅጭቅ እየጎላ መጣ፤ ለመወያየት ጊዜዉ ገና እንደሆነ ነግሬያቸዉ በመጀመሪያ የቡድን አባል የሆነ አንዱ የሌላዉን እየመረመረ አስተያየት ብቻ መስጠት እንደሚጠበቅ ነገርኳቸዉ። የአንድ የቡድን አባል ሰራ በሁለት የቡድን አባላት መታየት እንዳለበት አሳሰብኳቸዉ።

ተዘዋዉሬ ስመለከት ብዙዎቹ አስተያየት አይፅፉም አልፎ አልፎ ያንሾካሽካሉ፤ የአንዱን ተማሪ ርዕስ ስመለከት "የሕይወት ታሪክ" የሚል ርዕስ መርጧል፤ ሁሉም ፀጥ ብለዉ እንዲያዳምጡኝ ጠይቄ ወደ

ሰሌዳዉ ሄድኩና የማን ርዕስ እንደሆነ ሳልጠቅስ ከላይ የቀረበዉን ርዕስ ፃፍኩ ቀጥዬ ደግሞ "የሕይወቴ ታሪክ" የሚል ርዕስ ከራሴ ፃፍኩና ከማመሳከሪያ ዝርዝር 1.3.1. አኳያ የትኛዉ
ጠባብ እንደሆነ ጠየቅኃቸዉ፤ እንደገና ሌሎች ሁለት ርዕሶችን ፃፍኩ "የልጅነት ጊዜ ትዝታ " እና " ትምህርት ቤት የገባሁባት የመጀመሪያዋ ቀን ትዝታ" ከሁለቱ የትኛዉ ጠባብ እንደሆነ በአንድ ገፅ ላይ ለሚቀርበዉ ድርሰት እንደሚስማማ ጠየቅኃቸዉ፤በጅምላ ሁለተኛዉ ብለዉ መለሱ። የሰጠኃቸዉንሞዴሎች በማስታወስ በሚቻላቸዉ መጠን የሚሰማቸዉን አስተያየት እንዲሰጡ ነገርኳቸዉ።

ከ10 ደቂቃ በሁዋላ ለሁለተኛዉ አራሚ እንዲሰጡ፤እርሱም/እርሷም ሁለተኛ አራሚ በማለት በታማኝነት የራሳቸዉን አስተያየት እነዲሰጡ ጠየቅኃቸዉ፤በልዉዉጡ ወቅት ጫጫታ ነበር፤ድምፃቸዉን እንዲቀንሱ ነገርኳቸዉ።

አንድ ተማሪ እጅ አዉጥቶ ጠራኝ ወደርሱ በቀረብኩ ጊዜ የጓደኛዉን ርዕስ አሳየኝ " የትዕግስት መኖር ጠቃሚነት" ይላል፤ በማመሳከሪያ ዝርዝር 1.3.5 መሠረት ግልፅ አይደለም አለኝ። " እንዴት ቢባለ ግልፅ ይሆናል?" አልኩት። "ትዕግስት ያስገኘዉ ዉጤት" ቢሆን አለኝ። እንግዲያዉ ይህን አስተያየትን አራሚ ሁለት ብለህ ስምህን ከፃፍክ በሁዋላ ፃፍና ለጓደኛህ መልስ ። በዉይይት ጊዝ አምኖ እንዲቀበል ምክንያትህን ትነገረዋለህ ካመነ ይቀበላል ካላመነ የተዋል አልኩት።

ተማሪዎች የየራሳቸዉን ርዕስ መልሰዉ እንዲወስዱና የተሰጣቸዉን እርማት ይቀበሉ ወይም አይቀበሉ እንደሆን ከአራሚዉ ጋር በመተማመን በዝግታ እንዲወያዩ አሳሰብኳቸዉ ድምፃቸዉ ከምን ጊዜዉም በላይ ከፍ አለ፤ እጅ በማዉብዉብ ዝም እንዲሉ አሳሰብኃቸዉ። ለጥቂት ጊዜ ድምፅ ቢቀንሱም እንደገና አገረሸባቸዉ፤ ሁሉም ተነስተዉ እንዲቆሙ አዘዝኳቸዉ፤ ከመጀመሪያዉ ይህ ችግር እንደሚመጣ እንደነገርኳቸዉ፤ በመሀሉም እንዳስታወስኳቸዉ በጥናቱ ወቅት ሊተባበሩኝ ቃል እንደገቡልኝ አስታዉሼ አሁንም ድምፃችሁን ዝቅ አድርጋችሁ በየተራ ተወያዩ ብዬ እንዲቀመጡ ነገርኳቸዉ።

በመጨረሻም በተሰጣቸዉአስተያየት መሠረት፤ ርዕሳቸዉንካስተካከሉ በሁዋላ በማመሳከሪያ ዝርዝርነጥብ 1.4 መሠረት ለአንድ ገፅ ድርሰት የሚሆን አስተዋፆኦ ነድፈዉ በ25/7/88 እንዲመጡና በጀመሩት የቡድን ሀሳብ ልዉዉጥ መሠረት ክፍል ዉስጥ እንዲወያዩበትነገሬያቸዉ የእለቱን ትምህርት በ9:45 አጠናቀቅሁ።

<u>ምልከታ 7</u>

ቀን 25/7/88

ሰዓት - 9:05

ክፍለ ጊዜ 4ኛ

በ9:05 ክፍል ስገባ የተለመደዉ ጫጫታ ነበር፤ ሁሉም ከተነሱልኝ በሁዋላ እንዲቀመጡ አዘዝኳቸዉ። በክፍል ዉስጥ የተገኙት ተማሪዎች 60 ነበሩ ። ሁለቱ ተማሪዎች መታወቂያቸዉ ተነጥቆ በክርክር ላየ እንዳሉ ተነገረኝ።

በተሰጣቸዉ የቤት ስራ መሰረት አስተዋፆኦ አዉጥተዉ የመጡትን ለማወቅ እጅ እንዲያወጡ ጠየቅሁ፤ አብዛኞቹ አወጡ። ተዘዋዉሬ ስመለከት አምስት ልጆች ሳይሰሩ መጥተዋል። ሳይሰሩ የመጡ 5 ልጆች ከ4 ቡድን ዉስጥ ነበር። ከአንዱ ቡድን ሁለት ከሶስቱ ቡድኖች አንዳንድ። አምስት ልጆች ሳይሰሩ ክፍል ዉስጥ መቀመጥ ስለሌባቸዉ ሶስቱን በአንድነት ሁለቱን በአንድነት እንደ አዲስ ቡድን በመመስረት በግለ አስተዋፆኦ ማዉጣት እንዲጀምሩና በሁዋላ እንዲለዋወጡ ከነገርኩ በሁዋላ ሰርተዉ ከመጡት ዉስጥ አንድ የቡድን አባል ብቻዉን ስለነበረ ሁለት ከሆኑ ሌሎች የቡድን አባላት ጋር በማዳባል እንደ አዲስ ቡድን ራሳቸዉን እንዲቆጥሩና ሌሎቹ ሰርተዉ የመጡት ሁሉት ሁሉት ሆነዉ እንደ አንድ ቡድን እንዲሰሩ ነገርኳቸዉ። ሰርተዉ የመጡት ሁሉም በየቡድናቸዉእንዲለዋወጡና በማመሳከሪያ ቁጥር1.4 መሰረት እንዲገመግሙ እድል ሰጠሁዋቸዉ። እንደበሬቱ የአራሚ ስም እየፃፉ አስተያየተ እንዲሰጡ፤ በግል አስተያየት ከሰጡ በሁዋላ በቡድን እንዲወያዩበት ነገርኳቸዉ።

ተዘዋዉሬ ስመለከት ሁለት ልጆች ሲጨቃጨቁ አገኘሁዋቸዉ፤ ነገሩን በማይበት ጊዜ አንዱ አስተዋፅኦ ሳይሆን ዋናዉን ድርሰት ፅፉ ነዉ የመጣችዉ። ሁሉም እንዲያዳምጡኝ ካደረግሁ በሁዋላ የተለያዩ ደራሲዎች የተለያየ የአደራረስ መንገድ ሊኖራቸዉ እንደሚችል፣ አስተዋፅኦ ሳያወጡ የሚፅፉ ደራሲዎቸ ሊኖሩ እንደሚችሉ ከነገርኳቸዉ በሁዋላ አስተዋፅኦ ማዉጣት እንደግዴታ ባይቆጠርም ቢለማመዱት መልካም እንደሚሆን በማሳሰብ በማመሳከሪያ ዝርዝሩ መሰረት እንዲሞክሩ አሳሰብኳቸዉ። ሌሎቸ ሶስት ተማሪዎችም በተመሳሳይ ሁኔታ ዋናዉን ድርሰት ፅፈዉ መጥተዉ ስለነበረ አስተዋፅኦዉን እንዲሞክሩ ሌላ ወረቀት ለመልመጃ ሰጥቼ ሌሎች አስተያየት መስጠቱን እንዲቀጥሉ ነገርኃቸዉ።

ብዙዎቹ አስተያየት ከመስጠት ይልቅ ወደ ዉይይት በመግባት ይጨቃጨቁ ነበር አንዳንዶቹ አስተያየት ለመስጠት የፈጠኑ ሲሆኑ ሌሎች የሚዘገዩ ነበሩ።ፈጥነዉ የጨረሱት ለመወያየት ሲቻኩሉ ሌሎች ፈቃደኞች ሳይሆኑ ይቀሩና መከራከር ይጀምራሉ። በዚህ መሀል ድምፅ ከፍ እያለ መጣ። ድምፅ እንዲቀንሱ ነግሬ ለሁለተኛ አራሚዎች እንዲሰጡ አሳሰብሁዋቸዉ።

9:35 ላይ አራሚዎች ያረሙትን ለባለቤቱ እንዲመልሱና እያንዳንዱ የታረመለትን ተመልክቶ ጥያቄ ካለዉ ከአራሚዉ ጋር እንዲነጋገር አሳሰብኩ፤ በምዘዋወርበት ጊዜ ገፅ ሙሉ አስተዋፅኦ ያወጣ አጋጠመኝ በምሳሌነት ለሁሉም ካሳየሁ በሁዋላ የታዘዙት አንድ ገፅ ከሆነ ድርሰቱ እንዴት ሊፅፍ እንደሚችል ጠየቅኃቸዉ? የተወሰኑ ልጆች ሳቁ፤ ሶስት ወይም አራት ነጥቦችን አዉጥተዉ እነርሱን በቅድም ተከተል በማድረግ ቢያደራጁ ጥሩ እንደሆነና ሌሎችም ብዙ ዝርዝር ነገሮችን ያቀረቡ ካሉ በግል ቀንሰዉ እንዲያስተካክሉ ነገርኳቸዉ።

በመጨረሻም በተሰጣቸዉ አስተያየት መሰረት አስተዋፅኦቸዉን አስተካክለዉ በዚያ እየተመሩ የመጀመሪያዉን ረቂቅ እንዲፅፉ ረቂቅ ለመፃፍ አንዳንድ ገፅ ሰጠሁዋቸዉ፤ በማመሳከሪያ ዝርዝር II ላይ ያሉትን ነጥቦች እንዲጠቀሙ በማስታወስ የዕለቱን ትምህርት በ9:45 አበቃሁ።

<u>ምልከታ 8</u>

ቀን 26/7/88

ሰዓት - 9:05

ክፍለ ጊዜ -4ኛ

በ9:05 ክፍል ደረስኩ ተማሪዎች ተነሱልኝ ። ከሰላምታ መለዋወጥ በሁዋላ እንዲቀመጡ ነገርኳቸዉ። ሰሌዳዉ ፀድቶ ስለነበረ ማፅዳት አላስፈለገም። 60 ተማሪዎች ክፍል ተገኝተዋል።

ሁሉም ሰርተዉ መምጣቸዉን ካረጋገጥኩ በሁዋላ ለእያንዳንዱ ተማሪ ግማሽ ገፅ የማረሚያ አስተያየት የሚሰጡበትን ወረቀት አደልኳቸዉ። በገፅ ራስጌ አራሚ ብሎ እያንዳንዱ ተማሪ የራሱን ስም እንዲጽፍና ረቂቁን ከተለዋወጡ በሁዋላ ደግሞ የሚታረምለትን ሰዉ ስም ታራሚ ብለዉ እንዲፅፉና በማመሳከሪያ ዝርዝር III መሠረት የክለሳ አስተየት እንዲሰጡ ነገርኳቸዉ።

ሪቂቃቸዉን እንዲለዋወጡ በነገርኩ ጊዜ ከአምስቱ ተማሪዎች ሶስቱ ሳይሰሩ መጥተዉ ነበር፤ለምን እንዳልሰሩ በጠየቅሁዋቸዉ ጊዜ የሰጡኝ መልስ "አልገባኝም" የሚል ነበር። የስንፍና ጉዳይ እንደሆነ ቢሰማኝም ያለስራ እንዳይቀመጡ አስተዋፅኦዎቸዉን እንዲያሳዩኝ ጠየቅሁ፤ አሳዩኝ በዚያ እየተመሩ ሪቂቁን ክፍል ዉስጥ እንዲፅፉ ከጠየቅሁ በሁዋላ ሌሎች ተለዋዉጠዉ የክለሳ አስተያየቱን መስጠት እንዲቀጥሉ አዘዝኩ። እየተዘዋወርኩበምመለከትበት ጊዜ አንዳንዶቹየሚሰጡት ድፍን ያለ አስተያየት ነበር" መሪ አረፍተ ነገር መስተካከል አለበት"፤ " ስርዓተ ነጥብ በአግባብ አልገባም " ሁሉም እንዲያዳምጡኝ ከጠየቅሁ በሁዋላ ድፍን ያለ አስተያየት ከሚሰጡ አማራጩንም እየሰጡ እንዲያርሙ ነገርኳቸዉ።

አስተያየት በሚሰጡበት ጊዜ በማመሳከሪያዉ ዝርዝር ገፅ ፫43 ያለዉን ናሙና እንደገና እንዲመለከቱ ነገርኳቸዉ በቃል፤ በፊደል፤ በአረፍተ ነገር፤ በአንቀጽና በስርአተ ነጥብ በኩል ስህተት አለ ብለዉ የሚሉ ከሆነ ስህተቱን ጠቁመዉ አማራጩንም እንዲያስቀምጡ አሳሰብኳቸዉ። ለምሳሌ የሰጠሁዋቸዉ አንዱ ተማሪ ከየአንቀፁ መጨረሻ ድርብ ሰረዝ አድርጓል፤ መሆን የነበረበት አራት ነጥብ ነዉ። በዚህ አይነት ስህተት የሚሉትንና በምትኩ መሆን የሚገባዉን እንዲጠቁሙ መመሪያ ሰጠኃቸዉ።

አንዳንዶቹ ማረሙን ያበቁ ስለመሰለኝ ለሁለተኛ አራሚ እንዲሰጡ /እንዲያስተላለፉ/ ነገርኳቸዉ። አንዳንዶቹአለመጨረሳቸዉን በመግለፅ ይከራከራሉ። ሶስት ደቂቃ ጊዜ ሰጠሁዋቸዉ። በ9:35 እንዲቀያየሩ ነገርኳቸዉ።በሚቀያየሩበት ጊዜ ከነማረሚያዉ ወረቀት ማስተላለፍ ስለነበረባቸዉ በማረሚያዉ ወረቀት ላይ በስተጀርባዉ ሁለተኛ አራሚ በማለት የታራሚዉን ስም ቀጥለዉ እንዲፅፉና በታማኝነት የሌላዉን ሰዉ አስተያየት ሳይሆን የራሳቸዉን አስተያየት እንዲሰጡ ጠየቅኃቸዉ።

በ9:42 ላይ ረቂቁን የሁለት ብጤዎችን አስተያየት የያዘ የማረሚያ ወረቀት ለባለቤቱ እንዲመልሱ ነገርኳቸዉ፤ ቀጣዩ የቤት ስራ እስከ 2/8/88 5 ቀናት ስላሉ በመረጋጋት ከብጤዎቻቸዉ የተሰጣቸዉን አስተያየት ቢመስላቸዉ ተቀብለዉት፤ ባይመስላቸዉ ትተዉት በተጨማሪ የማመሳከሪያ ዝርዝሩን እየተመለከቱ ረቂቃቸዉን እንደገና ገልብጠዉ እንዲመጡ ነበር። በወረቀቱ ግራ የህዳግ መስመር እንዲያሰምሩ በትዕዛዙ መሰረት ከአንድ ገፅ እንዳይበልጥ ተነግሯቸዋል።

በሂደታዊዘዴ ባህርይ አኳያ እንዱንስራ መልሶ መላልሶ ማየት ለታለመዉ አላማ ግብ መምታትና ለህሳብ ጥራት አስፈላጊ ስለሆነ እንዳይሰለቹ ማሳሰቢያ ተሰጥቷቸዋል።

ሰርተዉ በማይመጡ ተማሪዎች ምክንያት የክፍል ዉስጥ ልምምዱ እንዳይዛባና ማርክ የሚሰጣቸዉም በተከታታይ በሚሰሩዋቸዉ ስራዎች ስለሆነ ከወዲሁ እንዲያስቡበት በማሳሰብ የእለቱ ትምህርት በ 9:45 አበቃ።

<u>ምልከታ 9</u>

ቀን 2/8/88 ረቡዕ

ሰዓት 9:05

ክፍለ ጊዜ 4ኛ

የክፍለ ጊዜ ለዉጥ ስለሌለ የትምህርት አጀማመሩም ከበፊቱ የተለየ አለነበረም። 9:05 ገባሁ ተማሪዎች ተነሱለኝ ሰላምታ ከተለዋወጥን በሁዋላ እንዲቀመጡ ነገርኳቸዉ።

በዕለቱ የተገኙ ተማሪዎች 58 ነበሩ። ተራ ቁጥር 32 እና 46 በስራ ምክንያት ከመምህራቸዉ እንዳስፈቀዱ የቤት ስራዎቻቸዉን እንደላኩ ከጓደኞቻቸዉ ተረደሁ። ሌሎች ሁለት ተማሪዎች የቤት ስራቸዉን አላመጡም። የሰጡት ምክንያት "ረስተናል" ነዉ። ሌሎች እንዲለዋወጡና በማመሳከሪያ ዝርዝር ክፍል IV መሠረት ሰዋስዉ ነክ ጉዳዩችን የፊደል ግድፈትና የስረአተ ነጥብ ችግሮችን እንዲቃኙና ተጨማሪ አስተያየተ እንዲሰጡ ግማሽ ግማሽ ሉክ ወረቀት ሰጠኃቸዉ። እንደበፊቱ አራሚ አንድና ሁለት በማለት ፅፈዉ በየተራ አስተያየት እንዲፅፉ ነገርኳቸዉ።

በሁለት ብጤዎች እርማት ከተደረገ በሁዋላ እያንዳንዱ ተማሪ በመጨረሻ "ለክፍል ጓደኞቹ ባነብላቸዉ ጥሩ ትምህርት ያገኙበታል" ብሎ የሚተማመንበትን አስተካክሎ እንዲመጣ አንዳንድ ሉክ አደልኳቸዉ። በመጨረሻም በ3/8/88 ርዕስ መርጠዉ አስተዋፅኦ ያወጡለትን ፣ የብጤ እርማት የተደረገበትን ወረቀት፣ የመጀመሪያዉን ረቂቅ፣ ተከልሶ የተገለበጠዉንና ማቃናት የተደረገበትን በመጨረሻም በንፅህና የተገለበጠዉን ስራ በአጠቃላይ አያይዘዉ እንዲያስረክቡና ፈቃደኛ ተማሪዎች በክፍል ዉስጥ ድርሰቶቻቸዉን እንዲያነቡልን እንደምጠይቅና እንደምንወያይበት ነግሬያቸዉ የዕለቱን ትምህርት በ9:45 አበቃሁ።

<u>**ምልከታ 10**</u>

ቀን 3/8/88 - ሀሙስ

ሰዓት - 9:05

ክፍለ ጊዜ - 4ኛ

9:05 በተወሰነዉ ሰዓት ክፍል ገባሁ። ተማሪዎች ተነሱልኝ የተለመደዉ ጫጫታ አልተለየም። ሰላምታ ከማቅረቤ በፊት ፀጥ እንዲሉ ደጋግሜ ጠየቅሁ፣ ፀጥ የሚሉ አይደሉም። ብዙዎቹ በ14 እና በ15 አመት ክልል ስለሆኑ የልጅነት ባህሪይም ሊሆን ስለሚችል በትእግስት ፀጥ እስኪሉ ተደጋጋሚ ሙከራ ማድረግ ነበረብኝ። ሁሉም ፀጥ እንዳሉ ሰላምታ አቅርቤላቸዉ "እግዚአብሄር ይመስገን" ካሉ በሁዋላ እንዲቀመጡ ነገርኳቸዉ።

የፀሎተ ሀሙስ እለት ስለሆነ ወይም ሌላ ምክንያት ባላዉቅም ከበፊቱ ይልቅ 6 ልጆች ቀሪዎች ነበሩ። ተራ ቁጥር 5፣ 26፣ 27፣ 40፣ 60፣ እና 65 መሆናቸዉን ከመዘገብኩ በሁዋላ ፈቃደኛ የሆኑ ተማሪዎች ተነስተዉ ድርሰቶቻቸዉን እንዲያነቡልን ጠቅሁዋቸዉ።

ድርሰቶቻቸዉን ለማንበብ "እኔ" "እኔ" እያሉ እጅ ሲያወጡ ማየት ደስ የሚል ነበር። መጀመሪያ የፈቀድኩለት ተማሪ ርዕሱን እንዲነግረኝ ጠየቅሁት "አንድ ያልታሰበ አደጋ ቀን ትዝታ" የሚል ነበር። ሰሌዳ ላይ ከፃፍኩ በሁዋላ እርሱ እንዲያነብ ሌሎች አስተያየት ለመስጠት የግል ማስታወሻ እንዲይዙ ነገርኳቸዉ።

ተማሪዉ አንብቦ ከጨረሰ በሁዋላ ሌሎች አስተያየት እንዲሰጡ እድል ሰጠሁዋቸዉ። በመጀመሪያ አስተያየት የተሰጠዉ በርእሱ ላይ ነበር። "ርእሱ ግልጽ አይደለም፣ ጠባብ ርእስ አይደለም፣ ያልታሰበ አደጋ አይባልም " የሚሉ አስተያየቶች ነበሩ።

ያልታሰበ አደጋ አይባልም ያለዉ ተማሪ የሰጠዉ አስተያየት አደጋ ሁልጊዜ በድንገት ስለሚመጣ ታስቦ ስለማይመጣ "ያልታሰበ" የሚለዉ ቃል መግባት የለበትም የሚል ነዉ።እንዴት መስተካከል እንደሚገባዉ ለተጠየቀዉ ጥያቄ " ትዝ የሚለኝ አደጋ " የሚል ነበር።ርእሱን በተመለከተ ሌሎች የተሰጡ አማራጮች "የማልረሳዉ አደጋ" "ጭቅጭቅ ያስከተለዉ አደጋ" የሚሉ ነበሩ።

በርዕሱላይ በቂ ዉይይት ከተደረገ በሁዋላ ለወደፊቱ በዚህ መልክ ሂሳዊ በሆነ አመለካከት ሀሳብ ቢለዋወጡ ግልፅ መልእክት ለማስተላለፊ እንደሚረዳቸዉ ነገሬ ተጨማሪ አስተያየት እንዲሰጡኝ ስህተት ብቻ መፈለግ ሳይሆን የአንድን ሰዉ ስራ በጎ ጎኑን መጥቀስ እንደሚያስፈልግ አሳሰብሁዋቸዉ።

ከተሰነዘሩ አስተያየቶች ጭቅጭቅ ጉዳት እንደሚያስከትል ድርሰቱ ስለሚናገር "አለመጨቃጨቅ እንደሚያስፈልግ ይነግረናልI ድርጊቱየትና መቼ እንደተፈፀመ አይታወቅም" የሚሉ ነበሩ።ተማሪዉም የተሰነዘሩት አስተያየቶች ጠቃሚዎች እንደሆኑ ተናገሯል።

ሁለተኛ ተማሪ የመረጠዉ ርእስ " ያሳለፍኩት የችግር ቀን " የሚል ነበር።በዚህ ተማሪ ድርሰት ለይ የተሰነዘሩ አስተያየቶች "እዛን ጊዜ የሚሉ ቃላቶች ተደጋግመዋልI ርእሱI ያሳለፍኩት ቀን ቢባል ጥሩ ነዉI አገሪቱ በጣም ሞቃት ነዉ ሳይሆን አገሪቱ ሞቃት ናት ቢባል ይሻላልI አንድ ቀን በምፅዋ እኖር ነበር ከማለት በዚህን አመተ ምህረት ወይም ጊዜ ምፅዋ ነበርኩ ቢባል ይመረጣል " የሚሉ ነበሩ።

አስተያየት የተሰጠዉ ተማሪ አብዛኞዎቹን ሲቀበል ርእሱን በተመለከተ ያሳለፍኩት ቀን የሚለዉ ስፋት ስላለዉ ስለተወሰነ የችግር ቀን ስለሚናገር የራሴ ርእስ የተሻለ ነዉ ብኋል። ሌሎቹም ስህተቶች አማርኛ አፍ ያልፈታበት ቋንቋ ስለሆነ የተፈጠሩ እንደሆነ አስታዉቋል። እኔም ይህንኑ ሀሳብ ተቀብዬ ደጋግሞ በመፃፍI ከጓደኛ ጋር በመመካከርና በማሳረም ማሻሻል እንደችልና የሀሳብአቀራረቡ ጥሩ እንደሆነ በመግለፅ በቀሪዉ ጊዜ ተማሪዎች የሰሩዋቸዉንስራዎች ሰብስቤ በ9:45 ከ፣፣ፍል ወጣሁ።

<u>ምልከታ 11</u>

ይህ ምልከታ በክፍል ዉስጥ የተካሄደ ሳይሆን I የተሰበሰቡትን የተማሪ የድርሰት ስራዎች በመመልከት የቀረበ ነዉ።

<u>ሀ/አጠቃላይ ግምገማ</u>

ሁለት ተማሪዎች ከመፅሀፍ ገልብጠዉ ሰጥተዉኛል። የአንደኛዉ ርእስ " ደመቀችና ደጀኔ " የሚል ሲሆን የሌላዉ " የከፋዉ ልጅ አባት" የሚል ነዉ።

15 ተማሪዎች የአርእስትI የአስተዋፅኦI የረቂቅና የብጤ እርማት የተደረገበትን ወረቀት ሳያቀርቡ ዋናዉን ስራ ብቻ አቅርበዋል።ከነዚህ ዉስጥ ያንዱ ድርሰት ርእስ የለዉም።

በስረአተ ነጥብ በኩል ከፍተኛ ችግር ታይቷል። ከአረፍተ ነገር መጨረሻ ድርብ ሰረዝ ያስቀመጡም ነበሩ። " የጥቅስ ምልክት በድርሰት ዉስጥ አያስፈልገም " በማለት የተሳሳተ አስተያየትም የሰጠ አልታጣም። ለፀሀፊ ብቻ ካለሆነ በስተቀር ለሌላዉ ግልጽ ሊሆኑ የማይችሉ ምህፃረ ቃሎችም ነበሩ።ለምሳሌ በ.ብ.ቤ መ ፣ የመ.መ.ወ. የመሳሰሉ።

በሌላ በኩል ጥቂት ተማሪዎቸ አማርኛ አፍ መፍቻ ቋንቋቸዉ ስላልሆነ ጥሩ የሀሳብ ይዘት እያላቸዉ በቃላትና በሰዋሰዉ አጠቃቀም ላይ ችግር እንዳለባቸዉ ታይቷል።

በእጅ ፅሁፈትም በኩል አልፍ አልፎ የማይነበቡ፣ቅጥልጥል የሆነ ፅሁፎች፣የፊደላት ቅርፅ በተለይ መልክ የቀረበበትም ሁኔታ ነበር። በአረፍተ ነገርነት ከተፃፈዉ አንዱን አቀርባለሁ።

በማመሳከሪያ ዝርዝሩ ላይ በተሰጣቸዉምሳሌ መሰረት አስተዋፅኦ ያወጡ 6 ተማሪዎች ሲሆኑ አብዛኛዎቹ በራሳቸዉ አካሄድ የተወሰኑ ነጥቦችን ብቻ በመደርደር አቅርበዋል።

አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የመጨረሻዉን ፅሁፍ በንፅህና ገልብጠዉ በግራ በኩል የህዳግ መስመር አስምረዉ አቅርበዋል።ከመጀመሪያዉ ረቂቅ ይልቅ የመጨረሻዎቹ ፅሁፎች በአንቀጽተከፋፍለዋል። በሂደታዊየአፃፃፍ ስልት በተሰሩት ስራዎች ዉስጥ መሻሻል እንደነበረ ለማየት ተችሏል።

ለ/ <u>የብጤ እርማት አስተያየቶች</u>

የተሰጡ አስተያየቶች አንዳንዶቹ ድፍን ያሉና ስህተት መኖሩን ብቻ የሚጠቁሙ ሲሆኑ ሌሎች ችግሩንና መፍትሄ የሚሆነዉን አማራጭ የሚጠቁሙ ነበሩ። በተጨማሪ አግባብነት የሌላቸዉ አስተያየቶችም የቀረቡ ሲሆን የተሰጡ አስተያየቶችን የተቀበሉና ለዉጥ ያሳዩ፣ ተቀብለዉ ማሻሻል ሲገባቸዉ ያላሻሻሉም ነበሩ። ዝርዝሩን ቀጥለን እንመልከት።

ለ.1/ <u>ከተሰጡ አጠቃላይ አስተያየቶች ጥቂቶቹ</u>

- አራት ነጥብ በትክክል አልገባም
- የእጅ ፅሁፈትህን አሻሽል
- የቃላት ስህተት አለ ይህንንም አስተካክል
- የፊደላትን ቅርፅ በክትትል አላስቀመጥሽም
- ስርአተ ነጥብ በአግባቡ አልገባም

- አርእስትህን ትንሽ ብታስተካክለዉ ይመረጣል

ለ.2. <u>ችግሩንና መፍትሄ የሚጠቁሙ አስተያየቶች</u>

- አንቀፅ አራት መስመር፣ 6 ሎም ከማለት ሎሚ ይመረጣል
- አንቀፅ አንድ መስመር 1 ፉትን የሚለዉን ፊቱን ብትለዉ ይሻላል
- በሀላ ከምትል በኃላ በለዉ
- ልምቹ ሳይሆን ልትሞቺ በለዉ
- አንቀፅ ሁለት መስመር ሶስት ሁለት አመት አደረገ የሚለዉ ከሁለት አመት በፊት እንደሞተ ብትለዉ ይመረጣል።

ለ.3 <u>አግባብ የሌላቸዉ አስተያየቶች</u>

- የጥቅስ ምልክት ድርሰት ላይ አያስፈልግም
- አንድ ቦታ አልገባኝም እንጂ በጣም ጥሩ አገባብ አለዉ
- ስርአተ ነጥቦች በአግባብ ገብተዋል ግን ትንሽ መስተካከል አለባቸዉ
- ርእሱ በጣም ሰፊ ስለሆነ በዚሁ ቀጥይበት ግን ለማጥበብ ሞክሪ

ለ.4 <u>የተሰጡ የእርማት አስተያየቶችና የታረመላቸዉ ተማሪዎች ተቀብለዉ ያሻሻሉዋቸዉ</u>

- ስርዝ ድልዝ ስላለ ይስተካከል
- ህዳግ ስለሌለዉ ህዳግ አስገቢ
- ስትጀምር ገባ ብለህ ጀምር
- ከአንደ ገፅ በልጧል ትእዛዝ ለመጠበቅ በአንድ ገፅ አሳጥረዉ
- ርእሱ በጣም ሰፊ ነዉ፣ "ለሽርሽር ሄጀ አጋጣሚ" ሊያጥርልሽ የሚችለዉ አጎቴን ለጥየቃ ሄጀ ያጋጠመኝ ሁኔታ
- የአንቀፅ አንድ ሁለተኛ አረፍተ ነገር አባባሉ ግልጽ አይደለምና ግልፅ ይሁን የተባለዉ አረፍተ ነገር "ከዚያ ዝምታ በዝምታ የሚመጨዉ የሙዚቃ ቃያ መጨረሻ የለዉም ነፍሴን በሀሴት ሲያወራጭ አእምሮ ኮርኩሮ ሀሳብን በስልት ሊያስደንስ ይችላል። "

የታረመው ፥ " ከዚያ ዝምታ የሚመነጨው የሙዚቃ ቃና መጨረሻ የለውም፥ ነፍስን በሀሴት ሊያወራጭ ፥ አእምሮ ከርከሮ ሀሳብን በስልት ሊያስደንስ ይችላል።"

ለ.5 <u>አስተያየተ ተሰጥቷቸዉ ያላሻሻሉ</u>

- የፊደላትን ቅርፅ በደንብ አላስቀመጠም
- ርእሱ ትምህርት ቤት የገባሁበት ቀን ከማለት ፣ ለመጀመሪያ ጊዜ ትምህርት ቤት የገባሁበት ቀን ብትይ ይሻላል
- ስትፅፍ ትጥልጥል ስለምትፅፍ ይሄን ልምድ አስወግድ
- አርእስትህን ትንሽ ብታሻሽለዉ ይመረጣል፣ እንዲሻሻል የተፈለገዉ ርእስና ያልተሻሻለዉ "ለሁለት አመታት ያህል ከፍቅረኛዬ ያሳለፊነዉ ጊዜ"
- ከትእዛዙ ዉጭ ከ1ገፅ በላይ ነዉ የተፃፈዉ

ለ.6 <u>ገንቢ የሆኑ አስተያየቶች</u>

- ፅሁፍህ በጣም ጥሩ ነዉ
- ድርሰቱ ትምህርት ሰጪ ነዉ
- ከድርሰቱ አለመጠጣትና አለማጨስን ስለምንማር ጥሩ ነዉ
- ድርሰቱ ተማሪዎች የሚታይባቸዉን የትምህርት ቸልተኛነት አስፈላጊ አለመሆን ያስተምረናል

ለ.7 <u>ገንቢ ያልሆነ አስተያየት</u>

- ርእሱ የሰፋ ስለሆነ አሳጥረህ ብትፅፍ ይመረጣል በረቂቁ ላይ የነበረዉ ርእስ " በደመነፍስ የተረፈች ሕይወት" ተማሪዉ ገንቢ ያልሆነዉን አስተያየተ ከተቀበለ በሁዋላ በዋናዉ ፅሁፍ ላይ የፃፈዉ አዲስ ርእስ "የፍርሃት ሩጫ" ከታሪኩ ጋር የመጀመሪያዉ ርእስ ተስማሚ ነበር።

መ. <u>በተማሪዎች የተመረጡ ርእሶችን በተመለከተ</u>

ተማሪዎች ከራሳቸዉ ገጠመኝ በመነሳት፣ ሰዋዊ ልምድን ለማካፈል አላማ አድርገዉ የመረጡዋቸዉ አርእስት በማህበራዊ ሕይወት ዉስጥ የተለያዩ ገፅታዎችን የሚያንፀባርቁ ነበሩ።

ለአብነት ያህል የሚከተሉትን እንመልከት።

- ያሳለፍኩት የችግር ቀን
- ግንቦት 20 ቀን 1983
- የተከፋች ነጆ
- ሀዘን አይሉት ደስታ
- የማልረሳዉ የጠጅ ትዝታ
- የፋሲካ በአልና መጥፎ አጋጣሚ
- የመጀመሪያ የጦርነት ቀን ትዝታዬ

ሠ. <u>በመምህሩ የተከናወኑ ስራዎች</u>

- በያንዳንዱተማሪ ወረቀት ላይ ጉልህ የሆኑ ስህተቶችን በተመለከተ አስተያየት ሰጥቷል።
- ደጋግመዉ እንዲሰሩ ማበረታቻ ሀሳብ ሰጥቷል
- የተማሪዎችን ስራ ከ20% አርሟል። አማካይ ነጥብ 14.83 ሲሆን ዝቅተኛዉ ነጥብ 8 ከፍተኛዉ 18 ነበር።
- ከተሰጣቸዉ አስተያየት እንዲማሩና በመልሶ ምገባዉ ተጠቃሚዎች እንዲሆኑ ቀደም ብሎ በ7/8/88 ሰኞ እለት በእረፍት ሰዓት ወረቀቶቻቸዉን መልሷል።

<u>ምልከታ 12</u>

ቀን 9/8/88 - ረቡዕ

ሰዓት 9:05

ክፍለ ጊዜ - 4ኛ

በ9:05 ክፍል ገበሁ። ከክፍል ዉጭ ያለዉና በክፍል ዉስጥ ያለዉ ሁኔታ የተለየ አልነበረም። ትርምስምሱ የወጣ፣ገበያ እንጂ ትምህርት ቤት ለማለት የማያስደፍር ነበር። ገብቼ እንደቆምኩ ያዩኝ ሲቆሙ ያላዩኝ ወሬና ልፊያቸዉን ቀጥለዉ ነበር። ሁሉም መግባቴን እስኪያስተዉሉ ዝም ብዬ ቆምኩ።

እርስ በርስእየተጠቋቆሙ ሁሉም ፀጥ አሉ። ሰላምታ ከሰጠሁዋቸዉ በሁዋላ ተቀመጡ ጥቂት ጊዜ የታየዉን ስነ ስርዓት በተመለከተ ከወቀስኳቸዉ በሁዋላ ወደ እለቱ ትምህርት አግራሁ።

የእለቱ ትምህርት የሂደታዊየድርሰት አፃፃፍ ዘዴን መከለስና በምልከታ 11 የታዩትንደካማና ጠንካራ ጎኖች ማሳወቅ ነበር።በመጀመሪያ በማመሳከሪያ ዝርዝሩ ላይ ያለዉን ስእል ሰሌዳዉ ላይ ከሰራሁ በሁዋላ በዚያ መሰረት በክፍልና በቤት ስራ የሰሩዋቸዉን ስራዎች ከእቅድ እስከ መገልበጥ ያለዉን አስታወስኳቸዉ። አስተያየት በመስጠትና በመቀበል፤ የማመሳከሪያ ዝርዝሩን ከመጠቀመ አኳያ የታዩ ጠንካራና ደካማ ጎኖችን ካመለከትኳቸዉ በሁዋላ አንድ ጊዜ የድርሰት አፃፃፉን ቅደም ተከተል ካወቁ በሁዋላ ብዙ መለማመድና እርስ በርስ መረዳዳት ለክሂል እድገታቸዉ ጠቃሚ እንደሚሆን አሳሰብሁዋቸዉ።

በሁለቱ ነጥቦች ላይ ገለፃ ካደረግሁና ምክር ከሰጠሁዋቸዉ በሁዋላ ጥያቄ ካላቸዉ እንዲጠይቁኝ በፈቀድኩላቸዉ ጊዜ ከሁለት ተማሪዎች የቀረበልኝ ጥያቄ የማርክ ጥያቄ ነበር። ወደነርሱ ቀርቤ ወረቀቶቻቸዉን ተመለከትኩ ። አንዱ 14 ሌላዉ 16 ከሃያ አግኝተዋል። በቂና የሚጨመር ነገር እንደሌለ በነገርኳቸዉ ጊዜ አንዱ " ጋሽ ለደረጃ እኮ ነዉ የምንሰራዉ እንጎዳለን" አለኝ። ከቀሪው 80% ከፍተኛዉን ነጥብ ለማግኘት ጥረት ቢያደርግ ደረጃዉን እንደማያጣ ፤ ገሬዉ ለጊዜዉ የማደርግለት አስተያየት እንደማይኖር አሳዉቄ ወደ ቦታዬ ተመለስኩ።

በመጨረሻም በነጋታዉ በ10/8/88 የድህረ ትምህርት ፈተና እንደሚሰጣቸዉ አዉቀዉ በጊዜ እንዲገኙልኝ በማሳሰብ እስከአሁን የተማሩትንና የተለማመዱትን አንብበዉ እንዲመጡ ነገርኳቸዉ።በ9:45 ከክፍል ወጥቼ ሄድኩ።

<u>ምልከታ 13</u>

ቀን 10/8/88 - ሀሙስ

ሰዓት 9:05

ክፍለ ጊዜ 4ኛ

ቀደም ሲል በረዳት ፈታኝነት እንደተባበሩኝ በድህረ ትምህርት ፈተናዉም እንዲተባበሩኝ መምህር መሀሪን ጠይቄያቸዉ ስለነበረ በተቃጠርነዉ ጊዜ በመምህራን ማረፊያ ክፍል ተገናኘን።

ለድህረ ትምህርት ፈተና የመረጥኩትን " በ1987 ዓ.ም ያሳለፍኩት የእረፍት ጊዜ " የተሰኘዉን ርእስ ሳየሁዋቸዉ። እርሳቸውም ተማሪዎች ሊከብድባቸዉ እንደማይችል አስተያየታቸዉን ገለፁልኝ።

በ9:00 ሰዓት ወደ 9Z ክፍል አመራን በ9:05 ክፍል ገባን። ጊዜ ለመቆጠብ እርሳቸዉ ልሙጥ ወረቀት እኔ ደግሞ ባለመስመር ወረቀቱን ማደል ጀመርን። የተለመደዉ ጫጫታ ስለነበረ ፀጥታ እንዲኖር መምህሩ አሳሰቡ።

በሰሌዳ ላይ የፈተናዉን ርእስ ከፃፍኩ በሁዋላ ከአንድ ገፅ ባልበለጠ ድርሰት እንዲፅፉ አዘዝኩዋቸዉ። ስማቸዉንና ቁጥራቸዉንም መፅፍ እንዳይረሱ አስታወስኳቸዉ። ለፈተና የቀረቡ 61 ተማሪዎች ነበሩ። በመጀመሪያ አካባቢ ማስመሪያና እስክሪፕቶ በመዋዋስ ጫጫታና ማንሾካሾክ ይሰማ ነበር። መምህሩም ተማሪዎችን ገሰፁዋቸዉ።

እየተዘዋወርኩ በምመለከትበት ጊዜ 31 ተማሪዎች አስተዋፅኦ ብጤ በልሙጡ ወረቀት ላይ በነጥብ በነጥብ እየፃፉ ነበር። ሌሎች በቀጥታ በባለመስመር ወረቀት ላይ እየፃፉ ነበር። በ9:20 ላይ ሁሉም በፀጥታ የራሱን ስራ እየሰራ ነበር።

ሰአት አነሰ ፥ አልገለበጥንም ፥ አልጨረስንም እንዳይሉ ባላቸዉ ጊዜ በባለመስመር ወረቀት ላይ ሁሉም ስራቸዉን ማጠናቀቅ እንዲችሉ አሳሰብኳቸዉ።

9:30 ላይ 3 ልጆች ጨርሰዉ አስረከቡ። ከዚያ ብዙዎቹ በማከታተል መስጠት ጀመሩ። 9:40 ላይ አምስት ደቂቃ እንደቀራቸዉ ተነገራቸዉ። በ9:45 አራት ልጆች አልጨረስንም ቢሉም ሰዓት ስላለቀ ነጠቅናቸዉ። ከክፍል ከመውጣቴ በፊት፥ በነጋታው በ11/8/88 በሶስተኛ ክፍለ ጊዜ ከመምህር መሀሪ ክፍለ ጊዜ ግማሹን በመጠቀም የጽሁፍ መጠይቅ በመሙላት ተማሪዎች እንዲተባበሩኝ ጠየቅሁዋቸው። እነርሱም አዎንታዊ ምላሽ ስለሰጡኝ አመስግኜ ከመምህር መሀሪ ጋር በ9:47 ተያይዘን ወጣን።

<u>ምልከታ 14</u>

ቀን 11/8/88 አርብ

ሰዓት - 8:05

ክፍለ ጊዜ- 3ኛ

በ8:05 ክፍል ገባሁ። ባለአራት ገፅ የሆነዉን የፅሁፍ መጠይቅ ካደልኳቸዉ በሁዋላ አሰራሩን አስረዳሁዋቸዉ። የማይነበብ ካለ መጠየቅ እንደሚችሉ ነግሬያቸዉ ማንበብና ጥያቄዎችን መመለስ እንዲጀምሩ ነገርኳቸዉ።

8:20 ላይ አጠናቀዉ ስለሰጡኝ ከጥናቱ መጀመሪያ እስከዚያ ጊዜ ድረስ ስላደረጉልኝ ትብብር አመስግኜ ስወጣ አንዳንዶቹ የመልካም ምኞት መግለጫ "መልክም ዕድል ይግጠምዎት፤ ደህና ሁኑ ትቸር" እያሰሙ ተሰናብቻቸዉ ወጣሁ።

መምህር መሀሪ ዉብነህንም ወደክፍል ሲመጡ ኮሪደሩ ላይ አገኘሁዋቸዉ፤እርሳቸዉንም ስለትብብራቸዉ አመስግኜ የዉጤት ማጠራቀሚያ ዝርዝሩን (Mark list) አስረከቡያቸዉ ተለያየን።

ወደ ዋናዉና ምክትል ዳይሬክተሩ ሄጄ ስለትብብራቸዉ ምስጋና አቀረብኩ። ምክትል ዳይሬክተሩ ለተማሪዎች ቴስት ሰጥቻቸዉ እንደሆነ ጠየቁኝ።እኔም ቴስት ሳይሆን በጥናቱ ጊዜ የሰሩትን ስራ በመሰብሰብ ከ20% አርሜ ለመምህሩ ማስረከቤን ነግሬያቸዉ ከትምህርት ቤቱ ወጣሁ።

ሰአት አነሰ ፥ አልገለበጥንም ፥ አልጨረስንም እንዳይሉ ባላቸዉ ጊዜ በባለመስመር ወረቀት ላይ ሁሉም ስራቸዉን ማጠናቀቅ እንዲችሉ አሳሰብኳቸዉ።

9:30 ላይ 3 ልጆች ጨርሰዉ አስረከቡ። ከዚያ ብዙዎቹ በማከታተል መስጠት ጀመሩ። 9:40 ላይ አምስት ደቂቃ እንደቀራቸዉ ተነገራቸዉ። በ9:45 አራት ልጆች አልጨረስንም ቢሉም ሰዓት ስላለቀ ነጠቅናቸዉ። ከክፍል ከመውጣቴ በፊት፥ በነጋታው በ11/8/88 በሶስተኛ ክፍለ ጊዜ ከመምህር መሀሪ ክፍለ ጊዜ ግማሹን በመጠቀም የጽሁፍ መጠይቅ በመሙላት ተማሪዎች እንዲተባበሩኝ ጠየቅሁዋቸው። እነርሱም አዎንታዊ ምላሽ ስለሰጡኝ አመስግኜ ከመምህር መሀሪ ጋር በ9:47 ተያይዘን ወጣን።

<u>**ምልከታ 14**</u>

ቀን 11/8/88 **አርብ**

ሰዓት - 8:05

ክፍለ ጊዜ- 3ኛ

በ8:05 ክፍል ገባሁ። ባለአራት ገፅ የሆነዉን የፅሁፍ መጠይቅ ካደልኳቸዉ በሁዋላ አሰራሩን አስረዳሁዋቸዉ። የማይነበብ ካለ መጠየቅ እንደሚችሉ ነግሬያቸዉ ማንበብና ጥያቄዎችን መመለስ እንዲጀምሩ ነገርኳቸዉ።

8:20 ላይ አጠናቀዉ ስለሰጡኝ ከጥናቱ መጀመሪያ እስከዚያ ጊዜ ድረስ ስላደረጉልኝ ትብብር አመስግኜ ስወጣ አንዳንዶቹ የመልካም ምኞት መግለጫ " መልከም ዕድል ይግጠምዎት፤ ደህና ሁኑ ትቸር" እያሰሙ ተሰናብቻቸዉ ወጣሁ።

መምህር መሀሪ ዉብነህንም ወደክፍል ሲመጡ ኮሪደሩ ላይ አገኘሁዋቸዉ፤እርሳቸዉንም ስለትብብራቸዉ አመስግኜ የዉጤት ማጠራቀሚያ ዝርዝሩን (Mark list) አስረከቢያቸዉ ተለያየን።

ወደ ዋናዉና ምክትል ዳይሬክተሩ ሄጄ ስለትብብራቸዉ ምስጋና አቀረብኩ። ምክትል ዳይሬክተሩ ለተማሪዎች ቴስት ሰጥቻቸዉ እንደሆነ ጠየቁኝ።እኔም ቴስት ሳይሆን በጥናቱ ጊዜ የሰሩትን ስራ በመሰብሰብ ከ20% አርሜ ለመምህሩ ማስረከቤን ነግሬያቸዉ ከትምህርት ቤቱ ወጣሁ።

<u>አባሪ 2</u>

ሀ. <u>የድርሰት አፃፃፍ ሂደት በሥእል</u>

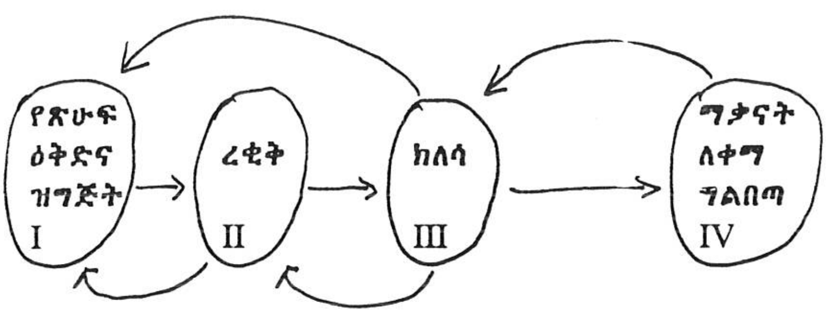

ለ. <u>ድርሰት ለመፃፍ የሚረዳ የማመሳከሪያ ዝርዝ</u>

I. <u>ለእቅድና ዝግሀድት የሚሆን ማመሳከሪያ ዝርዝር:-</u>

1.1. የድርሰትህ አላማ ምንድነው?

- 1.1.1 በትረካ ስልት - ሰዋዊ ልምድ ማስገኘት ነው?
- 1.1.2 በገለጸፃ ስልት - ለተደራሲህ መረጃ ማቅረብ ነው?
- 1.1.3 በማመዛዘን ስልት - ተደራሲህን ለማግባባት ነው?
- 1.2.4 በሥእላዊ/ኪናዊ/ ስልት- ተደራሲህን ለማስደሰት ነው?

1.2 የተደራሲህን ማንነትና ደረጃ አውቀሃል?

- 1.2.1 የክፍል ጓደኞቹህ ?
- 1.2.2 ወላጆችህ ?
- 1.2.3 መምርህ ?
- 1.2.4 ለት/ቤትህ መፅሄት ዝግጅት ክፍል ?
- 1.2.5 ሌላ ?

1.3 የመረጥከው እርእስ

1.3.1 ሰሬ ወይስ ጠባብ ሃሣብን አቅፏል?

1.3.2 ከአላማህ ጋር ይሄዳል?

1.3.3 ተደራሲህን ይስበዋል?

1.3.4 በቂ መረጃ ልታገኝለት ትችላለህ ?

1.3.5 ልትገልፀው ስለፈለግኸው ነገር ያንፀባርቅልሃል?

1.4 <u>ስለ ርእሱ ሃሣብ ማሰባሰብና ማደራጀትን በተመለከተ:-</u>

1.4.1 የሃሣብ ምንጭ ከራስ የፈለቀ ? ከሰው የተጠየቀ? ከመፀሀፍ፤ መፅሄትና ጋዜጦች?

1.4.2 ሃሳብህን ለማስፈር የተጠቀምከው

1.4.2.2.1 በንድፍ መልክ ነው?

<u>ምሣሌ</u>

<u>የሲጋራ ሱስ</u>

I የጤና ጠንቅ ነው

ሀ/የአጫሹን

1. ሳንባ ይጎዳል

2. ጠረን ይለውጣል

3 መንፈስ ያውካል.....

ለ. የማያጨሰውን

1. ያፍነዋል

2. የራስ ምታት ያስይዘዋል....

II የገንዘብ ፀር ነው

ሀ. ብድር ያስገባል

ለ. ቤተሰብን ለችግር ይዳርጋል

III ወዘተ..

1.4.2.2.2 በሃሳብ ካርታ መልክ ነው?

1.3.1 ሰፊ ወይስ ጠባብ ሃሣብን አቅፏል?

1.3.2 ከአላማህ ጋር ይሄዳል?

1.3.3 ተደራሲህን ይስበዋል?

1.3.4 በቂ መረጃ ልታገኝለት ትችላለህ ?

1.3.5 ልትገልፀው ስለፈለግኸው ነገር ያንፀባርቅልሃል?

1.4 <u>ስለ ርእሱ ሃሣብ ማሰባሰብና ማደራጀትን በተመለከተ:-</u>

1.4.1 የሃሣብ ምንጭ ከራስ የፈለቀ ? ከሰው የተጠየቀ? ከመፀሀፍ፣ መፅሄትና ጋዜጦች?

1.4.2 ሃሳብህን ለማስፈር የተጠቀምከው

1.4.2.2.1 በንድፍ መልክ ነው?

<u>ምሣሌ</u>

<u>የሲጋራ ሱስ</u>

I የጤና ጠንቅ ነው

ሀ/የአጫሹን

1. ሳንባ ይጎዳል

2. ጠረን ይለውጣል

3 መንፈስ ያውካል.....

ለ. የማያጨሰውን

1. ያፍነዋል

2. የራስ ምታት ያስይዘዋል....

II የገንዘብ ፀር ነው

ሀ. ብድር ያስገባል

ለ. ቤተሰብን ለችግር ይዳርጋል

III ወዘተ..

1.4.2.2.2 በሃሳብ ካርታ መልክ ነው?

ምሳሌ

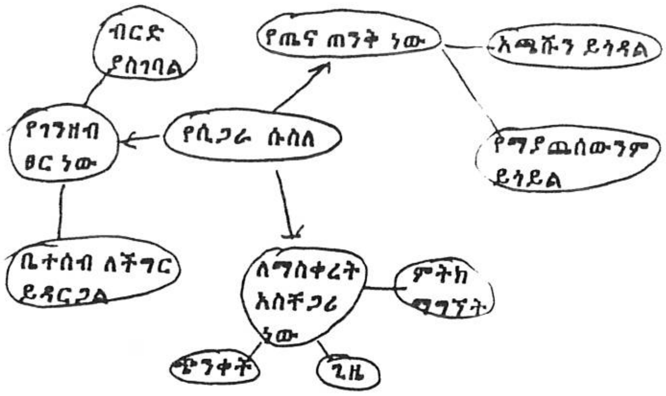

1.4.3 የሰበሰብከውን ሃሣብ በቅደም ተከተል ደርድሃል?

1.4.3.1 በጊዜ፤በቦታ፤በድርጊት፤በተጠየቅ...

1.4.3.2 ለመግቢያ ፤ለሃተታ፤ለመደምደሚያ በሚሆን መልኩ

1.4.3.3 ከተደረደሩት የሚቀነሱ፤ ቦታ የሚለወጥላቸው የሚጨመርባቸው...ይኖራል

1.4.3.4 በተሰጠህ የጊዜ፤የገፅ ወይም የቃላት መጠን ሊያሠራህ የሚችለውን ያህል ሃሣብ አግኝተሃል?

1.5 ለበአስተዋፅኦህ እየተመራህ ድርሰቱን መፃፍ ከመጀመርህ በፊት ምን ያልተሟላልህ ነገር አለ ከ1.1 - 1.4 ያለውን ክፍል መርምር

II ለረቂቅ የሚሆን የማመሣከሪያ ዝርዝር

2.1 በአስተፅኦህ እየተመራህ የመጣልህን ሃሣብ ዝም ብለህ ፅፈሃል?

2.2 ረቂቅ ስትፅፍ ሳታቋርጥ መፃፍ እንደምትችል ተገንዝበሃል?

2.3 ከርእሱ ጋር የሚሄዱ ትርኢቶች ፥ ድምፅ ፥ ሽታ፥ ጣእም፥ ትዝ ካለህ መፃፍ እንዳለብህ ታውቃለህ?

2.4 የመግቢያ ሃሣብ ካልመጣልህ ከመሃል መፃፍ መጀመር እንደምትችል ታውቃለህ?

2.5 በዚህ የረቂቅ ደረጃ ስለ ትክክለኛነት ሳይሆን ሃሣብን ለማስፈር መጣር እንዳለብህ ተገንዝበሃል?

III <u>ለክለሳ የሚሆን የማመሣከሪያ ዝርዝር</u>

3.1 የመጀሪያውን ረቂቅህን በሂሳዊ ንባብ መመልከት እንደሚያስፈልግህ ተረድተሃል?/በግል፤ በጥንድ፤በቡድን መመልከት ይቻላል/

3.2 ስለ ረቂቅህ ትክክለኛነት ዋይም ትርጉም ሰጪነት በሚከተሉት ክፍሎች ክለሳ አደረግህ?

3.2.1 ስለ ቃላት

3.2.1.1 ትክክለኛ ቃላትን በትክክለኛ ቦታቸው አስገብተሃል?

3.2.1.2 የተጠቀምክበት ቃል በአግሬያዊነት ወይም በፍካሬያዊነት መሆኑን አስተውለሃል?

3.2.1.3 የተጠቀምከው ቃል አጠቃላይ ወይም ዝርዝር ነገርን እንዲገልፅ ነው የተፈለገው?

3.2.1.4 የቃላት ምርጫህ አላማህን የሚያንፀባርቅና ለተደራሲህ ተገቢ የሆነ ነው?

3.2.1.5 የሰለቹ፤የወሲብ፤ የአራዳ፤ አርቲፊሻል የሆኑ ቃላትን አለመጠቀምህን አረጋግጠሃል?

3.2.2 ስለ ዓረፍተ ነገሮች

3.2.2.1 ዐረፍተ ነገሮችህ የተመጠኑና ግልፀት ያላቸው ናቸውን?

3.2.2.2 ያልተቆራኙ ዐረፍተ ነገሮችን መኖር አለመኖር አረጋግጠሀል?

3.2.2.3 የስምና የግስ ገላጮችን በትክክል ተጠቅመሃል?

3.2.2.4 ያልተሟሉ ዐረፍተ ነገሮች መኖራቸውን አይተሃል?

3.2.2.5 በዐረፍተ ነገሮችህ ውስጥ ቦታ የሳቱ ቃላትና ሃረጎች አሉ?

3.2.2.6 የባለቤትና የአንቀጽ ስምምለነት አለ?

3.2.2.7 የጊዜ፣የጸታ፣የመደብ፣ የቁጥር የመስተአምር አጠቃቀምህ ስምምነት ያለው ነው?

3.2.3 ስለ ለአንቀጽ

3.2.3.1 የመግቢያ አንቀፅህ ተደራሲዎችህን ወደ ዋናው የድርሰቱ አካል የሚመራ ነው?

3.2.3.2 መሪ ዐረፍተ ነገርህ ርእስህንና የድርሰትህን ጭብጥ ያገናኛል? አላማህንስ ግልፅ ያደርገዋል?

3.2.3.3 መሪ ዐረፍተ ነገርህ በየአንቀፆቹ ባሉ ኃይለ ቃሎች የተደገፈ ነው?

3.2.3.4 አነቀፆችህ ሪሳቸውን የቻሉ /አንድ አንቀፅ አንድ ሃሳብ በሚል መርህ ላይ የተመሠረቱ/ናቸው?

3.2.3.5 እያንዳንዱ አንቀፅ ኃይለ ቃልና መዘርዘር እንደ ያዘ መርምረሃል?

3.2.3.6 በሃተታ የተጠቀሱ አነቀፆች ውስጥ ለያሉ ዝርዝር ሃሳቦች በምክንያት፣ በምሳሌና በመረጃ የዳበሩናቸው?

3.2.3.7 በአንቀፆቹ ቅደም ተከተል ተጠይቃዊ ነውን?

3.2.3.8 ከአንቀፅ ወደ አንቀጽ አስፈላጊውን ሽግግር አድርገሃል?

3.2.3.9 በተደረገው ሽግግር መሠረት በአንቀፆች መሀል የሃሣብ መያያዝ/መሰናከል/ ይታያል?

3.2.3.10 አንቀፆችህ የተመጣጠኑ መሆን አለመሆናቸን ተከታትለሃል?

3.2.3.11 የማያስፈልጉ ክፍሎችን ከአንቀፆቹ ውስጥ አስወጥተሃል?

3.2.3.12 አንቀፆችህ የሚጎድላቸውን ነገር ጨምረህላቸዋል?

3.2.3.13 የመደምደሚያ አንቀፅ አቀራረብ ለተደራሲህ ድርሰቱ የተጠቃለለ መሆኑን የሚያመለክት ነው?

3.3 መሻሻል በሚያስፈልጋቸው ነገሮች ላይ መሻሻል ማድረግ እንዳለብህ አስተውለሃል?

3.3.1 በመጨመር/ተፈላጊ ቃላትን ሀረፍተ ነገሮቹን፣አንቀፆችን/

3.3.2 በመቀነስ/ከርእስ ውጪ የሆኑ የተደጋገሙ ሃሣቦችን፣ቃላትን / ዓረፍተ ነገሮችን፣ አንቀፆችን/

3.3.3 በመተካት / በተቀነሱት ምትክ /

3.3.4 በማዘዋወር / ከጊዜ፥ ከቦታ፥ ከድርጊት ፥ ከተጠየቅ... አኳያ ቃላትን፣ ሀረፍተ ነገሮችን፣አንቀፆችን በቅደም ተከተል ማዘዋወር/

3.4 በዚህ ደረጃ ስርዝ፣ ድልዝና መጫት እንደሚኖር አስተዋልክ ?

3.5 እየከለስክ እያለህ ወደ ቀዳሚው ረቂቅ፣ አስተየፅኦህና ርእስህ ተመልሰህ መመልከት እንደምችል ታውቃለህ?

3.6 ድርሰትህ ርእስ እንዳለውና ለእንደሌለው ርእስ ካለህ በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ የድርሰትህን ይዘት ያንፀባርቀዋል? እንዳለ ይቆይ? ይሻሻል? ወይም ይለወጥ?

IV. <u>ለማቃናት፣ ለለቀማና ለግልበጣ የሚሆን የማመሳከሪያ ዝርዝር</u>

4.1 ሰዋስዋዊ አጠቃቀምህ ትክክል ነው?

4.1.1 ትክክለኛ የግስ ቅርፅ ተጠቅመሃል?

4.1.2 ስሞችንና ተውላጠ ስሞችን በአግባቡ ተጠቅመሃል?

4.1.3 ባለቤትና መሳሪያ አንቀፅ ተስማምተዋል?

4.1.4 የስምና የግስ ገላጮችን በአግባቡ ተጠቅመሃል?

4.2 የፊደላትን ቅርፅ በተመለከተ

4.2.1 በሳልስና በስድስ ፊደላት መሀል ያሉ ልዩነቶችን አስተውለሃል?

4.2.2 በግዕዝና በሀምስ.. .. ..?

4.3 ነጥቦችና ምልክቶችን በአግባቡ ተጠቅመሃል?

4.4 ህዳጎችን ጠብቀሃል?

4.5 አንቀፆችን ገባ ብለህ ጀምረሃል?

4.6 የታቃናውን ድርሰት ለመጨረሻ ጊዜ ደግመህ በማንበብ አንዳንድ የተዘለሉ/ያልተቃኑ/ ነገሮች ካሉ ለቅመሃል?

4.7 ለቀማ ካላደረግህ በሁዋላ ለሚመለከተው ክፍል ፅሁፍህን ከማቅረብህ በፊት በጥንቃቄ መገልበጥ እንደሚያስፈልግህ አሰተዋልክ?

4.8 በማቃናትና በለቀማ ወቀት ጎላ ብለው በሚታዩ ጉዳዩች ላይ ትኩረት እንደሚደረግ አስተዋልክ?

4.9 ድርሰትን በቀጥተኛ ሂደት ሳይሆን ወደፊት ወደሁዋላ እየተሄደ እንደሚፃፍ ተገነዘብክ?

<u>የጓደኛህን ረቂቅ ለማረም የሚከለተለውን ናሙና ተመልከት:-</u>

1. የቃል አመራረጥ	1ኛ አንቀፅ 2ኛ መስመር አስታወከው ከማለት ተጣላው ብትል ይሻላል።
2. የፊደል አጣጣል	2ኛ አንቀፅ 3ኛ መስመር ተማሪ ለማለት ተማራ ብለሃልና አቃንተህ ብትፅፈው
3. የዐረፍተ ነገር አወቃቀር ስህተት	2ኛ አንቀፅ 4ኛ መስመር እንደገና ተስተላከከሎ ይፃፍ
4. የአንቀፅ ቅደም ተከተል	3ኛዉን አንቀፅ ወደ 4ኛዉ 4ኛውን ወደ 3ኛዉ ብታመጣ ከጊዜ አኳያ ቅደም ተከተል ይኖራቸዋል
5. የአንቀፅ መያያዝ	አንቀፅ 4 እና 5 በሃሣብ ስላልተያያዙ በቃል፣ በሃረግ ወይም በአረፍተ ነገር ለማያያዝ ሞክር

6. ስርዝ ድልዝ 4 ቦታዎች ላይ ይታያልና ይወገድ

7. ሥርዓተ ነጥብ 5ኛ አንቀፅ መስመር ሁለት ላይ በአራት ነጥብ ቦታ ድርብ ሠረዝ መግባት አለበት ወዘተ....

<u>የአራሚዎች ስም</u> <u>ቀን</u>

1. ....

2. ....

አባሪ 3

"የአዉቶቡሱ ዉስጥ ጩኸት"

ከሰባትና ስምንት ዓመት በፊት ወደ ሲዳሞ ሄጄ ነበር። ጥቅምት 14 ቀን 1962 ዓ.ም ደግሞ እንደገና የመሄድ እድል አጋጠመኝ። ከንጋቱ አስራ ሁለት ሰዓት ላይ በአንበሳ አዉቶቡስ ላይ ተሳፈርኩ። ሹፌሩ አጠገብ የምትገኛዋንም ወንበር ያለአንዳች ችግር ያዝኩ። የወንበሮቹ ምቾት፣ የአዉቶቡሱ ዉስጣዊ ንፅህና አጠባበቅ ገና ጉዞዉ ሳይጀምር ያዝናናል።

በወንበሮቹ ቁጥር ልክ ተሳፋሪዎች ቦታቸዉን እንደያዙ አወቶቡሱ ምንም ሳይዘገይ እንቅስቃሴዉን ጀመረ። ከእንቅስቃሴዉ በሁዋላ በአዉቶቡሱ ዉስጥ የነበረዉ ጩኸት ለብዙዎች የጤና መቃወስ ምክንያት እንደነበረ ለመረዳት ችያለሁ።

አዉቶቡሱ መንገዱን እንደያዘ ሶስት ዓይነት ጩኸት ማሰማት ጀመረ። አንደኛዉ የሞተሩ ጩኸት ሁለተኛዉ የክላክስ ጩኸት ፣ ሶስተኛዉ የአዉቶቡሱ የቴፕ ማዘፈኛ ጩኸት ነበር።

መቸም የሞተሩ ጩኸት አስፈላጊ መሆኑ አያከራክርም። እንዲያዉም አንዳንዴ ሞተሩ ፀጥ ሲል ተሳፋሪ፤ የደህና ይሆን? ብሎ ወደ ነጂዉ ማንጋጠጡ አይቀርም።

ቀጥሎም የክላክሱ ጩኸት አለ። ሃያ አምስት ኪሎ ሜትር ተጉዘን መቂ ስንደርስ ሹፌሩ በክላክሱ ሰላሳ አምስት ጊዜ ተጠቅሟል። አንድ ተሳፋሪ በአንድ ኪሎ ሜትር 1.4 ጊዜ የክላክስ ድምፅ ይሰማል ማለት ነዉ።

ሌላዉ የሚሰማዉ ከአዲስ አበባ ሬዲዮ ጣቢያ የሚተላለፈዉ ፕሮግራምና የአዉቶቡሱ ዉስጥ ቴፕ ድምፅ ነበር። በመኪናዉ ዉስጥ ስድስት ድምፅ ማጉያዎች ከዉጭ ደግሞ አንድ ነበር። ከነዚህ ሁሉ የሚወጣዉ ድምፅ ጆር የሚያደነቁር ነበር።

አትረፍ ሲለኝ ሹፌሩን ጠጋ ብዬ "ይህ ሁሉ ጩኸት ያስፈልጋል ወይ?" አልኩት። ዞር ብሎም ሳይመለከተኝ" አንተ ባትፈልግ የሚፈልጉ ሞልተዋል" ብሎ የቴፑን ድምፅ ጨመር አደረገበት።

ሻሸመኔ እንደደረሰን ዉረዱና ቡና ጠጡ ተባልን። እኔም የተለያዩ ተሳፋሪዎችን አስተያየት ለማግኘት ዕድል አገኘሁ። ወደ አንዲት ሴት ጠጋ ብዬ "እሜቴ ፥ በአዉቶቡስ ዉስጥ የሚሰማዉ ድምፅ ያስደስቶታል ?" አልኳቸዉ። "የምን ዘፈን ልጄ? ያን ጆሮ የሚያደነቁረዉን ጩኸት ነዉ የምትለዉ? ገብቼ እናቴን ቅቤ ካልተቀባሁና ሻይናክ ካልዋጥኩ ራስ ምታቱ እስከ ሶስት ቀን አይለቀኝም" አሉኝ።

ለአንድ ወጣት ተመሳሳይ ጥያቄ ባቀረብኩለት ጊዜ፤ "ሙዚቃ መስማት ያስደስተኛል ሆኖም ብዙ ጊዜ ከሥራ ባህርዬ አኳያ በአዉቶቡስስሄድ ጩኸቱየጆሮ ህመም አስከትሎብኛል። ሀኪም ስላዘዘልኝ በወይራ ዘይት ጥጥ ነክሬ በጆሮ ዉስጥ እወትፋለሁ።" ብሎ ጥጥጡን አዉጥቶ አሳየኝ።

ሽምግል ያሉ ሽማግሌም ጠይቄ ከጩኸቱ የተነሳ መስማት እንደተሳናቸዉ ገለፁልኝ። እኔም የባሰ እንዳላደነቁራቸዉ አስቤ ጥያቄዬን አቆምኩ።

በአዉቶቡስ ዉስጥ የሚሰማዉ ጩኸት ሁኔታ አንድ መፍትሄ ካላገኘ እንደገና በአዉቶቡስ ተሳፍሬ ወደ ጠቅላይ ግዛት የምሄድ አይመስለኝም። ምክንያቱም ጩኸቱ ከሚያስከትለዉ የጤና ቀዉስ ለመላቀቅ ሲባል የሚወሰደዉን የሻይናኩን፤የእናት ቅቤዉንና የወይራ ዘይቱንወዉ ማን ሊችልልኝ?

<u>ከአማረ ማሞ 1976። የቀለም ጠብታ። ለማስተማሪያነት</u>

<u>አጥሮ የቀረበ። ገፅ 31-35</u>

<u>አባሪ 4</u>

<u>ትምህርት ቤት የገባሁባት የመጀመሪያዋ ቀን ትዝታ</u>

በ1954ዓ.ም የደስደስ ባለዉ የመስከረም ወር ከአያቴ ጋር ለመጀመሪያ ጊዜ ወደ መንግስት ትምህርት ቤት ሄድኩ። እንደ ሌሎች ተማሪዎች ትምህርት ቤት የመሄድ ጉጉት ቢኖረኝም፤ አያቴ አስመዝግባኝ ስትመለስ እኔም ካልተመለስኩ ብዬ አስቸገርኳት፤ምክንያቱም በብዙሰዎች መሀል ስሆን ይጨንቀኝስለነበር ነዉ። የፈሩትይደርሳል እንደሚባለዉ፤ 1ኛ ለ ክፍል እንደገባሁ፤ከመምህሩ የቀረበልኝ ጥያቄ፤ያስከተለዉን የተማሪዎች ሳቅና ሹክሹክታና የደረሰብኝ መሳቀቅና ጭንቀት እስካሁን ትዝ ይለኛል።

መምህሩ የጠየቁኝ ወደሰሌዳዉ ሄጀ ስሜን እንድፅፍ ነበር። ጥያቄዉ እንደቀረበልኝ ልቤ ከዉስጤ ዘሎ የሚወጣ ያህል ተሰማኝ፤ ደነገጥኩ። መምህሩ ቀረብ፤ ብለዉ ጠመኔ ሰጡኝ። ትንፋሼን ዋጥ አድርጌ በዝግታ ወደሰሌዳዉ ሄድኩ፤ ነገር ግን የማዉቀዉ ሁሉ ጠፍቶኝ አእምሮዬ ባዶ ሆነ። ሰሌዳዉን ከማየት በቀር ምን ማድረግ እንደሚገባኝ አላዉቅም ነበር።

መምህሩ፤ "ስምህን እኮ ፃፍ ነዉ ያልኩህ!" አሉ። እኔ ግን እንደሀዉልት ተገትሬ ቆምኩ እንጂ ምላሽ አልሰጠሁም። መምህሩ ደግመዉ፤ ስምህን መፃፍ አትችልም?" አሉኝ። ለመፃፍ እጄን ከፍ አድርጌ ወደ ሰሌዳዉ አነሳሁ፤ ነገር ግን ብዙ አይኖች ከበስተጀርባወደኔ እንደሚመለከቱ ሳስብ ልፅፍ ያሰብኩት ጠፋብኝ። እጄን በቦታዉ መለስኩ። በዚህ ጊዜ "እህእ፤እህእ...." የሚል የታፈነ ሳቅ ተሰማኝ።

ምን ያስቅሃል?" አሉ መምህሩ አንዱን ተማሪ፤ ማን እንደሆነ ግን ዞር ብዩ አላየሁትም። መምህሩ ለሶስተኛ ጊዜ ፤ "ሳቁንም እኔንም እርሳና ስምህን ብቻ ለመፃፍ ሞክር" አሉኝ። የመፃፍ ፍላጎት በዉስጤ ብልጭ ቢልም ፍርሃቱ ሊያላዉሰኝ አልቻለም። ያለሁበት ሁኔታ ብዙዎችን አሳቃቸዉ።

መምህሩ የተማሪዎችን ሳቅ ካስቆሙ በኃላወደኔ ቀረብ ብለዉ፤እጃቸዉንትከሻዩ ላይ ጣል አድርገዉ፤ፊቴን ወደራሳቸዉ ካዞሩ በሁዋላ፤ ለየት ያለ ጥያቄ ጠየቁኝ፤

" ከቄስ ትምህርት ቤት አይደል የመጣኸዉ?"

" አዎን"

" ፊደል ተምረሃል አይደል?"

" አዎን"

" ስምህን ፅፈህ ታዉቃለህ?"

" አዎን"

" ስምህ ማነዉ?"

" በዛብህ"

" እንግዲያዉ ፃፈዉ!"

ፊቴን እንደገና ወደ ሰሌዳዉ ሳዞር፣ በጀርባዬ የሚመለከቱኝን ብዙ አይኖች ሳስብ፣ ሳቃቸዉን ሳስታወስ ስሜና ስሜን የሚወክሉት ፊደላት ባንድነት ጠፉብኝ። የቀድሞዉ መገተሬ ስለተደገመ የፈራሁትን ሳቅ አስከተለና ትኩሳት ለቀቀብኝ፣ ላብ በላብ ሆንሁ ሁኔታዬን የተመለከቱ መምህር አይዞህ፣ እያሉ ወደ ሥፍራዬ መለሱኝ። ሌላ ተማሪ ስሙን እንዲፅፍ አስነሱ። እኔ ግን እስከ ክፍለ ጊዜዉ መጨረሻ ተሸማቅቄ ቀና ሳልል አንገቴን ደፍቼ መቆየቴ እስከዚህ ጊዜ ድረስ በአይነህሊና ይታየኛል።

የዚህ ዓይነት መሸማቀቅ ያጋጠመኝ፣ ከአስተዳደጌ እንደሆነ ይሰማኛል። አያቴ በጣም ስለምትወደኝ፣ ከሁላዋ ተለይቼ አላዉቅም። ከልጆች ጋር በጫወታ ከማሳልለፈዉ ጊዜ ይልቅ፣ ከስር ከስራ የምሄድበት ጊዜ ይበልጥ ነበር።

ዛሬ፣ በእኔ ላይ የደረሰው መሸማቀቅና እፍረት በልጆቼ ላይ እንዳይደርስ ወደ ዘመድና ገደኞቼ ቤት ይዥያቸዉ እሄዳለሁ።

ከነርሱም ልጆች ጋር ይጫወታሉ። ዛሬ ልጆቼ በሰዉ መሀል ሆነዉ ሃሳባቸዉን መግለፅ አይሳናቸዉም። እኔ ግን ያቺን ትምህርት ቤት የገባሁባት ቀን ሁሌ ትዝ ስለምትለኝ ምን ጊዜም ቢሆን አልረሳትም።

አባሪ ፭

በዳግማዊ ምኒልክ አጠ/2ኛ ደረጃ ት/ቤት በ1988 ዓ.ም ለ9ኛ ፤ ክፍል ተማሪዎች የተሰጠ የቅድመ ትምህርት ፈተና ውጤት መግለጫ

የክፍል ቁጥር	የፈተና ኮድ ቁጥር	የ1ኛ አራሚ ውጤት	የ2ኛ አራሚ ውጤት	የ3ኛ አራሚ ውጤት	አማካይ $\bar{x}_1$	የአማካይ ድምር Σx_1	የአማካይ ዳግም ብዜት $\bar{x}_1^2$
2	01U	48	53	63	54.67	164	2988.4444
4	02U	68	76	61	68.33	205	4669.4444
5	03U	58	67	50	58.33	175	3402.7778
6	04U	68	75	53	65.33	196	4268.4444
8	05U	76	73	54	67.67	203	4578.7778
9	06U	43	48	44	45.00	135	2025.0000
11	07U	81	84	63	76.00	228	5776.0000
12	08U	46	41	45	44.00	132	1936.0000
13	09U	55	55	52	54.00	162	2916.0000
14	010U	53	57	48	52.67	158	2773.7778
15	011U	61	75	61	65.67	197	4312.1111
16	012U	55	63	70	62.67	188	3927.1111
17	013U	57	48	51	52.00	156	2704.0000
18	014U	37	40	45	40.67	122	1653.7778
19	015U	52	70	46	56.00	168	3136.0000
20	016U	54	54	48	52.00	156	2704.0000
21	017U	37	57	45	46.33	139	2146.7778
24	018U	69	84	53	68.67	206	4715.1111
25	019U	69	71	52	64.00	192	4096.0000
26	020U	34	60	47	47.00	141	2209.0000
27	021U	57	73	58	62.67	188	3927.1111
29	022U	58	75	53	62.00	186	3844.0000
30	023U	75	69	57	67.00	201	4489.0000
31	024U	61	71	56	62.67	188	3927.1111
32	025U	60	80	50	63.33	190	4011.1111

34	026A	61	58	60	59·67	179	3560·1111
36	027A	82	75	61	72·67	218	5280·4444
37	028A	62	61	60	61·00	183	3721·0000
38	029A	60	57	55	57·33	172	3287·1111
39	030A	68	70	65	67·67	203	4578·7778
40	031A	48	52	61	53·67	161	2880·1111
41	032A	57	50	46	51·00	153	2601·0000
45	033A	48	54	57	53·00	159	2809·0000
46	034A	73	75	58	68·67	206	4715·1111
49	035A	55	66	60	60·33	181	3640·1111
52	036A	44	50	58	50·67	152	2567·1111
53	037A	42	48	56	48·67	146	2368·4444
54	038A	88	76	66	76·67	230	5877·7778
55	039A	53	50	59	54·00	162	2916·0000
56	040A	42	46	57	48·33	145	2336·1111
57	041A	78	75	60	71·00	213	5041·0000
58	042A	70	73	60	67·67	203	4578·7778
59	043A	81	82	61	74·67	224	5575·1111
60	044A	72	70	64	68·67	206	4715·1111
61	045A	79	72	63	71·33	214	5088·4444
62	046A	83	80	68	77·00	231	5929·0000
64	047A	73	68	65	68·67	206	4715·1111
65	048A	58	60	62	60·00	180	3600·0000
66	049A	45	48	58	50·33	151	2533·4444
69	050A	66	70	62	66·00	198	4356·0000
75	051A	71	65	59	65·00	195	4225·0000
76	052A	58	58	57	57·67	173	3325·4444
77	053A	69	60	55	61·33	184	3761·7778
78	054A	44	50	55	49·67	149	2466·7778
80	055A	66	60	56	60·67	182	3680·4444
81	056A	74	64	60	66·00	198	4356·0000

82	057Λ	62	58	61	60·33	181	3640·1111
84	058Λ	80	70	64	71·33	214	5088·4444
86	059Λ	34	40	55	43·00	129	1849·0000
	Σ	3813	3774	3499	3695·36	11087	235840·6671
	SD_2	13·67	10·51	3·9	8·66	25·97	
	SD_2^2	186·79	110·45	15·18	75·06	674·53	
	$\bar{x}_2$	64·63	63·97	59·31	62·63	62·63	

[illegible]
$(\Sigma\, \bar{x}_1 \bar{x}_2) = 209730{\cdot}2834$

[illegible]

Σ = [illegible]
SD_2 = [illegible] (Standard Deviation)
SD_2^2 = [illegible] (Variance)
$\bar{x}_2$ = [illegible] (Mean)

በዳግማዊ ምኒሊክ አጠ/2ኛ ደረጃ ት/ቤት በ1988 ዓ.ም ለ9ኛ ፪ ክፍል ተማሪዎች የተሰጠ የድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት መግለጫ

የክፍል ቁጥር	የፈተና ኮድ ቁጥር	የ1ኛ አራሚ ውጤት	የ2ኛ አራሚ ውጤት	የ3ኛ አራሚ ውጤት	አማካይ $\bar{x}_2$	የአማካይ ድምር Σx_1	የአማካይ ዳግም ብዜት $\bar{x}_1^2$
2	01ለ	86	80	66	77.33	232	5980.4444
4	02ለ	81	76	66	74.33	223	5525.4444
5	03ለ	72	70	63	68.33	205	4669.4444
6	04ለ	65	70	54	63.00	189	3969.0000
8	05ለ	75	69	59	67.67	203	4578.7778
9	06ለ	50	51	53	51.33	154	2635.1111
11	07ለ	84	80	59	74.33	223	5525.4444
12	08ለ	72	68	58	66.00	198	4356.0000
13	09ለ	78	76	58	70.67	212	4993.7778
14	010ለ	70	72	57	66.33	199	4400.1111
15	011ለ	62	65	55	60.67	182	3680.4444
16	012ለ	38	50	64	50.67	152	2567.1111
17	013ለ	78	75	59	70.67	212	4993.7778
18	014ለ	58	60	57	58.33	175	3402.7778
19	015ለ	69	65	58	64.00	192	4096.0000
20	016ለ	57	60	54	57.00	171	3249.0000
21	017ለ	59	58	57	58.00	174	3364.0000
24	018ለ	82	76	58	72.00	216	5184.0000
25	019ለ	80	75	60	71.67	215	5136.1111
26	020ለ	51	57	60	56.00	168	3136.0000
27	021ለ	60	62	58	60.00	180	3600.0000
29	022ለ	55	60	58	57.67	173	3325.4444
30	023ለ	60	58	58	58.67	176	3441.7778
31	024ለ	79	80	66	75.00	225	5625.0000
32	025ለ	46	50	60	52.00	156	2704.0000

34	026A	61	58	60	59·67	179	3560·1111
36	027A	82	75	61	72·67	218	5280·4444
37	028A	62	61	60	61·00	183	3721·0000
38	029A	60	57	55	57·33	172	3287·1111
39	030A	68	70	65	67·67	203	4578·7778
40	031A	48	52	61	53·67	161	2880·1111
41	032A	57	50	46	51·00	153	2601·0000
45	033A	48	54	57	53·00	159	2809·0000
46	034A	73	75	58	68·67	206	4715·1111
49	035A	55	66	60	60·33	181	3640·1111
52	036A	44	50	58	50·67	152	2567·1111
53	037A	42	48	56	48·67	146	2368·4444
54	038A	88	76	66	76·67	230	5877·7778
55	039A	53	50	59	54·00	162	2916·0000
56	040A	42	46	57	48·33	145	2336·1111
57	041A	78	75	60	71·00	213	5041·0000
58	042A	70	73	60	67·67	203	4578·7778
59	043A	81	82	61	74·67	224	5575·1111
60	044A	72	70	64	68·67	206	4715·1111
61	045A	79	72	63	71·33	214	5088·4444
62	046A	83	80	68	77·00	231	5929·0000
64	047A	73	68	65	68·67	206	4715·1111
65	048A	58	60	62	60·00	180	3600·0000
66	049A	45	48	58	50·33	151	2533·4444
69	050A	66	70	62	66·00	198	4356·0000
75	051A	71	65	59	65·00	195	4225·0000
76	052A	58	58	57	57·67	173	3325·4444
77	053A	69	60	55	61·33	184	3761·7778
78	054A	44	50	55	49·67	149	2466·7778
80	055A	66	60	56	60·67	182	3680·4444
81	056A	74	64	60	66·00	198	4356·0000

82	057A	62	58	61	60·33	181	3640·1111
84	058A	80	70	64	71·33	214	5088·4444
86	059A	34	40	55	43·00	129	1849·0000
	Σ	3813	3774	3499	3695·36	11087	235840·6671
	SD_2	13·67	10·51	3·9	8·66	25·97	
	SD_2^2	186·79	110·45	15·18	75·06	674·53	
	$\bar{x}_2$	64·63	63·97	59·31	62·63	62·63	

[illegible]

$(\Sigma\, \bar{x}_1 \bar{x}_2) = 209730{\cdot}2834$

[illegible]

Σ = [illegible]

SD_2 = [illegible] (Standard Deviation)

SD_2^2 = [illegible] (Variance)

$\bar{x}_2$ = [illegible] (Mean)

አባሪ 7

በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ የቋንቋዎች ጥናት ተቋም

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር 1988 ዓ.ም

በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የሚሞላ መጠይቅ

ውድ ተማሪዎች።

የዚህ መጠይቅ አላማ ፣ ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ ማስተማር ያለውን ተግባራዊነት ለማጥናት፣ ተዛማች የሆኑ መረጃዎችን ለማሰባሰብና ለመተንተን ነው።

ከዚህ መጠይቅ የሚገኘው መረጃ ለታቀደው ጥናት አስፈላጊ መሆኑ ይታመንበታል። ትክክለኛ መረጃ ማግኘት ጥናቱ ወደ ግብ እንዲደርስ አጋዥ ስለሆነ፣ ትክክል መስሎ የታያችሁን መልስ በመስጠት እንድትተባበሩኝ እጠይቃለሁ። መጠይቁን በመሙላት ስለምታደርጉልኝ ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ።

አጠቃላይ ማሳሰቢያ

1/ በመጠይቁ ላይ ስም መፃፍ አያስፈልግም፣

2/ የጥናቱ ውጤት የተዛባ እንዳይሆን ከሌሎች ሰዎች ጋር ተባብሮ መሙላት አያስፈልግም።

ክፍል አንድ

ማሳሰቢያ፣ በባዶ ቦታዎች ውስጥ ትክክለኛ መረጃ ፃፍ/ፃፊ

1/ ጾታ _______ 2/ እድሜ _______

3/ የአፍ መፍቻ ቋንቋ _________

4/ መልስህን/ሽን በመክበብ መልስ/ሽ

የስነጽሁፍ ወይም ድራማ ክበብ አባል _______

ሀ/ ነኝ

ለ/ አይደለሁም

<u>ክፍል ሁለት</u>

<u>ማሳሰቢያ</u>

ለሚሰጡህ/ሽ/ አረፍተ ነገሮች፣ የመስማማት ወይም ያለመስማማትን የሚወክሉ አራት አማራጮች ተሰጥተዋል።

እነርሱም፣

ሀ/ በከፍተኛ ደረጃ እስማማለሁ

ለ/ እስማማለሁ

መ/ አልስማማም

ሠ/ ፈፅሞ አልስማማም

<u>ምሳሌ</u> 1/ ድርሰትን የምፅፈው ግዳጅ ስለሆነ ሀ ለ መ ሠ

ብቻ ነው።

"ለ" ን የከበበ ተማሪ ለማለት የፈለገው በአረፍተ ነገሩ ሀሳብ "እስማማለሁ" ለማለት ነው። እንገዲህ በምሳሌው መሠረት የስምምነት ደረጃህን/ሽን/ ለማሳየት ከ1 - 19 ለተሰጡት አረፍተ ነገሮች ከአራቱ አማራጮች አንዱን ፊደል በመክበብ አሳይ/ዩ/

1/ ድርሰትን በግል እንድማር ወላጆቼ አስተማሪ ቀጥረውልኝ ያውቃሉ

ሀ ለ መ ሠ

2/ ቀደም ሲል በትርፍ ጊዜዩ ከጓደኞቼ ጋር ድርሰትን በመፅፍ እለማመድ ነበር

ሀ ለ መ ሠ

3/ ድርሰትን የምፅፈው በአስተማሪ ስለምታዘዝና ለማርክ ስል ብቻ ነው

ሀ ለ መ ሠ

4/ ድርሰትን ለመፃፍ የሚረዳኝ በቂ ትምህግር ከ9ኛ ክፍል በፊት አግኝቻለሁ

ሀ ለ መ ሠ

5/ ከ9ኛ ክፍል በፊት አስተማሪ ያፃፈኝን ድርሰት አርሞልኝ ያውቃል

ሀ ለ መ ሠ

6/ ስለ ሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ የተሰጠኝ ትምህርት ድርሰት ለመፃፍ ጠቅሞኛል

ሀ ለ መ ሠ

7/ በሂደታዊ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ ድርሰት ስፅፍ ይጨንቀኛል

ሀ ለ መ ሠ

8/ በክፍል ውስጥ የተነበቡልኝ ሞዴል ድርሰቶች ድርሰት ለመፃፍ ጠቅመውኛል

ሀ ለ መ ሠ

9/ በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን ለመፃፍ የተሰጠኝ የተባዛ የማመሳከሪያ ዝርዝር ድርሰት ስፅፍ ጠቅሞኛል

ሀ ለ መ ሠ

10/ የተሰጠኝ የማመሳከሪያ ዝርዝር የጓደኛዬን ረቂቅ ለመገምገምና አስተያየት ለመስጠት ረድቶኛል

ሀ ለ መ ሠ

11/ በድርሰቴ ረቂቅ ላይ ጓደኞቼ የሰጡት አስተያየት ድርሰቴን ለመከለስ ጠቅሞኛል

ሀ ለ መ ሠ

12/ ለመምህሩ ባስረከብኩት ድርሰት ላይ የሰጡኝ አስተያየት ድርሰት ስፅፍ ረድቶኛል

ሀ ለ መ ሠ

13/ በተሰጠኝ የቤት ሥራ ድርሰቴን በማቀድ፣ ማርቀቅ፣ በመከለስና በማቃናት እንድለማመድ ጠቅሞኛል

ሀ ለ መ ሠ

14/ የተሰጠኝ የቤት ስራ መስሪያ ጊዜ ድሰቴን ለማቀድ፣ ለማርቀቅ፣ ለመከለስና ለማቃናት በቂ ነበር

ሀ ለ መ ሠ

15/ በሂደታዊ ዘዴ የተለያዩ ድርሰቶችን ደጋግሜ ብፅፍ ችሎታዬን ለማሻሻል እችላለሁ

ሀ ለ መ ሠ

16/ የተሰጠኝ ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ የመጻፍ ትምህርት በራሴ አንድ ወጥ ድርሰት ለመፃፍ ያስችለኛል ብዬ እተማመናለሁ

ሀ ለ መ ሠ

17/ በሂደታዊ ዘዴ ድርሰትን መማርና መፃፍ ከጀመርኩ በሁዋላ ድርሰት ነክ ትምህርቶችን በቴሌቪዥን፥ በሬዲዮና በሌሎች የመገናኛ ብዙሃን ተከታትያለሁ

ሀ ለ መ ሠ

18/ ስለሂደታዊ ዘዴ ድርሰት አፃፃፍ መምህሩ የሰጡኝን ትምህርት ወድጄዋለሁ

ሀ ለ መ ሠ

ለሰጠኸው/ሽው/ መልስ የፅሁፍ አስተያየት አክልበት/ይበት

19/ በሂደታዊዘዴ ድርሰትን እንድፅፍ መምህሩ በሚያስተምሩበት ጊዜ ቅር የሚያሰኝ ነገር ነበር

ሀ ለ መ ሠ

ለሰጠኸው /ሽው መልስ በፅሁፍ ፥ መሻሻል ይገባዋል ስለምትለው/ይው ጉዳይ አስተያየተ ስጥ/ስጭ

ኣባሪ 8

የተማሪ ብዛት	የጽሑፍ መጠይቅ መስሰች:- የአሉታዊ(−) እና የአዎንታዊ(+) የጽሑፍ መጠይቅ ጥያቄዎች ብዛት																				ከ6-19 ድምር	አጠቃላይ ድምር
	−	−	−	−	−	ከ1-5	+	−	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
	1	2	3	4	5	ድምር	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
1	4	4	4	4	3	19	4	2	3	3	3	3	4	3	3	4	3	4	3	4	46	65
2	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	56	76
3	3	3	1	3	3	13	4	4	4	4	2	3	4	2	1	4	3	1	2	4	42	55
4	4	4	1	4	2	15	4	4	4	4	4	4	4	3	3	1	3	4	4	4	50	65
5	4	3	4	3	2	16	4	2	4	3	4	3	3	4	4	4	4	4	4	3	50	66
6	3	4	4	4	2	17	3	3	3	4	3	4	3	4	4	4	3	3	4	2	47	64
7	4	3	4	3	3	17	4	3	4	4	4	3	4	3	3	4	4	4	4	4	52	69
8	3	2	4	4	4	17	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	39	56
9	3	1	2	2	2	10	3	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	3	3	3	41	51
10	3	1	3	3	3	13	4	1	4	4	4	4	4	4	4	3	4	2	4	3	49	62
11	4	2	4	3	2	15	3	1	4	3	4	4	3	3	4	3	3	2	4	1	42	57
12	4	4	2	3	4	17	4	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	52	69
13	1	1	4	2	2	10	4	1	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	1	47	57
14	2	3	4	4	4	17	4	3	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	54	71
15	4	4	4	4	2	18	4	3	4	4	4	4	4	3	4	4	2	1	4	4	49	67
16	4	3	4	4	1	16	4	3	2	4	4	3	3	2	3	3	3	4	3	3	44	60

17	4	3	4	3	2	16	3	3	1	2	2	2	2	2	1	2	2	3	3	1	29	45
18	2	4	4	4	4	18	3	3	4	3	3	3	3	3	4	4	3	2	4	4	46	64
19	4	4	3	4	3	18	4	1	4	3	4	2	4	4	3	4	2	1	4	3	40	58
20	2	2	1	2	1	8	4	2	4	4	4	4	4	3	4	4	4	1	3	1	46	54
21	3	2	3	4	3	15	3	1	3	4	4	4	4	4	4	4	3	2	4	3	47	62
22	4	1	4	2	1	12	4	3	4	1	4	3	1	4	1	4	4	1	4	1	39	51
23	4	4	4	4	4	20	4	1	4	4	3	4	1	4	3	4	3	1	4	4	44	64
24	3	3	4	3	3	16	4	2	4	1	4	4	4	4	4	4	2	2	3	4	46	62
25	3	2	4	2	2	13	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	1	2	4	49	62
26	4	4	1	2	3	14	3	1	3	4	3	2	3	4	2	1	4	2	3	3	38	52
27	3	4	4	1	4	16	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	55	71
28	3	4	2	3	3	15	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	39	54
29	4	2	4	4	4	18	4	4	4	4	4	2	4	4	2	4	4	1	4	4	46	64
30	4	4	2	4	4	18	3	2	4	4	4	3	4	4	3	4	4	1	4	4	48	66
31	4	3	4	3	3	17	4	3	3	4	3	3	3	4	3	4	4	1	4	4	47	64
32	4	3	4	4	3	18	4	2	4	4	4	4	4	4	4	4	3	1	4	3	49	67
33	4	4	2	4	4	18	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	1	4	4	53	71
34	4	2	4	3	2	15	4	4	4	4	4	4	4	4	2	4	4	1	4	3	50	65
35	4	2	4	3	2	15	4	1	3	3	3	4	4	4	3	4	3	3	4	3	46	61

36	4	4	4	4	4	20	4	3	4	3	3	3	3	3	4	4	3	2	4	3	46	66
37	3	1	4	4	4	16	4	3	4	4	4	3	3	4	3	3	4	2	4	2	47	63
38	4	1	4	2	1	12	4	4	4	4	4	3	4	3	4	1	4	1	4	1	45	57
39	4	3	4	4	1	16	3	4	4	4	4	3	4	5	2	1	3	4	4	4	47	63
40	2	4	1	2	1	10	3	4	2	2	3	3	4	4	4	4	4	3	4	2	46	56
41	3	2	4	4	2	15	3	1	3	1	3	3	3	3	3	3	4	2	4	3	39	54
42	4	3	4	4	4	19	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	38	57
43	4	3	4	4	2	17	4	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	54	71
44	4	3	4	3	2	16	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	1	4	3	39	55
45	4	4	3	3	3	17	3	2	4	4	4	3	4	4	3	4	3	2	3	3	46	63
46	3	2	4	4	4	17	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	1	4	4	51	68
47	2	2	4	3	3	14	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	4	40	54
48	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	3	4	3	52	72
49	3	3	3	3	3	15	4	3	4	4	4	4	4	3	3	4	4	3	4	3	51	66
50	3	3	3	3	3	15	4	2	3	4	3	3	3	3	4	4	4	2	4	3	46	61
Σ	172	145	169	164	139	789	182	130	177	173	179	167	175	169	162	175	164	115	184	152	2304	3093
$\bar{x}$	3.44	2.9	3.38	3.28	2.78	15.78	3.64	2.6	3.54	3.46	3.58	3.34	3.5	3.38	3.24	3.5	3.28	2.3	3.68	3.04	46.08	61.86
SD	0.76	1.04	1.03	0.81	1.02	2.73	0.48	1.07	0.68	0.86	0.61	0.63	0.74	0.70	0.87	0.87	0.76	1.15	0.55	1.01	5.36	6.54
SD^2	0.58	1.07	1.06	0.65	1.03	7.44	0.24	1.14	0.46	0.74	0.37	0.39	0.54	0.49	0.76	0.79	0.57	1.32	0.30	1.02	28.77	42.78

ኣባሪ ፱

የአመለካከት(Atittude) መለኪያ ቀመር

$$t = \frac{\bar{X} - \mu}{\frac{SD}{\sqrt{N}}}$$

$\bar{X}$ = አማካይ

μ = የሚጠበቅ አማካይ

SD = ልዩነት

N = መጠይቅ የሞሉ ተማሪዎች ቁጥር

የሚጠበቅ አማካይ/Expected Mean/ ቀመር

$$\text{or } E(x) = \frac{(mq \times map) + (mq \times mip)}{2}$$

or (E(X) = የሚጠበቅ አማካይ

Mq = ከፍተኛዉ የመጠይቅ ቁጥር

Map = ለመጠይቅ ጥያቄዎች የሚሰጥ ከፍተኛዉ ነጥብ(4)

Mep = ለመጠይቅ ጥያቄዎች የሚሰጥ ዝቅተኛዉ ለነጥብ(1)

<u>አባሪ ጉላይ ከ 1-5 ላሉ የመጠይቅ ጥያቄዎች ተማሪዎች</u>

<u>ያላቸዉ አመለካከት፤ በአመለካከት ቀመር ሲሰላ</u>

$$\mu \text{ or } E(X) = \frac{(5\times4)+(5\times1)}{2} = \frac{20+5}{2} = \frac{25}{2} = 12.5$$

$$t = \frac{15.78 - 12.5}{\frac{2.73}{\sqrt{50}}} = 8.50$$

የተሰላዉ የt ዉጤት በ50-1 = 49 የነጻነት ደረጃ (df)፤ በ0.05 የይሆንታ ደረጃ (level of significance)8.50 ነዉ።

የt ሰንጠረዥ ዉጤት (t-table)በ49 የነጻነት ደረጃ 1.684 ነዉ።

ስለዚህ የተሰላዉ የt ዉጤት 8.50 ከt = ሰንጠረዥ ዉጤት 1.684 የበለጠ ነዉ። <u>8.50 > 1.684</u>

<u>አባሪ 7 ላይ፡ ከ6-19 ላሉ፡ የመጠይቅ፡ ጥያቄዎች፡ ተማሪዎች ያላቸው፡ አመለካከት፤ በአመለካከት፡ ቀመር፡ ሲሰላ፡-</u>

$$\mu \text{ or } E(\bar{x}) = \frac{(14\times4)+(14\times1)}{2} = \frac{56+14}{2} = \frac{70}{2} = 35$$

$$t = \frac{46.08 - 35}{\frac{5.36}{\sqrt{50}}} = 14.62$$

የተሰላው፡ የt ውጤት፡ በ50-1 = 49 የነፃነት፡ ደረጃ (df)፤ በ0.05 የሃሞንታ፡ ደረጃ (level of significance) 14.62. ነው።
የt ሰንጠረዥ፡ ውጤት (t-table) በ49 የነፃነት፡ ደረጃ 1.684. ነው።
ስለዚህ፡ የተሰላው፡ የt - ውጤት፡ 14.62 ከt፡ ሰንጠረዥ ውጤት 1.684 የበለጠ፡ ነው። <u>14.62 > 1.684</u>

<u>አባሪ 10</u>

<u>ሂተን (1988:146) ድርሰት ለማረም የሚያስችል የነጥብ አሰጣጥ</u>

1) ይዘት	
30-27 ከእጅግ በጣም ጥሩ----> በጣም ጥሩ	ስለ ርእሱ የተሟላ እውቀት ያዘለ፣ በደንብ የተብራራ ወዘተ
26-22 ከጥሩ -----> አማካይ	ስለርእሱ መካከለኛ እውቀት ያዘለ፣ በበቂ መረጃ የቀረበ ወዘተ
21-17 ከደህና-------> ደካማ	ስለርእሱ ውስን እውቀት ያዘለ፣ ጥቂት ፍሬ ነገር ብቻ ያለበት፣ ወዘተ
16-13 በጣም ደካማ	ስለርእሱ ምንም እውቀት ያላዘለ በደንብ ያልተብራራ፣ ወዘተ
2 አደረጃጀት	
20-18 ከእጅግ በጣም ጥሩ----->በጣም ጥሩ	ርቱዕየሆነ አገላለፅ የሚታይበት፣ ሀሳቦች በግልፅ የቀረቡበት፣ ወዘተ
17-14 ከጥሩ------> አማካይ	በወጉ ያልተደራጀና እንደነገሩ የቀረበ ይሁም ሆኖ ግን ዋናው ሀሳብ ተለይቶ የሚታወቅበት ፣ ወዘተ
13-10 ከደህና---> ደካማ	ርቱዕነት የማይታየበት፣ ሀሳቦች የተምታቱበት ወይም ያልተያያዙበት ወዘተ፣
9-7 በጣም ደካማ	ምንም መልዕክት የማያስተላልፍ፣ሀሳቦች የተምታቱበት፣ ወይም ያልተያዘበት ወዘተ
3 ቃላት	
20-18 ከእጅግ በጣም ጥሩ ---> በጣም ጥሩ	በሳል የሆነ፣ የተዋጣለት የቃላት፣ የአባባሎች መረጣና አጠቃቀም የሚታይበት ወዘተ
17-14 ከጥሩ --->አማካይ	በበቂ ደረጃ የቀረበ፣ አልፎ አልፎ የቃላት/የአባባሎች ቅርፅ፣ መረጣና አጠቃቀም ስህተት ቢታይበትም ምን ማለት እንደሆነ ሊገመት የሚቻልበት ወዘተ
13-10 ከደህና ----> ደካማ	በውስን ደረጃ የቀረበ፣ ቃላት /አባባሎች ቅርፅ መረጣና አጠቃቀም ተደጋሚ ስህተት የሚታይበት ወዘተ

9-7 በጣም ደካማ	የቃላት/የአባባሎች / አጠቃቀም እውቀቱ በጣም አነስተኛ የሆነ ወዘተ
4 የቋንቋ አጠቃቀም	
25-22 እጅግ በጣም ጥሩ---> በጣም ጥሩ	ረቀቅ ያለ የቋንቋ አጠቃቀም ፥በተዋጣላት ሁኔታ የቀረበበት ወዘተ
21-19 ከጥሩ ---> አማካይ	የቋንቋ አጠቃቀሙ ተራ ሆኖ መልዕክቱ ግን በደንብ የሚተላለፍበት
18-11 ከደህና---->ደካማ	ረቀቅ ባለም ሆነ በተራ የቋንቋ አጠቃቀም ረገድ የጎላ ችግር የሚታይበት
10-5 በጣም ደካማ	በመሠረቱ የአረፍተ ነገር አመሠራረት ህግጋትን በወጉ ያለየ ወዘተ
5 ሜካኒካል	
5 ከእጅግ በጣም ጥሩ---> በጣም ጥሩ	የሚካኒክስ አጠቃቀም ብቃቱ ከፍተኛ የሆነ፥ ወዘተ
4 ከጥሩ---> አማካይ	አልፎ አልፎ የሥርአተነጥብና የሆሄያት ችግር የታየበት ወዘተ
3 ከደህና----> ደካማ	ተደጋጋሚ የሆነ የሥርአተነጥብና የሆሄያት አጣጣል ችግር የሚታይበት
2 በጣም ደካማ	የሜካኒክስ አጠቃቀም ብቃት፥ የሌለው፥ የስርአተ ነጥብ፥ የፊደላት አጣጣልና የአንቀጽ አከፋፈል ወዘተ ችግር ጎልቶ የሚታይበት

<u>አባሪ ፲፩</u>

የ Cornbach Alpha α ቀመር

$$\alpha = \frac{N}{N-1}\left(1 - \frac{\Sigma Si^2}{SDt^2}\right)$$

N = የመጠይቁ ጥያቄዎች ብዛት

ΣSi^2 = የእያንዳንዱ መልስ ሰጪ የልዩነት ድምር ደግሞ ብዜት

ΣSDt^2 = የአጠቃላይ መልስ ሰጪዎች የልዩነት ድምር ደግሞ ብዜት

<u>አባሪ 8 ላይ ላለው የጽሑፍ መጠይቅ ውጤት አስተማማኝነት</u>
<u>በ Cornbach Alpha ቀመር ሲሰላ</u>

$$\alpha = \frac{19}{19-1}\left(1 - \frac{13.5^2}{42.78}\right)$$

$$= 0.72$$

<u>አባሪ ፲፩</u>

የ Cornbach Alpha α ቀመር

$$\alpha = \frac{N}{N-1}\left(1 - \frac{\Sigma Si^2}{SDt^2}\right)$$

N = የመጠይቁ ጥያቄዎች ብዛት

ΣSi^2 = የእያንዳንዱ መልስ ሰጪ የልዩነት ድምር ድምሩ ብዛት

ΣSDt^2 = የአጠቃላዩ መልስ ሰጪዎች የልዩነት ድምር ድምሩ ብዛት

አባሪ 8 ላይ ላለው የዳሰሳ መጠይቅ ውጤት አስተማማኝነት በ Cornbach Alpha ቀመር ሲሰላ

$$\alpha = \frac{19}{19-1}\left(1 - \frac{13.5^2}{42.78}\right)$$

$$= 0.72$$

ማረጋገጫ

እኔ ከዚህ በታች የፈረምኩት፤ ይህ ጥናት የራሴ ስራና በጥናቱም ዉስጥ የተጠቀምኩባቸዉን ፅሁፎች ምንጮች በሙሉ የጠቀስኩ መሆኑን አረጋግጣለሁ።

ስም : ስዩም ከበደ እንዳለማዉ

ፊርማ : ________

አድራሻ : አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፤የኢትዮያ ቋንቋዎችና ስነፅሁፍ ክፍል፤ አዲስ አበባ

የማስረከቢያ ቀን: ግንቦት 26 1988 ዓ.ም